BADER
Învingătorul cerului

PAUL BRICKHILL

PAUL BRICKHILL

BADER
ÎNVINGĂTORUL CERULUI

REACH FOR THE SKY

Traducere
şi
cuvânt înainte

PAVEL POPESCU

EDITURA MERIDIANE
Bucureşti, 1982

Ebook v1.0

3 februarie 1940. Ora 9,16'.

— Achtung, Jäger![1]

Atât a mai apucat să strige, înainte de moarte, Peter Leushake, observator pe Heinkel-ul nr. 3232. În fracţiunea imediat următoare de secundă, proiectilele celor opt mitraliere ale Hurricane-ului cu cocarda R.A.F.[2] pe fuselaj sfărâmau plexiglasul carlingii, incendiau motorul stâng, se implântau în trupurile celor doi mitraliori, din cală şi turela spate, distrugeau aparatele de bord, făceau sită planurile şi profundorul. Târând după sine o coadă lungă de fum, uriaşul bombardier cu cruci negre pe aripi percuta, peste câteva clipe, solul. Era primul avion hitlerist doborât pe teritoriul britanic.

Pe atunci, nimeni n-avea cum să bănuiască cele ce vor urma, n-avea cum să ştie că sfărâmarea Heinkel-ului pilotat de Hermann Wilms constituia un preludiu la marea şi sângeroasa Bătălie a Angliei.

Frontul se afla încă departe, staţionar în faţa „inexpugnabilei" Linii Maginot. Dunkerque era doar un port pescărese pe malul Mânecii, iar locuitorii din Dovers, Londra, Coventry, Portsmouth priveau cerul numai ca să afle dacă trebuie sau nu să-şi ia umbrela.

De atunci, de la acel pâclos 3 februarie, au trecut câteva luni. În acest scurt răstimp, trupele hitleriste, violând neutralitatea Olandei, au ocolit faimoasa – dar cât de inutila Linie Maginot! – au pulverizat, la Sedan, frontul francez, au dezlănţuit ofensiva care avea să-i aducă, în mai puţin de treizeci de zile, de la poalele Vosgilor la ţărmurile Mânecii. Considerată până atunci imbatabilă, armata franceză fusese înfrântă, împrăştiată, îngenuncheată. Douăzeci şi doi de ani de politicianism veros, de criminală toleranţă faţă de Reich-ul nazist, din ce în ce mai agresiv şi insolent, de totală incurie a unor generali care substituiau imperativelor strategice şi tactice impuse de vremurile moderne, morga de castă şi amintirea gloriei trecute, îşi spuneau, dramatic, cuvântul. La 17 iunie 1940, octogenarul mareşal Pétain, noul şef al statului francez, cerea Führer-ului Adolf Hitler armistiţiu.

---

[1] „Atenție, vânător!" – (germ.)

[2] RAF – Royal Air Force – Forțele Aeriene Regale (aviația militară engleză).

Uriaşa hecatombă de la Verdun nu slujise la nimic!

Acum, singurul adversar al Germaniei triumfătoare rămăsese Marea Britanie. Un adversar redutabil, tenace, orgolios, un adversar care, din 1066, de la Wilhelm Cuceritorul, nu cunoscuse stăpânire străină, un adversar care trebuia distrus cât mai grabnic, pentru ca apoi cohortele cu cruce neagră pe blindaj să se poată năpusti în voie asupra Uniunii Sovietice, să pornească în acel „Drang nach Östen" – lozinca dintotdeauna a expansionismului prusac – să toarne din sânge, ruine, cadavre, fundaţia de coşmar a viitorului Reich „milenar".

Existau însă trei obstacole: cei treizeci şi ceva de kilometri ai Mânecii, Royal Air Force şi binecunoscuta dârzenie a insularilor.

Pentru trecerea Canalului, Marina de război şi Comandantul suprem al trupelor terestre germane făcuseră aproape tot ce trebuia pentru ca „Leul de mare" – denumire dată planului de invazie – să poată mugi în voie pe coastele engleze. Acum rămânea ca Luftwaffe [3] să cureţe cerul de Hurricane şi Spitfire, să blocheze şi să neutralizeze după aceea Flota metropolitană şi să zdrobească, sub un puhoi de bombe, dârzenia şi moralul populaţiei, silind-o să ceară pace. Deci, condiţia sine qua non pentru realizarea planului de invazie era, în viziunea strategilor de la Berlin, eliminarea aviaţiei britanice, mai exact a celei de vânătoare, singurul scut aerian al Insulei.

„Dă-mi mâna ta, frumoasa-ţi mână albă
Căci mergem să învingem Anglia..."

cântau voioşi şi plini de ei, în iunie 1940, infanteriştii, artileriştii, tanchiştii, matrozii, dar, mai ales, aviatorii germani, căci lor le revenise mult râvnita cinste de a pune botniţă leului britanic.

Asul primului război mondial, devenit între timp o babă obeză şi ţâfnoasă, mareşalul Hermann Goering, comandantul suprem al aviaţiei hitleriste, îşi freca mâinile şi schimba trei uniforme, una mai fantezistă ca alta, pe zi.. „R.A.F. vor fi nimicite în zece zile, Dowding[4] nu va mai avea nici un avion, iar dacă vreun bombardier britanic ajunge să zboare deasupra Germaniei, ei, bine, atunci să nu-mi mai spuneţi pe nume — declara el, sigur de succes.

[3] Aviaţia de război a Germaniei.

[4] Mareşal al Aerului, comandantul aviaţiei de vânătoare britanice.

Două flotile aeriene – a 2-a, comandată de generalul Albert Kesselring, şi a 3-a, sub comanda generalului Hugo Sperrle – însumând peste 1.800 de aparate, dintre care 1.000 de bombardiere – se instalaseră pe aerodromurile Franţei ocupate, aşteptând semnalul de pornire.

În faţa acestei uriaşe forţe de şoc, escadrilele de Hurricane, Spitfire şi Defiant, ale vice-mareşalilor Aerului Keith Park, Quitin Brand, Trafford Leigh Mallory şi R. E. Saul, având în total... 528 de aparate!

Acesta era raportul de forţe la 7 iulie 1940. Trei zile mai târziu, gigantica, ferocea şi sângeroasa încleştare, căreia istoricii aveau să-i dea numele de Bătălia Angliei, începea printr-o luptă aeriană de proporţii nemaiîntâlnite până atunci, deasupra Canalului Mânecii.

A durat aproape un an încheiat. A răpus nenumărate vieţi tinere, a îndoliat mii de cămine, a semănat jale şi distrugere. Băieţi în floarea vârstei, băieţi care ar fi putut triumfa la paşnice mitinguri aviatice, se împroşcau în văzduh cu gloanţe, ardeau în avioanele lor prefăcute în sicrie incandescente, piereau înecaţi, zdrobiţi, sfârtecaţi. Băieţi care ar fi putut iubi, întemeia un cămin, avea, la rândul lor, copii, deveneau, în câteva minute, adevărate făpturi de coşmar, desfiguraţi pe viaţă, condamnaţi la solitudine.

Printre cei care s-au înălţat spre cerul Angliei ca să-şi apere patria – dar şi însăşi civilizaţia şi democraţia ameninţate de barbaria nazistă, erau cu ei şi numeroşi polonezi, canadieni, francezi, norvegieni, australieni, americani, cehi – printre zecile de nume aureolate, adesea postum, de nimbul gloriei: Al Deere, Richard Hillary, Peter Townsend, F. N. Robertson, Tom Gleave, Tuck, René Mouchotte, Zdizslaw Krasnodesbsky, a figurat şi acela al lui Douglas Bader.

A învăţat să piloteze când abia îi mijea mustaţa, era campion la crichet, juca cu pasiune fotbal, îi plăcea să danseze şi să flirteze şi îşi spunea că anii ce vor să vină o să-i aducă, la intervale regulate, câte o tresă în plus, niscaiva riduri, poate ceva griji familiale – căci şi un pilot sfârşeşte prin a avea nostalgia căminului şi a copiilor – două-trei cupe câştigate la întâlniri sportive şi multe, foarte multe bucurii.

Un accident stupid – ca toate accidentele născute din puerilă vanitate – avea să schimbe, dramatic şi radical, nu numai viziunea tânărului Bader asupra viitorului, ci însăşi existenţa lui. Un accident care s-a soldat ventru R.A.F. cu pierderea unui avion de

vânătoare, iar pentru Douglas Bader, cu amputarea ambelor picioare.

Temerarul acrobat al aerului, impetuosul sportiv, dansatorul neobosit devenise acum un jalnic invalid, condamnat la o existenţă precară, căci un bărbat în cărucior, trăind dintr-o pensie de sublocotenent, nu poate nădăjdui la ceva mai bun.

Pentru cei mai mulţi, înfrângerea ar fi fost totală, renunţarea la orice veleităţi – scuzabilă, abandonul – explicabil.

Există însă oameni care nu acceptă îngenuncherea, pentru care lupta nu încetează nicicând, care socot că până şi moartea e un inamic ce poate fi înfruntat şi, uneori, chiar învins. Noi, românii, ne putem mândri că am avut, şi nu o dată, asemenea oameni; fiind vorba de aviaţie, să ne amintim – şi ce păcat că amintirea nu-şi găseşte întruparea în bronzul sau marmura unui monument, de pildă, în Iaşul natal! – de Gheorghe Bănciulescu, primul pilot din lume care a zburat cu proteze la ambele picioare. Douglas Bader a fost al doilea. Şi cine nu-l ştie pe sovieticul Maresiev Alexei Petrovici, imortalizat de Boris Polevoi în romanul „Povestea unui om adevărat".

Scrâşnind din dinţi, suferind îngrozitor, luptând cu durerea aşa cum lupţi cu un duşman crâncen, perfid, înverşunat, neacceptând nici o clipă ideea că ar fi un handicapat, refuzând, uneori chiar brutal, compasiunea celor din jur, cedând în continuare, în metrou sau autobuz, locul femeilor, superb, orgolios şi demn, Bader a continuat, pe picioarele sale de fier, să stea mai drept, mai inflexibil ca oricând. R.A.F. s-a dispensat de serviciile lui, regulamentul Majestăţii Sale neprevăzând un asemenea caz. Înseamnă, a decretat în sinea sa Douglas, că regulamentul e imperfect. Şi a încercat să îndrepte lacuna bătând la toate uşile, bombardând cu cereri, memorii, scrisori, plângeri, suplice, pe toţi, fără excepţie, de la ministrul Aerului până la ultimul dintre foştii săi camarazi.

Războiul l-a îmbrăcat pe Douglas Bader din n-ou în uniformă şi visul, curmat în urmă cu şapte ani, s-a împlinit: ţinea iarăşi manşa în mână.

Biruiseră tenacitatea, voinţa, orgoliul unui bărbat a cărui deviză fusese dintotdeauna: „Nu te lăsa".

Acestui personaj aproape legendar, uluitoarelor sale calităţi de om şi combatant, îi sunt dedicate paginile cărţii pe care o aveţi în mână.

1

În 1909, medicul a prevenit-o pe Jessie Bader, care-şi aştepta cel de al doilea copil, că fătul riscă să moară înainte de a veni pe lume şi, ca atare, o sfătuieşte să nu-l păstreze. Spre totala sa surprindere, Jessie l-a poftit, pe un ton ce nu admitea replică, să nu mai insiste. La cei douăzeci de, ani câţi avea doamna Bader, înaltă, zveltă şi extrem de atrăgătoare, era de mult convinsă că, din toate virtuţile posibile, cea mai preţioasă era încăpăţânarea.

Opt zile mai târziu, adică fix o săptămână înainte de Crăciun, Frederick Bader împreună cu tânăra soţie şi băiatul lor Derick se îmbarcau la bordul pachebotului companiei P.&O., care, de două ori pe lună, asigura cursa Calcuta-Londra. Odată sosită la destinaţie, familia a închiriat o casă în cartierul St. John's Wood. În ziua de 21 februarie 1910, medicul curant şi moaşa au fost chemaţi de urgenţă şi, timp de două ceasuri, tatăl s-a învârtit, ca pe jăratec, prin micuţa grădină a casei; din când în când, băga capul pe uşă ca s-o interogheze din priviri pe viitoarea dădacă, o nemţoaică grasă şi placidă, dar de fiecare dată aceasta dădea din cap în semn că nu. În sfârşit, un ţipăt, subţirel, dar îndărătnic, sfâşie liniştea. Apoi uşa dormitorului se deschise şi medicul ieşi, zâmbind cu aerul satisfăcut al cuiva care a izbutit să dezlege un rebus complicat.

— Gata cu necazurile, trâmbiţă el. E băiat.

Noul născut căpătă numele de Douglas Robert Steuart. Acest Steuart, atribuit în amintirea străbunicului din partea mamei, n-a fost, de altminteri, unicul lucru pe care nepotul avea să-l moştenească, sărind trei generaţii, de la inflexibilul său predecesor.

În 1840, vizitiul familiei îl conducea pe John Steuart Amos la docurile de la Liverpool. Odată ajuns, tânărul coborî, târând după sine un sac de marinar, şi-i spuse vizitiului: „Vei comunica scumpei mele familii că nu voi mai călca niciodată pe-acasă". După care, urcă la bordul unui velier de cursă lungă, îl convinse pe căpitan să-l angajeze ca tâmplar (deşi nu umblase în viaţa lui cu un fierăstrău) şi-şi plăti astfel drumul până în India.

Fire aventuroasă şi ambiţioasă, John Steuart Amos îşi făcu rapid rost de o slujbă la serviciul naval al coloniei şi, după numai trei ani, era avansat ofiţer. Atunci s-a căsătorit cu o domnişoară fermecătoare, ştearsă şi îndrăgostită nebuneşte de domnul şi stăpânul ei. Ceva mai târziu John Steuart Amos avea să-şi înspăimânte numeroasele sale fiice cu povestirea unei răscoale pe care o înăbuşise:

— Am poruncit ca şefii răsculaţilor să fie legaţi, unul după altul, de ţeava unui tun. La fiecare descărcare, un terci sângerând ţâşnea la cel puţin douăzeci de metri. La un moment dat, mă trezesc că o mână tăiată ca de brici zboară spre mine, mă plesneşte zdravăn peste mutră şi, lunecându-mi pe umăr, îmi cade drept în buzunar.

Dintre toate, cea mai puţin îngrozită era, cu siguranţă, Jessie, prima născută.

Pe la 1880, Jessie s-a căsătorit cu un inginer McKenzie, căruia i-a dăruit două fiice, pe Jessie şi pe Hazel. Curând, soţul muri şi tânăra femeie se văzu nevoită să-şi crească singură fetele. Locuiau la Cotri – astăzi face parte din Pakistan – într-o provincie veşnic agitată de tot soiul de tulburări. Noaptea nu era picior de bărbat în toată casa, dar doamnei McKenzie nici că-i păsa. Într-o dimineaţă, când abia se crăpa de ziuă, mica familie fu trezită de nişte zgomote ce veneau de la parter.

Imediat mama îşi înzestră fiicele cu câte un baston de golf, le instală, strategic, în spatele unei uşi şi le porunci: „Dacă intră careva, trăzniţi-l cât puteţi!“ După care, înarmată la rându-i cu un vătrai, scotoci prin întreaga casă strigând: „Unde eşti? Ia să te văd la mutră, laşule!”

Nimeni n-a răspuns la apel şi, dacă, într-adevăr, a fost un hoţ, e limpede că a preferat să dispară.

Hazel, mezina, se temea de orice: de întuneric, de singurătate, de cel mai mic zgomot. Jessie, dimpotrivă, moştenise de la maică-sa îndrăzneala, iar de la bătrânul John Steuart Amos dinamismul. Pe când avea şaptesprezece ani, l-a întâlnit, la clubul din oraşul de reşedinţă, pe Frederick Robert Bader, un burlac înrăit, cu douăzeci de ani mai în vârstă decât ea, cu umeri masivi şi o imensă mustaţă de-a curmezişul feţei. Un an mai târziu, cucerit de vitalitatea fetei, celibatarul convins îi ceru mâna şi o obţinu în zece minute. După alt an s-a născut primul lor fiu, botezat Frederick, dar strigat Derick ca să se deosebească de taică-său. Iar în următorul an, familia a revenit în Anglia pentru naşterea celui de al doilea copil.

La trei zile după această naştere, mama şi fiul se îmbolnăviră de pojar. Apoi, Jessie fu supusă unei operaţii îndeajuns de grave, astfel încât, chiar de la început, mama şi copilul au fost, practic, despărţiţi. Când Jessie şi-a terminat convalescenţa, familia a plecat îndărăt în India, unde Administraţia drumurilor şi podurilor îl reclama, cu surle şi tobe, pe Bader senior. Cum Douglas nu avea decât câteva luni şi era prea fraged ca să înfrunte clima ucigaşă din colonie, părinţii l-au încredinţat unei mătuşi, care locuia pe insula Man.

Când, în sfârşit, Douglas s-a reîntâlnit cu ai săi – pe atunci locuiau la Sekkour – avea aproape doi ani. A fost copleşit, pe dată, de sentimentul unei îngrozitoare singurătăţi şi-al unei teribile şi nemeritate frustrări; se simţea aidoma unui căţelandru care se aşteaptă să fie bătut pentru că s-a scăpat pe covor. Până atunci, Derick, pe post de copil unic, se aflase mereu în centrul atenţiei generale, astfel încât noul venit avu impresia că e a cincea roată la căruţă (deşi expresia îi era, în mod sigur, absolut necunoscută!). Într-o zi, mătuşa Hazel, aflată în trecere pe la Baderi, s-a îngrozit descoperind că Douglas are faţa plină de jupuituri şi vânătăi.

— Derick a încercat să-i smulgă pielea de pe obraz, a lămurit-o soră-sa. Ce vrei, Derick are patru ani şi o vitalitate nemaipomenită. Bietul Douglas n-are decât doi ani şi jumătate şi este blândeţea personificată. Normal s-o încaseze de dimineaţa până seara…

N-au trecut nici şase luni de la întregirea familiei şi slugile din casă erau mai tot timpul ocupate să-i despartă pe cei doi băieţi. Sătul să tot îndure, Douglas începuse să riposteze şi se lupta ca un tigru. Nu cerea niciodată nici cel mai mic ajutor şi, când o lua pe coajă, nu vărsa o lacrimă. Îl podidea plânsul numai în momentele în care părinţii şi fratele mai mare plecau cu maşina în câte o excursie – ceea ce se întâmpla destul de des – şi îl lăsau singur acasă.

În 1913, Bader a renunţat la serviciul pe care-l avea în India şi s-a stabilit definitiv în Anglia. Un an mai târziu era mobilizat ca ofiţer de geniu. Douglas, care atinsese promiţătoarea vârstă de cinci ani, hotărî să profite de absenţa tatălui ca să dovedească mamei că e un bărbat în toată puterea cuvântului; în acest scop, atitudinea sa faţă de fratele cel mare deveni net provocatoare. La rândul său, Derick, ştiindu-l pe prâslea gata să ridice oricând mănuşa, îi sugera într-una tot soiul de isprăvi temerare, deci sancţionabile. Douglas nu se dădea niciodată în lături, astfel încât Jessie ajunsese să-l considere ca fiind cel mai afurisii dintre cei doi

copii şi cravaşa nu prea apuca să stea în cui. În curând, Douglas ajunsese să accepte aceste pedepse ca pe un element inevitabil al existenţei, ceea ce îi îngăduia să le, îndure cu un perfect stoicism.

Cariera sa de „pramatie” a atins punctul culminant în ziua în care mingea lor a avut nefericita idee să treacă peste zidul cimitirului, zid a cărui creastă era împodobită cu vârfuri de suliţă. Rânjind sardonic. Derick a declarat că nu-i în stare să aducă mingea înapoi. În minutul următor, Douglas se şi cocoţase pe zid, dar piciorul i-a alunecat şi puștiul s-a trezit cu unul din acele vârfuri înfipt zdravăn în fund. Alb ca varul, strângând din dinţi, a încercat să se elibereze, însă fără succes. Urlând de spaimă, Derick a pornit în goană s-o caute pe guvernantă, care l-a desprins pe martir din ţeapă şi l-a adus pe pământ. Mut la reproşurile ei, a urmat-o pe jos până acasă, cale de mai bine de jumătate de kilometru. Medicul chemat a trebuit să aplice opt copci ca să închidă rana şi asta fără ca Douglas să scoată cel mai mic scâncet.

La şapte ani, Douglas a intrat la colegiul de la Colet Court, unde, cu o clasă înainte, era şi fratele său. În acest colegiu, Douglas a avut primele ciocniri serioase, întotdeauna cu elevi mai mari. Ca pretutindeni în lume, cei din clasele superioare aveau obiceiul să-i chinuiască pe cei mai mici şi nu pricepeau cum de refuză Douglas această tradiţie. Dar, după numai câteva luni, înfruntările acestea au început să se rărească: Douglas reuşea să rămână mereu stăpân pe teren, chiar şi atunci când luptele se terminau cu uşoare sângerări. Cei „mari” ştiau acum ce riscă şi-l lăsau, prudenţi, în pace.

Copiii nu-şi vedeau deloc tatăl, al cărui regiment, angajat în bătăliile de pe Somme, trecea, cel puţin o dată pe săptămână, prin momente dramatice. În 1917, maiorul Bader este rănit la cap de o schijă de şrapnel. Chirurgii reuşesc s-o extragă şi, după o scurtă convalescenţă petrecută în spatele frontului, revine pe poziţii, fără să fi cerut permisia prelungită la care avea dreptul.

În acelaşi an, cei doi fraţi intră la colegiul Temple Grove. Nu trec nici trei zile şi Douglas repurtează prima sa victorie prin k.o. Unul dintr-o clasă mai mare a încercat să-i răsucească o mână şi Douglas a ripostat plesnindu-l peste faţă cu cea rămasă liberă. Onoarea celui mare cerea o reparaţie după toate regulile şi Douglas i-a acordat-o pe loc. Adversarul se repede; bine proptit pe picioare, Douglas îl întâmpină proiectându-şi simultan ambii pumni înainte. Bărbia agresorului întâlneşte acest dublu bolid şi iată-l pe jos, fără cunoştinţă. Convins că l-a ucis, Douglas se prăbuşeşte în

genunchi lângă victima sa, vărsând torente de lacrimi. S-a potolit însă imediat ce „mortul“ a deschis ochii şi a început să-şi pipăie bărbia.

Temple Grove era un vechi colegiu, cu mult farmec, instalat în mijlocul unui parc imens, din care o parte fusese transformată în teren de sport. Cu dinamismul şi pasiunea sa pentru efortul fizic, Douglas a devenit, în scurt timp, unul dintre cei mai populari căpitani de echipă. În schimb, cel puţin la început, era printre ultimii la gimnastică. Cum însă amorul său propriu nu admitea nici un eşec, şi-a jurat să le vină de hac paralelelor şi calului. O vreme, camarazii săi se distraseră numărându-i căzăturile; apoi, constatând că ele ating cifre astronomice, renunţaseră. Douglas însă nu renunţa niciodată la nimic. N-a izbutit să devină un gimnast de mare clasă, dar a învăţat cum să cadă, suplu şi fără să se lovească. După mulţi ani avea să descopere că experienţa dobândită în acea sală de gimnastică se va dovedi inestimabilă.

Privaţi de sport în timpul vacanţelor pe care le petreceau acasă, cei doi băieţi se plictiseau de moarte. Derick, care era slăbiciunea maică-si, a convins-o într-o bună zi să le cumpere arcuri şi săgeţi. După câteva şedinţe de antrenament, în timpul cărora îşi slujeau reciproc drept ţintă, frăţiorii s-au socotit suficient de îndemânatici ca să purceadă, ambuscaţi după un copac, la tirul asupra trecătorilor. Gardul viu care împrejmuia proprietatea era înalt exact cât să le permită să vadă pălăriile celor ieşiţi la plimbare şi, de cel puţin zece ori pe zi, bărbaţi furibunzi sunau la poartă, agitând câte o pălărie găurită şi povăţuind-o pe Mrs. Bader să le tragă o chelfăneală zdravănă derbedeilor ei de copii.

Veni şi sfârşitul războiului, dar maiorul Bader rămase mai departe în cadrele armatei, staţionat pe continent. Era ocupat cu repunerea în funcţiune a unor instalaţii de importanţă vitală, iar când isprăvi, în sfârşit, cu această treabă, avu neplăcuta surpriză să se trezească afectat la Comisia cimitirelor militare.

Între timp, mătuşa Hazel se căsătorise cu un locotenent din R.A.F. Chiar de la prima sa vizită, Cyril Burge – aşa se numea aviatorul – a exercitat asupra lui Douglas o veritabilă fascinaţie, parte datorată decoraţiilor sale, parte istorisirilor de război. La rândul său, Burge l-a simpatizat imediat pe acest băiat cu ochi mari şi albaştri, zâmbet radios şi falca solidă. Sigur, între cei doi fraţi exista o asemănare, dar lui Derik îi lipsea acea scăpărare de dinamism care făcea de pe acum din mezin un tip ieşit din comun.

La colegiu, Douglas continuă să se perfecţioneze în sporturile de echipă, dar deveni şi unul dintre cei mai buni elevi, cel puţin la materiile care-l interesau. Era, cu adevărat, uluitoare rapiditatea cu care asimila, de pildă, latina şi greaca. Parcă se juca. Nu s-ar putea zice că era chiar un merit personal, pentru că tot ce avea o legătură, mai apropiată sau mai depărtată, cu literele i se fixa fulgerător şi definitiv pe creier. În schimb, detesta matematicile şi ştiinţele naturii; la aceste discipline mai mult căsca decât muncea, astfel Încât buletinele trimestriale, ce se întocmeau fiecărui elev, conţineau, de fiecare dată, aceeaşi menţiune: „Ar putea face mult mai mult dacă şi-ar da osteneala”.

Profesorul de sport, un subofiţer în retragere, nemaipomenit de mândru de barba sa, a avut fericita idee să-l înveţe pe Douglas tirul cu revolverul şi cu carabina. Dând dovadă de o răbdare neţărmurită, el l-a deprins pe băiat să ochească cu o precizie absolută şi să tragă rapid, înainte ca vederea să i se înceţoşeze din pricina unei concentrări excesive. (Deprindere preţioasă, care, la un moment dat, avea să se dovedească fatală pentru mulţi dintre piloţii germani).

În 1922, o telegramă trimisă de War Office[5] anunţa familia că maiorul Bader a decedat la spitalul din Saint-Omer (Franţa), ca urmare a rănii căpătate în urmă cu cinci ani. Şi, deşi copiii nu-şi văzuseră tatăl de foarte multă vreme, brusca sa dispariţie le-a provocat un şoc serios. Câteva săptămâni mai târziu, criza morală era agravată de una materială. Derick, fiind înscris la Colegiul Superior de la Canterbury, se punea problema dacă finanţele familiei vor permite şi mezinului continuarea studiilor. O analiză mai temeinică a demonstrat că nu. Singura soluţie era obţinerea unei burse. Cătrănit, Douglas s-a pus pe toceală, cu speranţa că va putea dovedi temeinicia veşnicelor comentarii ale dascălilor săi: „Ar putea face mult mai mult dacă şi-ar da osteneala”.

La terminarea anului şcolar, directorul colegiului l-a anunţat că a câştigat o bursă, care-i va permite continuarea studiilor la St. Edward College, de la Oxford. Nebun de bucurie, Douglas nu se afla însă la capătul emoţiilor. După câteva săptămâni, mama lui i-a comunicat intenţia de a se remărita. Viitorul tată vitreg al lui Douglas, reverendul Ernest Hobbs, era pastorul unui sat din comitatul Yorkshire, un om deosebit de blând, care, până la vârsta de treizeci şi şapte de ani, dusese o existentă dintre cele mai

[5] Ministerul de Război.

potolite. Şăgalnicul destin i-a scos-o într-o bună zi în cale pe Jessie, a cărei simplă apariţie avea să dea peste cap toate principiile bietului om. În ceea ce o privea pe Jessie, deşi nutrea o sinceră afecţiune pentru viitorul său soţ, era ferm hotărâtă ca, la fel ca şi in trecut, să facă totul numai după capul ei. Năucit de-a binelea, dar şi fericit, pastorul a capitulat fără condiţii.

Cei doi băieţi însă n-au fost câtuşi de puţin încântaţi la ideea că vor locui în vechiul prezbiteriu, o vastă construcţie, cu opt dormitoare, două bucătării, o anexă pentru servitori (de fapt, nu exista decât o bucătăreasă), o pompă astmatică (apă curentă, ioc!), un număr impresionant de lămpi cu gaz (nici electricitate) şi nişte sobe în mod evident neputincioase să izgonească umezeala şi frigul în lungile luni de iarnă. O grădină cât toate zilele, năpădită de bălării, separa casa de o biserică din secolul al XI-lea, edificiu superb, dar mult prea mare pentru sătucul respectiv.

În foarte scurt timp, pastorul şi-a dat seama că-i destul de moale ca să poată domni peste noua sa familie. Odată, de pildă, le-a sugerat băieţilor că n-ar fi rău să cosească iarba din grădină, dar, în faţa refuzului lor categoric, a fost nevoit să bată în retragere, Jessie, care ştia cum să-i ia, le-a poruncit să pompeze – dar fiecare pe rând – apă la bucătărie şi, spre stupefacţia soţului, a fost ascultată imediat. Ceva mai târziu, pastorul încercă să organizeze, la terminarea prânzului, o rugăciune în comun, dar şi aici dădu greş, fiindcă Derick şi Douglas se agitară atât, încât, după două sau trei tentative, bietul de el preferă să renunţe. De data aceasta însă, Jessie se înfurie rău de tot şi-l copleşi pe Douglas, pe care-l socotea vinovatul principal, cu un puhoi de reproşuri; urmarea a fost că tânărul a cam început să-şi deteste noul cămin.

În anul respectiv, Douglas şi-a petrecut vacanţa de Paşte la Cyril şi Hazel Burge; locuiau la Cranwel, unde Cyril funcţiona ca subdirector la o şcoală de ofiţeri a R.A.F. A fost o săptămână de vis. Douglas, care abia împlinise treisprezece ani, nu mai văzuse niciodată de aproape un avion. În prima zi, când Cyril i-a arătat nepotului postul de pilotaj al avionului de antrenament Avro 504, nesaţul cu care puştiul s-a aplecat peste cadranele misterioase ale tabloului de bord a fost de-a dreptul patetic. După-amiază a stat ore în şir proţăpit în mijlocul grădinii, urmărind, cu o privire fascinată, avioanele care decolau, descriau savante viraje şi reveneau la sol. În fiecare zi, la şase şi jumătate dimineaţa, Douglas participa la exerciţiile de înviorare ale elevilor-ofiţeri, luptând cu o nemaipomenită îndărătnicie să nu rămână de căruţă. Nutrea, în

modul cel mai evident, o admiraţie fără margini pentru viitorii piloţi, pentru avioane, pentru unchiul său şi chiar pentru mecanicii care ştiau să demonteze şi să repare motoarele. Dar, după vreo trei zile, pasiunea sa pentru sport se dovedi mai puternică; începu să petreacă mai puţin timp pe terenul de zbor, consacrându-se aproape integral crichetului.

Când, odată terminată vacanţa, Hazel şi Cyril îl îmbarcară în tren, Douglas declară cu voce gâtuită de emoţie:

— Unchiule, când voi ajunge mare, o să mă întorc să fiu elev la şcoala ta.

Iată un nou recrut, s-a gândit, atunci, Cyril şi, fără doar şi poate, şi Douglas simţea, în ziua aceea, la fel. Dar dragostea pentru aviaţie nu prinsese încă rădăcini în inima sa de copil. Ceea ce îl atrăsese fusese ineditul. Ar fi putut să se pasioneze, tot atât de bine, pentru vânătoare sau curse de motocicletă. Odată revenit la colegiu, a dat la repezeală uitării avioanele, ca să se consacre integral sportului şi foarte, foarte puţin, studiilor.

2

Un zid ciclopic adăpostea clădirile, peluzele, terenurile de sport, piscina colegiului St. Edward. Situată la patru kilometri de Oxford, această instituţie de învăţământ constituia un mic univers de sine stătător. Conform regulamentului, noii înscrişi trebuiau să se prezinte cu douăzeci şi patru de ore înaintea începerii cursurilor. Iată de ce, într-o frumoasă dimineaţă de vară, a anului 1923, Douglas Bader, purtând un costum albastru nou-nouţ, iar pe cap un melon la fel de nou. se învârtea, fără astâmpăr, prin holul clădirii principale. Nicăieri ţipenie de om. Ce să facă cu valiza? Ce să facă cu el însuşi? La etajul de sus, pedagogul-şef gusta un pahar de Xeres cu câţiva invitaţi de vază; Douglas auzea, răzbătând până la el, zgomot de glasuri, râsete, exclamaţii. Şi-atunci şi-a scos şi el melonul, pălărie oficială a stabilimentului, i-a dat drumul pe jos şi, cu un şut, l-a expediat într-un colţ. La urma-urmei, melonul putea înlocui de minune o minge. Şi iată-l zburând dintr-un capăt intr-altul al holului. Brusc, tresări! O voce venită din ceruri îl strigase; un singur cuvânt, rostit pe un ton fioros de sec:

— Piciule!

Douglas săltă capul. De sus, de dincolo de balustradă, o faţă severă îl ţintuia cu privirea.

— Încetează să mai dai cu piciorul în pălărie. Pune-o pe cap şi stai liniştit.

— Da. dom'le, murmură, pierit, puştiul.

Chipul dispăru. Câteva minute, Douglas rămase nemişcat, după care expedie un nou şut pălăriei, ca şi când ar fi vrut să arate prin asta că nu se supune chiar aşa, cu una, cu două.

În aceeaşi clipă, glasul răsună din nou:

— Piciule!

Grupul de elevi, care tocmai intrase, încremeni într-o atitudine de supunere absolută. Douglas simţi cum i se strânge stomacul. Chipul cel sever se ivi din nou din spatele balustradei.

— Pofteşte încoace, piciule!

Oaspeţii pedagogului-şef au fost îndeajuns de impresionaţi văzându-şi amfitrionul revenind, scuzându-se lapidar, înhăţând un

băţ ascuns după pendulă şi părăsind încăperea cu pas hotărât. De asistat la pedeapsă – şase lovituri zdravene de nuia pe un fund de pantaloni bine întins – nu au asistat, dar nici n-au auzit alt zgomot. Douglas n-a scos un sunet. Mai degrabă şi-ar fi tăiat limba.

În pofida acestei luări de contact, destul de brutale, nu i-au trebuit mai mult de patruzeci şi opt de ore ca să se lepede de timiditatea lui de „boboc”. În foarte scurt timp, ajunse să se simtă ca la el acasă. Colegii îi apreciau francheţea, veselia, serviabilitatea, iar Douglas, încredinţat de simpatia lor, le oferea, în schimb, o prietenie fără rezerve. Cât de surprinsă ar fi fost maică-sa văzându-l cum se supune, fără nazuri, reglementărilor, oficiale şi oficioase, ba chiar şi unor dispoziţii umilitoare, cum ar fi, de pildă, interdicţia pentru „boboci” de a purta, pe toată durata primului trimestru, vestonul descheiat.

Fireşte, a fost nevoit să accepte funcţia de „ordonanţă” a unuia „mai mare”, dar această servitute nu însemna cine ştie ce: din când în când un mesaj de dus, ştersul prafului şi lustruitul pantofilor „domnului şi stăpânului”. Timp pentru fotbal şi crichet avea, deci, din belşug. În ceea ce priveşte studiile propriu-zise... ei bine, la ele se gândea pe cât putea mai puţin. Ca titular al unei burse, ar fi trebuit, măcar teoretic, să strălucească prin bogăţia cunoştinţelor sale. Dar, din acest punct de vedere, era o decepţie nu numai pentru dascălii săi, ci chiar pentru colegi. La fel ca şi la Temple Grove, muncea exact cât să treacă clasa, fără nici o ambiţie pentru primele locuri. Chiar şi atunci când era vorba de nişte examinări importante, se bizuia pe memoria sa excelentă şi pe noroc.

În felul acesta s-au scurs doi ani extrem de plăcuţi. Reproşurile ocazionale ale profesorilor erau amplu compensate de bucuria de a fi promovat căpitan al selecţionatei de crichet a şcolii şi de a-şi vedea numele citat în rubrica sportivă a ziarului local. În 1926, în timpul vacanţei de Paşte, maică-sa l-a anunţat că e foarte probabil ca, la sfârşitul trimestrului următor, să fie nevoit să părăsească St. Edward. Veniturile modeste ale presbiteriului nu îngăduiau familiei studii atât de costisitoare. Într-adevăr, cu toată bursa, întreţinerea lui Douglas la St. Edward se ridica la circa o sută de lire pe an. În primul moment, băiatul a avut un adevărat şoc: pentru el, colegiul era căminul său, universul în care trăia şi pe oare nu voia să-l abandoneze. Dar, odată trecut acest moment, a şters cu desăvârşire din minte povestea cu colegiul, manifestând astfel, pentru prima oară, un dar care mai târziu avea să se dovedească extrem de folositor: acela de a uita de chestiunile dezagreabile

până în clipa când ele trebuiau luate pieptiş. (La drept vorbind, aplicase această tactică la cursurile de matematică.) Prefera să se bucure din plin de prezent şi să ignore complet viitorul.

Pe la mijlocul trimestrului s-a trezit convocat la domnul Dingwall, profesorul său de istorie, un bărbat încă tânăr, foarte la locul lui şi, de aceea, unanim iubit.

— Bader, sunt dezolat. Am primit o scrisoare de la mama ta, prin care ne anunţă că la încheierea anului vei fi obligat să părăseşti colegiul.

Readus brusc la realitate, Douglas a lăsat capul în jos.

— Nu-ţi fă însă griji, băiete. Lucrurile se mai pot aranja. O să vedem cum.

Şi, într-adevăr, după o săptămână, absorbit de pregătirea celui mai important meci de crichet al sezonului, tânărul Bader a uitat de toate aceste griji.

Şi-a petrecut, ca de obicei, vacanţa mare acasă cu familia şi, la începutul noului an, s-a reîntors la St. Edward, fără să mai fi auzit o cât de mică aluzie referitor la o iminentă schimbare în existenţa sa. Totul era deci minunat, în cea mai minunată dintre lumi.

La începutul primăverii anului următor, a avut un brusc acces de febră. Deloc îngrijorat, s-a prezentat la infirmerie, declarând că a răcit. A fost internat. Seara au început nişte palpitaţii îngrozitoare, din ce în ce mai puternice, iar pe la miezul nopţii s-a pornit să delireze. Timp de câteva zile a oscilat între viaţă şi moarte, mult mai aproape de aceasta din urmă. Jessie, chemată de urgenţă, nu s-a desprins o clipă de la căpătâiul lui. În capelă, întregul colegiu se ruga pentru el. Într-o noapte, la fel de brusc precum apăruse, febra a început să scadă, ca dimineaţa să dispară cu desăvârşire. Şi primul lucru pe care l-a auzit, când a ieşit din toropeala lui comatoasă, a fost glasul infirmierii, povestindu-i cum un colegiu întreg s-a rugat să scape cu viaţă. A avut chiar puterea să zâmbească, fericit la gândul că atâţia băieţi au tremurat pentru el.

Medicul i-a explicat că a avut un atac de reumatism articular acut, maladie primejdioasă mai ales pentru inimă şi că va trebui să rămână la pat câteva săptămâni, să sa restabilească. Douglas se abţinu de la orice protest, dar, în sinea sa, era ferm decis să reducă durata acestei perioade de convalescenţă la cel mai strict minimum. Cât priveşte acest minimum, era limpede că între opinia lui şi cea a doctorului domnea un dezacord total. Zăcutul la infirmerie n-avea, evident, nimic amuzant şi Bader, dornic să-şi

regăsească echipa de crichet, devenea din ce în ce mai irascibil. Într-una din nopţi, n-a mai rezistat. Se sufoca, pur şi simplu, de căldură în rezerva sa. Înnebunită de dispariţia „bolnavului”, infirmiera de gardă l-a descoperit, după frenetice cercetări, dormind senin în mijlocul peluzei centrale, pe o saltea. Poftit să se reîntoarcă imediat în pat, a refuzat, explicând că are nevoie de răcoare.

Curând, şi-a reluat şi antrenamentele: un pic de nataţi,e, niţică gimnastică şi foarte puţin atletism. Pe la jumătatea lui octombrie, după o minuţioasă examinare, medicul a constatat că e din nou într-o formă perfectă. Şi iată-l pe Bader revenind la căpitănia echipei.

Cu câteva zile înainte de sărbătorile Crăciunului, colegiul a primit vizita unui fost elev, devenit instructor al R.A.F. Uniforma cu aripi aurii i-a amintit lui Douglas de minunata vacanţă petrecută, în urmă cu cinci ani, la baza de antrenament de la Cranwell. La urma urmei, s-ar putea ca aviaţia să fie şi ea o carieră ispititoare. Junele Bader reflectă la această eventualitate douăzeci şi patru de ore, după care îi scrise unchiului Cyril, cerându-i câteva lămuriri.

În acest răstimp, Cyril Burge cunoscuse o ascensiune rapidă. Avansat comandor, era, în prezent, mâna dreaptă a lui Hugh Trenchard, mareşal al Aerului şi şeful Statului major al Royal Air Force. Îşi aducea perfect aminte de entuziasmul nepotului şi, cu satisfacţie deosebită îşi spuse că Douglas era exact tipul de om de care aviaţia avea nevoie şi că va face tot posibilul ca să-l ajute. Dar... era şi un dar: studiile la şcoala de pilotaj de la Cranwell costau circa 150 de lire pe an, iar durata lor era de doi ani. Puteau să-şi permită părinţii lui Douglas să scoată din pungă această sumă?

În ziua de Crăciun. Douglas supuse mamei sale problema banilor şi-a şcolii, iar aceasta o rezolvă în câteva minute: 1) ea, maică-sa, avea oroare de avioane şi de aviatori; 2) nu vedea nici un fel de viitor pentru el în cadrul R.A.F.; 3) nu-şi putea permite să plătească o taxă de 150 de lire pe an. Şi mai adăugă o frază bizară:

— Dacă n-ar fi fost bunătatea domnului Dingwall, n-ai fi putut rămâne nici la St. Edward.

— Cum aşa, mamă?

— Aş fi preferat să n-o fi aflat de pe acum, dar dacă tot m-am scăpat, trebuie să-ţi mărturisesc că, de mai bine de un an, domnul Dingwall e cel care achită cheltuielile suplimentare ale studiilor tale.

Îndată după întoarcerea la colegiu, Bader s-a dus la profesorul de istorie să-i exprime întreaga sa recunoştinţă. Îngrozitor de stânjenit, Dingwall se grăbi să schimbe subiectul discuţiei:

— Ce te-ai gândit să faci după ce-ţi termini studiile de aici?

— Cinstit vorbind, nu prea ştiu, Sperasem să pot intra ca elev-pilot la R.A.F., dar...

— Mda... În sfârşit, cu un pic de noroc poate că se va aranja şi chestia asta. Va trebui să reflectez...

După vreo cincisprezece zile, o nouă scrisoare de la unchiul Cyril: uitase să menţioneze, în misiva precedentă, că primii zece admişi la concurs aveau dreptul la bursă. Evident, lupta urma să fie aprigă; în fiecare an, câteva sute de candidaţi se prezentau la examen şi selecţia era extrem de severă. El, Douglas, era cu adevărat decis să-şi încerce norocul?

Această ultimă frază conţinea o provocare la care – unchiul Cyril o ştia cu certitudine – nepotul avea să răspundă fără doar şi poate.

Preocupat la culme, Douglas se grăbi să apeleze la domnul York, directorul său de studii.

— Vă cer iertare, domnule... dar m-am gândit... aş vrea să ştiu... adică iată despre ce-i vorba: mă socotiţi capabil să reuşesc printre primii zece la concursul de admitere la şcoala de pilotaj de la Cranwell?

— Păi, Bader, după părerea mea ar trebui să poţi.

— Mulţumesc, domnule, dar la matematică stau destul de prost, nu?

— Mai degrabă spune că eşti foarte leneş când e vorba de matematică,

— Muncind pe brânci şi... şi ajutat de dumneavoastră, credeţi că aş reuşi să recuperez rămânerile mele în urmă?

— De asta sunt convins, băiete. Şi acum, ascultă-mă bine: n-am defel chef să-mi pierd timpul cu tine ajutându-te şi împingându-te din spate, dacă în ceea ce te priveşte nu te strădui din răsputeri. Eşti gata să faci un efort şi încă unul mare de tot?

Bader se îndreptă de spate şi scoase un imens oftat:

— Da, domnule. Aveţi cuvântul meu de onoare.

Şi chiar în aceeaşi zi se înscrise în micul grup pe care domnul York îl călăuzea prin labirintul matematicilor aşazis elementare. Elementare poate, dar nu şi pentru Bader, pasionatul de sport şi de filozofie. În foarte scurtă vreme ajunse să deteste această ştiinţă abracadabrantă, deşi se agăţa de ea cu curajul disperării. Într-atât,

încât la finele trimestrului, domnul York îl anunţă că acum putea înfrunta concursul.

În iunie, Douglas a fost convocat la Londra pentru examenul de admitere, vizita medicală şi pentru a răspunde la „câteva chestiuni de interes general“. Spre marea sa uşurare, problemele de matematică semănau cu cele pe care York îl pusese să le rezolve, aşa că trecu uşor peste acest hop. Cât priveşte celelalte materii, ele nu prezentau pentru el nici o dificultate serioasă. În cursul după-amiezii, a încremenit în poziţie de drepţi în faţa unei mese la care şedeau cinci bărbaţi îmbrăcaţi în civil. Un minut sau două, ochii lor îl scrutară din cap până-n picioare. Apoi, îl bombardară cu tot soiul de întrebări, adesea neaşteptate, iar uneori aparent de-a dreptul stupide.

— De câte ori pe zi îţi speli dinţii?

— Cunoşti capitalele ţărilor scandinave?

— Care sunt motivele pentru care doreşti să devii pilot al R.A.F.?

Datorită sfaturilor epistolare ale unchiului Cyril, la această ultimă întrebare, răspunsul veni prompt:

— Pentru că, domnule, consider că viaţa militară şi aviaţia convin temperamentului meu. De altfel, e şi părerea directorului meu de studii.

Schimb de priviri satisfăcute între examinatori. Hotărât lucru, flăcăul acesta se prezenta excelent.

— Cu ce îţi ocupi timpul liber?

— Fac mult sport, domnule. Mai ales sporturi de echipă. De data aceasta, privirile satisfăcute au fost însoţite şi de clătinări aprobatoare de cap.

Apoi, civilii, a căror atitudine şi glas trădau obişnuinţa de a comanda, consultară un dosar şi mai schimbară un al treilea rând de priviri. Bader pricepu că izbândise. (Câteva luni mai târziu avea să afle că obţinuse 235 de puncte din cele 250 care reprezentau maximumul teoretic, rezultat cu totul excepţional.)

A urmat vizita medicală. Doctorii îi examinară dantura, gâtul, ochii şi urechile, îl pocniră cu un ciocănel peste genunchi ca să-i verifice reflexele, îl puseră să sufle într-un tub, ca să vadă până unde ridică el coloana de mercur, îi ascultară inima şi-i luară tensiunea. Când totul se isprăvi, medicul-şef parcurse dosarul medical.

— Văd că ai suferit de un atac de reumatism acut, remarcă el. Mă tem că aceasta-i cauza pentru care tensiunea dumitale e cam mărită.

— Şi asta înseamnă că sunt respins? întrebă, decepţionat, Bader.

— Nu chiar. Dar o tensiune mărită te face inapt pentru zborurile la mare altitudine. Revino peste o lună, ca să te examinez din nou. Şi îngăduie-mi să-ţi dau un sfat: în acest răstimp evită orice excese şi orice exerciţii violente.

Îndeajuns de îngrijorat, Bader s-a reîntors la St. Edward unde şi-a impus o existenţă dintre cele mai calme şi mai monotone. Odată cu împlinirea sorocului, a plecat la Londra şi s-a prezentat la centrul medical. Stăpânit de o emoţie mai puternică decât şi-ar fi dorit-o, nu-şi putea dezlipi ochii de la medicul care acţiona para tensiometrului.

— Am trac, mărturisi el. Probabil că asta îmi influenţează tensiunea, nu-i aşa, domnule doctor?

— Evident. E încă puţin mărită, dar nu foarte tare. Poţi să te linişteşti, tinere, eşti acceptat.

O săptămână mai târziu, i-a sosit şi o scrisoare din partea Ministerului Aerului, scrisoare pe care s-a străduit s-o desfacă cât mai încet. Într-un stil deopotrivă de chisnovat şi de impersonal, un locotenent-colonel, cu un nume imposibil de descifrat, îl anunţa că, admis al treilea la concurs, era câştigătorul unei burse. În consecinţă, urma să se prezinte la Cranwell la 1 septembrie, cu două rânduri de lenjerie de corp, o pălărie melon şi articole de toaletă. Niciodată nu şi-ar fi putut închipui Bader că o proză atât de ternă poate produce efecte electrizante. Mândru precum un cocoş, porni glonţ să-i arate scrisoarea lui Dingwall.

— Se pare că la Cranwell, remarcă profesorul de istorie, toţi băieţii au câte o motocicletă. Şi, întrucât meriţi o mică recompensă, îţi ofer şi eu una.

Insistenţele lui, amicale şi totodată discrete, înfrânseră până la urmă scrupulele şi reticenţele lui Douglas şi, la sfârşitul săptămânii, călărea o motocicletă vopsită în roşu şi albastru, cumpărată de ocazie, cu treizeci de lire. Bader nu mai ştia cum să-i mulţumească binefăcătorului său, dar acesta dădu din umeri şi-l invită, în chipul cel mai categoric, să schimbe subiectul.

A urmat după aceea vacanţa, mai puţin animată decât cele din trecut, pentru că Derick plecase în Africa de Sud şi Douglas se simţea oarecum singur. Aştepta, cu o nerăbdare mereu crescândă,

ziua plecării. În dimineaţa de 30 august, legă două valijoare de şaua din spate a motocicletei, îşi îndesă pe cap pălăria, un melon nou-nouţ, de toată frumuseţea, pe care-l aranja pe o parte, ca pe o caschetă, o sărută pe maică-sa, strânse mâna pastorului şi porni. În păcănitul infernal al motorului, către Cranwell, Două are mai târziu, în timp ce trecea în trombă pe drumul ce duce spre Ancaster, văzu o vacă care ieşise dintr-un drumeag lateral şi se pregătea să traverseze şoseaua, O frână brutală, ca să evite coliziunea, şi motocicleta derapă năpraznic. Roata din faţă izbi taluzul, greaua maşină făcu un adevărat triplu salt şi se prăvăli in şanţ. Smuls din şa şi expediat la câţiva metri mal încolo, Bader se ridică destul de năucit, se scutură şi constată, spre marea-i stupefacţie că, exceptând câteva vânătăi, e teafăr şi întreg.

Urmărit de privirea inexpresivă a vacii, suie motocicleta pe şosea şi dă la pedală. Motorul porneşte imediat, stârnind obişnuita sa hărmălaie. Încântat, Douglas era gata să încalece când descoperi, bine îndesat peste far, preţiosul său melon. Partea de sus explodase şi o bucată triunghiulară de fetru împungea cerul, ca ş-i cum ar fi vrut să indice vântului pe unde poate pătrunde mai lesne. Bader rânji satisfăcut: detestase din totdeauna melonul! Apoi, sări în şa şi demară. Un sfert de oră mai târziu, trecea prin marea poartă cu grilaj a şcolii din Cranwell. Pătrundea, în sfârşit, în universul magic al aviaţiei.

Restul zilei şi l-a petrecut zemuind în sucul său propriu, într-o sală dezolant de goală, completând tot soiul de chestionare, în câte trei exemplare, sărind în poziţie de drepţi la trecerea câte unui ofiţer şi schimbând fraze de o prudentă banalitate cu viitorii săi camarazi. Într-un târziu, un caporal îi conduse, pe el şi alţi trei elevi, la o baracă şi le indică viitoarea lor locuinţă. Nu s-ar fi putut spune că atingea perfecţiunea în materie de confort: patru paturi de campanie acoperite cu pleduri kaki, patru noptiere din lemn vopsit în alb, patru dulăpioare şi patru pereţi goi-goluţi.

— Parcă-am fi la internatul şcolii, bombăni unul din elevi.

Flecăriră până la stingere şi chiar şi după aceea. Abia a doua zi, la apelul de dimineaţă, Bader îşi aminti de nefericitul său melon. Încercă să-i fixeze, cumva, pe dinăuntru, triunghiul cel indiscret, dar, în momentul în care luă poziţia de drepţi, simţi, în creştetul capului, cum ceva scapă, aidoma unui arc. Triunghiul îşi redobândise independenţa şi împungea din nou cerul. Un subofiţer cu mutra congestionată trecea de-a lungul liniei frontului,

inspectându-l pe fiecare din cap până-n picioare. Ajuns în dreptul lui Bader se opri şi holbă ochii.

— Numele? întrebă el, cu glas lipsit de expresie.

— Bader, domnule.

— Aha, foarte bine. Şi drept cine vă luaţi, mister Bader? Drept un circar în turneu?

Bader simţi cum îi iau obrajii foc.

— Ieri dimineaţă, venind încoace, am avut un accident, încercă el să explice. O vacă a traversat şoseaua şi pălăria mea…

— Asta-i o poveste care nu mă interesează nici cât negru sub unghie, i-o tăie subofiţerul.

Aruncă o ultimă privire asupra melonului accidentat, îl mai fixă odată pe Bader drept în ochi şi, răsucindu-se pe călcâie, îşi continuă inspecţia.

Rigid şi aparent impasibil, Bader îşi aminti de primul său melon şi de cele şase lovituri de nuia încasate din pricina afurisitei aceleia de pălării, chiar în prima zi a sosirii sale la St. Edward. Acum, însă, nu mai era un mucea. R.A.F. îl considera drept un gentleman în curs de devenire, subofiţerii şi chiar ofiţerii i se adresau cu „domnule”, ceea ce, fireşte, nu-i împiedica câtuşi de puţin să-l facă albie de porci la cea mai mică abatere. Era însă limpede că trebuia aranjat ceva cu nenorocita aceea de pălărie.

Cât fusese ziulica de lungă, diverşii sergenţi însărcinaţi cu inculcarea unui minim de bune maniere (evident, din punctul de vedere al armatei) tinerilor recruţi, comentaseră în fel şi chip nefericirile trecute şi viitoare ale melonului avariat. Exasperat, odată terminată masa de seară, Bader a încercat să-l dreagă, lipindu-l cu un capăt de leucoplast. Până la urmă, însă, a renunţat. Domnii aceştia pofteau să-şi râdă de el? Perfect! Dacă ţineau atât de mult, n-aveau decât s-o facă nestingheriţi. În ceea ce-l privea, nu vedea nici un inconvenient! După o săptămână, când glumele pe seama pălăriei nu mai amuzau pe nimeni, intendenţa avu inspirata idee de a proceda la distribuirea uniformelor. Mai nerăbdător decât o fetişcană înaintea primului său bal, Bader pătrunse în magazia de efecte şi luă poziţia de drepţi. Sergentul de-acolo îl măsură de sus până jos cu o privire de geambaş, după care plonjă în rafturile sale. Una după alta, aterizară pe masă o tunică din serj, o pereche de pantaloni de cizmă, una de ghete, o caschetă cu vizieră lucioasă, o salopetă de zbor, o pereche de cizme, un fular şi o pereche de mănuşi îmblănite. Dintr-un sertar, extrase şi ochelarii de soare, pe care Bader îi salvă in extremis de la o cădere fatală. În final,

sergentul îl invită, cu o politeţe de urs suferind de crampe, să încerce o cască. Spre stupefacţia reciprocă, casca se potrivea de minune. Încântat, Bader îşi strânse bulendrele şi o tuli pe uşă-afară. Acum, lipsea un singur lucru pentru ca fericirea lui să fie completă: primul zbor.

Patruzeci şi opt de ore mai târziu, echipat în ţinută de zbor, Douglas se prezenta la baraca pentru antrenamente. Un caporal îl invită să aştepte în sala rezervată elevilor. După câteva minute, văzu intrând un bărbat scund, dolofan, flegmatic, într-un cuvânt exact contrariul imaginii tradiţionale a Pilotului. Politicos, Bader se ridică.

— Locotenent Pearson, se prezentă scundacul. Sunt instructorul dumitale. Sper că ne vom înţelege bine.

Ajunşi pe pista de zbor, Pearson îi indică viitorului său elev un mic biplan, uşor ca o jucărie, ale cărui aripi, îmbrăcate în pânză, erau legate între ele printr-un sistem complicat de sârme şi cabluri. Era un Avro 504[1], acelaşi aparat pe care. În urmă cu cinci ani, Bader îl admirase cu prilejul primei sale vizite la Cranwell.

— O să decolăm şi o să ne plimbăm o jumătate de oră, declară Pearson. Nu pui mâna pe comenzi. Te familiarizezi doar cu zborul.

Urmă după aceea, o scurtă explicaţie a modului şi cauzelor pentru care aparatul respectiv putea zbura, şi prezentarea comenzilor. Apoi, locotenentul îl instală pe Bader pe locul din spate (pe atunci postul de pilotaj era complet deschis), iar el îl ocupă pe cel din faţă. Elicea porni să se învârtă, tunetul ei monocord crescu în intensitate şi, după câteva minute, aparatul o luă din loc, legănându-se şi săltând pe pista de iarbă. Treptat şi aproape pe nesimţite, pământul rămase undeva în urmă, extremităţile aripilor se redresară şi Bader, cu faţa biciuită de vânt, rezemat de burletele de piele ce îmbrăca marginea postului său, văzu defilând pe sub el tabla de şah a ogoarelor şi pajiştilor. Curând, însă, mult prea curând pentru gustul său, aparatul plonjă din nou spre pista de aterizare; oscilând uşor în curenţii ce precedau răcoarea înserării, lunecă pe o pantă invizibilă, căută, prudent, cu roţile, solul, atinse iarba, rulă şi, după o ultimă zgâlţâitură, se imobiliză. Surâzând, Pearson se întoarse spre elevul său:

— Ei, ce spui? Şi dădu din cap văzând cum scânteie în ochii albaştri ai tânărului o încântare neţărmurită.

În cursul după-amiezii următoare, elevul-pilot Douglas Bader luă, pentru prima oară, în mână, comenzile. O făcu, la început timid

de tot, apoi cu atâta vigoare, încât Pearson îi recomandă pe dată să se decontracteze.

— Împingi uşor manşa înainte şi botul aparatului se înclină spre sol; o tragi către tine, la fel de uşor, şi botul se ridică; la dreapta sau la stânga, şi avionul se apleacă. Piciorul de pe palonier îţi îngăduie să schiţezi primele viraje.

La început, Bader trebui să se concentreze la maximum. Niciodată până atunci nu se găsise intr-o situaţie asemănătoare: era nevoie să reflecteze, să reflecteze intens înainte de a îndrăzni să facă cel mai neînsemnat gest. Curând însă, ochiul, reflexele şi muşchii atletului desăvârşit, care era, începură să funcţioneze sincron, într-o colaborare instinctivă şi armonioasă. Bader pricepu că dobândise „simţul” aerului.

Pearson se dovedi a fi un instructor ideal. Pilot cu o mână extrem de uşoară, nu încercă niciodată să-şi epateze elevii. Repeta, repeta întruna, cu o răbdare fără margini:

— Nu brutalizaţi niciodată avionul. Dirijaţi-l, nu-l azvârliţi de colo până colo. Trataţi-l cum se cuvine şi vă va asculta ca un câine bine dresat.

Într-o dimineaţă, Pearson îi făcu elevului său o propunere neaşteptată, mai cu seamă că Douglas nu avea la activ decât şapte ore de zbor şi încă la dublă comandă.

— Te simţi în stare să pleci de unul singur, aşa, ca să faci două-trei ture pe sus?

Bader răspunse printr-un zâmbet radios; cu un gest nonşalant, ofiţerul îi indică aparatul.

— Dă-i drumul, puştiule. Şi, mai ales, ai grijă să nu mi-l faci arşice.

Ceea ce nu ştia Bader era faptul că instructorii procedează întotdeauna aşa, pentru a nu lăsa elevului timp să i se facă frică. În orice caz, lui personal nu-i era frică defel. Perfect calm, dădu drumul la gaze şi decolă, încântat la gândul că va urca de unul singur la cer şi se va învârti în jurul terenului după cum îi e cheful. Apoi, tot atât de calm, îşi plasă aparatul în contra vântului şi manevră pentru aterizare. Simţea cum lunecă spre sol şi încercă o veritabilă voluptate. Reducând unghiul, frânând imperceptibil şi, în sfârşit, atingând iarba, trăise aceeaşi bucurie pe care o simte un puşti când reuşeşte primul său revers, într-o partidă jucată cu profesorul de tenis.

— Nu-i rău, nu-i rău deloc, mormăi Pearson, după ce Bader trăsese Avro-ul în hangar. Aş zice chiar că ai manevrat remarcabil

de suplu. Dar uite, pariez pe o halbă că n-ai să n-ai reuşeşti o aterizare atât de lină înainte de două sau trei luni.

A doua zi, însă, ofiţerul se văzu nevoit să recunoască pierderea pariului. Bader decola, pilota și ateriza cu o supleţe extraordinară. Pearson înţelese că elevul său avea ochi ager şi mână sigură de pilot înnăscut. Poate e un pic prea exuberant. Dar acest cusur va fi în măre parte corijat de dorinţa tânărului de a face totul cât mai bine, chiar şi atunci când această năzuinţă spre perfecţiune, cerută, de pildă, de precizia absolută a manevrelor, era contrară temperamentului său. Evident, impetuozitatea putea, dintr-un motiv sau altul, să-l facă să uite, pentru o clipă, de rigorile disciplinei. Asemenea situaţii nu sunt cazuri de excepţie în aviaţia militară, mai cu seamă când e vorba de piloţi care n-au fost selecţionaţi pentru că prudenţa ar fi principala lor virtute. Dar tot atât de adevărat e şi faptul că asemenea ambalări nu se produc decât o singură dată şi, atunci, ori pilotul scapă şi în acest caz nu există riscul ca el să uite lecţia, ori e înmormântat, cu condiţia, desigur, să se mai găsească câte ceva din el.

Până una, alta, elevul Bader, autorizat să zboare singur, visează să devină pilot de vânătoare. Şi, în aşteptarea realizării acestui vis, trăieşte fericit precum peştele în apă.

Existenţa pe care o ducea la Cranwell i se părea ideală. Sigur, era o instituţie cu regulamentele şi disciplina inerente, dar elevii erau trataţi aproape ca nişte adulţi. Li se îngăduia, uneori, să părăsească şcoala până la miezul nopţii, aveau voie să posede motociclete (automobilele, în schimb, erau strict interzise), să fumeze, să întreţină relaţii mondene. Toate aceste libertăţi ridicau, firește, anumite probleme. Astfel, de pildă, după ce a tras două fumuri din prima sa ţigară, Douglas a constatat că nu-i place defel gustul. A încercat atunci pipa, care i s-a părui infinit mai savuroasă. Şi, hotărând că fumul nu-i va dăuna atâta timp cât nu-l va trage in piept, şi-a procurat o pipă scurtă, pe care o ţinea tot timpul între dinţi, exceptând, firește, orele când sacrosanctul regulament se opunea.

Unica parte neplăcută erau cursurile teoretice. Unele materii, cum ar fi, de exemplu, cunoaşterea motorului, semnalizarea şi transmisiunile, armamentul şi navigaţia, mai ofereau un oarecare interes. Dar matematicile! Până la urmă decise să le lase balta. O s-o scoată cumva la capăt!

Elevii-piloţi primeau, ca bani de buzunar, câte patru lire pe lună. Nu încape îndoială că Bader s-ar fi mulţumit şi cu atât; dar

iată că, o dată la trei luni, factorul îi aducea un mandat de douăsprezece lire, însoţite de o scrisoare afectuoasă din partea lui Dingwall. Profesorul de istorie îi explica, mereu cu aceleaşi cuvinte, că nu vede de ce el, Douglas, ar fi mai strâmtorat decât camarazii săi. Profund mişcat, Bader îi mulţumea de fiecare dată, ca inevitabil să primească un bileţel sugerându-i-se că ar fi mai interesant să discute despre altceva. Misterios, amical şi extrem de rezervat, Dingwall părea întru totul fericit, că are posibilitatea de a-l ajuta pe protejatul sau. Ciudat, dar Bader nu avea să-l mai întâlnească niciodată. Abia, mult mai târziu, va afla că dacă n-ar fi obţinut bursa, Dingwall i-ar fi plătit taxele cerute de şcoală.

Pearson se ocupa să-l iniţieze în tainele şi bucuriile acrobaţiei aeriene. Plin de încântare, Bader descoperea senzaţii nebănuite, fioruri delicioase, plăceri de virtuoz, ca, de pildă, atunci când îi reuşea un tonou la relanti, figură ce consta din răsucirea aparatului în jurul axei sale, fără ca să piardă însă un metru din altitudine, Curând însă, „numerele” acestea, prevăzute de programul de instruire, nu-l mai satisfăcură. Unul din camarazii săi, un oarecare Hank More (doborât, în 1943, undeva în Extremul Orient) inventase o manevră halucinantă: pilotul, instalat în carlinga din spate, trebuia să se caţere pe fuselaj până la postul din faţă, să-şi lege batista de manşa acestuia şi să revină la loc. Toată operaţia se desfăşura la cinci sute de metri deasupra solului. În plus, nu se putea deda la acest drăgălaş exerciţiu decât după ce s-a descotorosit de paraşută, pentru că, la ieşire, s-ar fi agăţat de bordul postului de pilotaj. Elaborarea practică a numărului a fost realizată de unul dintre cei mai buni prieteni ai lui Bader, absolvent al Eton-ului, având numele predestinat de John Chance[6]. Bineînţeles, Douglas a profitat de prima ocazie care i s-a ivit pentru a-l încerca la rândul său. Să încaleci fuselajul ca şi cum ar fi un cal fără şa, să-ţi asiguri echilibrul ţinându-te numai cu genunchii şi călcâiele, în vreme ce mâinile sunt ocupate cu legatul batistei, iată ceva cu adevărat distractiv. N-a trecut o săptămână, şi toţi elevii-piloţi practicau exerciţiul temerarilor lor predecesori. Evident, el nu putea fi realizat decât atunci când se zbura individual. Prezenţa instructorului în postul de pilotaj din faţă ar fi reprezentat un dublu inconvenient: a) acrobatul ar fi fost stânjenit de capul şi umerii ofiţerului; b) instructorul l-ar fi expediat imediat la locul său. După

[6] Noroc, șansă (eng).

cum se vede, riscul cel mare era să fii surprins în timp ce călăreşti fuselajul.

Pasionat în continuare de sport şi găsind insuficiente crichetul, nataţia şi atletismul, Bader s-a lansat în box. De statură mijlocie, dar extrem de viguros, avea temperamentul unui, semigreu, lovitura şi forţa unui campion. Un sergent îi explicase că pocnindu-şi zdravăn adversarul în bărbie, chiar din primele momente ale luptei, avea mult mai multe şanse să-l expedieze la podea decât mai târziu, când celălalt ar fi apucat să se încălzească. Sfatul nu fusese dat unui surd. De fiecare dată, imediat ce răsuna gongul, Bader ţâşnea din colţul său, disloca printr-o grindină de lovituri garda adversarului şi cu o năprasnică directă la bărbie îl făcea k.o. În mai puţin de un minut. Curând, camarazii ajunseră să-l considere ca pe un fel de supraom, iar superiorii, drept un copil teribil.

Era limpede că doar disciplina nu era de ajuns ca să menţină în limitele rezonabilului vitalitatea debordantă a tânărului. Ar fi trebuit ca acestei discipline, adesea încălcate, să i se adauge ideea unei responsabilităţi precise sau a unui ţel de atins. Cum până una, alta, nu i se oferise nimic asemănător, Douglas îşi căuta satisfacţiile în tot soiul de ştrengării. Odată, a umflat o săptămână de arest pentru că terorizase ţăranii din împrejurimi gonind ca nebunul cu motocicleta sa pârâitoare. N-a apucat bine să iasă, că şi-a agravat cazul luând un coleg pe şaua din spate, lucru interzis categoric de regulament. Puţin după aceea, John Chance cumpără, pe cincizeci de lire, un hârb preistoric (posesiunea unei maşini, chiar foarte vechi, era, de asemenea, interzisă) şi îl camuflă într-un şopron dărăpănat, la vreo doi kilometri de şcoală. Adesea, grupul „inseparabililor”: Chance, Bader, Stephenson şi Field revenea din orăşelul învecinat cu o apreciabilă întârziere faţă de ora până la care fuseseră învoiţi, ceea ce-i silea să escaladeze un grilaj înalt de trei metri, terminat cu vârfuri de lance. Se întâmpla să fie şi prinşi, dar asta nu făcea decât să sporească atracţia jocului. Căci, la urma urmei, totul nu era decât o joacă.

La terminarea anului, elevii se prezentară la primul lor examen. Bader avu de dat o luptă grea cu problemele de matematică, dar seara, după cină, o şterse împreună cu cei trei să danseze în orăşelul vecin. La întoarcere, maşina lor, un Morris hodorogit din cale-afară, le făcu tot soiul de figuri. Au ajuns la şopronul-garaj exact cu trei minute înaintea orei când trebuiau să semneze în registrul de învoiri aflat la corpul de gardă. Iar până acolo mai erau doi kilometri. Singurul vehicul disponibil era motocicleta lui Bader.

Ei şi! Ce, asta-i o problemă? Râzând ca nebunii, cei patru se cocoţară pe motocicletă şi, după o cursă dementă, Douglas făcea să scrâşnească frânele la două sute de metri de intrarea în şcoală, astfel încât amicii săi să se poată prezenta, conform regulamentului, la corpul de gardă. Brusc, un poliţist îndreptă fascicolul luminos al lanternei sale asupra grupului vesel. Un fluier strident, paşi precipitaţi şi un sergent, rigid şi neînduplecat ca însăşi Justiţia pe care o personifica, a notat cu grijă numele fiecăruia şi ora delictului.

A doua zi dimineaţa, cei patru prieteni au avut parte de o conversaţie dintre cele mai penibile cu comandantul lor de escadrilă. Recunoscut vinovat, fără circumstanţe atenuante, Bader a fost sancţionat cu o amendă de două lire, pentru „pierderea controlului asupra motocicletei”. Douăzeci şi patru de ore mai târziu, plecau din nou cu automobilul. La înapoiere, au fost văzuţi de un instructor care se întorcea, regulamentar, pe jos. Seara, în timp ce „inseparabilii” se întrebau cum va sfârşi această nouă ispravă, direcţia şcolii a afişat rezultatele la examen; bursierul Bader era al nouăsprezecelea din douăzeci şi unu de elevi.

Chemat, de data aceasta singur, în biroul comandantului de escadrilă, Douglas a avut parte de un discurs care l-ar fi desfiinţat moralmente pe criminalul cel mai înrăit.

— M-am săturat, înţelegi? încheie ofiţerul, Dacă nu-ţi schimbi, rapid şi complet, comportarea, cer să fiţi exmatriculaţi, dumneata şi cei trei amici al dumitale!

Era limpede că ofiţerul vorbea serios. Ruşinat, îngrijorat, nemulţumit de sine însuşi, Bader a salutat şi a ieşit. N-au trecut nici cinci minute şi a fost convocat, „de urgenţă”, la comandantul bazei.

Vice-mareşalul Aerului, Arthur Halahan, fost campion de box la categoria grea, era un bărbat calm, corpolent, cu părul încărunţit. Încremenit într-o impecabilă poziţie de drepţi, Bader avu dreptul la o recapitulare completă a fărădelegilor sale. Ar fi vrut să se ascundă în gaură de şoarece când, în încheiere, Halahan declară:

— Ştiu, eşti tânăr şi ţin cont de lucrul acesta. Numai că R.A.F, va sfârşi prin a se plictisi de toate trăznăile dumitale. N-avem nevoie de ţângâi. Ne trebuie bărbaţi, bărbaţi adevăraţi.

Pur şi simplu strivit. Bader s-a refugiat in camera lui. Ajunsese deci să nu mai fie considerat bărbat! Acest dispreţ oficial era cu atât mai grav, cu cât, în fond, Halahan avea dreptate. Bader era îndeajuns de cinstit cu sine însuşi ca să recunoască acest lucru,

Timp de patruzeci şi opt de ore medită, făcu bilanţul isprăvilor sale şi se declară vinovat. În scurt timp, camarazii constatară că acest examen de conştiinţă a dus la o transformare radicală. Îl stăpânea o singură dorinţă: aceea de a justifica, şi încă într-un mod strălucit, bursa primită şi prezenţa sa la Cranwell. S-a apucat chiar şi de matematici!

Din acel moment, hotărârea de a deveni alt om a rămas neclintită. Un an mai târziu, când elevii se prezentară la examenul de absolvire, cel mai calm dintre toţi, cel mai sigur pe sine, cel mai încrezător în reuşită a fost, fără doar şi poate, Bader. Peste două zile, în fruntea echipei A de crichet a escadrilei, repurta o strălucită victorie asupra echipei B, deşi, din cei unsprezece jucători ai ei, nouă făceau parte din selecţionata şcolii. Seara, a adormit liniştit, cu sentimentul datoriei împlinite.

Peste o zi, comandantul a anunţat rezultatele examenului de sfârşit de an: Bader era al doilea, după Paddy Cotte, un adevărat fenomen, ale cărui inteligentă abstractă şi capacitate de muncă îi impresionau până şi pe profesori.

Utilizând terminologia reticentă a rapoartelor oficiale, preşedintele comisiei de examinare nota pe fişa lui Bader: „Un tânăr dinamic, capabil, îndărătnic. Aptitudinile sale de pilot erau categorisite ca fiind „peste cele obişnuite”. Ceea ce, în jargonul R.A.F., desemnează un pilot înnăscut. (Unicul termen mai elogios este acela de „excepţional”, dar atât de rar folosit încât a devenit aproape un mit).

Lista cu repartiţiile a fost afişată: „Aspiranlul-pilot Douglas Bader, la escadrila 23, bazată la Kenley”.

Numitul şi-a încălecat motocicleta şi a plecat la Londra. Acolo a schimbat-o pe o maşină, prima din viaţa lui, un Austin semănând cu o cutie de biscuiţi instalată pe patru roţi de cotigă. În acest vehicul, conceput parcă de un caricaturist, a pornit, într-o frumoasă dimineaţă de august a anului 1930, în direcţia Kenley-ului. Odată ajuns pe „aeroport“, ochii au prins să-i scânteieze: escadrila 23 era echipată cu aparat Gloster-Gamecocks[2], avioane
de vânătoare ultra-moderne pentru acea vreme!

3

Înaintea erei pistelor betonate, baza de la Kenley se prezenta ca un vast islaz, mărginit de hangare. Era, pe atunci, o bază în miniatură, construită pentru un „club select“, denumit Royal Air Force, ai cărui membri, împrăştiaţi prin toată ţara, nu se prea cunoşteau între ei. Mai puţin anchilozată de tradiţii decât marina sau armata de uscat, R.A.F. îşi recruta oamenii cu precădere dintre tineri. Chiar şi veteranii marelui război erau încă suficient de sprinteni ca să poată susţine o partidă de crichet. Aşa stând lucrurile, Bader n-a prea cunoscut sentimentul înstrăinării.

Avea dreptul la o cameră individuală, mai exact un soi de chilie, mobilată parcimonios cu un pat de campanie, un fotoliu din piele, o măsuţă şi un dulap. Bader a fost încântat; în sfârşit, avea un cămin! Dar şi mai mare i-a fost bucuria când a aflat că prietenul său Stephenson locuia la capătul celălalt al coridorului.

A doua zi după sosire, comandantul patrulei „B“ l-a suit într-un Gamecock[3] şi i-a arătat tabloul de bord. La drept vorbind, prea multe nici nu erau de explicat: nu tu frâne, nu tu tren escamotabil, nu tu pas variabil al elicei, nu tu busolă giroscopică. Aparatul, teribil de bondoc, era atât de mic, încât odată instalat în carlingă, Bader avea senzaţia că poate atinge extremitatea aripilor. Viteza maximă nu era decât de 250 km/h, dar, datorită fuselajului său scurt, Gamecock era socotit drept avionul cel mai maniabil din dotarea RA.F. După o jumătate de oră petrecută în executarea celor mai neverosimile acrobaţii, Bader subscria întru totul la această opinie. La popotă a aflat că, anual, doi din cei mai valoroşi piloţi ai escadrilei participă la mitingul aviatic de la Hendon, unde prezintă un număr de înaltă acrobaţie. Imediat, Douglas a decis că, la anul, el va fi unul din cei doi aleşi.

S-a familiarizat repede de tot cu existenţa, deopotrivă pasionantă şi rutinieră, a escadrilei. La capătul unei săptămâni, reputaţia sa de „tip grozav“ era bine stabilită. La diversele reuniuni când aspiranţii-piloţi, superbi în uniformele lor imaculate, făceau să circule carafele cu porto, el se dovedea la fel de înfocat şi, mâi ales, zgomotos ca şi ceilalţi, îndeosebi în cursul partidei de fotbal

care încheia obligatoriu reuniunea şi în care mingea era înlocuită de coşul pentru hârtii. De băut, nu bea niciodată; pe de o parte, detesta gustul alcoolului, iar pe de alta, nu voia pentru nimic în lume să-şi piardă forma. De veselit, însă, se veselea cum ştiu numai puştanii aflaţi în prag de bărbăţie.

În februarie 1931, şi-a celebrat numirea în echipa de rugbi a R.A.F., schimbând droaga sa de Austin pe o MG decapotabilă, maşină la care visa demult. Nimic nu-i mai lipsea ca să se simtă pe deplin fericit: avea un automobil straşnic, pilota un avion minunat, vieţuia în mijlocul unei vesele bande de camarazi, toţi unul şi unul. Ce-ar fi putut să-şi dorească în plus?

Treptat, toate escadrilele de vânătoare au fost echipate cu aparate Bristol sau Siskins.

Doar la a 23-a rămăseseră Gamecocks-urile, motiv pentru care era şi cea care primea, în continuare, misiunea de a asigura demonstraţia acrobatică de la Hendon. Începând din luna ianuarie, piloţii treceau la antrenamente în vederea selecţiei. Unul dintre ei se prăbuşi dintr-un zbor pe spate, alţi doi sau trei suferiră diverse accidente. Încetul cu încetul, numărul „posibililor” scădea. La începutul lui aprilie, comandantul bazei anunţă că Harry Day, comandantul patrulei „C“, avea să fie numărul 1, Douglas coechipier, iar Stephenson înlocuitor, în caz de nevoie. Day, în vârstă de treizeci şi cinci de ani, îşi făcuse debutul de pilot în 1917, pe frontul din Franţa. Acum avea o faţă tăbăcită, dominată de un nas coroiat ca ciocul unei păsări de pradă şi ştia să se facă ascultat, după cum reuşea să fie mereu exemplu. Din când în când, îl apucau năbădăile şi, într-una din asemenea ocazii, i-a declarat lui Bader că ar cam fi timpul să modifice niţeluş programul obişnuit al mitingului. Inventase cinci exerciţii de voltijă aeriană, pe care le botezase „demonstraţie de acrobaţie sincronizată”. Figura de bază consta într-un picaj simultan al celor două aparate, care urmau să se redreseze prin două lupinguri consecutive, aripă lângă aripă (interval între ele, preconiza Day, maximum un metru), să urce în şandelă, să se despartă luând-o unul la dreapta, altul la stânga, să plonjeze pe verticală, către limitele laterale ale terenului, ca, în final, să se năpustească unul asupra celuilalt.

— După cum vezi, pericolul nu-i foarte mare, cu condiţia să nu se comită nici o greşeală şi să avem un vânticel uşor şi constant. Cu nişte tipi mai puţin siguri decât dumneata şi Stephenson, n-aş încerca exerciţiul. Cu voi însă, cred că o să meargă. Numai că,

pentru Dumnezeu, încetează s-o mai faci pe imbecilul în timpul antrenamentelor!

Adevărul e că Bader făcea pe imbecilul. Ordine categorice interziceau orice acrobaţie la o altitudine mai mică de 500 de picioare. Lui Bader puţin îi păsa. Adesea, ca şi când ar fi vrut să-şi bată joc de superiori, se amuza executând tonoul la relanti la nici 50 de picioare de sol. La această figură, aparatul tinde să intre în pierdere de viteza şi, în momentul redresării, motorul să caleze. Asta înseamnă că, în oricare clipă, avionul poate percuta pământul. Pentru Bader, fascinaţia primejdiei era dublată de delicioasa senzaţie a unui delict care-l putea aduce în faţa Consiliului de război.

Într-una din zile, Stephenson, executând o asemenea figură, a fost cât pe-aici s-o păţească şi şi-a datorat salvarea numai faptului că apucase să depăşească marginea platoului de la Kenley, având, astfel, la dispoziţie suficient spaţiu să redreseze. O săptămână mai târziu, o pană de motor l-a obligat, pe acelaşi Stephenson, să aterizeze pe peluza unei prea frumoase proprietăţi particulare. Prevenit prin telefon, Bader a pornit imediat cu maşina să-l caute. Cu acest prilej a cunoscut-o pe fiica proprietarului, o adorabilă fiinţă a pădurii, ce nu şi-a ascuns defel admiraţia pentru tânărul pilot. În aceeaşi seară, Bader a revenit. A fost o plimbare prelungă şi, cum afară era destul de rece, tânăra fată a găsit întru totul firesc să se ghemuiască la pieptul însoţitorului ei. Astfel, Bader a mai descoperit un nou aspect al existenţei şi încă unul dintre cele mai plăcute După relatările din Times, în ziua mitingului erau pe aeroportul din Hendon 175.000 de persoane şi cel puţin de două ori pe atât pe dealurile din jur. Tot după Times, evenimentul zilei a fost „splendida demonstraţie a Gamecocks-urilor, pilotate de Day şi Bader, care au oferit publicului zece minute de fascinaţie şi spaimă... prin acrobaţiile lor de o extraordinară precizie, sincronizate la fracţiune de secundă... A fost demonstraţia cea mai perfectă văzută vreodată la Hendon“.

Mai mult ca oricând, aspirantul-pilot Douglas Bader şi-a atras privări şi omagii. Avea totul ca să placă şi chiar si seducă: aviator ajuns celebru, sportiv binecunoscut, tânăr şi chipeş, mai cu seamă la recepţia de închidere, când a apărut purtând un pantalon bleu, foarte ajustat şi o tunică-smoching cu revere de mătase, constelată cu nasturi auriţi. Au fost destula tinere care, abandonând rezerva de rigoare, i-au făcut diverse avansuri, abia deghizate. Adevărul este că, deşi se simţea ca fluturaşul, zburând din floare în floare,

Bader manifesta, pentru această îndeletnicire, o ardoare relativă. Pe moment, sportul şi aviaţia îl interesau infinit mai mult decât femeile. Dar asta nu înseamnă că nu era foarte sensibil la adoraţia generală şi la comentariile elogioase ale presei. Urcase mult pe scara vieţii şi era departe epoca când fratele său îi demonstra, cu şuturi şi pumni, inferioritatea!

La cincisprezece zile de la glorioasa seară a mitingului, Douglas a aflat că figurează pe lista celor afectaţi la diversele unităţi dispersate în cele patru colţuri ale imperiului. De fapt, se aşteptase la asta; de regulă, după un an petrecut la escadrilele metropolitane, aspiranţii erau expediaţi fie în colonii, fie într-un teritoriu de sub mandat britanic. Tras cum se cuvine de limbă, secretarul „Bătrânului“ i-a destăinuit că, probabil, va fi dat la o escadrilă staţionată în Irak. Dar, în ultimul moment, repartizarea i-a fost anulată. Avea să rămână, cel puţin provizoriu, la Kenley şi să-şi continue antrenamentele ca fotbalist. Echipa R.A.F. nu se putea dispensa de el.

După o lună, escadrila 23 primea, la rândul ei, aparate Bristol Bulldogs[4] în locul vechilor Gamecocks, considerate mult prea lente. Pe atunci, în materie de avioane de vânătoare, Bulldog-ul era socotit ca fiind *nec plus ultra*[7]. Capabil să atingă stupefianta viteză de 325 km/h, aparatul prezenta, totuşi, un neajuns. Fiind mult mai greu decât Gamecock-ul, manifesta, în plin „tonou la relanti“, supărătoarea tendinţă de a se da peste cap. Acrobaţiile la joasă altitudine au fost, din nou, interzise cu stricteţe. Câţiva dintre piloţi, mai amatori de pozne, au continuat însă să ignore această interdicţie până în ziua în care unul dintre ei s-a sfărâmat de sol.

Preţ de o săptămână, toată lumea a fost de o cuminţenie exemplară. Apoi, însă, uitând de tragicul avertisment, cei câţiva incurabili au luat-o de la început. Fireşte, a urmat un al doilea accident. Harry Day, comandantul ad interim al bazei, i-a reunit pe supravieţuitori şi le-a ţinut următorul discurs viguros:

— În cazul Bulldogs-urilor, regulamentele interzic orice acrobaţie sub 2 000 de picioare. Părerea mea în legătură cu anumite regulamente o cunoaşteţi: ele au fost concepute pentru a fi urmate orbeşte de către imbecili şi a constitui un îndreptar pentru puţinii cu scaun la cap. Acestea fiind zise, dacă vreţi cu tot dinadinsul să vă faceţi micile voastre numere la mai puţin de 2 000 de picioare, aveţi măcar bunul simţ să-mi urmaţi sfaturile. Primo:

[7] Ceva ce nu poate fi depășit (lat).

lăsaţi-vă de prostii. Secundo: dacă, totuşi, ţineţi să le faceţi, căutaţi un locşor unde să nu puteţi fi văzuţi de nici un ofiţer superior. Tertio: înainte de a începe figura, verificaţi totul şi, mai cu seamă, viteza, ca să nu intraţi în vrie sau pierdere de înălţime. Din acest moment, singura primejdie poate veni de la motor. Dacă acesta calează, s-a zis cu voi; dar dacă vă apucaţi să vă gândiţi la aşa ceva, atunci vă recomand să căutaţi de pe acum o altă meserie.

Înţelepte sfaturi, nimic de zis! Cam ambigui, absolut în stilul lui Day, care visa să formeze nu aviatori rezonabili, ci piloţi de război, temerari până la nebunie, capabili să ia decizii rapide şi sigure. Fără asemenea cadre, R.A.F. nu-şi mai avea nici o raţiune practică. De altminteri, nu erau deloc numeroşi cei care şi-ar fi permis să ignore un avertisment venit de la un şef ca Harry Day.

Iată însă că aspirantul Douglas Bader făcea parte tocmai dintr-aceia care aveau impresia, ca să nu zicem certitudinea, că sunt o ciorbă albă. Două sau trei zile mai târziu, e văzut de un comandor dedându-se la obişnuitele sale acrobaţii, la ceva mai mult de 100 de picioare. Imediat după aterizare, Day l-a poftit în biroul său şi i-a declarat ca „a întrecut măsura; R.A.F. nu avea nevoie de marțafoi care să epateze lumea”.

Crăpând de ruşine. Bader a tăcut mâlc. Îşi dădea seama că şeful său văzuse lucrurile aşa cum stăteau ele într-adevăr: era un marţafoi care căuta să-i lase pe toţi paf. Succesele sale sportive, triumful de la miting şi vizibila adoraţie a unei duzini de fetişcane nostime i se suiseră la cap. În sinea sa îşi zicea că avea mare nevoie de cineva să-l aducă rapid la ordine. Tonourile la altitudine mică au fost net abandonate.

Sosirea în Anglia a unei celebre echipe de fotbal din Africa de Sud, faimoşii Springboks, îl smulse din tristele sale cogitaţii. Echipa avea să se măsoare cu câteva selecţionate britanice şi, la sfârşitul lui noiembrie, Bader a avut satisfacţia să se vadă desemnat pentru unsprezecele serviciilor combinate: armata de uscat, flota şi aviaţia. Meciul a fost disputat opt zile mai târziu şi Bader s-a lansat în bătălie cu tot ce puteau da ardoarea, muşchii şi reflexele lui. Imediat după începerea celei de a doua reprize, iată-l azvârlindu-se între picioarele unui gigantic sud-african ce se năpustea spre poarta britanică. Tipul s-a prăvălit ca un munte peste Douglas, făcându-i nasul terci. Ei şi! În trei săptămâni, compoziţia definitivă a selecţionatei naţionale avea să fie stabilită şi miza era mult prea mare ca un amănunt secundar, de pildă un

nas zdrobit, să-l poată opri. A continuat deci, cu aceeaşi furie lucidă. Sud-africanii au câştigat la limită.

Timp de cincisprezece zile, Bader s-a antrenat în vederea meciului următor. La 14 decembrie 1931, într-o dimineaţă radioasă, cu cer senin, presărat, la 4.000 de picioare altitudine, cu câţiva cumuluşi decorativi, a decolat, împreună cu alţi doi camarazi, să bea un păhărel la cantina Aero-clubului din Reading. După treizeci de minute de zbor, cele trei Bulldogs-uri se aliniau pe pajiştea pe care membrii clubului o foloseau drept pistă de aterizare. În sala cea mare a cantinei, câţiva piloţi flecăreau de una, de alta. Recunoscând în Bader pe vedeta de la Hendon, unul dintre ei l-a rugat să le facă o mică demonstraţie, firește „la firul ierbii“. Bader a scuturat din cap şi i-a explicat că la Hendon pilotase un Gamecock, aparat uşor şi lesne de mânuit, mai docil decât Bulldog-ul pe care-l are în prezent. S-ar fi putut să-şi fi amintit şi de fraza lui Day în legătură cu marţafoii care umblă să epateze lumea. Interlocutorul a insistat şi, în momentul în care Bader, iritat, se îndrepta spre ieşire, a lansat o glumă stupidă, în legătură cu „faimosul n-are-teamă-de-nimic care nu mai vrea să-şi rişte pielea”. Pentru Bader, aşa ceva suna mai puţin a insultă gratuită şi mai mult a provocare...

A decolat la câteva secunde după primul din camarazii săi. Celălalt l-a văzut descriind un viraj cabrat, revenind şi picând ca să treacă în trombă pe deasupra terenului. Buluciţi în faţa cantinei, tinerii urmăreau cu atenţie încordată manevra. Zgâlţâit uşor de curenţi, Bulldog-ul săltă peste gardul de sârmă, şi, în urletul năpraznic al motorului lansat la maximum, se năpusti în direcţia unui boschet plantat alături de cantină. Botul se ridică uşor, aparatul câştigă câţiva metri în înălţime înainte de a schiţa o mişcare de tangaj. Urma tonoul...

Cu manşa bine strânsă în pumni şi corectând mişcarea cu scurte apăsări pe palonier, Bader aştepta răsturnarea pe spate, ca abia după aceea să reducă gazul. În felul acesta, elimina calarea motorului. Deodată, simţi cum aparatul începe să se prăbuşească, aidoma unui bolovan. Brutal, împinse manşa spre dreapta. Aripile erau la verticala solului, dar Bulldog-ul continua să cadă, din ce în ce mai iute. Odată încheiat tonoul, Bader ar fi reuşit, totuşi, să-l redreseze, dacă extremitatea aripii stângi n-ar fi atins pământul. Sub efectul şocului, botul veni în jos. Elicea percută solul, motorul, smuls din nituri, făcu să ţâşnească un gheizer de praf, sărind cât colo şi, într-un sinistru scrâşnet de tăblărie sfâşiată, fuzelajul se

implântă precum o lance în pajişte, împungând parcă cerul cu coada. Reţinut de centurile de siguranţă, Bader nici n-a apucat să simtă şocul. A auzit doar un tunet înfiorător, apoi şi-a pierdut cunoştinţa.

Câteva secunde a domnit o linişte înfricoşătoare. Dintr-o grămadă informă, aidoma unui maldăr de hârtie de ambalaj şifonată proptită în mijlocul terenului, se înălţa un nor de praf. O bruscă pală de vânt îl risipi. Abia atunci cei adunaţi în faţa cantinei porniră în goană.

4

Carlinga era foarte înclinată, a constatat Bader, revenindu-şi din leşin. Ciudat, foarte ciudat. Apoi îi fu clar că avionul se prăbuşise, dar ce putea face? Oricum, nu era decât un gând vag, mult mai puţin important decât atrocele dureri din spate. Treptat se domoliră şi ele, înlocuite de o toropeală pasivă. Menţinut de curele, cu mâinile aşezate pe coapse, Bader îşi plimbă privirile peste carlingă. Era universul său şi tot ce-i depăşea limitele îi părea, pentru moment, văduvit de orice interes.

Un pic mai târziu, simţi că ceva nu-i în regulă, cu genunchii. Se uită, aplecând capul, şi constată, nu fără surprindere, că picioarele sale luaseră o poziţie bizară. Cel puţin dreptul. Pe cel stâng nu izbuti să-l descopere şi, după câteva secunde, uită chiar de el. În realitate piciorul fusese prins sub scaunul pe care şedea.) Dreptul se găsea blocat între două fragmente de fuselaj; combinezonul alb de zbor, sfâşiat la genunchi, se îmbibase până la refuz de sânge, care şiroia gârlă, izbucnind, din când în când, ca un jet. Ceva se împlântase în articulaţia gleznei... probabil tija palonierului... Din ce în ce mai ciudat... A continuat să-şi examineze piciorul cu o indiferenţă totală până în momentul în care o idee deosebit de supărătoare a izbutit să se cristalizeze în creierul său înceţoşat: „Fir-ar să fie! N-am să pot juca sâmbăta viitoare!” bodogăni el.

Această preocupare îi aduse brusc aminte de existenţa unei lumi exterioare, a cărei îndepărtată agitaţie o percepea de altfel. Strigăte, oameni care se zbuciumă... dar totul atât de vag, de îndepărtat, de ireal... Oricum, ar putea încerca să comunice cu persoanele acestea. Încet, încet, ridică şi întoarse capul.

Un bărbat îmbrăcat intr-o vestă albă stătea lângă carlingă, mai exact la numai câțiva centimetri de umărul său. Bader distinse un chip îngrijorat şi o mână care-i întindea un pahar.

— Poftim, domnule, murmură un glas, luaţi o înghiţitură de brandy.

Automat, cu o perfectă politeţe, Bader răspunse:

— Nu, mulţumesc. Nu beau niciodată.

Omul insistă şi se aplecă peste carlingă. Când văzu însă băltoaca de sânge ce acoperea fundul acesteia, se retrase în grabă, livid, făcu un pas îndărăt şi dădu el duşcă paharul cu brandy.

Apoi un băiat mai tânăr, cu o fată masivă, îl înlocui pe omul cu vesta albă. Se aplecă şi se apucă să desfacă centurile, îngăimând în timpul acesta diverse cuvinte de îmbărbătare. Bader încercă să răspundă. Reuşi să articuleze una sau două propoziţii, după care leşină din nou. Flăcăul cu fata masivă izbuti să desfacă centurile, dar nu să-l şi extragă. Bader fiind imobilizat de laturile sfărâmate ale carlingii. Ajutat de alţii, porni să smulgă tăblăria. Careva aduse un bomfaier şi se apucă să taie fiarele răsucite în fel şi chip, în sfârşit, după o jumătate de ceas de trudă, reuşiră să degajeze rănitul şi-l culcară pe iarbă.

Oscilând mereu între starea de veghe şi cea de inconştienţă, Bader nu suferea deloc. La un moment dat, două portiere albe, cu crucea roşie pe ele, se deschiseră chiar lângă el, ca apoi să piară din câmpul său vizual. Înţelese că va îi urcat într-o ambulanţă.

Când îşi reveni, se afla culcat pe o brancardă, care vibra uşor. Înseamnă deci că ambulanţa se deplasează. Tânărul cu faţa masivă era lângă el, cu degetele încleştate pe genunchiul drept (de fapt, îi strângea din răsputeri artera femurală). Lui Bader i se făcu brusc lehamite de toate astea. Şi, în primul rând, unde-l cărau?

— Ascultă, bătrâne, începu el, pe un ton ritos. Eşti foarte drăguţ, dar acum mă simt suficient de bine ca să mă scol şi singur. Opreşte, te rog, ambulanţa asta şi lăsaţi-mă să cobor.

Dădu chiar să se ridice şi tânărul se văzu nevoit să-l apese zdravăn pe piept ca să-l împiedice.

— Fii cuminte, hai, fii cuminte. Ajungem în câteva minute.

Dar Bader n-avea nici cel mai mic chef să ajungă undeva. Necunoscutul ăsta care nu-l lăsa să se mişte îl scotea pur şi simplu din sărite. Se răsuci şi, expediindu-şi pumnul drept precum un piston, reuşi să atingă bărbia tânărului. În acelaşi timp, se gândi, cu o exasperare puerilă, că, aşa cum era culcat pe spate, nu va fi niciodată capabil să izbească precum ar fi dorit.

O secundă mai târziu, un val de slăbiciune se rostogolea peste el, o slăbiciune atât de mare încât îi veni să plângă. Oricum, onoarea era salvată, devreme ce încercase să se apere; de altfel, nici nu mai avea chef să se scoale. Capul îi recăzu pe pânza brancardei şi, pentru a treia oară, îşi pierdu, pe de-a-ntregul, cunoştinţa.

Ambulanţa parcurse în goană străzile Reading-ului şi stopă în faţa spitalului Royal, din Berkshire. Un minut mai târziu, doi infirmieri îl depuneau pe Bader pe masa de operaţie. Medicul de gardă procedă la sutura arterei femurale, îndepărtă ţesuturile strivite şi fragmentele de os care străpunseseră pielea. Piciorul drept părea aproape secţionat, imediat sub genunchi; cel stâng se prezenta mai bine, dar partea superioară a tibiei fusese complet sfărâmată, iar muşchii, zdrobiţi şi ei, erau plini de ulei şi vopsea. Pulsul accidentatului slăbea atât de repede, în cât medicul se întrerupse ca să-i administreze un stimulent. Apoi, redresă ambele picioare şi le imobiliză în atele. Şi, în timp ce infirmierii îl luau pe bolnav, telefona asistentei-şefe Thornhill, de la sala Benyon:

— Îţi trimit un băiat care s-a prăbuşit cu avionul. Caz grav, fracturi multiple, şoc traumatic, pierdere considerabilă de sânge. Pune să i se încălzească bine patul ca să se mai atenueze efectele şocului. Nu cred că se poate face mare lucru pentru el.

Miss Thornhill se abţinu să ceară explicaţii suplimentare. De regulă, de câte ori primea câte un mesaj în genul acestuia, bolnavul murea înainte chiar de a ajunge la serviciul ei. Rănitul acesta, însă, părea a fi o excepţie, pentru că respira încă. Îi puse, aşadar, câteva buiote în pat şi-l înveli cât putu mai bine, deoarece pielea îi era rece, chiar foarte rece.

Chirurgul îl examină imediat şi dădu din umeri; nici vorbă să-l poată opera acum. Ceva mai târziu, dacă bolnavul avea să reziste...

Deodată, Miss Thornhill îşi aminti că profesorul Joyce, unul dintre cei mai străluciţi chirurgi din Marea Britanie, operase în ziua aceea în spitalul lor. Sună imediat la amfiteatru, dar i se răspunse că profesorul tocmai plecase. Alergând pe cât de iute îi permitea demnitatea, porni în căutarea specialistului pe care-l găsi, în sfârşit, în vestibulul pavilionului central, încheindu-se la pardesiu.

— Vă rog să mă iertaţi, domnule profesor, debută ea cu un glas ferm, ce nu părea defel dispus să ceară scuze. Tocmai am internat un tânăr ofiţer al R.A.F. care a suferit un grav accident. Aş fi atât de fericită dacă l-aţi examina...

Ca una care-l asistase pe Joyce la nenumărate operaţii, Miss Thornhill ştia că nu se va burzului la ea. Fără să scoată un cuvânt, profesorul porni în urma ei. Îl cercetă pe rănit, îi luă pulsul și clătină din cap:

— Evident, e foarte şocat, declară el. Să vedem dacă recapătă un minimum de puteri ca să îndrăznim să-l operăm. Există o mică şansă, băiatul e tânăr şi extrem de viguros. Merită să încercăm.

Între timp, Harry Day telefonase la spital ca să se informeze de starea pilotului său. Răspunsurile evazive primite îl făcură să înţeleagă că Bader e pe moarte. Mâhnit la culme, expedie o telegramă lui Jessie, apoi, la sfatul adjutantului său, încă una lui Cyril Burge, care, staţionat la Aldershot, putea ajunge la Reading în mai puţin de o oră.

Către ceasurile două după-amiază, Mise Thornhill observă că bolnavul respiră mai normal şi că pulsul îi este mai perceptibil. Avertizat de îndată, Joyce fu surprins să constate că starea generală continuă să se amelioreze. La ora cincisprezece treizeci decise să încerce operaţia. Culcat pe un cărucior, Bader a fost transportat la serviciul de radiologie, apoi în sala de operaţii. În momentul în care era aşezat pe masă, îşi recăpătă cunoştinţa şi, încă năuc, fixă tavanul alb luminat de un puternic reflector. Simţind un miros pregnant de eter, întoarse capul. Lângă el stătea un bărbat cu trăsături fine, de intelectual, îmbrăcat într-un halat de chirurg. Zâmbind, necunoscutul îi spuse cu glas vesel:

— Vasăzică, bătrâne, ai avut un mie accident? Nu-ţi fă griji, lasă-ne să ne ocupăm de dumneata şi restul va fi bine.

Încetul cu încetul, sensul cuvintelor pătrunse în mintea amorţită a rănitului. Se străduI, fără succes, să ridice mâna.

—Vă rog, nu mă adormiţi, îngăimă el. Anestezia îmi face rău.

—Fii fără grijă, răspunse necunoscutul, la fel de jovial. Credene, o să facem cum e mai bine.

Epuizat, Bader închise ochii. Mai târziu, avea să încerce în zadar să-şi aducă aminte când şi cum a fost anesteziat, în orice caz, era pe punctul de a se „evapora”, când radiologul a adus, încă umede, plăcile şi le-a prezentat profesorului. Joyce le-a examinat în tăcere. Mai întâi, piciorul drept; aproape imediat radiografia i-a revenit asistentei, el decretând scurt: „Se amputează”. În schimb, nu s-a pronunţat în nici un fel în legătură cu piciorul stâng. Radiografiile craniului şi ale abdomenului relevau răni relativ uşoare (cel puţin în comparaţie cu picioarele): două coaste fracturate, mai multe tăieturi la faţă şi o perforaţie a buzei de sus, provocată de un dinte.

Operaţia a început. Joyce trebuia să lucreze repede. Bader era mult prea traumatizat ca să poată suporta o intervenţie de mare acurateţe chirurgicală. Timp nu era decât pentru o cârpeală

temporară şi aceea contra cronometru, pentru a reduce la maximum şocul operatoriu ce risca, în orice moment, să ducă la prăbuşirea definitivă a organismului. Chirurgul a amputat piciorul drept deasupra genunchiului şi el făcut zob. O amputare rapidă şi fără dificultăţi, întrucât oasele se mai ţineau intre ele doar prin câteva tendoane şi fâşii de piele. Când să treacă la piciorul stâng, anestezistul l-a anunţat că operatul e pe punctul de a sucomba. Joyce s-a văzut nevoit să cureţe numai plaga şi s-o închidă. Cu un pic de noroc, gândi el, infecţia n-o să se declare imediat. Şi, ca să nu lase chiar totul pe seama norocului, a injectat și o doză serioasă de ser fiziologic.

Tânărul pe care Miss Thornhill l-a instalat într-o rezervă de la capătul coridorului, era mult mai aproape de moarte decât de viaţă, într-atât de aproape, încât echipa însărcinată să lupte împotriva şocului post-operatoriu avea întrucâtva impresia că face o treabă inutilă.

Prăvălit pe o bancă din sala de aşteptare, Cyril Burge aştepta, rozând, nervos, muştiucul pipei. La nouă seara, Bader trăia încă, dar şocul post operatoriu îl golise de ultimele puteri, pulsul abia se mai simţea, pielea îi era rece ca de mort. La ora zece, Joyce îl anunţa pe Burge că, după toate probabilităţile, bolnavul nu va rezista până dimineaţa. Una din asistente i-a cedat camera şi i-a făgăduit că îl va preveni când va sosi momentul. Burge s-a întins pe pat, fără să se mai dezbrace. Aşteptarea continua.

Către ceasurile două, când apucase să adoarmă, o infirmieră l-a trezit.

— Sunteţi bun să coborâţi, domnule? a şoptit ea.

S-a ridicat şi a pornit după ea. Pe culoarul de la parter, în faţă uşii lui Douglas, două june se căzneau să-şi domolească suspinele. Burge a deschis uşa şi şi-a vârât capul înăuntru. Aplecaţi deasupra patului, în care zăcea formă imobilă, doi medici şi două infirmiere îşi făceau de zor de lucru. Unul dintre ei se îndreptă de spate şi se apropie de Burge,

— Sunteţi amabil să aşteptaţi afară? Şi, făcând un gest în direcţia patului, adăugă: S-ar părea că se agaţă de viaţă.

După o jumătate de oră, acelaşi medic ieşi pe culoar și-l sfătui pe Burge să se culce la loc. Îl va chema la prima alertă. Cele două fete, înlăcrimate în continuare, se retraseră şi ele, iar Burge reveni în odaia sa. După o oră era chemat din nou. Dar abia ajuns la parter, află că rănitul, pe punctul de a se stinge, a avut o reacţie

neaşteptată și continuă să trăiască. Burge aşteptă câteva minute, apoi urcă, din nou, la el.

La opt dimineaţa, Bader trăia... Sfârşitul părea însă iminent; după părerea medicului, era doar o chestiune de ore. Mama lui, doamna Jessie Hobbs, a sosit pe la prânz, dar într-un asemenea hal de nervi, încât o asistentă a trebuit s-o culce imediat, administrându-i, în prealabil, un sedativ. La căderea nopţii, Bader continua „să se agaţe“. Pe la miezul ei a avut loc o nouă alertă, care s-a dovedit şi ea falsă. A doua zi dimineaţa, Bader mai păstra o licărire de viaţă şi Joyce declară că dacă trece cu bine ziua, speranţele sunt îndreptăţite. Ar exista chiar o vagă şansă ca piciorul stâng să fie salvat, cu condiţia ca infectarea plăgii să poată fi evitată.

Douăzeci şi patru de ore mai târziu, Bader a deschis ochii. A fost, pentru el, o experienţă extraordinară; avea impresia că vede pentru prima oară, asemeni unui cotei care-şi dezlipeşte pleoapele la câteva ceasuri după ce s-a născut. De fapt, şi pentru el era o a doua naştere. Revenea la viaţă fără să ştie ce e această viaţă, fără să realizeze ce caută el în acest univers necunoscut. O încăpere inundată de soare. Timp de câteva secunde, i-a fost cu neputinţă să perceapă semnificaţia obiectelor care-l înconjurau. Apoi, treptat, treptat, imaginile, topite una într-alta, au prins să se separe, să se precizeze, să capete un sens: plafonul de culoare crem, cearceafurile albe şi, în picioare în faţa ferestrei, cu spatele la el, o fată înaltă, în halat alb şi cu bonetă roşie. Se afla deci culcat într-un pat de spital. Nn simţea însă nici o durere, nu-l încerca nici o neliniște; memoria îi era încă prea înceţoşată ca să poată acceda la trecut.

— Ce dracu caut aici? murmură el.

Miss Thornhill se întoarse şi se apropie, zâmbitoare, de pat. Obţinuse să fie afectată, cu caracter permanent, la rănitul „ei“ şi nu-l părăsise de când fusese operat. Bader constată, cu vagă satisfacţie, că ar fi putut nimeri mult mai rău: fata părea să aibă în jur de douăzeci şi cinci de ani, era bine făcută, cu o faţă inteligentă şi hotărâtă.

— Ai făcut, în sfârşit, ochişori! i se adresă ea pe un ton amical. Îţi aminteşti că ai avut un accident?

— Ce fel de accident?

— Te-ai prăbuşit cu avionul.

— Ah, deci asta era. Şi, după câteva clipe de meditaţie: E lucrul cel mai stupid pe care-l poate face cineva, conchise el, iritat.

Fata izbucni în râs:

— Te las puţin ca să-l previn pe domnul Joyce. Ţine să te vadă imediat ce-ţi revii.

Nu auzise în viaţa lui de numele acesta de Joyce şi vizita anunţată îl lăsa perfect indiferent. De altfel, totul îl lăsa indiferent. După plecarea asistentei, observă că partea dinspre picioare a păturii făcea o uriaşă cocoaşă şi-şi aminti de una asemănătoare când Derick, după ce-şi fracturase un picior sărind dintr-un copac, zăcea în pat la Temple Grove.

— Pesemne mi-am rupt şi eu o labă, îşi spuse, în fond, nici acest amănunt nu-l interesa.

Când Joyce îşi făcu apariţia, Bader îl privi fără să-l recunoască.

— Bună ziua, amice, îl salută chirurgul. Sunt bucuros să văd că ţi-ai venit în fire.

Douglas îl fixă cai un aer interogativ şi nu răspunse nimic. Joyce adăugă alte câteva banalităţi, după care se hotărî brusc:

— Sunt dezolat, bătrâne, dar am fost nevoit să-ţi amputez piciorul drept. Rănitul se uită la el cu o perfectă detaşare. Auzise clar cuvintele vizitatorului, dar sensul lor îi scăpa cu desăvârşire. De altfel, nici nu căuta să-l sesizeze.

— N-are nici o importanţă, replică el, politicos. Nădăjduiesc că nu v-am pricinuit prea multe necazuri.

Joyce înghiţi în sec, apoi ridică păturile şi desfăcu pansamentele, în timp ce Miss Thornhill se apleca deasupra patului ca să-l împiedice pe operat să-şi vadă bontul. Atunci a avut Bader prima sa reacţie conştientă: un brusc acces de curiozitate, dorinţa să privească lucrul acela pasionant care era, fără doar şi poate, un picior tăiat. Îşi schimbă însă pe dată intenţia; era mai bine să aştepte plecarea celorlalţi. În felul acesta, nu va fi stânjenit de prezenţa unor martori în momentul în care îşi va da seama de dezastru.

Joyce a examinat întâi piciorul drept. Plaga părea normală. În schimb, ţesuturile celui stâng, tumefiate şi acoperite de pete cenuşii, indicau o septicemie şi un început de cangrenă. Timp de câteva secunde, imobil, cu sprâncenele încruntate, chirurgul a înfruntat, tăcut, descurajarea. A refăcut apoi pansamentul, i-a zâmbit lui Bader, anunţându-l că va reveni peste o jumătate de oră, şi a ieşit, făcându-i asistentei un semn să-l urmeze.

Odată uşa închisă, Bader a dat păturile la o parte. Era exact aşa cum îşi închipuise: piciorul drept dispăruse, nu mai rămăsese decât un ciot de coapsă, înfăşurat în bandaje însângerate. Cu acest prilej,

a remarcat şi faptul că n-avea pantalonii de pijama. Treaba lor, îi priveşte... şi a tras păturile la loc, fără să arunce o singura privire piciorului stâng.

În vremea această, Joyce anunţa, în micul birou ce-i fusese pus la dispoziţie, pe Mrs. Hobbs şi pe Cyril Burge că va fi nevoit să amputeze şi piciorul stâng. Mrs. Hobss a fost pe punctul să leşine. Prăbuşită în fotoliu, în pragul unei crize, plângea în hohote, sfâșiindu-şi batista. Palid, îmbătrânit deodată cu cel puţin zece ani, Cyril Burge a suportat mai bine şocul. Joyce le-a explicat că nu există altă soluţie. Dacă i s-ar lăsa piciorul stâng, pacientul ar muri inevitabil. Dar şi aşa, exista riscul să sucombe de şoc operatoriu. Şi, totuşi, intervenţia chirurgicală rămânea unica posibilitate de a-l salva. Operaţia trebuia practicată imediat. Cea mai neînsemnată întârziere putea fi fatală. Incapabil să scoată un singur cuvânt, Burge a acceptat printr-un semn dm cap.

Fam să mai piardă o secundă, Joyce s-a întors în camera bolnavului.

— Va trebui să deschidem cusăturile piciorului stâng, a declarat el. Sunt dezolat, bătrâne, dar n-avem altă cale. Şi cum s-ar putea să te doară, o să te adormim niţel.

— Prea bine, doctore, a murmurat Bader, pe tonul unei conversaţii de salon.

În fond, toate acestea nu-l priveau. Cei care comandau erau doctorul şi asistenta aceea drăgălaşă. Cât despre el, era fericit să se lase dus de curent.

Joyce a plecat. Puţin mai târziu, Bader a văzut intrând la el un tip masiv, înveșmântat într-un neverosimil costum pepit şi un pulover galben-canar. Nasul lui gigantic, faţa ca o lună plină si manierele joviale evocau acele personaje pitoreşti, stâlpi de cafenea şi nelipsiţi de pe punţile pacheboturilor, cu care îţi face întotdeauna plăcere să legi cunoştinţă. Doctorul Parry Price, medic-şef al flotei, acum în retragere, era anestezistul preferat al profesorului Joyce, în cazul operaţiilor delicate. În afara calităţilor profesionale, omul acesta poseda darul preţios de a ridica moralul celor suferinzi.

— Ei, puştiule, pentru un rănit arăţi straşnic de bine. Cât cântăreşti?

— La ultimul meci de box, aveam şaptezeci şi patru de kilograme.

— Cam atât ziceam şi eu. Şi-aş putea paria că numai muşchi şi oase.

Cu un pas surprinzător de uşor pentru cineva atât de corpolent, medicul a părăsit rezerva. Puţin mai târziu şi-a făcut apariţia Miss Thornhill aducând o fiolă cu un lichid roz, pe care i l-a injectat în braţ. Aproape imediat, Bader a simţit cum luciditatea-i descreşte, retrăgându-se parcă, în valuri succesive, către un punct minuscul, situat undeva, adânc, în fundul creierului său. După cinci minute, dormea profund.

În sala de operaţii, Joyce a lucrat cu o fantastică viteză, secţionând piciorul cam cu cincisprezece centimetri sub genunchi. În momentul în care începuse să coasă pielea peste ciot, Price, care pândea încordat orice reacţie, a ridicat brusc mâna:

— Inima nu-i mai bate.

O clipă a domnit o tăcere încordată. Calm şi precis, Price a luat o seringă hipodermică şi a înfipt acul în braţul bolnavului. Tăcerea se prelungea, devenea insuportabilă. Price nu-şi dezlipea degetele de pe încheietura pumnului lui Bader. Deodată i-a făcut semn chirurgului că poate continua.

— I-a revenit pulsul, a spus el. Dar, pentru numele cerului, grăbiţi-vă!

Şi Joyce s-a grăbit. Curând, Bader era din nou în patul său. Din zece în zece minute, pulsul îi era controlat. Bătăile persistau, slabe, precipitate, dar tenace.

După vreo zece ore, în plină noapte, Bader a deschis ochii. Confuz, a desluşit, în marginea unui halo luminos, silueta unei infirmiere. Liniştit, a închis ochii şi s-a lăsat să lunece în neant.

Peste şase ore şi-a revenit pentru a doua oară. De data aceasta, senzaţia era precisă: o durere sfâşietoare, ascuţită, de neîndurat. Urcând de-a lungul piciorului stâng, durerea îi cotropea creierul înceţoşat, se impunea conştiinţei, se înstăpânea în toată fiinţa lui. N-a apucat Miss Thornhill să intre bine în cameră că l-a şi auzit gemând.

— Mă doare cumplit piciorul stâng, i-a explicat el, ruşinat de propria slăbiciune.

A încercat să-l calmeze, afirmând că durerea se va potoli curând. Dar piciorul continua să emită unde de foc, cu o implacabilă regularitate. I-a fost administrat un pic de morfină, dar drogul n-a avut nici un efect. Suferinţa persista, îl asalta cu o violenţă din ce în ce mai teribilă, sfredelind şi ultimele fibre ale sistemului nervos. De fiecare dată îşi zicea că nu va mai rezista şi, totuşi, era silit să suporte acest crescendo infernal, fără nici o posibilitate de apărare, fără nici o clipă de răgaz. Percepţia lumii

exterioare îi devenise mai lucidă, dar nu regreta, încă, pierderea piciorului drept; se gândea numai şi numai la cel stâng, la blestematul acela de membru care-l supunea unor asemenea torturi. Sudoarea începuse să-i broboneasc㠄 faţa, apoi să-i acopere întregul corp. Gemea din ce în ce mai tare, incapabil de-aş mai impune cea mai mică reţinere. Alarmată, Miss Thornhill i-a făcut şi a doua injecţie. Suferinţa însă sporea, tot mai atroce şi mai atroce.

La căderea nopţii, devenise de nerecunoscut: ochii i se duseseră în fundul orbitelor, înconjuraţi de cearcăne negre, chipul era ca de ceară, acoperit cu o peliculă fină da sudoare. Cea de a treia injecţie i-a adus, preţ de o oră, puţină uşurare. Treptat, se cufunda intr-o stare de prostraţie comatoasă, din care se desprindea uneori pentru a îndura, timp de câteva minute, o necruţătoare recrudescenţă a înfricoşătoarei torturi. În acele momente, ochii i se revulsau sub efectul durerii, iar mintea pornea să vagabondeze printr-un univers populat de coşmaruri. Într-unul din aceste intervaluri, a recunoscut-o pe maică-sa, aplecată deasupra patului. La următorul, a fost surprins văzând, pe acelaşi loc, umerii masivi şi chipul tăbăcit al lui Cyrill Burge. Apoi, simţurile sale se învălmăşiră din nou, dezechilibrate de impactul constant cu insuportabila arsură.

De aceea nici nu l-a putut auzi pe Joyce, venit să-i explice lui Cyrill că bolnavului i se administra întreaga cantitate de morfină pe care o putea suporta. Deznodământul depindea numai şi numai de rănit, de rezistenţa pe care organismul său era apt s-o opună uzurii prin suferinţă. Din fericire, era tânăr şi excepţional de viguros. Deci, se mai putea spera. Doborât, Burge dădea din cap. Tonul chirurgului era atât de pesimist.

În noaptea următoare, Burge a fost chemat de la hotelul in care se instalase dar, după scurgerea a două ceasuri, Bader continuă să trăiască şi unchiul s-a reîntors să se culce. Un pic mai târziu, Douglas s-a trezit din starea comatoasă şi a constatat că durerea dispăruse. Mai bine zis, i se părea că nu mai are trup. Cu capul rezemat de pernă, privea drept înainte prin ferestrele închise. Fuioare de nori încadrau un petec de cer albastru şi tânărul se gândea, sau, mai precis, încerca să se gândească la adânca pace a spaţiului. „Totul va fi bine, îşi spuse el. Nu trebuie decât să închid ochii şi să mă odihnesc...” Îl cuprinse o căldură binefăcătoare, pleoapele se lăsară şi avu impresia că simte cum capul i se cufundă în pernă. Habar n-avea că e pe punctul să moară; ştia doar că derivează uşor către ceva necunoscut şi era fericit. Plutind prin

ceţuri diafane, spiritul său se comprima, se comprima întruna, până când ajunse o vagă pâlpâire.

Prin uşa deschisă, un glas de femeie pătrunse în această ultimă moleculă de luciditate:

—Linişte! Nu mai faceţi atâta zgomot! E aici un băiat care trage să moară!

Fraza îl izbi aidoma unui şoc electric. Într-o fracţiune de secundă, mintea înceţoşată izbuti, recurgând la ultimele sale resurse, să formuleze un gând limpede şi net: „Vasăzică aşa stau lucrurile! Fir-ar să fie! Nu vreau!“ Viaţa revenea, pornind de la centrul corpului către extremităţi, întocmai undelor stârnite de o piatră azvârlită pe suprafaţa lucie a unui iaz. Starea de abandon îl părăsi, spiritul se încordă, se trezi în ciuda imobilităţii trupului. Deschizând ochii, îşi impuse să inventarieze cu privirea mobilierul camerei, să recunoască şi să definească cele mai mici obiecte. Atunci, reveni şi durerea. Pornind din piciorul stâng, ea invadă regiunea abdominală, sfâşie pieptul, se înfiltră până în cele mai ascunse cotloane ale cutiei craniene. De data asta însă n-o mai blestemă; ba era chiar fericit să se simtă din nou o fiinţă normală, capabilă să sufere şi să geamă. Orice, numai nu acea lentă prăbuşire în negrele genuni.

„Nu trebuie să mă mai las dus în derivă, se gândea ei. Ce ciudat, o senzaţie atât de plăcută poate ascunde o realitate atât de primejdioasă.

Ştia că revenea de pe celălalt tărâm şi, din acea zi, n-avea să se mai teamă niciodată de moarte. Zece ani mai târziu, această absenţă totală a spaimei se va dovedi esenţială pentru existenţa sa.

Curând însă suferinţa deveni insuportabilă şi îşi dori din nou să moară, ca să scape de această agonie. Dar acum, lucrul acesta era cu neputinţă, pentru că tortura îl obliga să rămână treaz. În seara aceea, Miss Thornhill i-a făcut două injecţii,

În cursul nopţii, şocul temperat până atunci de efectele morfinei atinse punctul său paroxistic, făcându-l pe rănit să cadă într-un leşin ce avea să dureze patruzeci şi opt de ore. Mai evaziv ca oricând, Joyce i-a rugat pe Mrs. Hobbs şi pe Cyril Burge să rămână în contact permanent cu spitalul. Din două în două ore, Miss Thornhill schimba poziţia bolnavului, ca să prevină o congestie pulmonară, care ar fi putut atrage după sine o pneumonie. Şi pentru ea, ca şi pentru celelalte infirmiere, bătălia pentru viaţa tânărului pilot devenise o chestiune de onoare. În general, aceste femei considerau bolnavii drept simple „cazuri” şi

nu persoane cu identitate precisă; acum, însă, pacientul era mult prea tânăr şi... mult prea seducător pentru ca ele să-l lase să moară. Şi iată că miracolul se săvârşi. În a doua zi de comă, pe când Miss Thornhill, ajutată de o colegă, se muncea să întoarcă trupul inert al lui Douglas, acesta se ridică pe neaşteptate, în şezut, aplică un sărut zgomotos pe obrazul tinerei asistente, iar apoi recăzu, complet inconştient.

—Nu s-ar zice că trage să moară, murmură cealaltă infirmieră.

Miss Thornhill trebui să facă un puternic efort ca să-şi revină. Roşie ca focul, ridică pleoapele bolnavului: nici armă de prefăcătorie, leşinul era autentic.

Puţin mai târziu, Joyce, care apucase să afle cele întâmplate, a întrebat-o dacă bolnavul manifestă vreun semn de ameliorare. La răspunsul negativ al asistentei, chirurgul tuşi uşor;

— Eşti deosebit de discretă în dimineaţa asta, domnişoară, făcu el, pe un ton sec.

În cursul după-amiezii, Bader îşi reveni într-o oarecare măsură. Datorită dozelor masive de morfină, cunoscu două zile de pace. Uneori, se trezea pe la mijlocul nopţii şi, lucid pentru câteva clipe, admira profilul pur al tinerei asistente, care-l hrănea, picătură cu picătură, cu ajutorul unei pipete. Avea impresia că fata îl pândea să deschidă ochii, ca să-l îngrijească şi o găsea neînchipuit de frumoasă.

Treptat, urmările şocului se atenuară şi starea comatoasă dispăru. Faţa părea mai puţin cenuşie, exceptând orbitele şi părţile năpădite de barbă. Când Miss Thornhill i-a schimbat pansamentele, a dat chiar dovadă de o vitalitate nebănuită. În momentul în care tânăra asistentă desprindea şi ultima faşă, întărită de sânge şi lipită de bont, Bader a sărit în sus, scoţând un ţipăt ascuţit. Înspăimântată, asistenta s-a aplecat şi mai mult peste el ca să-l împiedice să vadă că şi-a pierdut ambele picioare. De altfel, întregul spital pândea, cu o veritabilă nelinişte, momentul în care Douglas va afla adevărul. Acest moment era iminent. În ceea ce o privea, spaima lui Miss Thornhill era că Bader ar fi putut descoperi totul în mod întâmplător şi face o recidivă, ca urmare a şocului nervos.

Chiar a doua zi, Douglas a întrebat-o:

— Ei, bine, ce se aude cu lăboanţele mele?

„Acu e acu, îşi spuse ea. Să încerc să fiu calmă...”

— Să vezi, începu ea, cu o dezinvoltură dificil simulată, piciorul drept a fost amputat chiar în ziua accidentului, iar apoi, după două

zile, şi cel stâng, atacat de cangrenă. Dar nu-ţi face prea mult sânge rău. Un bărbat atât de curajos cum eşti dumneata e capabil să treacă peste acest gen de infirmitate, mai ales că în ziua de azi se confecţionează proteze excelente. Aşa stând lucrurile, înţelegi bine că...

Se întrerupse, aşteptând îngrijorată răspunsul şi a fost de-a dreptul uluită constatând că expresia feţii lui Douglas nu s-a schimbat deloc.

— Exact ce-am crezut şi eu, făcu el pe un ton de o totală indiferenţă.

Această indiferenţă nu era câtuşi de puţin prefăcută. Bader auzise corect cuvintele asistentei, răspunsese maşinal, dar creierul său, obnubilat de sedative, nu era încă în măsură să înregistreze semnificaţia precisă a celor auzite. Cu alte cuvinte, nu ştia că-şi pierduse ambele picioare. De altfel, avea impresia că-şi simte degetele şi ignora totul despre senzaţiile fantomatice care-l fac pe un amputat să creadă că-şi poate mişca în continuare degetele de la picioare. Senzaţii ce-l plasau într-un univers ireal, în care se poate întâmpla orice, de pildă ca cineva care şi-a pierdut ambele picioare să meargă în mod normal.

În după-amiaza aceleiaşi zile, a primit vizita lui Cyril Burge. Brusc, piciorul stâng a reînceput să-l doară şi Douglas a scos un geamăt.

— Oare o să mai dureze mult? exclamă el, disperat. De ce nu mi l-au tăiat ca şi pe celălalt?

Burge întoarse capul; n-avea curajul să-i spună adevărul.

Douăzeci şi patru de ore mai târziu, Bader avea însă să afle şi să înţeleagă realitatea. Woolett, vechiul său şef de escadrilă, venise să afle ce se mai aude cu el şi Bader, exasperat de suferinţă, îi repetă cele spuse lui Burge.

— Totul ar merge cum nu se poate mai bine, domnule, dacă n-ar exista durerea aceasta atroce în piciorul stâng. De ce nu l-or fi tăiat ca şi pe celălalt?

— Ai fi preferat cu adevărat să ţi-l taie? făcu, surprins, Woolett.

— Aş fi preferat orice, numai să nu mă mai doară.

— Mărturiseşte însă că n-ai vorbi aşa, dacă piciorul nu te-ar face să suferi.

— Nu ştiu ce-aş spune dacă nu m-ar face să sufăr, dar ştiu că nu mai pot îndura şi că aş vrea să mi-l fi tăiat,

Cu coatele sprijinite pe genunchi, instalat pe unicul scaun din odaie, Woolett, se aplecă încet spre bolnav:

— Vezi tu, Douglas, rosti el cu glas încordat, piciorul acela ţi-a şi fost tăiat.

5

De data aceasta, cuvintele pătrunseră până-n miezul creierului său şi se încrustară adânc; dar şi aşa, teribila realitate, diluată de morfină şi suferinţă, nu produse decât un impact atenuat. Concentrat integral asupra suferinţei sale, din ce în ce mai intense, Bader n-a schiţat nici cea mai mică tresărire.

— Sunteţi sigur, domnule? făcu el, indignat. Şi-atunci, cum se face că piciorul ăsta pe care nu-l mai am mă chinuie zi şi noapte?

Emoţionat mai mult decât ar fi vrut să pară, Woolett se grăbi să abordeze un subiect infinit mai puţin primejdios, acela al cancanurilor de la unitate. Firește, n-a suflat o vorbă despre faptul că, după părerea tuturor, pentru Bader ar fi fost infinit mai bine dacă murea pe loc.

Şocul acestei ultime revelaţii s-a produs abia după două sau trei zile; din fericire, unda lui a percutat o minte atrofiată de sedative, care a absorbit-o progresiv. În tot acest coşmar permanent, provocat de suferinţă, pierderea ambelor picioare se transforma într-un amănunt, desigur important, dar aflat pe plan secundar. Pentru moment, Bader trăia doar în prezent, un prezent atât de cumplit, încât îi era cu neputinţă să se gândească şi la viitor.

În aceeaşi seară, Joyce a trecut pe la el ca să mai schimbe câteva vorbe.

— Să ştii, bătrâne, i-a declarat după obişnuitul schimb ide banalităţi, am fost silit să-ţi amputez şi piciorul stâng. Crede-mă, mi-a fost cu neputinţă să-l salvez. Ţi l-am tăiat însă de sub genunchi. În orice caz, poţi să te socoţi norocos că mai eşti pe lumea asta.

— Oh, nu-i chiar aşa de grav, domnule doctor, a replicat Bader, zâmbind vag. Mi-a părut întotdeauna rău că nu sunt mai înalt. Acum o să-mi comand nişte proteze care să mă salte cu zece centimetri.

A doua zi – era ajunul Crăciunului – Joyce a dispus să fie transportat la Greenland, o clinică particulară, pentru convalescenţi, construită pe unul din terenurile spitalului. Rănitul a

fost instalat într-o cameră primitoare, la parter. Prin fereastră se putea zări o vastă peluză, iar, în prim-plan, un cedru din Himalaya. Draperii colorate, un fotoliu adânc şi o bibliotecă confereau camerei un aer intim, pe care nici un spital nu l-ar fi putut oferi pensionarilor săi. Injecţiile cu morfină au continuat şi aici, astfel încât primele trei zile Bader le-a petrecut cufundat într-o binefăcătoare amorţeală. Joyce urmărea să-l menţină într-o stare de maximă abulie. În afara unei tromboze sau septicemii, oricând posibile, medicul se temea şi de implacabila uzură a organismului pe care o provoacă suferinţa. Ştia, mai bine ca oricine, că o durere excesivă şi prelungită poate veni de hac chiar şi celui mai robust organism.

În cea de a patra dimineaţă, Bader s-a trezit tocmai în momentul când o infirmieră, pe care n-o mai văzuse până atunci, se pregătea să dea la o parte pledul. La protestele lui, i-a răspuns că trebuie să-i schimbe pansamentele. Ştiind ce avea să urmeze, Douglas s-a contractat, pregătindu-se pentru o şedinţă de tortură. Tânăra, însă, a adus un lighean cu apă caldă şi, timp de douăzeci de minute, a înmuiat feşele întărite de sânge, astfel încât le-a putut desprinde, una câte una, fără ca pacientul să simtă. Şi astfel, temuta ceremonie s-a transformat în punctul de plecare al unei solide prietenii. Noua infirmieră se numea Dorothy Brace era bondoacă, avea un râs contagios şi, mai ales, nişte mâini blânde şi răbdătoare.

Durerea devenise suportabilă. În sfârşit, putea sta de vorbă oarecum normal cu maică-sa care, în toate acele zile critice, rămăsese la căpătâiul său, ca să-i şteargă necontenit sudoarea ce se prelingea pe obrajii livizi. Erau discuţii penibile, în care fiecare se străduia să găsească subiecte cât mai anodine, fiindcă nici unul, nici altul n-ar fi abordat, pentru nimic în lume, chestiunea picioarelor pierdute. Nu trecea zi să nu primească vizita celor două june, ambele debordând de simpatie şi admiraţie pentru războinicul rănit, dar, în acelaşi timp, uşor tulburate de spectacolul acestui băiat mutilat. Cea mai înaltă şi mai elegantă dintre ele, Patricia, considera aceste vizite dintr-un unghi strict monden; Hilda, mai emotivă şi mai spontană, avea un punct de vedere ceva mai practic:

— Douglas, puişorule, bagă-ţi, te rog, bine în cap că pentru mine – şi, crede-mă, sunt o fată perfect normală – faptul că ţi-ai pierdut picioarele nu schimbă absolut nimic. Te găsesc în continuare la fel de încântător.

Exact în ajunul Anului Nou s-a procedat la scoaterea firelor. Bader făcuse recurs la întreaga sa energie ca să reziste cumplitei încercări, dar în locul ei n-au fost decât câteva ţăcănituri, asemănătoare celor pe care le face foarfecele frizerului şi o furnicătură uşoară, deloc dureroasă, în zona cusăturilor. După o oră, uitase cu desăvârşire de toată operaţia.

Din ziua aceea, Douglas a prins să urce panta. Obrajii au început să se rotunjească şi să capete culoare, cearcănele de sub ochi au dispărut, ridurile s-au şters. Concomitent, durerile au diminuat, astfel încât s-a putut trece la reducerea dozei cotidiene de morfină. Curând, se simţi în plină formă; redevenise un om normal, exceptând un singur lucru: continua să nu se gândească la nenorocirea pe care o reprezenta pierderea celor două picioare.

Această bizară indiferenţă îşi găsea explicaţia în mai multe raţiuni: în primul rând, starea de prostraţie provocată de narcotice şi suferinţă atenuase atât de bine efectul revelaţiei, încât adevărul fusese asimilat în etape mici şi succesive, iar în momentul în care întreaga semnificaţie a acestei pierderi fusese, în sfârşit, pe deplin înţeleasă, procesul de adaptare era deja început.

În al doilea rând, lipsa picioarelor nu-l stânjenea, cel puţin pe moment Ducându-şi viaţa într-un pat, în care picioarele n-ar fi reprezentat decât o prelungire inutilă a trupului, înconjurat de fete adorabile, care nu ştiau ce să mai născocească pentru a-l răsfăţa, nu trebuia decât să întindă o mână ca să ia puiul fript, fructele, dulciurile sau cartea de care avea poftă. Uneori, se apleca în afara patului şi, folosindu-se tot de mână, învârtea manivela patefonului sau schimba placa. Nu-i o operaţie pe care s-o faci cu picioarele. Iar Dorothy Brace, infirmiera sa personală, era în permanenţă bine dispusă, asculta cu plăcere flecăreala lui şi pufnea în râs ori de câte ori Douglas îi servea câte un banc mai pipărat, treabă pe care o făcea destul de des. Într-un cuvânt, o ducea ca-n sânul lui Avraam, menţinându-se însă în perimetrul strict al prezentului. Pentru moment, viitorul nici că-l interesa.

Datorită vizitelor cotidiene ale celor două tinere şi prezenţei aproape constante a mamei sale, n-avea timp să se plictisească. Curând însă, constată că maică-sa nu nutreşte nici un fel de simpatie pentru cele două june, sentiment, de altfel, perfect reciproc. Întru evitarea scenelor neplăcute, Dorothy Brace veghea cu străşnicie şi nu mai admitea o vizită, dacă precedenta nu se terminase. Într-o zi, însă, a fost cât pe-aci să fie depăşită de evenimente s Mrs. Hobbs tocmai intrase în camera bolnavului,

când Hilda se pregătea să pătrundă în vestibul, iar Patricia traversa, cu pasul ei hotărât, grădina. Un gest poruncitor al mâinii i-a indicat Hildei uşa sălii de aşteptare, iar Patricia, culeasă din zbor, a fost închisă într-o odăiţă minusculă, ocupată pe trei sferturi de un gigantic frigider. „Poate că-n felul acesta i se mai domoleşte ardoarea”, şi-a zis, cu răutăcioasă satisfacţie, Dorothy, care o prefera, de departe, pe micuţa Hilda, devotată, înţelegătoare şi drăgălaş sentimentală. În acelaşi timp, ştia însă că Douglas, la fel de stupid ca toţi băieţii de vârsta lui, era copleşit de eleganţa mondenă şi egoismul frivol al Patriciei.

Pe 15 ianuarie, la şase săptămâni după accident, Bader a putut părăsi, pentru prima oară, patul. Sprijinindu-se de perne, a îmbrăcat un halat de casă, după care Dorothy a împins la marginea patului un fotoliu cu rotile şi el s-a săltat înăuntru. Fericit la culme, se propulsă până la fereastră, ca să arunce o privire încântată asupra lumii din afară. După două ore, însă, simţi cum îl cuprinde oboseala şi se reîntoarse cu plăcere, în pat. A doua zi, manevra a fost repetată. De data aceasta n-a mai simţit decât o uşoară ameţeală. La sfârşitul săptămânii, i-au fost scoase pansamentele şi a putut să-şi conducă fotoliul, ajutat şi de rampa special amenajată pentru marii mutilaţi, până în grădină. Un adevărat eveniment! De atunci, în fiecare dimineaţă, Bader cutreiera în fotoliul său rulant potecile, zburătăcea vrăbiile şi flecărea cu grădinarul.

Pe la sfârşitul lui ianuarie, Joyce l-a anunţat că i s-ar putea pune un pilon – termen oficial, desemnând piciorul, de lemn – pilon care ar urma să fie prins de bontul stâng. Bader ar fi preferat să comande, de la bun început, un veritabil picior artificial, dar Joyce i-a explicat că ar fi bani aruncaţi de pomană, pentru că, în decursul următoarelor luni, bontul avea să se contracte, probabil, şi să-şi modifice dimensiunile în realitate însă, bănuia că va fi nevoit să desfacă amputaţia ca să poată pili şi rotunji oasele, operaţie dintre cele mai neplăcute, pe care avea tot timpul s-a discute cu pacientul.

A doua zi, Bader primi vizita unui personaj pirpiriu, cu mutră de şobolan, venit să preleve amprenta bontului. Mulajul astfel obţinut avea să dea forma şi măsurile exacte ale tecii de piele de care urma să fie prins pilonul. Bader îşi dezveli bontul şi tipul aplică gipsul. După cinci minute, constatând că s-a întărit suficient, îl smulse cu bruscheţe.

Bader scoase un adevărat urlet de durere: lipite de gips, miile de fire de păr plecaseră cu rădăcină cu tot. dându-i senzaţia că a

fost jupuit de viu. Turbat de furie, Douglas dădu drumul unui veritabil torent de înjurături, în stare să facă să roşească chiar şi pe infirmierele cele mai blazate în materie. Pirpiriul, mai-mai să izbucnească în lacrimi. Ruşinat ca un şcolar prins cu şoalda, mărturisi că uitase să protejeze piciorul cu o şosetă subţire.

Peste patruzeci şi opt de ore, omuleţul se înfăţişa aducând pilonul, o bucată de lemn fasonată şi vopsită în negru, prevăzută la capătul de jos, cu o garnitură elastică din cauciuc. Partea de sus se continua cu o teacă de piele, executată după mulaj, apoi cu două braţe metalice, articulate la nivelul genunchiului şi terminate cu o largă centură, şi ea din piele, care se strângea pe coapsă. În timp ce-şi desfăcea capodopera, pirpiriul i-a explicat că, datorită acestui sistem, greutatea corpului era susţinută de buza tecii şi nu de bont.

Proteza a fost adaptată pe loc şi, tot pe loc, Bader a scos o mârâitură zgomotoasă: era mult mai neplăcut decât îşi închipuise. Bontul intra perfect în teacă, dar contactul cu pielea din care era confecţionată aceasta dădea o senzaţie ciudată. În plus, cureaua care încingea coapsa i se părea prea strânsă. Aşezat pe marginea patului, şi-a îndoit şi dezdoit de câteva ori genunchiul, ca să se obişnuiască, cât de cât, cu acest membru străin, proteza. Pirpiriul şi cu Dorothy Brace îl observau neliniştiţi. După câteva minute, tânăra infirmieră ieşi şi se întoarse cu o pereche de cârje.

— Hai să încercăm. Să nu uiţi însă că, în primele câteva zile, n-o să ai pic de putere în piciorul ăsta.

Susţinut de Dorothy de subţioara dreaptă şi de mărunţel de cea stângă, Bader se ridică, prudent, şi încercă să-şi păstreze echilibrul, folosindu-se de cârje. După aceea, căută să lase greutatea corpului pe piciorul cu proteză. Imediat simţi cum genunchiul se îndoaie, de parcă ar fi fost din vată. Atunci, sprijinit în continuare, deplasă, alternativ, cârjele. Pas cu pas, clătinându-se şi împleticindu-se, trioul traversă camera, se întoarse la pat şi porni, din nou, către fereastră. O jumătate de oră mai târziu, Bader era la capătul puterilor. După-amiază, reluă ceea ce denumea „antrenamentul” său. A trebuit însă să aştepte două zile până să ajungă să facă doi-trei paşi de unul singur, trăind în tot acest timp cu spaima că genunchiul stâng îl va lăsa. Nu era însă nemulţumit. Treptat, se deprindea cu proteza şi mişcările îi deveneau, din ce în ce mai puţin sacadate. A adoptat şi un alt model de cârje, prevăzute cu inele metalice în jurul coatelor în locul vechilor cârje cu perniţe la subsuori, constatând imediat că, în felul acesta, oboseşte mai puţin.

În sfârşit, în ultima zi a săptămânii a putut străbate coridorul, ca să facă o baie, prima de la accident. Înainte însă, elaborase mental procedeul după care se va băga în cadă: mai întâi avea să se aşeze pe marginea ei, apoi îşi va dezlega pilonul, ca după aceea să se lase să lunece pe spate, rezemându-se în ambele mâini. Acest lent plonjon în apa caldă a fost o adevărată desfătare. Întins în cadă, perfect decontractat, o tachina pe Dorothy, care simula o vie repulsie la ideea că ar trebui să-l frece pe spate. Ieşitul din baie s-a dovedit, şi el, destul de lesnicios. În momentul în care a dat să se ridice, a fost surprins constatând cât de uşor îi vine. Şi-a adus aminte de o frază a lui Joyce, fraza care, atunci când fusese spusă, n-o luase în seamă: „Fără picioare ai să cântăreşti cu circa cincisprezece kilograme mai puţin“.

Curând, putea să se plimbe ore întregi prin parc, fără ajutorul cuiva. Ce fericire să se mişte din nou! În universul limitat al peluzelor şi boschetelor, absenţa picioarelor nu i se părea o mutilare din cale afară de gravă. Îl neliniştea însă că pielea de pe ponturi se contractase, oasele secţionate răzbiseră prin muşchi şi simţea bine cum se frecau direct de ea. Îi comunică toate acestea lui Joyce, care dădu din cap.

— Mă aşteptam la aşa ceva. Vom fi nevoiţi să pilim oasele, altminteri vor sfârşi prin a străpunge pielea. Înţelegi, în momentul amputării erai într-atât de slăbit încât ne-am văzut forţaţi să lucrăm foarte repede. N-am avut timp să desăvârşesc operaţia. Şi atâta vreme cât bonturile nu se vor prezenta perfect, nu vei putea comanda picioarele artificiale.

— Cu alte cuvinte o să mă operaţi din nou?

— Cam aşa ceva. De data asta însă, totul o să meargă strună. În prezent eşti voinic ca un taur.

Bader zâmbi. Nu era câtuşi de puţin alarmat; avea, pe de o parte, o încredere absolută în chirurg, iar, pe de altă parte, atmosfera protectoare şi amicală în care trăda constituia o veritabilă cuirasă morală.

— În cazul acesta, la dispoziţia dumneavoastră, domnule doctor. N-o să fiu tocmai eu acela care să vă priveze de distracţia preferată, făcu Douglas, aproape jovial.

— Ei află că nu-i chiar o distracţie, replică Joyce, uşor ofensat. Ce-ai zice de joi, adică poimâine?

— Cum vă convine dumneavoastră, domnule doctor. Eu mă supun.

Joi dimineaţa, înveşmântat şi de astă dată în neverosimilul său costum cu picăţele, doctorul Price îşi făcu o apariţie de pahiderm balerin:

— Salut, amice, salut! Pe cinstea mea, eşti gras ca un chelar de mânăstire. Moralu-i bun?

— Trăsnet, doctore.

— Bravo! Atunci, pe curând, puştiule.

Apoi se ivi şi Dorothy Brace cu o fiolă de lichid roz, pe care i-l injectă în braţ. Bader se strâmbă imediat.

— Doar nu-ţi închipui că ai să reuşeşti să mă adormi cu limonada asta, protestă el.

— Da-a? Ai un pic de răbdare, vorbim noi peste două minute.

Dar Bader nu mai răspunse. Adormise buştean.

Joyce se apucă mai întâi de piciorul drept; tăie cam cinci centimetri din femur, trase muşchii în jos, făcând din ei o pernă groasă de carne la baza osului şi recusu pielea. Trecând la piciorul stâng, secţionă doi centimetri din peroneu; de data asta avea tot timpul necesar pentru o operaţie „dichisită”: nu exista riscul ca inima pacientului să cedeze.

Când s-a trezit, Bader a constatat că e din nou în patul său, că din nou pledul stă întins peste nişte cercuri şi, liniştit, a adormit la loc. După câteva ore însă, o durere sfâşietoare l-a smuls din somn. De data aceasta, suferinţa pornea de la bontul drept, intensificându-se rapid. Avea senzaţia că dinţi oţeliţi îi ferăstruiesc nervii.

Efectul calmant al injecţiei făcute de Dorothy n-a durat prea mult, suferinţa s-a dovedit mai puternică. A început să transpire şi printre buzele încleştate răzbăteau gemete surde.

Pândea, cu un soi de disperare, rarele intervale în care morfina îi procura un trecător răgaz de linişte. Răgaz cumplit de scurt, urmat, de fiecare dată, de o întoarcere năucitoare a durerii. Acea senzaţia că înăuntrul bontului lame tăioase strunjesc fiecare capăt de nerv. Cu mintea năucită de tortură, era incapabil să răspundă la întrebările îngrijorate ale mamei, iar prezenţa celor două fete îl exaspera pur şi simplu. Mai simţea şi un punct dureros în partea de sus a coapsei, dar de acela a scăpat chiar a doua zi, când Dorothy, schimbându-i pansamentele, a constatat că e vorba de o bucată de tifon prinsă cu o copcă direct de piele şi uitată acolo după operaţie.

După patruzeci şi opt de ore de la începutul crizei, a devenit evident că bolnavul degringolează: slăbea cu repeziciune, pielea feţei redevenea pergamentoasă, ochii se înfundau din ce în ce mai

mult în orbite. Îngrijorat de-a binelea, Joyce a ordonat sporirea dozelor de morfină. Datorită lor, Bader avea acum lungi perioade de inconştienţă totală, întrerupte la fiecare patru-cinci ore, de câte o fioroasă revenire a durerii sau de coşmaruri. Acestea din urmă deveneau tot mai frecvente, sfâşiind chiar şi vălul caritabil al leşinului. Curând, Dorothy ajunsese să le poată prevedea cu o aproximaţie de un minut. Bolnavul începea să se zbuciume, apoi să agite mâinile prin faţa chipului ca şi când ar fi vrut să înlăture o primejdie ca, în sfârşit, să se pornească pe urlete: „Ajutaţi-mă să ies! Nu mă pot degaja! Ajutor!“ Când, sleit de puteri, lăsa braţele să recadă, durerea revenea şi începeau gemetele. Joyce bănuia că, în interiorul bontului, nervul sciatic era comprimat de cusături. Dar, pe moment, nu era nimic de făcut. Cu timpul, cusăturile aveau să se întindă şi presiunea exercitată de ele asupra nervului să dispară. Tortura n-a încetat decât în a şaptea zi. În schimb, s-a ivit o altă complicaţie. Examinând bontul, Joyce încruntă sprâncenele.

— Ai făcut un mic hematom, pe care va trebui să-l golim. Nu-ţi fă griji, e un fleac...

Dar Bader era mult prea sleit ca să vrea să ştie ce-i acela un hematom.

— Apucă-te de ceva, bătrâne, reluă Joyce. O să simţi o durere, dar fix o secundă.

Până să prindă ca lumea sensul celor spuse, Bader a şi simţit cum un instrument ascuţit pătrunde în rană. Durerea a fost atât de feroce, spasmul provocat de ea atât de violent, încât bara de fier de la capul patului, de care Douglas se apucase cu mâinile, a fost îndoită la mijloc. Acumularea de sânge care se formase în interiorul bontului a început să se scurgă. Aproape imediat s-a diminuat şi presiunea exercitată asupra nervului. Secreţia a durat zece zile, devenind, către sfârşitul intervalului, din ce în ce mai limpede. Odată scoase şi firele, bătălia medicală s-a încheiat. Acum, era rândul celei cerebrale.

Poate că circumstanţele acestei bătălii ar fi fost mai favorabile dacă vizitatorii lui Bader nu s-ar fi înverşunat atât de tare să-l copleşească cu asigurări de tot felul. În ceea ce-l privea, acceptase situaţia aşa cum era ea; într-un anume sens, viitorul de olog îi apărea ca o provocare lansată de soartă, provocare căreia un bărbat demn de acest nume era obligat să-i răspundă. Şi asta cu atât mai mult cu cât poşta îi adusese un maldăr de prospecte încurajatoare, provenite de la diverşi fabricanţi de proteze. Se prea poate ca el să fi găsit, în lectura lor, mai multe făgăduinţi decât îşi

propuseseră să facă înşişi autorii, după cum s-ar fi putut ca şi prospectele să descrie în culori cam prea roze viaţa celor care le-au urmat îndemnurile. Oricum ar fi stat însă lucrurile, Bader era convins că picioarele artificiale aveau să-i permită să ducă o existenţă aproximativ normală; va putea, fireşte, să umble şi să danseze (şchiopătând uşor, la rigoare), să conducă maşina şi, evident, să-şi reia îndeletnicirile de pilot. Nu vedea nici un motiv pentru care n-ar fi făcut-o. Pilotarea unui avion e numai şi numai o chestiune de ochi şi de mâini, de precizie şi de coordonare. Picioarele n-aveau nici un rol decisiv. Ca atare, putea rămâne în R.A.F. De altfel, auzise vorbindu-se de un pilot care, pierzându-şi un picior în timpul războiului, continua să zboare, după cum ştia şi de un prieten al lui Miss Thornhill care, amputat de un picior, juca în continuare tenis. Un picior, două picioare, fără picioare deloc, toate chestiile astea erau, la urma urmei, lipsite de importanţă. Era viguros, avea un echilibru perfect şi, datorită protezelor moderne, avea să fie şi îndeajuns de sprinten.

În primul rând voia să rezolve problema conducerii automobilului său. Mult prea scurt, bontul drept nu va fi, probabil, destul de suplu ca să comande piciorului care ar urma să acţioneze pedala de frână şi acceleratorul. Cel stâng, în schimb, cu siguranţă că da. Soluţia era simplă: va inversa pedalele, astfel încât ambreiajul să fie asigurat de piciorul drept, frâna şi acceleraţia, de cel stâng. Scaunul va fi glisant; la urcarea în maşină îl va împinge îndărăt, apoi îl va aduce într-o poziţie comodă pentru condus şi-l va bloca.

În acelaşi timp, însă, necontenitul puhoi de fraze încurajatoare începuse să-i sape serios moralul.

— Fireşte că totul va fi bine... fireşte că te vor păstra în R.A.F... fireşte că eşti şi mai departe apt să pilotezi...

Era limpede că acest optimism de paradă nu-şi găsea explicaţia decât în nevoia instinctivă a interlocutorilor de a-l linişti pe bolnav, de a-l linişti cu orice preţ, chiar şi în pofida celor mai elementare raţionamente. Era deci un optimism de comandă, menit să camufleze cel mai total pesimism. În realitate, toţi aceşti „fireşte” aveau, de fapt, valoarea unui „s-ar putea“. Remarcase că i se vorbea mereu numai de oameni care reuşiseră perfect în viaţă după ce-şi pierduseră un picior; nimeni însă nu pomenise vre-odată de cineva care să ducă un trai normal olog de ambele picioare. Maică-sa a avut chiar nefericita idee să-i spună că-şi asumă răspunderea satisfacerii tuturor nevoilor sale până la sfârşitul

zilelor şi Douglas a fost cât p-aci să trântească o criză de disperare, la gândul că va rămâne definitiv în grija ei. Visa, din ce în ce mai des, că-şi are picioarele, că joacă fotbal, dansează, pilotează, că duce, într-un cuvânt, o existenţă normală. La deşteptare însă, când se trezea în odaia de spital, realitatea îl izbea, aidoma unui pumn năpraznic, în plin piept. Lui Dorothy Brace nu-i scăpase că, pe zi ce trece, Bader devine tot mai puţin comunicativ şi că ore întregi tace, măcinând gânduri cu siguranţă negre. Înţelegea foarte bine ce se petrece în sufletul tânărului pilot. Bănuielile ei s-au găsit confirmate în ziua în care Bader a aflat de accidentul mortal suferit de Johnson, unul din foştii săi camarazi de escadrilă.

— Din ce se spune la ziar, comentă Dorothy, bietul băiat a murit pe loc. Ai avut o baftă nebună să scapi cu viaţă.

— Zău? Ascultă-mă pe mine, băftosul e el. Aş fi preferat să mor pe loc decât să ajung ce-am ajuns.

Într-o altă zi, când tânăra infirmieră tocmai intrase cu dejunul, i-a declarat pe nepusă-masă:

— Ai să vezi că R.A.F. n-o să mă reprimească. N-o să capăt nici măcar pensie pentru că domnii de-acolo vor zice că totul s-a întâmplat din vina mea.

— Vorbeşti fără să ştii nimic, i-a răspuns ea, prompt. Şi, oricum, ai putea alege o altă carieră, de pildă să lucrezi într-un birou.

— Într-un birou! a repetat el, dispreţuitor. Să stau închis toată ziulica şi să mă constip şezând pe un scaun! Nu, mulţumesc, aşa ceva nu-i de mine. Dacă voi fi nevoit să părăsesc aviaţia, viaţa mea s-a sfârşit!

Deşi, în ultimă instanţă, Dorothy Brace nu era altceva decât o infirmieră plătită ca să-şi facă meseria, pentru Bader ea reprezenta singura fiinţă în faţa căreia îşi putea da în vileag accesele depresive. Şi, de fiecare dată, cu o simpatie sinceră şi spontană, Dorothy izbutea, cu mijloace numai de ea ştiute, să-i fortifice moralul şubrezit. Curând, cei doi erau într-atât de apropiaţi, încât lupta pentru supravieţuire era dusă, practic, cot la cot; şi astăzi Bader declară că datorează viaţa lui Dorothy Brace. În faţa celorlalţi, a mamei sale, a Hildei, Patriciei, a lui Cyril Burge şi a camarazilor de escadrilă, poza în omul tare, pe care nimeni şi nimic nu-l pot abate, afirma că-i mai bine să pierzi ambele picioare decât o singură mână, că nu se simţea defel estropiat şi că sunt destui care, deşi n-au pierdut decât un singur picior, sunt mult mai de plâns decât el. Niciodată nu s-a lăsat cuprins de milă pentru

propria-i soartă, niciodată nu şi-a zis: „Doamne, ce bine ar fi fost să nu fi făcut tonoul acela!“ Nenorocirea se săvârşise şi nimeni nu-l mai putea scăpa de ea. Tocmai această atitudine i-a îngăduit, mai târziu, să împlinească ceea ce a împlinit.

Într-o bună zi, Dorothy a abordat un subiect extrem de delicat.

— Ia spune-mi, îţi dai seama că micuţa Hilda e îndrăgostită de tine de atâta amar de vreme? Faptul că ţi-ai pierdut picioarele nu înseamnă pentru ea nimic. E gata să se mărite cu tine, totul e s-o ceri.

Bader a avut un zâmbet dezabuzat.

— Ştiu. E o fată minunată şi foarte bună la suflet. Nu încape îndoială că s-ar mărita cu mine... dar din milă; aşa cum ar face-o şi altele. S-ar putea ca acest sentiment să dureze la ea şi o viaţă. Numai că, eu unul, n-am nevoie de milă. Dacă mă voi căsători, o voi face numai cu cineva care să nu mă fi cunoscut înainte de amputare. Şi nu mai protesta, că altfel te iau pe tine de nevastă!

Nu i-a mărturisit, firește, că gândurile sale se îndreptau, din ce în ce mai mult, spre Patricia, care, la rându-i, se simţea atrasă de tânărul pilot. Dar, într-o bună zi, mama Patriciei a pus capăt idilei, plecând cu fiică-sa, pentru trei luni, în America de Sud. Nici tânăra fată, nici el nu s-au îndoit o clipă în legătură cu adevăratele motive care au determinat această neaşteptată plecare. Care mamă nu s-ar fi alarmat văzându-şi fiica îndrăgostindu-se de un mutilat? De înţeles, Bader a înţeles foarte bine toate acestea, dar nu înseamnă că nu a fost deosebit de mâhnit. Prima luare de contact cu realitatea lumii exterioare se dovedea a fi dezamăgitoare.

Abia după vreo două săptămâni a izbutit să se scuture de meditaţiile sale posomorite. Scrisorile afectuoase ale camarazilor şi nădejdile pe care şi le punea în viitoarele proteze îl ajutau, în mare măsură, să-şi regăsească echilibrul. Dar factorul esenţial al rezistenţei sale morale rămânea propriul său curaj.

Într-o dimineaţă a primit o scrisoare oficială, prin care era anunţat de venirea unei comisii de anchetă, formată din ofiţeri superiori, comisie ce urma să determine cauzele accidentului. Spre mirarea lui Dorothy, Bader s-a arătat îngrijorat de-a binelea.

— Discuţia n-o să fie din cele mai plăcute, bombănea el. Or să ia un ton glacial şi or să mă bombardeze cu tot soiul de întrebări scârboase...

— Nu-ţi mai face atât sânge rău, l-a întrerupt Dorothy. Când o să te simţi încolţit, sună. Eu o să vin, le spun că eşti încă prea slăbit şi că trebuie să plece.

Două zile mai târziu, comisia debarca dintr-o gigantică Bentley şi invada rezerva bolnavului. Timp de jumătate de oră – care i s-a părut o adevărată veşnicie – Dorothy s-a fâţâit, nervoasă, de-a lungul coridorului, în sfârşit, soneria, şi iat-o pornind în goană să-şi salveze protejatul. Când colo, instalaţi în jurul patului, ofiţerii râdeau şi glumeau.

— Ah, domnişoară, i s-a adresat Bader, clipindu-i complice, vreţi să ne serviţi un ceai... pentru cinci persoane?

Tânăra a sărit în sus ca pişcată de o viespe.

— Da' unde vă treziţi, domnule? a ripostat ea, indignată, într-o cafenea londoneză? Şi a ieşit, trântind uşa.

Comisia de anchetă a dat dovadă de foarte multă înţelegere. Raportul oficial întocmit eluda abil problema responsabilităţii pilotului şi nu făcea nici o referire la interdicţia de a executa acrobaţii la firul ierbii. Era limpede că ofiţerii socoteau că şi aşa Bader a fost pedepsit îndeajuns.

În curând, putea iarăşi să se plimbe cu căruciorul, să umble prin parc şi să flecărească după pofta inimii, cu personalul. Din fericire, chiar şi după ultima intervenţie, bontul stâng se adapta perfect tecii de piele a protezei. Martie era pe sfârşite. Stimulat de soarele primăvăratec şi de apariţia primelor frunze, Bader aştepta, cu o nerăbdare din ce în ce mai vie, momentul în care va înfrunte din nou lumea exterioară. Într-o zi, ne mai putându-se stăpâni, a trecut pragul porţii şi s-a aventurat pe stradă. Chiar de la primii paşi o spaimă, amestecată cu nelinişte, a pus stăpânire pe el; niciodată nu se simţise atât de expus, atât de vulnerabil. Încleştându-se din răsputeri de cârje, s-a forţat să parcurgă astfel suta de metri care-l despărţea de o portiţă ce dădea spre calmul protector al universului spitalicesc. După-amiază a urmat o a doua tentativă. A fost şi mai cumplit, pentru că doi trecători au întors capetele uitându-se cu milă la piciorul de lemn şi la cracul drept al pantalonului, prins cu un ac de siguranţă, la un lat de palmă deasupra genunchiului.

S-au scurs trei zile şi spaimele începutului au dispărut, Când însă, pe seară, a vrut să traverseze şoseaua, ca să iasă în întâmpinarea Hildei, o maşină a trecut în goană pe lângă bordura trotuarului şi Bader, incapabil să sară îndărăt, a fost cât p-aci să scoată un răcnet de groază. Să înfrunte această traversare? Era ca

şi cum ar fi pătruns, fără arme şi fără platoşă, în groapa cu lei! Şi, totuşi, nu a făcut imediat cale întoarsă, numai şi numai ca să răspundă şi la această nouă provocare. Strângând din dinţi, a aşteptat ca drumul să fie liber cât vedea cu ochii, după care l-a traversat, şchiopătând cu o grabă disperată. Îi era limpede că în săptămânile următoare avea să se ciocnească întruna de tot soiul de bariere, fizice şi morale, bariere ce nu vor fi întotdeauna lesne de trecut.

Într-o seară, Dorothy şi o altă infirmieră l-au dus la cinema. Fericit ca un copil, a râs şi a glumit până în clipa în care taxiul s-a oprit în faţa intrării. Văzându-l cum se luptă cu cârjele, ajutat de cele două fete, oamenii care făceau coadă la casa de bilete şi-au întors capetele şi au început să se holbeze, stupid, la el. Şi-a dat seama de lucrul acesta abia când a fost în picioare, dar brusca revelaţie a curiozităţii pe care o stârnea l-a izbit aidoma unui pumn. Alb ca varul la faţă, a urmat-o pe Dorothy care avusese buna inspiraţie să reţină locurile. Era pentru prima oară în viaţa sa când se simţea incapabil să înfrunte privirile altora. Încetul cu încetul, ajutat de întunericul sălii, şi-a redobândit sângele rece, simţindu-se din nou o fiinţă normală. Când filmul s-a terminat, a trebuit să înfrunte iarăşi mulţimea şi a fost cât p-aci să scoată un urlet de disperare, auzind şuşotind o femeie:

— Vai, Fred, uită-te, şi-a pierdut ambele picioare!

În taxiul care-i aducea îndărăt, Dorothy i-ia strâns îndelung mâna, murmurând:

— Să nu-ţi faci sânge rău... Ai să te deprinzi cu timpul...

Şi, într-adevăr, a constatat, nu după multă vreme, că se poate plimba pe stradă fără să remarce, în bună parte, privirile încărcate de milă ale trecătorilor.

Pe la jumătatea lui aprilie, Bader a fost anunţat că va părăsi definitiv spitalul. Continua să trăiască pe spezele R.A.F. şi înţelegea foarte bine că armata nu-l putea ţine la nesfârşit într-o instituţie spitalicească civilă. După câteva zile, a venit o maşină ca să-l transfere la spitalul militar de la Uxbridge. Infirmierele s-au dovedit a fi chiar mai afectate decât pacientul. Multe dintre ele l-au condus până la peronul din faţa intrării şi nu puţine îşi tamponau ochii cu batista. Le-a sărutat pe toate, de la cea mai tinerică la cea mai vârstnică. Apoi s-a suit în maşină şi a pornit, curajos, în întâmpinarea aventurilor pe care viitorul avea să i le rezerve.

6

Odată sosit la Uxbridge, Bader şi-a dat imediat seama că un spital militar, chiar dacă este întru totul acceptabil, nu poate avea nimic din delicioasa intimitate pe care o gustase la Greenland. Se aşteptase, de pildă, să găsească aici infirmiere mai mult sau mai puţin zâmbitoare, dar, când colo, n-a întâlnit decât infirmieri, respectuoşi şi distanţi. Abia ajuns în salonul cel mare a dat peste vechi camarazi: Streatfield, cu braţul stâng într-o platoşă de gips, Odbert, cu o gleznă zdrobită într-un meci de fotbal, şi alţi câţiva, fiecare bine aranjat, dar formând laolaltă o bandă veselă de ologiţi. Pe loc, Bader s-a simţit ca acasă. În fond, pentru el, R.A.F. reprezenta exact ceea ce un apartament sau o căsuţă reprezintă pentru un civil: căminul.

Câteva zile l-a încercat o surdă iritare împotriva acelei divinităţi atotputernice şi oarbe care-i regulamentul, mai cu seamă când, pe o căldură toridă, a trebuit să facă pe jos mai bine de un kilometru, ca să semneze un chestionar, în biroul unui căpitan, şi să se reîntoarcă, leoarcă de sudoare, cu cinci minute după începerea prânzului. La intrarea în popotă, medicul-şef, un locotenent-colonel, l-a interpelat pe un ton sec:

— Ah, iată-te, în sfârşit, Bader! Ar fi bine să-ţi aranjezi astfel treburile încât să fii prezent la oră fixă. Aceste întârzieri sunt foarte sâcâitoare pentru personalul de serviciu.

Bader s-a rezumat la tradiţionalul: „Prea bine, domele”, murmurat printre dinţi, gândindu-se, totodată, ce mult l-ar fi plăcut să-l întâlnească pe medicul-şef într-un ungher mai întunecos. Pe urmă însă, s-a calmat și încă destul de repede: de vreme ce era pe cale să redevină un om normal, trebuia să încaseze şi inconvenientele unei existenţe „normale”.

La o săptămână după internarea în acest spital, a venit şi mama lui, care s-a instalat, pentru vreo două săptămâni, într-un han învecinat. Printre altele, hotărâseră ca ea să-l plimbe, în fiecare după-amiază, cu automobilul familiei. Chiar de la prima ieşire, în timp ce rulau pe un drum: practic pustiu, Bader s-a apucat să se

scarpine în barbă, să se agite pe scaun, ca până la urmă s-o roage pe maică-sa să oprească.

— Doar pentru o clipă, mămico. Perfect, mulţumesc. Acum, hai să schimbăm locurile. Vreau să văd dacă iese ceva.

Îngrozită, femeia a refuzat, dar el a insistat atât de mult şi atât de bine, că, până la urmă, a cedat. Zâmbind, a sărutat-o, apoi s-a strecurat la volan.

— Şi dacă te opreşte poliţia rutieră? a gemut ea.

— Ei bine, atunci vom avea o discuţie dintre cele mai interesante. Dar acum, mamă, vrei să-ţi pui piciorul pe ambreiaj!

S-a supus, ascultătoare. Douglas a selecţionat viteza (maşina avea un preselector de viteze fixat sub volan) şi a spus:

— E-n regulă, lasă ambreiajul.

Ea şi-a ridicat, încet, piciorul de pe pedală, el a apăsat cu butucul pe accelerator şi maşina a luat-o din loc. Sistemul funcţiona de minune; când spunea: „Mamă“, mama debreia, permiţându-i să bage în viteza dorită; când zicea: „E-n regulă“s ea lăsa pedala. După două ceasuri, munca aceasta în echipa era perfect pusă la punct şi Mrs. Hobbs entuziasmată.

— Ce păcat că nu poţi conduce decât având pe cineva lângă tine! a exclamat ea.

— Aşa-i. Chestia asta îmi complică al dracului situaţia. Dar, ia stai, dacă aş avea un băţ, un baston, ceva cu care să pot gâdila niţel ambreiajul...

— Ce-ar fi să încerci cu umbrela mea?

— Bravo, mămico! Straşnică idee!

A înhăţat umbrela în mâna stingă, a selecţionat viteza, apoi, ţinând cu dreapta volanul, a tatonat cu vârful umbrelei până când a găsit pedala ambreiajului, a apăsat pe ea şi a lăsat-o să revină uşurel în poziţia iniţială. Maşina a demarat fără nici o smucitură. Problema era rezolvată. În cele două săptămâni petrecute acolo, mama n-a mai avut prilejul să pună mâna pe volan decât atunci când se întorcea acasă, la han. Bader era în culmea fericirii. O hibă, totuşi, exista: umbrela maternă şi metoda elaborată de el nu puteau fi folosite decât în cazul unei maşini cu preselector de viteze. Fără acest dispozitiv, ar fi fost nevoit să acţioneze simultan şi ambreiajul şi schimbătorul de viteze, ceea ce, cu o singură mână, era evident, imposibil.

Teoretic, ofiţerii internaţi la Uxbridge, nu aveau voie să-şi aducă limuzinele. Totuşi, sublocotenentul Peel, un băiat fermecător, cu piciorul stâng în gips, lăsase bătrâna sa Humbert în

grija unui garaj, aflat la două-trei sute de metri de spital. A doua zi după plecarea doamnei Hobss, el le-a sugerat, lui Bader şi lui Streatfield, o plimbare clandestină cu automobilul. Îndată după masa de prânz, când toţi medicii se retrăseseră să-şi savureze cafeluţa în apartamentul „şefului”, trioul a şters-o şi, târâş-grăpiş, s-a îndreptat spre garaj. Peel declarase că gipsul nu-l va împiedica să manevreze ambreiajul şi, într-adevăr, aşa a fost. Au plecat, deci, la voia întâmplării. Întrucât maşina avea un schimbător de viteze clasic, Bader nici nu s-a gândit să ceară volanul, până în clipa în care a descoperit, montat chiar pe acesta, acceleratorul de mână. A înţeles pe dată că sistemul respectiv de acceleraţie îi degrevează proteza, făcând-o disponibilă pentru manevrarea ambreiajului.

— Pot conduce şi eu hodoroaga asta, a declarat el. Micul meu Peel, fii drăguţ, dă-te la o parte şi lasă-mă să încerc. Îndatoritor ca întotdeauna, Peel s-a executat pe loc, lăsând motorul să meargă. Bader s-a instalat la volan. Tolănit pe bancheta din spate, Streatfield s-a pornit să geamă:

— Oh, Doamne, Doamne, dacă tot mi-e sortit să-mi frâng încă o dată braţul, dă-mă, măcar, pe mâna unui chirurg!

Surd la văicărelile sale, Bader debreie cu proteza, băgă în viteza întâi, ridică piciorul de pe pedala de ambreiaj şi acceleră cu mâna. Maşina demară exemplar de lin. După câteva minute, constată însă că schimbarea vitezelor se dovedea a fi o manevră destul de delicată, întrucât cerea o dublă debreiere-ambreiere, iar fiecare scrâşnitură a cutiei ş de viteze declanşa grimase îndurerate la Peel şi insulte sonore din partea lui Streatfield. Totul a mers însă bine, până când s-au angajat pe strada principală a unui orăşel industrial. Circulaţia era intensă şi Bader, obligat întruna să încetinească, să oprească, să redemareze, ajunsese, după numai o sută de metri, lac de sudoare. Şi, cum îi era mult mai la îndemână să circule fără să oprească, chiar şi cu preţul unor năstruşnice acrobaţii, a băgat în viteza întâi şi, apăsând viguros pe claxon, şi-a continuat imperturbabil drumul, stârnind în faţa radiatorului un veritabil concert – alcătuit din scrâşnete de frâne – şi un balet de pietoni înspăimântaţi, plonjând în direcţia trotuarelor. În urma sa, un cor de răcnete de protest, dar el îşi văzu de drum, în timp ce Streatfield, ieşit pe jumătate prin geamul portierei din spate, zbiera cu glas triumfător:

— Cine zice ăla e! Cine zice ăla e!

În sfârşit, scăpară din localitate şi Bader a putut să-şi mai tragă niţel sufletul. Încântat de întorsătura pe care o luase escapada lor, Streatfield şi-a dres îndelung glasul, înainte de a declara:

— Mi-e gâtul ca iasca şi-i aproape ceasul patru. Ce-ar fi să căutăm un locşor plăcut şi să luăm ceaiul?

— Excelentă idee, l-a aprobat Peel. Douglas, opreşte la primul han.

După cinci sute de metri, Peel a observat o casă cu jaluzele roşii.

— *Rendez-vous-ul sportivilor*, a citit el cu glas tare. Exact ce ne trebuie.

Localul se găsea însă pe partea opusă a şoselei, şi nişte camioane apărute în ultimul moment l-au împiedicat pe Bader să execute virajul necesar.

— Hotărât lucru, n-am încă suficientă îndemânare, bombăni el. Nu-i nimic, o să găsim altă locantă.

Se întâmplă, adesea, ca soarta unui om să depindă de un fleac. O pură coincidenţă făcuse ca Douglas şi camioanele să ajungă în acelaşi moment în dreptul *Rendez-vous-ului sportivilor* şi această

1

Avro-504

întâmplare avea să fie întorsătura cea mai norocoasă din toată viaţa sa.

Ceva mai încolo, descoperi pe mâna stângă, deci pe partea pe care rula[8], o firmă care promitea multe: *Măceşi* – „Micul dejun, minuturi, gustări. Smântână proaspătă“. A încetinit, ca să oprească maşina în dreptul unei alei presărate cu pietriş. În fundul unei vaste curţi se înălţa un vechi hambar, transformat în han. În faţa casei, printre răzoarele cu fiori, vreo douăzeci de clienţi, în marea lor majoritate cucoane tomnatice, instalate în fotolii de răchită, îşi sorbeau ceaiul şi ronţăiau felii de chec. Streatfield, primul care s-a extras din maşină, purtându-şi braţul împlătoşat în gips, a beneficiat doar de câteva priviri indiferente. Apariţia lui Peel, săltând, sprijinit în două bastoane, pe piciorul său valid şi târându-l pe celălalt, a suscitat un interes ceva mai viu. Apoi, Streatfield s-a aplecat, a scos din fundul maşinii cârjele şi le-a întins lui Bader. Cu mişcări perfect sincronizate, toate gâturile s-au lungit în aceeaşi direcţie. Atunci s-a ivit şi cel de al treilea beteag; s-a lăsat să lunece de pe scaunul şoferului, a pus jos butucul de lemn – singurul – şi, proptindu-se zdravăn în cârje, s-a ridicat, dacă se poate spune aşa, în picioare. A fost ca un soi de suspin colectiv, urmat de o tăcere stânjenită. Mai ales femeile păreau fascinate de acest spectacol cu totul ieşit din comun. Nimeni n-a suflat o vorbă în timp ce, cu aerul cel mai firesc din lume, cei trei prieteni s-au îndreptat spre o măsuţă liberă şi s-au instalat la ea, rezemând de fotolii bastoane şi cârje. Apariţia chelneriţei i-a făcut, instantaneu, să-şi bombeze piepturile. De statură mijlocie, subţirică şi mlădioasă, cu trăsăturile feţei delicate şi o gură expresivă, tânăra fată ar fi putut încânta ochiul celui mai exigent pictor. Bader s-a înfipt primul.

— Bună ziua, a spus el scoţând din panoplie zâmbetul său irezistibil (ştia că are un surâs dintre cele mai seducătoare), sunteţi atât de amabilă să ne serviţi cu trei ceaiuri?

— Cu lapte sau natur?

— Cu lapte, bine-nţeles.

(N-avea să uite niciodată aceste prime cuvinte schimbate între ei, cuvinte teribil de banale, dar care ascundeau germenul unei miraculoase poveşti de dragoste.)

Când fata s-a îndepărtat, Bader s-a întors către camarazii săi, declarând pe un ton fără replică:

— Pur şi simplu adorabilă.

[8] După cum se știe, în Anglia circulația se face pe partea stângă a direcției de mers.

— Aşa-i, a confirmat Streatfield. Mă întreb dacă se mai găsesc şi altele de acelaşi calibru. Aruncă în jur o privire şi adăugă resemnat: Nu, evident, e singura. De, asta mi-e bafta!

Tânăra a revenit şi, într-o tăcere niţel încordată, a aşezat pe masă ceştile, ceainicul mic, ceainicul mare şi vasul cu lapte. Era limpede că nu ignora interesul pe care l-a stârnit. După un ceas, când a revenit cu nota de plată, Bader s-a lansat în câteva comentarii glumeţe, la care ea a răspuns cu un vag şi distant surâs.

După aceea, strania procesiune s-a îndreptat spre maşină, sub privirile înduioşate sau neîncrezătoare ale asistenţei. Una din bătrâne scoase chiar o exclamaţie, văzând cum cel cu piciorul de lemn se instalează pe locul şoferului. De data aceasta, demarajul a fost mai curând brutal, făcând să sufere cutia de viteze. Imobilă în uşa oficiului, tânăra chelneriţă părea dusă pe gânduri. „Băiatul acesta frumos şi mutilat avea nişte ochi extraordinari şi atâta vitalitate în el... Ăsta da, bărbat!...“

La două zile după această memorabilă plimbare, Bader a fost convocat la medicul-şef.

— A sosit momentul să ne ocupăm de picioarele dumitale artificiale. După părerea mea, bonturile nu vor mai suferi modificări. Te vom expedia la Roehampton, ca să ţi se ia măsurile.

Roehampton era un spital londonez, aparţinând Ministerului Pensiilor. Câteva barăci ridicate în curtea centrală îi adăposteau pe fabricanţii de proteze, unii specializaţi în braţe artificiale, alţii în picioare. Un automobil purtând însemnele Forţelor Aeriene, îl depuse pe Bader în faţa barăcii ocupate de fraţii Dessouter. Cândva, în epoca eroică în care avionul mai era un produs artizanal, cei doi fuseseră constructori de aeronave, dar asta până în ziua în care Marcel Dessouter s-a prăbuşit şi şi-a pierdut un picior. De la acest accident a pornit şi interesul său pentru proteze. Bader a fost primit de celălalt frate, Robert, un tip îndesat, cu trăsături energice şi o claie de păr încărunţit.

— Ce idee tâmpită să-ţi faci zob ambele picioare deodată, bombăni Dessouter, strângând viguros mâna lui Bader. Ia să te văd.

— Iată o treabă bine făcută, chiar foarte bine, comentă el, după ce examină minuţios bonturile. Cine te-a operat? Ah, aşa deci, bunul şi bătrânul Joyce. Atunci, totul se explică. Îi datorezi recunoştinţă pe veci, amice.

— Da, ştiu, răspunde Bader, nerăbdător şi uşor îngrijorat. Spuneţi-mi, dacă mi-aţi da pe loc o pereche din drăciile dumneavoastră metalice, aş putea să mi le pun şi să încep, încă de astăzi, antrenamentul?

— Doar nu ţi-oi fi închipuind că avem un stoc, aici? Chestiile astea, amice, se fac numai pe măsură şi cer mult mai multă migală decât ţi-ai fi putut închipui dumneata. N-o să le primeşti mai devreme de două săptămâni. Ce înălţime aveai înainte de accident?

— Un metru şaizeci şi cinci, desculţ.

— În regulă.

Dessouter a luat câteva măsuri, apoi, trăgând peste bonturi o pereche de şosete, a aplicat ghipsul destinat mulajului. După zece minute, gipsul a fost îndepărtat. De data aceasta, datorită ciorapilor, n-a fast smuls nici măcar un fir de păr şi Bader a putut scoate un „uf“ de uşurare. Hotărât lucru, omul îşi cunoştea meseria.

— Asta-i totul pentru astăzi, i-a spus Dessouter. O să te sun peste vreo cincisprezece zile, ca să facem prima probă. Ah, era să uit, trimite-mi una din perechile dumitale de pantofi, ca să iau dimensiunile exacte.

— De acord. Dar, vă rog, încercaţi să vă grăbiţi. Există pe acolo, pe la noi, o fată pe care mi-ar place s-o invit la dans.

— O să ne străduim, a mormăit Dessouter, Încredințat că pacientul său glumeşte (ceea ce constituia o profundă eroare).

În cursul următoarelor două săptămâni, fără permis special şi fără poliţă de asigurare, Bader se instala zilnic la volanul hârbuitului Humbert şi, după o plimbare de douăzeci-treizeci de kilometri, sosea la *Măceşi* ca să-şi ia ceaiul. Altruişti fără rezerve, Peel şi Streatfield îi lăsau privilegiul de a flecări cu tânăra chelneriţă. Treptat, treptat, banalele fraze ale începutului deveneau veritabile conversaţii. Discutau despre ploaie şi timp frumos, despre clienţi şi ultimele fapte diverse, într-un cuvânt vorbeau mai de toate, cu excepţia unui singur subiect tabu. Picioarele.

Rolul pe care tânăra începuse să-l joace în viaţa lui Bader devenea din ce în ce mai important, iar el îşi dădea seama că această situaţie creează o nouă problemă. Cu tot optimismul şi vitalitatea lui, Douglas ştia că viitorul său este dintre cele mai nesigure şi că nu avea dreptul să mizeze pe el.

Până atunci, nu-l încerca nici un fel de mustrări de cuget dacă se apuca să sărute sau să mângâie o fată, până în clipa când,

chicotind vag, ea îl respingea (sau măcar simula), dar, de data aceasta era eu totul altceva, Ar îi dorit să găsească prilejul să-i spună nişte adevăruri mai grave, mai definitive, dar nu făcea nimic să provoace o asemenea ocazie, simţind că e nevoie să vadă mai întâi foarte limpede ce se petrece în sufletul său şi temându-se să nu strice totul printr-o hotărâre pripită. Ce complicată e şi viaţa asta! În plus, existau Hilda şi alte două sau trei fete, ca să nu mai vorbim de Patricia, care-i scria epistole sentimentale, impregnate de toate miresmele Americii de Sud. Aşa stând lucrurile, în ciuda aparentei sale dezinvolturi, Douglas se simţea din ce în ce mai încurcat.

Se întâmpla ca şi alte fete să-l caute pentru o plimbare cu maşina şi el făcea în aşa fel încât, invariabil, să eşueze la ora ceaiului la *Măceşi*. În asemenea situaţii, tânăra chelneriţă manifesta o atitudine deosebit de rezervată, ca să nu spunem glacială. În mod evident, ea îl lua pe credinciosul său client drept un nou Casanova, îndeajuns de seducător ca să placă chiar şi fără picioare.

Pentru Bader, soluţia problemei nu putea veni decât de la picioarele sale artificiale. Se şi vedea ieşind din baraca fraţilor Dessouter, cu mâinile în buzunare, păşind aproape normal, cel mult cu un uşor şchiopătat. Atunci va putea conduce propria maşină, o mică MG, cu care va face un salt până la *Măceşi* unde se va instala la măsuţa sa obişnuită, având grijă să-şi aranjeze dunga pantalonilor, în acest scop, trimise o scrisoare garajului unde-şi lăsase automobilul, cerând patronului să inverseze pedalele de frână şi ambreiaj, astfel încât maşina să fie gata în câteva zile. Va veni după ea.

În sfârşit, Dessouter i-a trimis vorbă că poate începe probele.

Chiar din clipa când a intrat în atelier, Bader şi-a văzut protezele rezemate de perete; spectacol destul de bizar, acela al unor picioare fără trup. Nefiind încă vopsite, aruncau luciri albăstrii, cu reflexe argintii la articulaţii. Cu acelaşi prilej a constatat, nu fără amuzament, că protezele erau încălţate cu şosete şi cu propriii săi pantofi.

— Sunt frumoase, nu-i aşa? Ia te uită ce pulpe muşchiuloase ţi-am croit! făcu Dessouter, stârnind râsul lui Bader. Vei fi însă ceva mai scund, continuă meşterul, cu vreo trei centimetri.

— De ce? protestă tânărul indignat.

— Experienţa ne-a dovedit că această uşoară reducere faţă de înălţimea iniţială ameliorează echilibrul. După ce te obişnuieşti, dacă o să le vrei mai lungi, putem face oricând treaba asta.

— În definitiv, dacă sunt tot atât de înalt cât fata cu care vreau să ies...

— Dacă ţii cu tot dinadinsul, poţi face curte şi unei amazoane. Îţi fac o talie de uriaş, doi metri dacă pofteşti.

„Salonul de probă", cum îl numea meşterul, în care şi-a introdus clientul, era o sală lungă, traversată dintr-un capăt într-altul de bare paralele, aşezate la o asemenea înălţime de sol încât omul care merge între aceste bare să se poată ţine cu mâinile de ele. În faţa unei oglinzi fixate în perete, stătea un bărbat, destul de vârstnic, deosebit de gras şi foarte urât, având pe el numai cămaşa. O centură largă, care-i strângea pântecul voluminos, susţinea, printr-un sistem complicat de curele, un picior metalic, al cărui vârf pipăia, prudent, podeaua. Omul era atât de caraghios, încât Bader nu şi-a putut stăpâni o exclamaţie de puştan prost crescut:

— Ah, dac-aţi şti ce hazliu sunteţi!

— O să ţi se pară mult mai puţin hazliu când o să încerci să umbli pe drăcia asta afurisită, se stropşi la el obezul şi se îndreptă, cu mers sacadat, spre peretele de care-şi agăţase hainele.

— Ia aşază-te aici, spuse Dessouter, arătându-i lui Bader un scaun.

Sprijinindu-se cu mâna stingă de cârjă şi cu dreapta de spătar, Douglas îşi instală, cu prudenţă, trunchiul pe scaun. Apoi trecu la dificila operaţie care consta în scoaterea pantalonilor. Treaba asta îi luă două minute bune, în care timp se răsuci în toate sensurile, mai ceva ca un vierme şi înjură mai abitir decât un birjar. Dessouter i-a prezentat şi pe cei doi asistenţi ai săi, un uriaş, Tulitt şi un pişpirică jovial, Walker. Când pantalonul a fost, în sfârşit, scos, Walker, specialistul în protezele sub genunchi, a tras peste bontul stâng un ciorap de lână, după care a adaptat carâmbul de piele, care constituia interiorul coapsei metalice. Pe ambele laturi ale acestui carâmb, se aflau nişte şarniere de fier, articulate la nivelul genunchiului şi terminate, ceva mai jos, cu un adevărat corset, pe care Walker îl strânse zdravăn în jurul pulpei.

— Ai să constaţi, când ai să mergi, îi explică Dessouter, că aparatul acesta nu seamănă deloc cu pilonul pe care l-ai avut înainte. Să nu uiţi că la extremitatea lui e o labă, lungă de aproximativ treisprezece centimetri. Va trebui să ridici piciorul un pic mai mult decât erai obişnuit, ca să nu-i agăţi vârful.

— Gata, făcu Walker. Hai să-i dăm drumul!

Strecură cârjele pe sub braţele lui Bader şi, secondat de Tulitt, îl ajută să se scoale. Bader a fost încântat. Avea senzaţia unui echilibru perfect şi a unei siguranţe absolute. Lăsându-şi prudent greutatea corpului pe piciorul stâng, simţi însă cum ceva cedează parcă sub el şi; atunci, Dessouter îl lămuri că articulaţiile genunchiului şi „degetelor" erau căptuşite cu nişte tampoane minuscule, din cauciuc, menite să le permită un mic joc. Liniştit din acest punct de vedere şi sprijinindu-se temeinic pe cârje, Bader făcu primul pas. „Degetele" se agăţară de mochetă şi tânărul a fost cât p-aci să se lungească pe jos.

— Vezi acum ce voiam să spun când mă refeream la rigiditatea acestui aparat, remarcă Dessouter. Încercă încă o dată, ridicând piciorul ca un cal de la înalta şcoală de echitaţie, şi izbuti să traverseze sala înaintând ca unul căruia i-a fost amputat un singur picior.

— Merge, merge chiar foarte bine, exclamă el satisfăcut. Ia să vedem acum ce-i cu dreptul.

Tulitt i-l prezentă. Era un cilindru metalic care urca până la încheietura coapsei, legat prin nişte curele de o centură din piele groasă. Tulitt trase un ciorap de lână peste bont, şi-l introduse pe acesta în lăcaş; strânse apoi centura exact deasupra slipului. Alte două curele, petrecute peste umeri, erau prinse de acest corset al coapsei stângi

Decepţia lui Bader creştea cu fiecare cataramă pe care uriaşul o strângea: urma să poarte nu o proteză dublă ci o cămaşă de forţă. Niciodată nu se va putea simţi bine într-o asemenea cuirasă.

— Mi-ar fi plăcut să te pot scuti de tot acest harnaşament, îi spuse Dessouter, cu vădită părere de rău, dar zău dacă văd ce s-ar putea face în loc. Încetul cu încetul, ai să te obişnuieşti însă, întotdeauna chestiile astea par teribile la început.

Tulitt se ridică,

— O să ţină, făcu el pe un ton încurajator. Nu, nu, lăsaţi acum cârjele. Hai, sus!

„Acu-i acu", îşi spuse Bader. Agăţându-se cu braţele de umerii asistenţilor, se lăsă săltat şi, pentru o clipă, cunoscu o extraordinară exaltare; era pentru prima oară de la accident când stătea în picioare! Apoi, însă, simţi cum întreaga greutate a corpului se lasă pe proteze şi avu un şoc, cel mai dur din întreaga-i viaţă. Niciodată până atunci nu mai încercase această senzaţie atroce de dezechilibru total, de absolută neputinţă. Bontul drept

părea paralizat şi chiar şi trunchiul îl simţea nevolnic în nemiloasa strânsoare a chingilor.

— Dumnezeule, murmură el disperat, e îngrozitor! N-am să le pot suporta niciodată!

— Asta o spun toţi la prima şedinţă, îl lămuri Dessouter. E nevoie de timp ca să te obişnuieşti. Cu piciorul stâng, cel la care ai avut vechea proteză, o să meargă, cum o să meargă. Cu cel drept însă, o să ai ceva de furcă. Gândeşte-te că de aproape şase luni n-a fost supus nici unui efort.

Un râs, un râs amar, semănând mai curând a hohot de plâns, îl zgâlţâi, brusc, pe Bader.

— Şi eu care credeam că o să ies de-aici pe picioarele mele, ca oricare om normal!... Eu care mă şi vedeam jucând crichet!...

— Calm, calm, prietene, se strădui să-l potolească, blând, Dessouter. Vei merge, ţi-o promit. Dar, e mai bine să ţi-o spun de pe acum, n-ai să poţi merge niciodată fără baston,

Imediat, Bader îşi redobândi vitalitatea agresivă:

— Nici nu poate fi vorba! tună el. Fireşte că voi merge, dar fără baston!

— Mai discutăm noi despre asta. Până una alta, încearcă să faci câţiva paşi.

Bader dădu din cap şi, cum avea senzaţia că stă mai sigur pe piciorul stâng, încercă să-l avanseze pe cel drept. Imposibil, nu voia să se clintească nici cu un centimetru,

— Cum naiba să merg cu drăcia asta care nu vrea să se mişte?

— Proiectând bontul înainte, îi explică Dessouter. Genunchiul drept va flexa atunci în mod automat. După aceea, laşi bontul în jos şi piciorul se va întinde până la călcâi. Gândeşte-te la un bici pe care-l faci să pocnească.

La a doua încercare, Bader proiectă bontul înainte şi genunchiul se îndoi ascultător. Lăsă în jos bontul, genunchiul se îndreptă şi călcâiul atinse podeaua.

— Vezi că merge?, comentă Dessouter. Acum, termină-ţi pasul.

Dar Bader se simţi brusc incapabil de orice mişcare. Trupul îi înţepenise, aidoma spătarului unui scaun vârât sub clanţa unei uşi.

— Ce mai e şi asta? Parcă aş fi prins rădăcini!

— Aici se află dificultatea cea mare, răspunse Dessouter. Odată cu gambele „ai pierdut“ şi muşchii gleznei şi ai labei, adică exact muşchii care te propulsau. În prezent, piciorul dumitale drept e întocmai unei bariere peste care trebuie să treci mai întâi,

aplecându-te în faţă, iar ulterior, deci când te vei afla în mers, prin impulsul dat.

— Mda... Înţeleg. Şi, întorcându-se spre cei doi: Trageţi-mă ca să mă pot plasa pe afurisitul ăla de picior.

Asistenţii se executară şi iată-l, în echilibru instabil, pe bontul drept. Apoi, ridicând genunchiul stâng, propriul genunchi, izbuti să avanseze, fără prea mare trudă, cu piciorul stâng. Dar numai atât, pentru că pe cel drept iarăşi nu reuşi să-l mişte.

— Trageţi-mă încă o dată, fir-ar să fie! mârâi el.

Penibilă, manevra era reluată, mereu la fel de sacadat, mereu la fel de umilitor: proiectarea bontului stâng înainte, lăsarea pe el până la verticala pasului, propulsarea piciorului stâng, restabilirea echilibrului, apoi bontul drept azvârlit înainte... şi aşa mai departe. Cuprins de o adevărată exasperare, Bader îşi dădea seama că nu mai poate fi vorba de nişte mişcări automate, ci că este obligat să le pună la punct pe fiecare dintre ele şi abia apoi să ordone creierului asigurarea corectei lor executări. Până la urmă se lăsă să cadă pe un scaun şi-şi cuprinse capul între palme.

— Este atroce, pur şi simplu atroce! gemu el.

— Întotdeauna este atroce la prima încercare, îl consolă Dessouter. Nu fi prea deprimat. Adevărul e că va trebui să înveţi din nou să umbli, dar după o metodă complet diferită, ceea ce presupune, evident, un antrenament îndelungat. Nu-ţi fă, însă, griji: vei reuşi. Dar s-ar putea, fireşte, să fie nevoie de vreo şase luni...

— Şase luni! exclamă Bader, zâmbind amar. Nici vorbă! Doar ţi-am mai spus că peste două-trei zile vreau să fac o vizită unei fete frumoase. Până atunci trebuie neapărat să fiu în stare să umblu pe cataligele astea. Şi, întorcându-se către asistenţi, ceru: Haide! O să încerc încă o dată.

Îl ridicară, dar de data aceasta, se mulţumiră doar să-l sprijine de coate.

— Încercaţi să faceţi paşi mărunţi, îl povăţui Walker. O să vă fie mai lesne să avansaţi.

Sfatul a fost ascultat şi Douglas a constatat o ameliorare imediată. Cei doi trebuiau şi acum să-l tragă, dar nu mai avea impresia că, odată azvârlit înainte, piciorul drept ajunge la un punct mort. Uşor mai decontractat, reuşi să parcurgă astfel, înainte şi înapoi, de câteva ori, sala. Treptat, treptat, începea să prindă mecanismul manevrei: tot secretul era să aplece mult partea de sus

a corpului, astfel încât, prin dezechilibrare, centrul de greutate să ajungă la verticala piciorului întins înainte.

După vreun sfert de oră, lui Dessouter i-a venit o idee:

— Ce-ar fi dacă am reduce cu un centimetru piciorul ăla drept? Normal, ar trebui să facă mişcarea mai lesnicioasă.

Bader se aşeză şi desprinse curelele protezei, pe care cei doi asistenţi o luară cu ei ca să îndese manşonul de piele receptor al bontului în lăcaşul protezei. De la primul pas, Bader scoase un mormăit de satisfacţie. Era absolut limpede că această neînsemnată scurtare făcea ca transferul de greutate să fie mai puţin dificil. Diferenţa era, la drept vorbind, minimă; nu se putea spune nici că simplifica manevra, dar, în orice caz, nu mai părea atât de imposibilă Mai străbătu de două-trei ori sala, pe toată lungimea ei, după care le ceru asistenţilor să-l lase liber. Şi cum aceştia şovăiau, Bader se degajă, iritat, îşi adună tot curajul şi făcu, de unul singur, câţiva paşi sau, mai exact, execută, fără alt ajutor, o serie de oscilaţii sacadate, care au fost cât p-aci să se termine cu o căzătură. În ultimul moment, reuşi să se agaţe de barele paralele şi, zâmbind. În ciuda năduşelii care-i curgea pe faţă, se întoarse către Dessouter:

— Ei vezi, amice! Uite că n-am nevoie de bastoane! Dessouter răspunse printr-un hohot de râs, râsul fericit al unui om care a repurtat o victorie neaşteptată:

— În toată cariera mea n-am văzut încă un unijambist care să reuşească ceea ce ai reuşit dumneata: să umble singur din prima zi. Şi, bagă de seamă, mă refeream la cei care au pierdut doar un picior, în vreme ce dumneata nu mai ai nici unul! Eşti, cu adevărat, un tip extraordinar! Cred însă că pentru astăzi e destul. Cu siguranţă că eşti obosit.

Obosit, era prea puţin spus: mai degrabă sleit, stors cu desăvârşire de vlagă. În plus, bontul drept, iritat de presiunea protezei, începuse să-l doară. În timp ce-şi prindea pilonul, Dessouter îi propuse să se revadă peste două zile; în felul acesta, asistenţii vor avea timpul necesar să vopsească protezele şi să pună la punct anumite mici amănunte tehnice. Bader acceptă şi plecă, blestemând în sinea sa pilonul, care acum i se părea mai greu de suportat decât protezele. Odată întors la Uxbridge, a fost întâmpinat chiar pe treptele de intrare de Streatfield, care-l aştepta acolo de mai bine de o oră.

— Ah, iată-te, în sfârşit! Cum, tot în cârje? Credeam că ai să revii tropăind pe noile tale picioare.

— Asta era şi intenţia mea, rânji Bader. Am uitat însă să iau cu mine o pereche de şosete curate.

Noaptea, în pat, Douglas putu, în sfârşit, lepăda masca desăvârşitului optimism şi procedă la un bilanţ. Cinstit vorbind, sperase la cu totul altceva. Curajul, însă, nu şi-l pierduse. Se va antrena sistematic şi va ajunge să umble la fel ca oricare om normal.

Patruzeci şi opt de ore mai târziu, era din nou la Roehampton. Primul lucru care-l izbi fu culoarea galben-viu a protezelor.

— Este culoarea care, cu nişte şosete groase, se apropie cel mai mult de cea naturală, îl lămuri Dessouter. Dar să nu mă întrebi de ce, fiindcă habar n-am.

Porni sârguincios să mărşăluiască, susţinut de Walker şi Tulitt; continua să fie o tortură, dar nu atât de cumplită ca data trecută. După vreo jumătate de oră, încercă să meargă singur. Reuşi să parcurgă întreaga sală, dar ajuns la perete, descoperi o nouă dificultate: nu putea să se întoarcă. Exasperat, se răsuci spre Dessouter:

— Cum trebuie să procedez?

Asistenţii îl săltară de coate şi-l ajutară să pivoteze.

2

Gloster- Gamecock

Porni, dar odată ajuns la peretele opus se trezi blocat din nou. Nu era chip să impună picioarelor o mişcare de întoarcere. Pentru a doua oară, asistenţii interveniră şi Douglas refăcu traseul, mergând mult mai degajat. Când până la perete nu mai rămăseseră decât câţiva paşi, descrise un soi de viraj descompus, întinzând un braţ ca să-şi menţină echilibrul. Timp de două ceasuri exersă întruna până când simţi că e gata, gata să cadă lat de oboseală.

— Ţi-o spun deschis, eşti formidabil, îi declară Dessouter, în timp ce-l ajuta să-şi scoată protezele. Nici eu şi nici asistenţii mei n-am văzut personaj mai extraordinar.

Apoi, îi cercetă cu atenţie bonturile, căutând punctele iritate sau roase. Nu găsi nimic. Bader ar fi dorit să plece pe loc cu protezele şi a fost nevoie de zece minute bune de discuţie, ca Dessouter să-i poată smulge o amânare de douăzeci şi patru de ore, necesară punerii la punct a unor mici chestii tehnice şi verificării articulaţiilor.

Ziua următoare a debutat printr-o radioasă dimineaţă de primăvară. Mai radios chiar decât soarele, Bader s-a prezentat să-şi ia în primire „picioarele”. Pesemne, îşi spunea el, cam aşa ceva trebuie să simtă şi o femeie când porneşte să-şi cumpere primul mantou de blană. Remarcase încă mai demult, într-unul din colţurile atelierului lui Dessouter, un început de scară, patru trepte încadrate de două balustrade. După ce şi-a prins protezele şi a

3 Gloster- Gamecock

făcut de două-trei ori ocolul sălii, Douglas se hotărî să încerce ascensiunea. A fost mai uşor decât şi-a închipuit: ambele mâini pe balustradă pentru menţinerea echilibrului, piciorul stâng pe prima treaptă, apoi cel drept adus la acelaşi nivel, şi din nou piciorul stâng pe treapta următoare. În sinea sa mulţumea cerului că-i rămăsese măcar un genunchi; datorită acestei articulaţii naturale, era capabil să-şi salte trupul; fără de ea, operaţiunea ar fi fost cu desăvârşire imposibilă. La cea de a treia încercare, a putut chiar să lase una din balustrade. Pentru coborâre, a folosit aceeaşi metodă (de altfel, avea s-o utilizeze în tot restul vieţii). Tot atunci a învăţat cum să se scoale fără ajutorul cuiva: era de ajuns să se aplece înainte, rezemându-se cu mâinile de scaun şi împingând de ele. Genunchiul stâng prelua imediat sarcina şi îl sălta la verticală.

— Perfect, ai reuşit! exclamă, satisfăcut, Dessouter. Poţi pleca cu protezele. Şi, râzând, adăugă: Să vi le împachetez, domnule?

— Ferească sfântul! Plec pe ele. Iar pe ăsta, ţine-l dumneata! Ţi-l fac cadou! şi cu aceste cuvinte îi aruncă în braţe pilonul.

— Acum, în ceea ce priveşte bastonul... Începu Dessouter, pe un ton persuasiv.

4

Bristol-Bulldogs

— Nici vorbă! i-o tăie Bader. O să umblu de astăzi aşa cum am de gând să umblu totdeauna.

Era pentru prima oară că-şi punea hainele peste? proteze: cămaşa peste chingile şi centura ventrală, pantalonii ■— peste picioarele artificiale. Cu acest prilej, descoperi o altă dificultate. Ca să-şi tragă pantalonul, era nevoit să ridice proteza, susţinând cu mâna bontul. Piciorul, făcând un unghi aproape drept la labă, nu putea trece prin cracul pantalonului. Până la urmă a izbutit, dar nu fără sacrificiul dungii.

— Ah, am uitat ceva, i-a spus Dessouter. Să nu încerci niciodată să umbli neîncălţat. Ai să te pomeneşti imediat cu fundul pe podea. După cum vezi, talpa piciorului este înclinată uşor în faţă. Asta ca să compenseze absenţa tocurilor, care, astăzi, se poartă ceva mai înalte. Cu alte cuvinte, ca să te ţii bine pe picioare, e nevoie de tocuri.

După ce-şi înnodă cravata, Bader se ridică şi, făcând câţiva paşi prin sală, se studie în oglindă. Nu mai încăpea îndoială, îşi redobândise aspectul normal. Era de-a dreptul minunat! Iată-l stând în picioare, îmbrăcat ca oricare altul, la fel cu oricare altul. Poate niţel mai scund decât înainte de accident (pantalonul, remarcă el, face cută deasupra pantofului). Un amănunt fără importanţă! Ceea ce contează, evident şi incontestabil, intra din nou în tagma oamenilor normali.

Afurisite hamuri! Abia la ieşire şi-a dat seama în ce hal îl strâng şi în ce măsură împiedică, pe sub haine, jocul nestingherit al muşchilor. Şi când te gândeşti că avea să le poarte până la sfârşitul zilelor sale! Evident, se va obişnui cu ele, cel puţin aşa nădăjduia...

Îndată ce Bader s-a instalat în maşină, Dessouter s-a aplecat peste portieră:

— N-o să fie totul prea roz, îndeosebi în primele săptămâni, Să nu te îngrijorezi însă. Ai făcut progrese uluitoare şi ai să mai faci, dar nu atât de rapide. În nici un caz, să nu disperi; totul se va aranja până la urmă. Noroc!

Portiera a fost închisă şi maşina a demarat. Fericit şi decontractat, Bader s-a lăsat pe spătarul banchetei. Cu această ocazie, a făcut şi ultima descoperire din acea zi: nu mai putea să-şi încrucişeze picioarele.

7

Când maşina a stopat în faţa spitalului, un infirmier s-a repezit să-l ajute să coboare. Zelul său nu s-a bucurat însă de cuvenita răsplată. Douglas l-a oprit printr-un semn şi, concentrându-şi întreaga atenţie asupra mişcărilor pe care urma să le execute, a parcurs, cu un mers îngrozitor de sacadat, cei cinci sau şase metri care îl separau de intrare, în acele momente îl încerca mândria, mândria puerilă a fetişcanei care-şi pune, pentru prima oară, rochia cea nouă.

În prag, medicul-colonel care-i reproşase întârzierea la masă, stătea de vorbă cu un coleg. Zărindu-l, întoarse capul şi se încruntă:

— Ar trebui să te slujeşti de un baston, Bader, făcu el pe un ton sec, şi-şi reluă conversaţia.

Jignit, acesta a fost pe punctul să-i dea un răspuns nu tocmai academic, dar s-a abţinut şi, strângând din dinţi, şi-a continuat drumul, implorând cerul să nu cadă tocmai acum.

Din fericire, primirea pe care i-au făcut-o camarazii a fost cu totul diferită. Apariţia sa în sala de mese a declanşat o furtună de aplauze şi strigăte voioase.

— Vasăzică ţi-ai recuperat trenul de aterizaj! zbieră Streatfield. Priviţi-l cum se făloşeşte pe proptelele sale de tinichea!

În timp ce se îndrepta spre grupul prietenilor, Douglas simţi că e pe punctul de a strica totul, prăvălindu-se la picioarele lor. Noroc că Peel a avut inspirata idee să-i împingă un scaun, chiar în ultimul moment. Încă un metru şi s-ar fi trezit lungit pe podea.

— Presupun că de-abia aştepţi după-amiaza ca s-o întinzi până la *Măceşi*, făcu Streatfield, zâmbind cu subînţeles.

— Nici gând. Mai întâi să învăţ să umblu cum trebuie pe drăciile astea afurisite. Ca să nu mai spun că, la vizita următoare, vreau să-mi pot conduce propria maşină.

Dormitorul era la etajul întâi. Odată terminată masa, Douglas a înţeles pe de-a-ntregul că reeducarea va fi grea. Scara părea incredibil de înaltă şi abruptă, dar luând cu atac treaptă după treaptă, a izbutit să atingă palierul. Ajuns în dormitor, a încercat să

facă o demonstraţie, înaintând prudent printre paturi, în aşa fel încât să aibă în permanenţă un punct de sprijin la îndemână. După câteva minute era lac de sudoare, atât de sleit de puteri încât tremura la fiece mişcare. După lunga perioadă de inactivitate, la care fusese supus, bontul drept, atrofiat şi slăbit, părea gata-gata să cedeze sub greutatea corpului. Abia atunci Douglas a înţeles pe de-a-ntregul că reeducarea va fi grea, lungă şi penibilă. Amărât, s-a întins pe pat, străduindu-se să-şi potolească bătăile dezordonate ale inimii.

La ceasul cinei a reuşit să coboare singur blestemata aceea de scară, dar când a fost s-o urce, n-a mai putut depăşi prima treaptă. Un infirmier atletic l-a luat în cârcă şi l-a transportat până la pat. Cu un suspin de uşurare, Bader a desfăcut, în sfârşit, cataramele chingilor şi a rezemat protezele de perete; cum însă uitase să le înţepenească, folosind în acest scop scaunul, au alunecat imediat. Mult prea obosit ca să le mai ridice, a mormăit câteva înjurături şi s-a vârât sub pătură. După cinci minute, însă, şi-a adus aminte că a uitat să se spele pe dinţi. Nu-i nimic, şi-a zis, se amână pe mâine. Apoi, când a fost pe punctul să aţipească, i-a venit să urineze. Fir-ar să fie! Uitase de acest amănunt. Ei bine, o să se ţină până a doua zi dimineaţa. Gata să adoarmă din nou, hop, o cascadă de strănuturi! Şi batistă, ioc. Era prea de tot. Scrâşnind printre dinţi cuvinte pe care nu le-ar fi suportat nici o hârtie, s-a întins după proteze, dar cum nu putea ajunge la ele, a trebuit să sune infirmierul de gardă. Omul i-a propus să-l ducă el, dar Douglas a refuzat, şi-a pus hamurile şi, cu mersul său de automat prost reglat, s-a îndreptat spre baie. Când s-a reîntors a avut grijă să-şi aşeze protezele la îndemână şi să le proptească bine. Ostenit, a adormit imediat, dar, cam după un ceas, s-a trezit cu gâtlejul uscat şi gura ca de iască. Prima pornire a fost să nu se gândească la sete, dar aceasta s-a dovedit mai puternică decât voinţa sa. Alternativa era de-a dreptul tragică: ori merge să bea şi revine să se culce, ori nu doarme deloc. La capătul răbdărilor şi al înjurăturilor, a decis să renunţe, de data aceasta, la proteze; doar nu era să-şi petreacă noaptea punându-şi şi scoţându-şi blestematul de ham! Dând la o parte pătura şi sprijinindu-se cu o mână de marginea patului iar cu cealaltă de măsuţa de noapte, a reuşit să-şi depună trunchiul pe duşumea. Apoi, folosind la târât mâinile şi şezutul a ajuns din nou la baie. Aici, însă, a constatat că nu poate atinge robinetul. Luptând împotriva unei dorinţe furibunde de a face praf totul, a împins un scăunel până la marginea căzii, s-a căţărat pe el şi şi-a potolit

setea, utilizând în acest scop paharul destinat spălatului pe dinţi. Drumul de întoarcere i s-a părut din cale afară de lung, aproape mai presus de puterile sale. Devenise limpede că unul din actele cele mai banale ale existenţei sale, cum ar fi, de pildă, culcatul, trebuia să devină un adevărat ritual, în care cel mai neînsemnat detaliu avea o anumită importanţă.

A doua zi s-a trezit proaspăt şi bine dispus, încântat la ideea că se va putea deplasa după pofta inimii (idee care, după cum se va vedea, era niţeluş exagerată). Să-şi pună sau nu protezele ca să se ducă la baie? Evident, nu; ar însemna să şi le scoată ca să se poată băga în cadă. A reeditat deci lenta sa reptaţiune de om-trunchi şi nu şi-a ataşat protezele decât după terminarea toaletei. Apoi, ţinându-se solid de balustradă, a coborât până la sala de mese. Un nou şoc, după micul dejun, când s-a aventurat în grădină. De la primul pas pe peluză, a cunoscut aceeaşi senzaţie de nesiguranţă pe care o avusese când încercase, pentru prima oară, protezele. Dezechilibrul era provocat acum de uşoarele neregularităţi ale terenului. Vrând să înainteze, vârful piciorului drept se agăţă de un smoc de iarbă şi Bader se prăbuşi ca un butuc. Cum însă se aşteptase, întrucâtva, la această căzătură, o amortiză plonjând pe mâini. Scăpă deci cu bine, dar îi rămânea să descopere mijlocul de a se repune pe picioare. Întins pe burtă, se frământa căutând metoda cea mai bună când, un alt pensionar al spitalului sosi în fugă şi dădu să-l ridice.

— Lasă-mă în pace, amice, mârâi Douglas, respingându-l. E treaba mea, o să mă descurc singur.

Mutând greutatea corpului pe genunchiul stâng, se săltă în mâini. În secunda următoare era din nou cu nasul în iarbă. Reîncepu, după un scurt moment de gândire şi, de data aceasta, reuşi să se salte îndeajuns pentru ca genunchiul stâng, flexat brusc, să împingă trunchiul îndărăt, până la verticală. În fond, nici nu era prea greu. Recăpătându-şi suflul, Bader făcu un pas înainte. Imediat, se pomeni din nou jos.

Operaţia s-a mai repetat, în dimineaţa aceea, de cel puţin douăzeci de ori. De fiecare dată a reuşit să se ridice singur. A continuat aşa, animat de o voinţă sălbatică, balansându-şi braţele, întocmai unui patinator începător, ca să-şi menţină echilibrul, până când bonturile au refuzat să-l mai poarte. Îl îngrijora, din ce în ce mai tare, dificultatea pe care o reprezenta mersul pe un teren care nu-l neted precum podeaua; ştia că, de aici încolo, va întâlni în viaţă mult mai multe drumuri desfundate decât alei bine bătătorite.

Încă de pe acum, minusculele cocoaşe ale gazonului păreau să sfideze superbul său optimism.

După dejun, i-a cerut infirmierului atletic să-l poarte până la pat. Când şi-a desprins hamurile şi teaca protezei drepte, a constatat, cu adevărată spaimă, că pielea din regiunea inghinală era toată numai rosături. Dacă acesta era viitorul care-l aştepta...!

Şi-a protejat, cu ajutorul unor fâşii de leucoplast, zonele iritate, şi-a pus protezele şi a luat-o de la capăt. Sigur, acum durerile nu mai erau atât de acute, în schimb întregul bont devenise sensibil, încât ar fi trebuit pansat peste tot. Seara, infirmierul-şef s-a văzut obligat să sacrifice o jumătate de tub de cremă emolientă ca să calmeze usturimile pielii. Cu această ocazie, Bader a decis ca la proxima ieşire să-şi facă o serioasă provizie de pomadă. A doua zi, dimineaţa, era din nou la Roehampton.

— Aş fi putut paria că revii, i-a spus Dessouter. Ia să vedem, mai întâi, bonturile.

Starea în care se afla pielea nu a părut să-l surprindă defel, dar ajutoarele sale au muncit două ceasuri, corectând forma tecilor, înainte de a-i restitui lui Bader protezele.

— Ţine, te rog, minte că încă nu-ţi poţi da seama ce merge şi ce nu, i-a explicat Dessouter. Fii sigur că ai să-ţi blestemi picioarele încă o bună bucată de vreme, întocmai celor cărora le trebuie săptămâni întregi să se deprindă cu proteza lor dentară. Măi încolo, ai să descoperi, în câteva secunde, cel mai mic defect. Pentru moment, însă, singurul lucru pe care trebuie să-l faci este să continui să înveţi cum să mergi.

Şi Bader a continuat. Au urmat două zile în răstimpul cărora a căzut şi s-a ridicat de zeci de ori, a pornit clătinându-se şi a căzut din nou. Din fericire, sportul îi dăduse obişnuinţa căzăturilor şi nu se temea de ele. Dacă i-ar fi fost frică să nu-şi pricinuiască vreo rană căzând, probabil că infirmitatea ar fi fost mai puternică decât voinţa.

Ceas după ceas a luptat, înfrângând suferinţele provocate de bonturile roase şi traumatizate, lac de năduşeală, refuzându-şi orice moment de răgaz. Camarazii săi nu mai îndrăzneau nici măcar să-i aplaude strădaniile. Îşi dădeau seama că acest mare mutilat luptă cu disperare să realizeze un lucru pe care nimeni până atunci nu reuşise să-l facă. Unicul reazem fiindu-i propria voinţă de a învinge, băiatul acesta va fi condamnat, în caz de eşec, la o existenţă lamentabilă. Aşa stând lucrurile, oricât de groteşti i-ar fi fost mişcările, nici unul nu şi-a permis nici cea mai

neînsemnată glumă. Nimeni nu râde de un om care dă o asemenea bătălie.

Douăzeci şi patru de ore mai târziu, Bader revenea la Roehampton. Dessouter l-a examinat şi a constatat că bontul drept se contractase.

— Peste două-trei săptămâni va trebui să reajustăm învelişul metalic. Până atunci, însă, voi adăuga încă un strat de piele în interiorul tecii. În felul acesta, bontul va sta fix, ceea ce va reduce, în bună parte, frecatul.

Ideea s-a dovedit excelentă. Apoi, Dessouter a descoperit, pe partea posterioară a coapsei drepte, un muşchi care începuse să se întărească. Cu ajutorul unui ciocănel, unul din tehnicieni practică în metalul protezei un şanţ abia vizibil, suficient însă ca să permită, nestingherit, jocul respectivului muşchi. Acelaşi Dessouter l-a sfătuit să pudreze cu talc, măcar o dată pe zi, bonturile, ca să reducă transpiraţia. Teaca protezei stângi a fost chiar dată cu vopsea pe dinăuntru, pentru ca pielea ei să nu absoarbă şi să menţină sudoarea. Bader a fost de-a dreptul uluit de ingeniozitatea cu care era soluţionată fiecare problemă nouă. Cea principală, însă, mişcarea stângace, chiar hidoasă, rămânea în continuare. Dessouter a admis-o cu o francheţe totală:

— Am văzut trecând pe aici zeci de mutilaţi şi pot să-ţi spun următoarele: e nevoie să pierzi tu însuţi un picior ca să-ţi dai seama cât de descurajante pot fi primele încercări de mers cu proteza. E un adevărat şoc să simţi în locul piciorului tău, aceste articulaţii metalice, lipsite de orice viaţă. E nevoie de luni şi luni de zile să te deprinzi cu folosirea unei proteze. Se întâmplă chiar ca unii să nu izbutească niciodată. Şi, ţine seama, îţi vorbesc acum numai de cei care n-au pierdut decât un singur picior, dar îl au pe celălalt ca să se odihnească pe el, mai au o gleznă şi cele cinci degete, cu alte cuvinte posedă articulaţii elastice, care le îngăduie să deplaseze automat corpul spre înainte la fiece pas. Or, dumneata, bătrâne prieten, nu mai ai nimic din toate acestea. Ca atare, o să ai nevoie de şi mai mult timp pentru a învăţa. Iar ucenicia va fi cu atât mai grea, cu cât nu cunosc nici un amputat de ambele picioare care să te poată sfătui. Vei avea, aşadar, teribila onoare de a fi un pionier, un novator. Am avut însă prilejul să te cântăresc: o să izbândeşti.

Odată întors la Uxbridge, Bader a continuat, cu îndârjirea disperării, penibilele sale eforturi. Echilibrul şi spontaneitatea mişcărilor păreau la fel de imposibile, iar căzăturile erau tot atât de dese. Treptat însă, durerile din bontul drept se diminuau şi muşchii

atrofiaţi îşi recăpătau vigoarea. Picioarele metalice persistau, însă, să rămână nişte apendice moarte şi intratabile şi nici un exerciţiu nu izbutea să le facă mai suple. Frumosul vis al unei vieţi normale, cu lungi plimbări prin crânguri şi partide de crichet, sta gata-gata să se năruie, aidoma unui castel din cărţi de joc. Din punct de vedere psihic, acesta a fost momentul cel mai greu, după accident. Dar, Bader refuza să se declare învins. Îi era cu neputinţă să accepte ideea unei dependenţe de alţii, pentru actele cele mai banale ale existenţei, ideea de a deveni o povară, obiectul compătimirii generale.

Şi iată că, după douăsprezece zile de la primirea protezelor, a putut, în sfârşit, constata primele indicii ale controlului automat. S-a întâmplat exact aşa cum se întâmplă cu cineva care vrea să înveţe o limbă străină în ţara respectivă. Nu pricepe o iotă din bolboroseala autohtonilor, până în clipa în care, brusc, reţine şi înţelege o propoziţie. În dimineaţa aceea, Bader a avut senzaţia că a suprimat o barieră invizibilă; mersul a devenit mai uşor, mai degajat, mai firesc. De atunci, progresele au căpătat un ritm rapid. O săptămână mai târziu, era capabil să avanseze, fără să fie nevoit să-şi concentreze întreaga atenţie asupra mişcărilor ce le avea de executat; era ca şi cum un nou instinct preluase coordonarea lor. Obosea şi acum, dar nu se mai simţea sleit de puteri; cădea şi acum, dar mai rar. Şi, mai presus de orice, speranţa renăştea; o speranţă încă incertă, nebuloasă, dar care voia, în mod clar, să trăiască.

A venit şi ziua în care s-a putut plimba o dimineaţă întreagă fără o căzătură, pivotând pe călcâiul drept pentru a executa manevra până atunci irealizabilă a întoarcerii de pe loc. Nebun de bucurie, a telefonat pe dată garajului său din Kenley, cerând ca un mecanic să-i aducă maşina. (Medicii îl autorizaseră să conducă; după părerea lor, era o metodă excelenta pentru restabilirea echilibrului nervos.) Avea să înceapă să trăiască din nou!

— Şi acum, direcţia *Măceşi*, aşa-i? făcu Streatfield, zâmbind patern. Ţi-am spus eu c-o să reuşeşti, dar tu, în loc să-mi mulţumeşti mă trimeteai la toţi dracii. Acum, n-a mai rămas decât o chestie de pus la punct: va trebui totuşi ca, din când în când, să-ţi mai schimbi şosetele. Nu de alta, dar îţi cam cârmesc nasul, frăţioare.

Bader izbucni în râs:

— Nu duci lipsă de imaginaţie! Ei bine, află că au trecu două săptămâni de când nu mi-am scos nici pantofii!

— Treaba ta, bătrâne. Dar în curând o să-i aud pe amicii noştri şuşotind: „Nu te apropia prea tare de Bader, poartă tot şosetele mov de anul trecut!“.

A doua zi dimineaţă, Bader purcese să se pună „la patru ace“. Când şi-a scos pantofii ca să-i lustruiască, a constatat, cu stupefacţie, că din şosete nu mai rămăsese, practic, decât partea de sus. Dispăruseră nu numai călcâiele şi vârfurile, dar chiar şi tălpile şi părţile laterale. Fireşte, uzura aceasta rapidă provenea de la faptul că ţesătura se freca de metal, şi nu îmbrăca o piele omenească, suplă, care cedează la presiune. Trase concluzia că va trebui să investească lunar o anumită sumă pentru achiziţionarea de ciorapi.

Niţel mai târziu, pe când se învârtea prin grădină, a avut bucuria să vadă apărând bătrâna lui M.G.[5], cu aripile ei roşii şi portierele vopsite în albastru.

— Aflaţi că n-a fost o partidă de plăcere, bombăni mecanicul, strângându-i mâna. Năstruşnică idee să inversaţi pedalele. De fiecare dată când voiam să frânez, apăsam pe ambreiaj, şi de câte ori trebuia să schimb viteza, mă pomeneam că frânez. Pân’ la urmă am ajuns să conduc cu picioarele încrucişate.

Prudent, Bader se strecură la volan. Picioarele păreau că se adaptează perfect la pedale. Acţionă, cu cel drept, ambreiajul – mişcarea a fost executată exclusiv cu bontul, dar

5 MG – același tip de roadster folosit de Bader

contra-presiunea ambreiajului, transmisă coapsei prin intermediul piciorului metalic, a fost suficientă ca să-şi dea seama că poate controla pedala. A încercat apoi piciorul stâng, acţionând cu el acceleraţia şi frâna; mişcarea a fost făcută numai de genunchi, dar şi aici a constatat că poate trece cum vrea de la o pedală la alta. Până la urmă, manevra se dovedea mult mai lesnicioasă decât crezuse.

A demarat şi a făcut, încetişor, ocolul spitalului. Totul s-a petrecut cât se poate de normal; nu întâmpina nici o dificultate în a menţine o apăsare constantă asupra acceleratorului şi nici o tendinţă de a confunda pedalele. Mai bine de un sfert de oră, Douglas s-a consacrat unor adevărate probe de poligon, fără a comite măcar o singură greşeală. Era în culmea fericirii. Ziua când va pilota din nou se anunţa sub cele mai senzaţionale auspicii. Căci de pilotat, va pilota, de asta era sigur! În fond, chiar şi acum se deplasa mai repede decât un om cu ambele picioare, dar care nu are maşină.

Imediat după prânz, urcă în limuzină şi, rulând cu viteză redusă, se îndreptă către comisariatul central de poliţie, din Kingston. Apropiindu-se de agentul care moţăia în dosul unui birou, declară:

— Aş dori să dau examenul rezervat conducătorilor invalizi.

— Prea bine, domnule.

— Trebuie să vă spun însă că am pierdut ambele picioare,’ dar, credeţi-mă, sunt perfect apt să conduc.

Putea, tot atât de bine, să declare că afară e frumos sau că plouă cu găleata. Dacă cineva s-ar fi luat după indiferenţa politicoasă a poliţaiului, ar fi fost tentat să creadă că, de dimineaţa până seara, nu defilau pe aici decât ologi sută la sută. După câteva minute, un funcţionar în civil ieşi dintr-un birou şi, salutându-l pe Bader cu un gest vag al mâinii, urcă împreună cu el în maşină. Douglas demară, explicându-i, în acelaşi timp, sistemul pedalelor inversate, detalii care, în mod vădit, nu-l interesau pe examinator.

— Opriţi, vă rog, spuse el deodată, şi executaţi o întoarcere cu spatele.

Bader frână, băgă în marşarier, aruncă o privire peste umăr şi, văzând că drumul e liber, execută întoarcerea dintr-o singură manevră.

— Mă bucur să constat că v-aţi gândit să vă asiguraţi în prealabil, făcu examinatorul pe un ton aprobator. E o precauţie pe

care majoritatea candidaţilor au tendinţa s-o neglijeze. Conduceţi-mă, vă rog, la post şi o să vă eliberăm pe loc permisul special.

Zece minute mai târziu, în regulă cu legea, Bader pornea în direcţia *Măceşi*. De data aceasta, clienţii abia dacă ridicară capul văzându-l coborând din maşină. Numai tânăra chelneriţă fixă cu o privire uluită bărbatul care traversa grădina cu un mers sacadat, ca să se instaleze la obişnuita lui măsuţă. Când veni să ia comanda, Bader îi adresă surâsul său cel mai devastator. Ea îi răspunse, surprinsă şi bucuroasă în acelaşi timp. Mai puţin rezervată ca în alte dăţi, îşi permise chiar să remarce că nu-l văzuse de o bucată de vreme şi să flecărească două-trei minute, înainte de a se retrage. Nu făcu nici o remarcă în legătură cu protezele, discreţie care-l incintă pe Douglas. Mai sporovăiră niţel şi când i-a adus ceaiul, iar la plată, socotelile cu mărunţişul dădură loc unei conversaţii pe care o terţă persoană ar fi putut-o considera chiar ca un început de flirt. În sfârşit, Douglas se ridică şi se îndreptă către maşină, implorând cerul să-l ferească de o umilitoare căzătură. Înainte de a urca, întoarse capul. În pragul oficiului, imobilă, fata îl privea. Nu se putu stăpâni şi-i lansă un sonor „Pe curând!” Abia când ieşi în şosea îşi aminti de un lucru deosebit de important: uitase s-o întrebe cum o cheamă.

Cât de rozã i se părea acum viaţa. În fiecare după-amiază era la *Măceşi*, iar relaţiile sale cu tânăra fată deveneau, încetul cu încetul, tot mai prieteneşti şi mai pline de încredere. Totuşi, nu îndrăznea încă să părăsească acest teren relativ neutru. Avea, mai întâi, nevoie să-şi limpezească propriile gânduri şi sentimente şi să exploreze perspectivele pe care i le oferea viitorul. De fapt, nici nu era prea grăbit. Părinţii prietenului său Stoop l-au invitat să-şi petreacă week-endul la proprietatea lor de la Hartley şi Douglas s-a grăbit să accepte acest prilej de a reînnoda cunoştinţa cu viaţa civilă. Duminică dimineaţa, biata servantă mai, mai să moară de spaimă întâlnindu-l pe culoar în timp ce se deplasa, pe şezut şi în mâini, către camera de baie; reacţia fetei l-a încântat pentru că în ajun se încrucişaseră de câteva ori fără ca ea să-şi dea seama că nu are picioare. După-amiază, când toată lumea s-a regăsit în grădină, doamna Stoop nu s-a putut abţine să remarce:

— Crede-mă, Douglas, nimeni n-ar spune că ai picioare artificiale.

— Vă rog, fără complimente excesive, protestă el. Şi un orb ar vedea-o.

Apoi, nemaiputându-şi stăpâni exuberanta bucurie, se lăsă să lunece în iarbă şi se dădu tumba.

— Muream de poftă, mărturisi el, roşind ca un şcolar.

Week-end-urile la familia Stoop deveniră o obişnuinţă.

Întâlnea cu acest prilej diverse persoane care nu fuseseră puse la curent cu infirmitatea lui şi putea constata că era tratat ca cineva perfect normal, suferind doar de o şchiopătare pronunţată. O constatare care i-a făcut un bine imens, scoţându-l din atmosfera oarecum încordată din jurul său atunci când cei prezenţi erau avizaţi. Într-o seară, gazdele sale îl luară la o mică recepţie, oferită de unul dintre vecini. Câteva perechi tocmai dansau şi Bader a hotărât, pe loc, să ridice mănuşa pe care i-o arunca, în acest fel, destinul. A invitat o tânără, dar chiar de la primul pas, piciorul s-a agăţat de covor şi Bader s-a trezit pe jos. Din fericire, nu trăsese după sine şi partenera, singura de altfel care n-a râs de acest incident. Când a izbutit să se ridice, fata i-a întors spatele, aruncându-i pe un ton glacial:

— Sunteţi beat, domnule.

Descoperind însă, ceva mai târziu, adevărul, sărmana a fost de-a dreptul îngrozită şi n-a mai ştiut cum să repare gafa săvârşită. Deloc vexat, Bader a liniştit-o cu bonomie, bunul său simţ împiedicându-l să se auto-compătimească.

Odată, a cunoscut un tânăr pilot care rămăsese, în urma unui accident, cu un genunchi complet ţeapăn, din care pricină nu mai putea acţiona palonierul. Zâmbind, Bader îşi ridică piciorul drept şi făcu să joace articulaţia genunchiului.

— Ai văzut? Ascultă-mă pe mine, bătrâne, taie-ţi şi dumneata piciorul, zău că-i cel mai înţelept lucru pe care-l poţi face.

De atunci, această butadă a devenit gluma sa preferată.

O plasa de fiecare dată când auzea pe vreunul plângându-se că-l doare ceva la un picior.

Pe la jumătatea lui iunie, a cerut o permisie de convalescenţă. Tânărul medic care-l avea în grijă i-a acordat două luni, să se poată aclimatiza perfect în universul oamenilor normali. Preocupat în continuare de menţinerea contactului cu aviaţia, Bader a hotărât ca, înainte de a reveni acasă, să petreacă două-trei săptămâni la baza de la Kenley.

Ajuns aici, găsi popota pustie, doar relicve şi fotografii. Un ospătar pe care nu-l cunoştea îi spuse că majoritatea piloţilor asistau, pe terenul de la Sutton Bridge, la nişte cursuri de tragere

cu tunul. I-a risipit tristeţea apariţia lui Harry Day, coechipierul său de la mitingul aerian.

— Ia te uită! a exclamat acesta. Sunt al dracului de bucuros să te revăd! Ei, fir'ar să fie, dar mergi ca un beţiv!

Când a intrat în cămăruţa sa a simţit cum îl trece un fior de plăcere dând cu ochii de patul de campanie şi de fotoliul beteag. Prevenit de Day, ordonanţa i-a adus echipamentul şi valijoara. A fost şi un moment de stânjeneală când soldatul, aranjându-i lucrurile, a scos din geamantan o pereche de ghete de fotbal. Privirile lor s-au încrucişat şi, încurcat, omul s-a întors şi a pus ghetele la loc. Sub ploaia de întrebări despre schimbările survenite în escadrilă, incidentul a fost grabnic uitat.

A doua zi, căldura devenind insuportabilă, Day i-a sugerat să vină acasă la el să se scalde. Familia pilotului locuia la câţiva kilometri de terenul de zbor, într-o mică vilă, al cărei unic avantaj era o superbă piscină. Invitaţia a ridicat o nouă problemă: Day avea trei copii.

— Nu crezi că... ştii, mi-e teamă că... În sfârşit, copiii tăi n-o să...? a început să se bâlbâie Douglas, vădit nefericit.

— Câtuşi de puţin, bătrâne. Dimpotrivă, o să rămână fascinaţi.

Acolo unde apa avea adâncimea maximă, Day instalase o trambulină înaltă de trei metri. Bader a urcat până sus numai în palme – avea nişte bicepşi de halterofil – s-a ridicat în mâini şi a plonjat. Adevărul e că nu se simţea prea sigur de sine: nu cumva, privat de contragreutatea pe care o reprezentau picioarele, avea să iasă la suprafaţă cu capul în jos şi cioturile în aer? Spre marea sa mirare, ieşirea s-a făcut cât se poate de normal. De plutit, plutea chiar mai lesnicios decât înainte de accident. În schimb, înotul l-a obosit destul de repede: nu se mai putea propulsa decât cu ajutorul braţelor şi, în loc să lunece pe apă, trunchiul se cufunda. Dar toate acestea erau fleacuri; simplul fapt că se putea bălăci i se părea de-a dreptul miraculos.

A urmat apoi o gustare luată pe iarbă. Curând, curiozitatea copiilor s-a dovedit mai puternică decât timiditatea lor şi iată-i holbându-se cu interes la bonturile invitatului. Era însă un interes într-atât de firesc şi, în acelaşi timp, inocent, încât Bader nu s-a simţit stânjenit nici o clipă. Fericit, uitând de toate, se întindea, lăsând din plin soarele să-i mângâie pielea mult prea albă.

Către şapte seara, familia s-a dus să se îmbrace. Bader s-a echipat direct pe peluză. Dar n-a apucat să facă bine câţiva paşi şi a simţit cum chingile harnaşamentului îi sfâşie pur şi simplu

umerii. Plictisit la culme, şi-a dat seama că l-a ars soarele. O nouă problemă! S-a chinuit aşa cât a durat cina şi încă atât de tare încât odată ajuns la bază s-a scuzat şi s-a retras imediat. Mai bine să renunţe la obişnuita flecăreală, într-un colţ al popotei, decât să mai suporte această tortură.

A doua zi dimineaţa, umerii săi aveau o prea frumoasă culoare roşu aprins. Şi-a pus totuşi hamurile, dar în clipa în care s-a ridicat în picioare a simţit cum chingile îi taie carnea mai cumplit decât nişte cuţite încinse în foc. Înăbuşind un strigăt de durere, s-a reaşezat şi le-a desprins. Din pricina acestei stupide insolaţii risca să rămână imobilizat, incapabil să ajungă pe propriile-i picioare fie şi până la popotă ca să-şi ia micul dejun. Să se târască în public? Aşa ceva n-ar mai fi acceptat pentru nimic în lume! Va fi oare condamnat să-şi petreacă primele zile de la Kenley în cămăruţa asta, ca un ofiţer pus la arest? Trebuia găsit neapărat un mijloc ca să poată umbla. Înjurând printre dinţi, şi-a detaşat bretelele, a strâns zdravăn centura abdominală şi, prudent, s-a sculat în picioare. Spre stupefacţia sa, a constatat că poate umbla perfect; ba, chiar, protezele păreau mai ascultătoare decât atunci când avea bretelele. Timp de câteva minute s-a tot învârtit prin cameră, zâmbind oglinzii care-i răsfrângea imaginea grotescă a unui bărbat având pe el doar chiloţii şi vestonul ale cărui poale se continuau cu două picioare metalice. Azvârli bretelele într-un ungher, trase pantalonii şi ieşi. Din acel moment, hamurile nu mai aveau să fie puse niciodată.

Din scrisoarea unui prieten – spitalul din Uxbridge îi trimitea aici corespondenţa – a aflat de întoarcerea Patriciei. Într-o dimineaţă, şi-a luat inima în dinţi şi s-a hotărât să-i facă o vizită. Un majordom ceremonios l-a introdus într-un salon magnific şi a plecat să-l anunţe. După două minute, acelaşi majordom se reîntorcea ca să-l informeze, pe un ton glacial, că domnişoara tocmai a ieşit.

— Vreţi s-o rugaţi să-mi telefoneze de îndată ce se reîntoarce? a bâiguit, stânjenit, Bader.

Aşteptarea a durat trei zile. Într-a patra a primit nu un simplu apel telefonic, ci o scrisoare conţinând exact cinci rânduri, dintre care patru erau, de fapt, inutile. Singura frază având un sens precis ocupa strict un rând: „Consider că am săvârşi o greşeală dacă ne-am revedea...”

Bader a avut un adevărat şoc. Era pentru prima oară când se simţea exclus din lumea oamenilor valizi. Era, deci, socotit un paria, nu chiar ca un ciumat, dar, în orice caz, ca cineva pe care e

preferabil să-l eviţi. Câţiva ani mai târziu, avea să declare că puţin i-a păsat, dar în acea zi îi păsa şi încă al dracului de tare. Luat pe neaşteptate, în plină euforie, s-a trezit confruntat brusc cu o eventualitate pe care până atunci refuzase s-o admită, sau, mai; exact, o izgonise întotdeauna din mintea sa. Evident, Patricia în sine nu reprezenta mare lucru pentru el, dar brutalitatea ei, abia, abia deghizată, îl rănise ca un glonte primit în plină inimă. La ora mesei, când a fost întâmpinat la popotă de piloţii întorşi de la exerciţiile de tragere, i-a trebuit un puternic efort să poată afişa un aer de absolută încredere în viitor. Seara, rămas singur în chilia sa, a luat hotărârea să nu facă nici un fel de concesie importantă vieţii şi chiar să pretindă de la ea toate satisfacţiile esenţiale. A doua zi, a şi plecat să ia ceaiul la *Măceşi*. Zâmbetul chelneriţei, vizibil bucuroasă de revedere, a fost pentru moralul său un balsam mai eficace decât toate îmbărbătările camarazilor.

Câteva zile mai târziu, a primit o încântătoare scrisoare de la Philip Sassoon, sub-secretarul de stat al Aerului, care-l invita să petreacă week-end-ul la proprietatea sa de la Lympne. Bucuria lui Bader a fost dublă. În afara unei foarte plăcute schimbări de decor, avea să aibă, în sfârşit, prilejul să abordeze subiectul care-i stătea cel mai tare pe inimă: viitoarea sa carieră în cadrul R.A.F. Şi cum Sassoon îi propusese să vină şi cu un camarad, Douglas a plecat în compania tânărului pilot Ross, băiat plăcut, cu care se înţelegea de minune.

Fiu de industriaş şi milionar, Sassoon locuia într-un splendid conac, aşezat în vârful unei coline, de unde, prin perdeaua de chiparoşi, privirea putea desluşi terenul de zbor al escadrilei auxiliare 601. Sâmbătă după-amiază, pe când, tolăniţi în iarbă, flecăreau de una, de alta, Bader a schiţat un gest aproape timid în direcţia unui avion care survola proprietatea, răzând coroanele copacilor.

— Aş da orice să pot fi, din nou, acolo, sus, oftă el, ca apoi, adunându-şi tot curajul, să adauge: Sunt sigur, Sir, că aş mai putea pilota. E chiar mai uşor decât să conduc o maşină. Înţelegeţi, sunt mai puţine manevre care se cer făcute cu piciorul.

— Păi nu văd de ce n-am face o încercare, răspunse Sassoon. Ştiu că există în hangare un Avro de instrucţie. Te-ar ispiti aşa ceva?

— Desigur! exclamă Bader, care-şi regăsise instantaneu întreaga încredere în sine.

A fost însă nevoie să aştepte până a doua zi. A dormit prost, tremurând la ideea că Sassoon ar putea uita promisiunea făcută. La dejun, zâmbind maliţios, gazda l-a înştiinţat că totul e gata.

— I-am telefonat azi dimineaţa şefului mecanicilor de la 601. În cursul după-amiezii, avionul va fi revizuit, aşa că mâine la opt poţi decola. Te va însoţi Ross, în carlinga din faţă.

Tot ce-a izbutit Bader a fost să bâlbâie nişte cuvinte de neînţeles. Era, neîndoios, cea mai senzaţională veste pe care o primise de la accident încoace.

8

Niciodată nu şi-ar fi putut închipui că simplul fapt de a-şi pune din nou salopeta de zbor, casca, ochelarii poate să-i aducă atâta bucurie.

— Te poţi folosi de „guguştiuc“ cât pofteşti, i-a spus şeful mecanicilor. Singura rugăminte pe care o am e să mi-l aduci întreg.

Urcatul în carlingă s-a dovedit mai puţin dificil decât îşi închipuise. Şi-a plasat piciorul stâng în fanta din dreptul postului de pilotaj spate, iar Ross, proptindu-l zdravăn de fund, l-a săltat mai bine de un metru. Apucându-se cu mâna stângă de marginea capitonată a carlingii, şi-a ridicat cu cealaltă piciorul drept şi l-a trecut peste bord. Odată instalat în spaţiul strâmt al postului, a regăsit cu voluptate parfumul familiar al avionului, acel amestec subtil, alcătuit din mirosul pieii, al uleiului şi metalului, simţit încă de la prima sa lecţie. „Acum, picioarele pe palonier; o apăsare spre stânga, o apăsare spre dreapta”. Mergea de minune, protezele transmiteau fidel bonturilor amploarea mişcării.

În carlinga din faţă, Ross termina cu încheiatul centurilor de siguranţă. Bader îi auzi glasul în receptoare:

— Vrei să execut eu decolarea, Douglas?

— Nu, nu, bătrâne. Pune contactul şi aşază-ţi mâinile pe genunchi. O scot perfect la capăt şi singur.

Demarorul trezi elicea la viaţă, motorul dudui, transmiţând întregului avion vibraţiile sale regulate. Bader verifică magnetourile, făcu semn ostaşilor să îndepărteze calele de la roţi, reglă pasul elicei şi porni uşurel spre punct. După ce ocoli gardul viu şi ajunse la începutul lungii piste de gazon, deschise gazele la maximum. Instantaneu, mugetul motorului crescu. Simţind coada că vrea să se desprindă de sol, Bader corectă, automat, înclinarea laterală, regăsind imediat comanda suplă a pilotului experimentat. Se şi decontractase, simţindu-se pe de-a-ntregul „la el acasă” în strâmta carlingă. Când atinse aproximativ 80 km/h, decolă uşor, urcă până la vreo sută de metri şi, după ce efectua turul obligatoriu al terenului, se îndreptă către Kenley. Amorsă, cu o perfectă dezinvoltura, un viraj larg, bătu din aripi şi se lăsă să lunece spre

sol. O joacă de copil, o treabă elementară, dar cât de minunat fusese totul! Ateriză impecabil, precis ca un instructor de zbor. Mulţumit, rulă până la peronul asfaltat din faţa hangarului fostei sale escadrile şi, stăpânit de un sincer regret, tăie contactul. Ross se răsuci, zâmbind şi aprobând din cap.

— N-a fost rău, bătrâne, n-a fost deloc rău. Nimeni n-ar fi izbutit mai bine.

Îl ajută pe Bader să se dea jos, aşezându-i piciorul în fanta pe care proteza n-avea cum s-o găsească singură. De lângă hangar se desprinse silueta deşirată a lui Harry Day.

— Ia te uită, ia te uită! făcu el maliţios. Ross te-a scos la o plimbărică?

— Ba eu am fost ăla care i-a dat o lecţie de pilotaj,

— Aşa!? De fapt, trebuia să-mi închipui după catastrofa asta de aterizaj!

După un vesel dejun, Bader readuse Avro-ul la Lympne şi, din nou, luă contact cu solul cu o supleţe exemplară. Era fericit, mai fericit decât fusese vreodată. Sassoon îl aştepta în faţa clădirii principale.

— Cum te-ai descurcat? se interesă el.

— Perfect. Vă spun cinstit, uitasem cu desăvârşire că, nu-s picioarele mele. Sir, dacă-mi este îngăduit să vă cer un serviciu... Se întrerupse, dar cum privirea ministrului părea să-l încurajeze, se hotărî: Ştiu că în curând va trebui să mă prezint în faţa unei comisii medicale care va decide dacă pot sau nu să mai pilotez. Dacă i-aţi preveni, pe medici, dacă le-aţi spune că am zburat, că, datorită acestor proteze, nu-i nici o problemă...

— Fireşte, băiatule. Anunţă-mă de îndată ce-ţi soseşte convocarea şi voi face toate cele necesare.

Bader nu-şi mai încăpea în piele de bucurie. Nu mai avea nici un motiv să se teamă, de vreme ce însuşi subsecretarul de stat, în persoană, îl asigura de sprijinul său. În câteva săptămâni va fi reintegrat vechii escadrile, ca şi când nimic grav nu s-ar fi petrecut. Hotărât lucru, norocul îl copleşea!

A doua zi îşi luă rămas bun şi plecă la maică-sa. După cincisprezece zile, calma inactivitate de la presbiteriu începu să-l apese. Dându-şi seama, mama încercă, disimulându-şi neîndemânatic îngrijorarea, să-l iscodească în legătură cu proiectele sale de viitor. De fapt, interogatoriul se termină aproape de la bun început. Chiar de la prima f întrebare, Bader se zbârli:

— Mamă dragă, dar aici nu încape nici un fel de discuţie: rămân, fireşte, în R.A.F. şi-mi văd mai departe de cariera mea de pilot.

— Mă gândeam că, poate, ţi s-o fi făcut şi ţie lehamite.

— Fugi de-aici! Am avut un accident, aşa e, dar altul nu mai fac.

Şi, într-adevăr, era sincer convins că-şi avusese partea sa de ghinioane şi că, de aici încolo, e la adăpost de accidente. Raţiona, de altfel, întocmai precum artileriştii și pifanii care susţin că un obuz nu cade niciodată exact în pâlnia săpată de proiectilul precedent.

— În plus, adăugă el cu o totală lipsă de tact faţă de maică-sa, un al doilea accident nici n-ar însemna mare brânză fiindcă, oricum, nu mai am picioare de pierdut.

La două zile după întoarcerea sa la Kinley a primit convocarea pentru vizita medicală. A fost încântat să constate că lucrurile merg atât de repede. La centrul de la Kingsway a trecut, pe rând, pe la toţi medicii care i-au examinat vederea, auzul – şuşotind în celălalt colţ al cabinetului – i s-au uitat în gât, i-au ascultat inima şi i-au pipăit articulaţiile. Unul dintre aceştia, deosebit de distrat, a pus chiar mâna pe ciocănel ca să-i verifice reflexele şi abia în ultima clipă a lăsat, râzând stânjenit, instrumentul.

— Scuzele mele, băiatule, uitasem... Vom considera, aşadar, reflexele dumitale ca fiind perfecte.

Cel care i-a luat tensiunea a încruntat din sprâncene:

— Iată ceva curios: tensiunea dumitale a scăzut şi acum este absolut normală. Probabil că, prin pierderea picioarelor şi deci prin micşorarea distanţei la care trebuia pompat sângele, efortul inimii a fost uşurat. E chiar avantajos în cazul picajelor şi al virajelor foarte strânse. Nemaifăcându-se irigarea excesivă a extremităţilor, vei fi expus mai puţin „vălului negru“. Mi-aş pune chiar întrebarea dacă piloţii amputaţi de ambele picioare nu sunt cumva superiori celorlalţi.

— Am impresia, locotenente, că te afli într-o formă foarte bună, a declarat preşedintele comisiei, un locotenent-colonel, după ce studiase îndelung dosarul. Ca atare, te vom clasa ca A 2 H, ceea ce înseamnă apt pentru serviciu redus în metropolă. S-ar putea ca această încadrare să nu-ţi dea dreptul de a pilota un monoloc. Te vom recomanda însă centrului experimental de la Wittering. Instructorii de acolo vor vedea ce se poate face cu dumneata.

Bader a avut înţelepciunea să nu protesteze; ştia că, din punctul de vedere al instructorilor, va fi un pilot ca oricare altul. În aşteptarea transferului, s-a înapoiat la Uxbridge, unde a solicitat un post în administraţia spitalului. În fiecare zi îşi lua ceaiul la *Măceşi*, flecărind cu tânăra chelneriţă şi străduindu-se în van să găsească stropul de curaj necesar pentru a o întreba cum o cheamă, într-o seară îl aştepta un şoc: pe când îi dădea restul, fata l-a anunţat că părăseşte hanul şi se întoarce la părinţii ei, care stăteau la Londra.

În noaptea aceea, somnul i-a pierit; ideea de a nu o mai vedea îi era de-a dreptul insuportabilă, dar nici nu se simţea în stare să i-o mărturisească. Era limpede că trebuia făcut ceva, dar ce anume, Douglas nu mai ştia.

A doua zi, i se aducea la cunoştinţă transferarea la Wittering. După amiaza se şi afla instalat la *Măceşi*. Când tânăra chelneriţă veni la masa lui, o anunţă fără preambul:

— Plec şi eu. Mă duc la Wittering, să pun din nou mâna pe manşă.

Vizibil încântată de această veste bună, fata zâmbi.

— Mă bucur pentru dumneavoastră. Presupun că aţi aşteptat cu multă nerăbdare acest moment.

„Acu e acu, îşi spuse Douglas. Doamne, de n-aş începe să mă bâlbâi...”

— Mă întreb dacă nu există vreo posibilitate să petrecem o seară împreună. Cu siguranţă că, din când în când, voi avea prilejul să mă abat la Londra.

— Ar fi, desigur, cât se poate de plăcut. Şi eu aş vrea să vă revăd, răspunse fata, amabilă, dar încă destul de distantă.

Bader zâmbi şi-şi trecu mâna prin păr. Abia acum urma hopul cel mare. Să îndrăznească...?

Şi, întâlnind privirea întrebătoare a fetei, îndrăzni:

— Mi-aţi putea da adresa şi numărul dumneavoastră de telefon?

Fără umbra vreunei mirări, fata se aplecă şi înscrise pe spatele notei de plată:

Thelma Edwards[6]*, 12, Avonmore Mansions, Kenqsington. W. 14.*

— Telefonul e în curs de instalare şi nu ştiu încă numărul, explică ea.

— Mulţumesc, murmură el. vârând în buzunar foaia de hârtie. Numele meu e Bader, Douglas Bader.

Abia mult mai târziu va afla că fata îi ştia numele de câteva săptămâni: avea trei veri angajaţi în R.A.F. pe care-i bombardase cu mii de întrebări în legătură cu tânărul pilot care-şi pierduse ambele picioare. Tot aşa cum, abia într-un târziu, va afla că tatăl fetei fusese locotenent-colonel, că tatăl vitreg era chiar colonel şi că Thelma se angajase chelneriţă numai şi numai ca să uite durerea pricinuită de moartea câinelui ei.

Primele zile petrecute la Wittering au fost atât de plăcute, atât de bogate în surprize agreabile, încât Bader a decis să amâne pentru sfârşitul săptămânii călătoria la Londra. La început a fost pus să zboare pe un Avro de şcoală; competenţa sa a fost atât de evidentă încât, după două zile, instructorul l-a trecut pe un avion de serie, cu două locuri. Când au aterizat, instructorul a dat din umeri şi a izbucnit în râs:

6 Thelma Edwards Bader

— Mă întreb pentru ce te-au mai trimis aici? N-ai nevoie de nici un fel de lecţii. Din după-amiaza asta, poţi zbura singur.

În patru ani do armată acumulezi experienţă, nu glumă şi, ca atare, Bader şi-a ţinut gura şi nu i-a spus că tocmai acest lucru i l-au interzis medicii. De altfel, în sinea sa, socotea această neîncredere a corpului medical ca fiind absolut ridicolă. La Wittering exista un pilot care pierduse un picior în timpul războiului (mergea în cârje, ceea ce pentru Bader constituia culmea infirmităţii), dar asta nu-l împiedica să decoleze în fiecare zi la bordul unui avion de vânătoare şi să se dedea la tot soiul de acrobaţii. Şi, atunci, de ce nu şi el, Douglas?

Ca să-l consoleze, instructorul i-a făgăduit o permisie pentru sfârşitul săptămânii, iar Bader i-a scris imediat Thelmei ca s-o anunţe că vine la Londra. „Acceptă, oare, să cineze împreună, sâmbătă, la *Café de Paris?*" Răspunsul sosi tu poşta următoare sub forma unei scrisori extrem da ceremonioase, prin care îl informa că va fi încântată să iasă cu el, dar va accepta, la rându-i, să ia ceaiul, împreună, la dânsa? Într-un post-scriptum adăuga că apartamentul e pe numele tatălui său vitreg, colonelul Addison.

Iată şi ziua cea mare. La volanul M.G.-ului, spălat ca lumea în ajun, Bader ia drumul Londrei. În valijoara din portbagaj, smokingul şi cămaşa cu plastron. Dar odată ajuns, are penibila surpriză să constate că Avonmore Mansions, imobil uriaş cu şase etaje, nu posedă ascensor şi că, evident, familia Addison locuieşte la ultimul. Ducându-şi valiza porneşte să escaladeze cele douăsprezece paliere şi nouăzeci şi şase de trepte. Odată sus, e lac de sudoare şi gâfâie din greu. Iar când să apese pe butonul soneriei, constată că inima îi bate din răsputeri. De vină e suflul, îşi spune el, fiindcă pentru nimic în lume n-ar fi admis că e, mai ales, emoţionat. Emoţionat pentru că o va revedea pe Thelma? Ce idee ridicolă!

O subretă în rochie neagră şi şorţuleţ alb îl introduse într-un salon confortabil. Mulată într-o rochie verde, care-i venea de minune, Thelma se ridică, îi întinde mâna şi-l prezintă, mai întâi mamei sale, o femeie încă tânără, cu un zâmbet fermecător, apoi tatălui vitreg, colonelul Addison, un bărbat înalt, uscat, cu chipul bronzat. Câteva minute mai târziu, instalat într-un fotoliu comod, Bader se simţea aproape ca la el acasă.

Pe la opt seara, tinerii au plecat la *Café de Paris*. Masa a fost excelentă, muzica dulce şi, totodată, ritmată, penumbra sălii îmbietoare, iar Thelma, cea mai încântătoare dintre fete. Din ce în

ce mai mult, Douglas avea impresia că renaşte, că revine la viaţa normală, o viaţă mai frumoasă chiar decât cea a aşa-zişilor oameni întregi. La desert, a fost cuprins brusc de irezistibila nevoie a afirmării acestei întoarceri la universul de altădată.

— Te-ar tenta să dansezi? întrebă el, perfect monden.

Thelma avu o scurtă ezitare înainte de a accepta. Bader se ridică şi-i oferi braţul. Adevărul este că Douglas nu alesese acest restaurant în intenţia de a dansa; invitaţia fusese făcută sub imperiul unui impuls de moment, corolar îndrăzneţ al unei ipoteze de puşti: „De vreme ce sunt capabil să merg de unul singur, de ce n-aş putea-o face ţinându-mă de o fată?“

Ajuns la marginea ringului, o prinse pe Thelma în braţe, numără în gând o măsură pentru a reţine bine ritmul şi se lansă apoi, plin de speranţe. Chiar de la primii paşi constată cu satisfacţie că lucrurile merg destul de uşor, mai uşor decât îşi închipuise. O ţinea pe fată la oarecare distanţă, ca să aibă loc destul pentru a-şi proiecta piciorul drept înainte şi, cum nu făcea decât să păşească în ritmul muzicii, descriind la capătul pistei un larg viraj, ca să revină, apoi, îndărăt, treaba mergea de minune.

Încurajat de acest prim succes, riscă o întoarcere mai rapidă, reuşi şi, încântat, repetă figura. De data aceasta se poticni, dar Thelma îl ajută, discret, să-şi recapete echilibrul şi dansul continuă. Uneori, tânăra simţea genunchiul drept al cavalerului său lovindu-i rotula stingă, aşa încât era nevoită, pentru a evita izbitura, să-şi deplaseze piciorul ceva mai repede decât ar fi cerut-o ritmul. La un moment dat, ratând o piruetă şi trebuind să facă un pas precipitat ca să nu cadă, Douglas o văzu pe fată că se opreşte pe loc, cu obrazul crispat de durere.

— Ce s-a întâmplat, întrebă el, alarmat. Ţi s-a făcut rău?

— Nu, murmură ea, îngrozitor de stânjenită. Dar îmi striveşti piciorul stâng.

Mai mult mort decât viu, Bader se trase îndărăt, bâlbâind tot felul de scuze. Zâmbind din nou, Thelma îşi scutură buclele şi reluă dansul. Continuară aşa până în clipa în care orhestra atacă un vals. Bader făcu o tentativă, dar îşi dădu imediat seama că ritmul şi paşii depăşesc posibilităţile sale.

— Dezolat, scumpă prietenă. Va trebui să aşteptăm slow-ul următor. Hai să ne reluăm locurile.

Îi oferi braţul ca s-o conducă, dar coborând de pe ring, calculă greşit înălţimea celor două trepte şi se prăvăli, greoi, pe spate.

Priviri glaciale se aţintiră de la mesele din jur; era limpede că toţi cei prezenţi îşi închipuiau că băuse prea mult.

Thelma îl ajută să se ridice şi, în clipa în care se aşezau, în sfârşit, la masa lor, Douglas încercă un surâs eroic, deşi, în sinea sa, se simţea îngrozitor de umilit. Era pentru prima oară când cădea în prezenţa fetei. Ea îi înapoie zâmbetul, apoi, aplecându-se peste masă, îşi aşeză mâna pe braţul lui:

— Te găsesc, ţi-o spun din toată inima, absolut extraordinar, rosti ea cu atâta căldură încât Bader uită pe dată umilinţa.

Mai dansară de câteva ori şi, în ciuda usturimii, din ce în ce mai iritante, provocate de frecarea protezelor de bonturi, Douglas manifestă tot timpul o voie bună contagioasă. Pe la două noaptea, o conduse pe Thelma până acasă, îi sărută ceremonios mâna şi, extrem de mulţumit de sine, se înapoie cântând la clubul-cămin al R.A.F.. Totuşi, înainte de a se putea culca, a trebuit ca, preţ de o jumătate de ceas, să-şi oblojească rosăturile, dintre care unele erau de-a dreptul carne vie. Duminică, o plimbare cu Thelma prin cartierele rezidenţiale ale Londrei, minunat prilej pentru tânăra fată de a-i da de înţeles în ce măsură îl admiră. Când – era trecut de miezul nopţii – s-a înapoiat la Wittering, avea convingerea fermă că descoperise, în sfârşit, femeia visurilor sale.

Sâmbăta următoare era, din nou, la Londra. De astă dată, îndrăgostiţii cinară la hanul *Asul de pică*, la ieșirea din Kingston, şi, bineînţeles, dansară iarăşi. La întoarcere, Douglas opri maşina la marginea drumului şi, cu o gingăşie ce nu-i prea stătea în fire, o sărută pe Thelma (care, de altfel, se întreba de vreo opt zile când se va decide s-o facă!?). Cu toate acestea, fata lăsă să treacă nişte secunde – convenienţele rămâneau convenienţe! – înainte de a-i înapoia sărutul. Şi, astfel, staţionarea micuţei MG se prelungi o bună jumătate de ceas...

Duminică după-amiază, făcu, împreună cu Thelma, o vizită la familia Stoop. Audrey Stoop, cucerită pe loc, invită tânăra pereche să-şi petreacă week-end-ul următor la proprietatea lor de la ţară. Bader se simţea în culmea fericirii. Hotărât lucru, viaţa era frumoasă! La Wittering executa, la bordul Bulldog-ului, întreaga gamă a acrobațiilor curente, cu un dinamism pe care prezenţa instructorului în carlinga din spate abia reuşea să-l tempereze. Fireşte, această prezenţă îi zgândărea rău de tot amorul propriu şi, deseori, se întâmpla să critice cu răutate manevrele însoţitorului impus, mergând până acolo încât să-i dea sfaturi. Acesta se mulţumea să tacă, până într-o seară când soarta l-a ajutat să-şi ia

revanşa. În momentul în care Bader tocmai se pregătea să aterizeze, aparatul a fost prins de o rafală de vânt suflând perpendicular pe pistă şi ar fi capotat pe o aripă dacă instructorul n-ar fi restabilit, în ultima clipă, echilibrul, printr-o viguroasă apăsare pe palonier. Fireşte, acum a fost rândul lui Douglas să încaseze câteva binemeritate comentarii. În ansamblu, însă, tânărul pilota cu o asemenea măiestrie încât reîncadrarea sa în rândurile personalului navigant părea o pură formalitate. Aşa stând lucrurile, şi-a schimbat maşina pe un model mai nou, vărsând o diferenţă care i-a pustiit, până la ultimul penny, contul din bancă.

Week-end-ul la familie Stoop s-a dovedit admirabil şi în acea seară de duminică, după ce s-a despărţit de Thelma printr-o sărutare prelungită, în faţa locuinţei fetei, viitorul îi apărea plin de minunate certitudini. O dragoste pe deplin împărtăşită, continuarea carierei de pilot, ce şi-ar dori mai mult? Iar dacă ar fi putut asista la convorbirea pe care fata a avut-o cu maică-sa, în timp ce el gonea către Wittering, cântând cât îl ţinea gura, fericirea sa ar fi fost şi mai completă.

— În ultimele trei săptămâni ai ieşit foarte des împreună cu Douglas. E ceva serios între voi?

— Foarte serios, mamă. Nu-i aşa că-l găseşti şi tu foarte simpatic?

— Bineînţeles. Băiatul are mult farmec. Cu toate astea, să te căsătoreşti cu cineva fără picioare, cu un olog ca să le spunem lucrurilor pe şleau... Eşti cu adevărat sigură de sentimentele tale?

— Oh, da, mamă. Aşa olog cum e, îl iubesc mai mult decât aş putea iubi pe oricare alt bărbat.

— Vei fi obligată să-i slujeşti de infirmieră.

— Nu, mămicuţo, în nici un caz!

În faţa unei asemenea hotărâri, mama a capitulat. În fond, Thelma era îndeajuns de mare ca să ştie ce are de făcut.

Luni dimineaţa, instructorul şef al bazei de la Wittering l-a convocat pe Bader ca să-i anunţe încheierea stagiului.

— Să ştii, bătrâne, că-ţi pierzi timpul aici, la noi. În materie de pilotaj, nu văd ce te-am mai putea învăţa. Doar n-o să se găsească careva să pretindă că ai fi incapabil să zbori de unul singur!

— Pentru asta m-au şi trimis aici, a răspuns Bader. De vreme ce sunteţi mulţumit de mine, comisia medicală va putea aviza reintegrarea mea definitivă.

— De acord, am să le scriu.

Patruzeci şi opt de ore mai târziu a sosit şi răspunsul: Bader urma să treacă printr-o nouă comisie medicală. A plecat la Londra, savurând dinainte plăcerea de a-i anunţa Thelmei reîntoarcerea sa la escadrilă. La centrul medical de la Kingsway, adjutantul de serviciu l-a întâmpinat zâmbind cu gura până la urechi:

— Să trăiţi. O secundă numai, cât caut dosarul dumneavoastră...

Într-adevăr, căutatul n-a durat mai mult. Cu această ocazie, Bader a putut să observe o scurtă notă de serviciu ataşată de copertă.

— Ia te uită, făcu adjutantul. Pe la doctor nici nu mai e nevoie să daţi. Vă conduc direct la domnul colonel.

Totul merge de minune, şi-a spus Bader. Practic, n-au mai rămas de îndeplinit decât una sau două formalităţi. Colonelul, un bărbat cu tâmplele încărunţite şi chipul impasibil, l-a întâmpinat amical:

— Iată-te, în sfârşit, Bader! Bucuros că te revăd. Ia loc, te rog.

Douglas s-a aşezat, aşteptând răbdător vestea cea bună. Colonelul şi-a dres glasul, cu ochii aţintiţi pe pagina dactilografiată.

— Mda, făcu el. Am citit nota întocmită de centrul de instrucţie în legătură cu dumneata. Se pare că pilotezi într-un mod remarcabil.

Bader tăcea, aşteptând în continuare!

— Din păcate, urmă colonelul, ne este cu neputinţă să te integrăm personalului navigant. Regulamentul Majestăţii Sale nu prevede nimic care s-ar putea aplica situaţiei dumitale.

9

În primul moment, semnificaţia exactă a frazei i-a scăpat. Apoi, creierul său o înregistră şi simţi cum un fior de gheată îi lunecă pe spate.

— Nu văd nimic surprinzător în asta, Sir, rosti el, într-un târziu, cu un calm. forţat. Ar fi fost chiar cu totul extraordinar ca regulamentul Majestăţii Sale să prevadă un caz ca el meu. Este exact motivul pentru care am fost trimis la centrul de instrucţie: ca să se constate dacă pot sau nu pilota. Decizia aparţinea numai şi numai conducerii centrului. Şi, cred că răspunsul ei pozitiv ar trebui să fie suficient pentru ca…

Colonelul tuşi şi dădu din umeri:

— Sunt dezolat, crede-mă, sincer, dezolat, dar nu pot face nimic. Ne-am gândit mult, foarte mult şi teamă mi-e că decizia rămâne irevocabilă. Ascultă-mă pe mine, nu-i nimic de făcut.

— Dar, fir-ar să fie, explodă Bader, uitând de respectul datorat ierarhiei militare, la ce m-au mai trimis atunci la centrul de instrucţie? Dacă tot nu sunt autorizat să-mi fac meseria de pilot, ce rost mai avea verificarea capacităţilor mele?

— Ai dreptate, ai dreptate… murmură colonelul, din ce în ce mai stânjenit. Dar ţineai atât de mult să încerci… Îmi pare extrem de rău… ce să fac…

Bader însă îşi recăpătase stăpânirea de sine. Probabil, îşi spunea el, excluderea din rândurile personalului navigant fusese hotărâtă înaintea plecării sale la Wittering. Cei în drept au presupus, pesemne, că va eşua şi că, înţelegând că nu mai poate pilota, se va resemna mai uşor. Acum însă socotelile se încurcaseră rău de tot. Pricepu că decizia era irevocabilă, luată, fără doar şi poate, la nivelul a ceea ce se cheamă „sfere superioare”, şi făcea de prea multă vreme parte din R.A.F. ca să nu ştie că, în asemenea cazuri, nu-ţi rămâne altceva de făcut decât să te supui. Să încerci anularea unei decizii oficiale? E ca şi cum ai da cu piciorul într-un perete de cauciuc. Mai de voie, mai de nevoie, inevitabilul trebuia acceptat.

Tremurând de furie, Bader s-a ridicat, a rostit înţepat: „Vă mulţumesc, Sir“ şi a ieşit. Trecând prin faţa adjutantului, s-a oprit cât să scrâşnească: „Nemernicii ăştia m-au lăsat cu fundu’n baltă!“, după care a coborât. hotărât, treptele. Cu dinţii încleştaţi pe muştiucul pipei, a ajuns la Avonmore Mansions şi a pornit să escaladeze, gâfâind, şase etaje. Thelma cosea ceva şi a fost foarte plăcut surprinsă să-l vadă. În câteva fraze, Douglas i-a explicat cele petrecute.

— Înţeleg, făcu ea, gânditoare. Ce-o să se întâmple de-aici încolo?

— Habar n-am, mormăi el. Presupun c-o să-mi ofere un post la sol.

— În cazul acesta, răul e doar pe jumătate rău. Ai să-ţi poţi continua cariera în cadrul R.A.F.

— Pe dracu’! izbucni el. Un post la sol? Pentru nimic în lume! Mai bine părăsesc aviaţia!

Au fost necesare două ceasuri de discuţii şi insistenţe, ca să-i smulgă promisiunea că nu va precipita, în nici un fel, lucrurile.

O săptămână mai târziu – mai exact la 5 noiembrie – Bader era afectat bazei de la Duxford, situată la vreo şaizeci de kilometri la nord de Londra. Acolo a dat peste escadrila 19 de vânătoare, echipată cu Bulldogs-uri, câţiva instructori, care îi antrenau pe membrii secţiei universitare de la Cambridge şi un locotenent-colonel impecabil, care i-a strâns cordial mâna.

— Încântat să te avem printre noi, Bader. Te vei ocupa de secţia transporturi.

Munca era ridicol de uşoară. Bader îşi petrecea zilele într-un minuscul birou, înghiţind nenumărate ceşti de ceai, semnând bonuri şi foi de parcurs pentru cele câteva autocamioane de care dispunea baza. Cunoştea pe unii dintre piloţii bazei, aşa că era sigur că va putea ciupi, din când în când, şi câte o plimbărică aeriană. După vreo cincisprezece zile de la venirea sa, a reuşit chiar să-l convingă pe Joe Cox, unul din instructorii secţiei Cambridge, să-l ia la bordul unui Armstrong Atlas, excelent biplan cu dublă comandă. Cox i-a abandonat aproape în întregime pilotarea aparatului şi Bader a făcut perfect faţă situaţiei. Începând din acea zi, ori de câte ori comandantul bazei pleca undeva, cei doi o ştergeau la iuţeală. Curând au aflat şi ceilalţi piloţi că Bader e un adevărat maestru al manşei şi erau cu toţii de acord că e de-a dreptul scandalos ca un asemenea om să fie nevoit să zboare clandestin.

Într-una din dimineţi, mai mulţi dintre ei urmau să asiste la o manevră deosebit de delicată, pe care Bader avea s-o execute absolut singur. Era vorba să aterizeze pe o pistă de beton, relativ scurtă, şi să imobilizeze aparatul înainte ca roţile să fi atins iarba gazonului. În Armstrong Atlas, care amorsa contactul cu solul, Cox ridicase ostentativ ambele braţe, ca să arate prin asta că Bader e singur la comenzi. Exact în momentul în care trenul de aterizaj atingea pista, locotenent-colonelul, pe care toată lumea îl credea la Londra, dădea coltul hangarului şi, observând braţele ridicata ale instructorului, grăbi pasul spre locul unde avea să se oprească avionul. Cox tocmai se extrăgea din carlingă când păli, recunoscând chipul sever al comandantului. Bader, instalat în postul de pilotaj din faţă, se lupta cu ochelarii. Identificând în persoana pilotului pe şeful transporturilor, locotenent-colonelul scoase un muget, apoi îl întrebă pe un ton glacial:

— Dumneata erai ia comenzi, Bader?

— Da, Sir.

— Din câte ştiu, n-ai primit autorizaţia să zbori.

— Întocmai, Sir.

Comandantul se răsuci spre Cox:

— Ştiai că Bader n-are dreptul să piloteze?

Douglas interveni prompt:

— Nu, Sir, afirmă el. Locotenentul Cox nu cunoştea această interdicţie. Fireşte, ar fi fost de datoria mea să-l previn.

— Ei bine, Cox, acum eşti informat, nu-i aşa? Bader nu va mai pilota. Iar dumneata, Bader, vei afla peste câteva zile sancţiunea pe care am hotărât să ţi-o aplic.

Săptămâna se încheie fără ca Bader să fi fost convocat la comandant. Fire strictă, dar totodată înţelegătoare, locotenent-colonelul prefera, în mod clar, să uite incidentul, fireşte în măsura în care împricinatul promitea să nu mai facă acelaşi lucru. Pentru Bader, recidiva era exclusă. De aici încolo comandantul putea lipsi, fără grijă. Nu atât din respect pentru disciplină, cât din dorinţa de a-i evita unui camarad neplăcerile, Douglas refuza hotărât invitaţiile celorlalţi piloţi şi rămânea la sol. Se plictisea însă, se plictisea de moarte...

Pe la sfârşitul lui aprilie, a fost convocat la căpitanul Sanderson, comandantul escadrilei a 19-a şi, în absenţa locotenent-colonelul, comandantul interimar al bazei. Sanderson îl cunoscuse pe Bader înaintea accidentului, în vremurile fericite de la Kenley, şi l-a întâmpinai cu o îndelungă strângere de mână.

— Ia loc, Douglas. E cea mai scârboasă corvoadă pe care trebuie s-o execut de când mă aflu în R.A.F. Tocmai, am primit o scrisoare din partea Ministerului Aerului, ia-o şi citeşte-o singur.

Misiva era scurtă şi categorică:

Referitor la sublocotenentul Bader.

1) Consiliul Aerului constată cu părere de rău că, în urma examenului medical prin care a trecut susmenţionatul ofiţer, menţinerea lui în cadrul serviciilor generale ale R.A.F. nu mai este posibilă.

2) În consecinţă, Consiliul sugerează ca ofiţerul să ceară ieşirea în retragere, din motive de sănătate.

3) Vă vom comunica ulterior data la care îi va fi admisă retragerea, precum şi detaliile referitoare la pensie şi indemnizaţia pentru invaliditate.

— Sunt sincer dezolat, Douglas, murmură Sanderson.

— Înţeleg, Sir şi vă mulţumesc, răspunse Bader cu un calm desăvârşit, după care se ridică, salută şi ieşi. Simţea că orice discuţie ar fi fost inutilă. La drept vorbind, se aştepta de câteva săptămâni la această concediere mascată. Şi, totuşi, şocul fusese puternic, năucindu-l pe moment. Curând, începu să realizeze dimensiunile acestei lovituri: practic, avea să devină şomer, fapt cu atât mai grav cu cât nu poseda nimic care ar fi putut fi transformat în bani, iar posibilităţile sale de deplasare existau numai în măsura în care avea cu ce să cumpere benzina. Odată rezervorul gol, devenea o adevărată epavă. Sigur, avea să primească o pensie, dar ea nu va fi nicicum suficientă pentru cineva care s-a deprins cu un anume stil de viaţă.

Seara a tras o goană până la Londra, ca să-i împărtăşească Thelmei noutatea.

— E foarte probabil să pot rămâne mai departe în aviaţie, dar lucrând numai la sol, în transporturi sau la intendenţă, încheie el. O să-mi lipsească însă tăria necesară. De vreme ce n-o să mai pot pilota, portul uniformei îmi va părea ridicol.

— Şi n-ai nici o idee cam ce-ai putea face, sau ce ţi-ar plăcea să faci?

— Nici una, mărturisi el.

Cinară într-un restaurant indian, celebru pentru savoarea exotică a felurilor sale. Şi unul şi altul tăceau. Ajunşi la desert, Bader făcu apel la întregul său curaj:

— N-am nimic tentant să-ţi ofer, Thelma... nu tu picioare, nu tu serviciu, nu tu bani...

— Dragul meu, îl întrerupse ea, nu-ţi mai fă griji. O scoatem noi la capăt. Aş putea câştiga oricând câţiva gologani la *Măceşi*.

Mai mult nu era nevoie să-şi spună. Au intuit-o amândoi. Nici întrebări formale, nici răspunsuri directe. O înţelegere perfectă, delicată şi totală, o prietenie atât de desăvârşită, încât Bader, simţind că nu mai e singur în viaţă, a început să-şi recapete, treptat, treptat, seninătatea

După alte câteva zile, o nouă misivă din partea ministerului îi aducea la cunoştinţă că i se acordase o rentă anuală de 100 de lire sterline, pentru „incapacitate de muncă 100%“, şi o pensie, tot anuală, de 99 de lire şi 10 şilingi. Pentru acele vremuri, suma era convenabilă. Din păcate, însă, Bader nu se putea mulţumi cu o existenţă convenabilă, cu alte cuvinte o existenţă potolită şi cumpătată, singura pe care banii respectivi i-o puteau îngădui.

I-a trebuit o săptămână ca să-i predea succesorului său gestiunea avută, dar numai o oră ca să-şi facă valiza; tot ce poseda erau un costum bleumarin, o haină de sport şi două perechi de pantaloni din caşa. În ultima zi a avut neplăcuta surpriză să constate că lipsesc şase camioane, iar sergentul care ştia în orice moment unde se află fiecare din vehiculele bazei era, fireşte, plecat în permisie. Cel care lua în primire se scărpină în cap.

— Camioanele astea trebuie găsite neapărat, mormăi el. Altminteri, cum să semnez procesul-verbal? Şase camioane reprezintă cam vreo 6 000 de lire. Dacă nu izbutim să dăm de urma lor, o să iasă un tărăboi de toată frumuseţea şi dumneata vei fi obligat să plăteşti o parte din sumă.

— Oricum, va fi doar o mică, o foarte mică părticică, replică Bader, indiferent. De altfel, toată averea mea sunt, în momentul de faţă, fix patruzeci de lire. Lasă că diseară vine el, sergentul, şi o să descopere unde-s afurisitele astea de camioane.

Sergentul a avut chiar fericita inspiraţie să vină nu seara, ci la două după-amiaza, astfel încât, la cinci, camioanele erau descoperite, uitate într-un atelier de reparaţii.

A doua zi dimineaţă, Bader avea semnat procesul-verbal de predare-primire.

— S-a făcut, bătrâne, îi spuse, vesel, succesorul său. Acum nu-mi mai datorezi nimic.

Din acea clipă, Bader părăsea definitiv Royal Air Force. Şi-a dat seama de lucrul acesta abia ceva mai târziu, pe când gonea spre

Londra. „Ca să fiu sincer, îşi spuse el, nici măcar nu ştiu unde să mă duc“. Cât timp purtase uniforma se putea prezenta la oricare cămin pentru ofiţeri, ştiind că va găsi acolo o cameră şi, mai ales, o atmosferă de caldă camaraderie. Acum, toate aceste primitoare locuri îi erau închise. Conducând din ce în ce mai încet, îşi repeta întruna: „Ce-a fost a fost, cale de întoarcere nu mai există”. Şi, abia când a ajuns la periferiile Londrei, gândul acesta dintâi a fost completat cu un al doilea: „Şi nici măcar n-am habar încotro s-o iau ca să merg, totuşi, înainte”.

Mica publicitate din „Telegraph“ îi furniză câteva adrese; una dintre ele, pe Boundary Road la nr. 86, se afla oarecum în drum spre Avonmore Mansions. A început cu ea şi, din primul moment, i-a plăcut strada cu platanii proaspăt înfrunziţi. Imobilul, o construcţie solidă, cu trei etaje, i-a plăcut şi el, la fel şi proprietăreasa, o femeie distinsă, îndeajuns de tânără, cu un superb păr blond.

— Într-adevăr, domnule, am o cameră la preţul de o guinee[9] pe săptămână, inclusiv micul dejun. Vreţi s-o vedeţi?

Urmându-şi gazda, porni să urce la etajul doi. Remarcând felul său sacadat de a se sălta de pe o treaptă pe alta, femeia îl întrebă dacă e cumva rănit la picior. Douglas zâmbi înainte de a-i mărturisi:

— Nu, doamnă, pur şi simplu îmi lipsesc complet picioarele.

— Iertaţi-mă, vă rog, murmură ea după o tăcere stânjenită. Nu mi-aş fi putut închipui niciodată, judecind după cum aţi traversat holul. Aţi fi preferat, probabil, o cameră la parter…

— Nicidecum, doamnă. Etajul n-are nici o importanţă şi nu-mi displace un pic de exerciţiu.

Odaia, confortabil mobilată, cu o fereastră uriaşă dând spre copacii de pe stradă, l-a sedus de la prima aruncătură de ochi. A achitat pe loc chiria pe o săptămână, şi-a adus valiza şi şi-a rânduit lucrurile în dulap. Hainele, solda pe luna mai şi maşina garată în faţa casei constituiau întreaga sa avere.

După o sumară toaletă, a plecat s-o ia pe Thelma. Au dejunat la *Asul de pică*, comandând ouă cu jambon, felul cel mai ieftin de pe listă. Nu fără îngrijorare, tânăra şi-a dat seama că logodnicul ei este destul de agitat.

— Ce-ai de gând să faci acum? l-a chestionat, odată, prânzul terminat.

[9] Echivalentul a 21 șilingi.

— Nu ştiu, zău. Dar lucrurile se vor lămuri în curând. Mai întâi, însă, trebuie să mă orientez cât de cât.

Şi, într-adevăr, în cursul săptămânii care a urmat, a făcut tot ce a putut ca să se „orienteze”. Nu era lucru uşor. A fost pentru prima oară în viaţă când a simţit pe limbă gustul – ba chiar a înghiţit o halcă zdravănă – a ceea ce îl aştepta în această junglă, în care milioane de oameni se bat cu încrâncenare pentru posesiunea celor câteva rare locuri sub soare. Anglia abia ieşise dintr-o lungă perioadă de recesiune; în toate ziarele, coloanele de cereri de serviciu striveau practic unica jumătate de coloană de oferte, şi sute de tineri aşteptau în holurile marilor firme autorizaţia de a merge din uşă în uşă, pentru a încerca să vândă aspiratoare, sau cutii cu ceară de parchet. Bader era încă prea plin de propria-i demnitate de ofiţer ca să se poată aşeza la aceste cozi ale mizeriei. În acelaşi timp, însă, îşi dădea seama că unui om cu handicapurile lui nu i se va oferi nicăieri nici cea mai mică şansă.

Au trecut opt zile şi Douglas devenise morocănos, îngrijorat, arţăgos. Abia la a treia vizită la Biroul de plasare a foştilor ofiţeri, directorul i-a putut da o veste bună: Compania pentru ţiţeiurile din Asia căuta un om de încredere, „capabil, energic, fără cunoştinţe speciale”. Bader s-a dus de îndată. A fost primit de un domn vârstnic, cu aerul plin de importanţă al funcţionarului superior, care i-a propus diverse posturi necesitând frecvente deplasări în regiunile tropicale. Dezolat, Bader i-a explicat că protezele nu-i îngăduiau să stea în locuri cu climat cald şi umed. Domnul cel important a dat din cap şi şi-a oferit câteva minute de reflecţie.

— Avem, a spus ei, într-un târziu, şi un serviciu de transporturi aeriene, în cadrul căruia există un post vacant. V-ar interesa aşa ceva?

— Transporturi aeriene? Dar mă interesează chiar foarte tare!

Directorul serviciului respectiv a declarat, însă, că postul vacant a fost tocmai atribuit unui ex-pilot de la Imperial Airways, dar că, în schimb, caută un om calificat, care să se ocupe de vânzarea benzinei de avion companiilor aeriene particulare, precum şi unor guverne străine. Bader a fost escortat până la biroul şefului personalului, care, după ce l-a cântărit, fără grabă, din ochi, a declarat pe un ton brusc:

— Cred că ai să te descurci. Remuneraţia va fi de 200 de lire pe an. Va trebui însă ca, de luni, să-ţi iei postul în primire. Îţi convine?

În sinea sa, Bader ştia că-i convine şi chiar de minune. Ţinea însă să marcheze că n-a ajuns încă în situaţia aceea în oare un om

se năpusteşte asupra oricărei slujbe, asemenea unei cotârle flămânde căreia i s-a azvârlit un os.

— Mă voi gândi, răspunse el, calm şi distant. Veţi căpăta răspunsul meu mâine dimineaţă.

Părăsind imobilul companiei pentru ţiţeiurile din Asia s-a dus direct acasă la Thelma, pe care a invitat-o la *Asul de pică*, unde, fără s-o mai consulte, a comandat pui cu curry, fel incomparabil mai scump decât ouăle cu jambon. Şi, după ce i-a anunţat vestea cea mare, a continuat fără tranziţie:

— Acum, putem stabili şi data căsătoriei.

Thelma l-a privit cu aerul acela deopotrivă tandru şi indulgent pe care îl avea ori de câte ori Bader îi vorbea de proiectele sale,

— Care-i, după părerea ta, Douglas, suma de care am avea nevoie ca să ducem o existenţă cât de cât plăcută?

— Să-ţi spun cinstit, n-am făcut încă nici o socoteală, dar cred că ne-ar trebui, pe puţin, cinci sute de lire pe an.

O estimaţie perfect rezonabilă pentru un cuplu atât de tânăr (să nu uităm că Douglas împlinise abia douăzeci şi trei de ani!)

— Dar banii aceştia nu-i câştigi încă, a obiectat fata.

— Dar nici departe nu-s, a protestat el. Cu indemnizaţia, pensia şi salariul, ajung la 399 lire şi 10 şilingi. Şi, te rog să mă crezi, voi face tot ce trebuie să obţin, în cel mai scurt timp, o majorare considerabilă.

I-a răspuns cu un zâmbet tandru; apoi, cât a durat masa, au dezbătut, cu maximum de seriozitate, problemele pe care le întâmpină orice menaj tânăr: chirie, costul mâncării, distracţiile. Cu foarte mult tact, Thelma i-a sugerat să amâne publicarea anunţului de căsătorie. După o scurtă şovăială, Bader i-a dat dreptate. Nu ignora faptul că, deşi îl găseau cât se poate de simpatic, părinţii fetei nu erau tocmai încântaţi la gândul că fiica lor se va mărita cu un olog. La rându-i, Thelma ştia că, în momentul de faţă, lui Douglas îi este cu neputinţă să-i ofere un inel de logodnă.

A doua zi dimineaţă, Bader l-a sunat pe şeful personalului, ca să-l anunţe că de luni îşi ia postul în primire. De mult nu se mai simţise atât de fericit: avea o logodnică şi-şi găsise o slujbă. Ce-ar fi putut dori în plus?

Patru zile mai târziu, împopoţonat în costumul bleumarin, se prezenta la biroul „său“. Şeful personalului l-a condus într-o încăpere în care opt bărbaţi, toţi proaspăt raşi şi toţi în costume bleumarin, erau aşezaţi la mese acoperite cu postav verde. Bader a

fost instalat la cea de a noua, faţă-n faţă cu o imensă hartă murală, împestriţată cu buline roşii şi negre, indicând amplasarea instalaţiilor şi depozitelor companiei. Plin de deferenţă, a ascultat lunga enumerare a multiplelor activităţi ale societăţii – la drept vorbind, de reţinut n-a reţinut mai nimic – după care s-a cufundat în lectura unui voluminos dosar conţinând lista preţurilor, condiţiile de vânzare şi alte dispoziţii comerciale, formulele juridice.

— Să nu te sperii, l-a încurajat şeful personalului. Ia-o încetişor şi-ai să vezi că până la urmă va merge strună.

Aşa s-a şi întâmplat, în nici cincisprezece zile. Atenţia principală trebuia să o acorde livrărilor de benzină şi lubrefianţi către Australia. O muncă monotonă, cumplit de prozaică, dar care-i dădea senzaţia unui vag contact cu aviaţia. A învăţat chiar să redacteze scrisori lungi de o pagină, al căror conţinut real ar fi ocupat, în corespondenţa militară, cel mult un paragraf de trei rânduri. Dar epoca R.A.F. apusese...

La începutul lui septembrie, profitând de un week-end, a dus-o pe Thelma la Sprotborough şi s-a simţit fericit constatând că atât maică-sa cât şi tatăl vitreg aprobă pe de-a-ntregul alegerea făcută. Luni dimineaţa, pe când se întorceau la Londra, Bader a fost mai tăcut ca oricând; plin de îngrijorare, se întreba dacă mărirea de salariu, prevăzută pentru Crăciun, îi va permite sau nu să se însoare. Actuala sa retribuţie de 7 lire şi 10 şilingi pe săptămână le-ar fi îngăduit, fireşte, să subziste, dar o căsătorie imediată s-ar fi izbit de două obstacole. În primul rând, era nevoit să umble cu maşina, ceea ce reprezenta o cheltuială considerabilă. Călătoria cu metroul, mai ales la orele de vârf, nu era un exerciţiu recomandabil pentru un olog care respingea cu îndărătnicie uzul bastonului şi persista în a oferi locul femeilor, indiferent dacă erau tinere sau vârstnice. Urma apoi faptul că Bader refuza să admită orice reducere a nivelului său de trai, la fel cum nu admitea nici o concesie făcuta infirmităţii sale. Pensionar sau nu, avea să trăiască în continuare aşa cum se cade să trăiască un ofiţer britanic. Şi asta nu din snobism, ci pentru că s-ar fi simţit dezonorat, acceptându-şi înfrângerea. Iar cu salariul său actual, nu-i putea oferi Thelmei ceea ce un tânăr ofiţer e dator să ofere soţiei sale. Ca atare, avea să aştepte atâta timp cât îl vor ţine puterile. Sigur, ea se oferise să-şi ia un serviciu, ca să contribuie, parţial, la cheltuieli, dar Bader s-a opus categoric. Cu susceptibilitatea sa exacerbată, vedea într-o asemenea situaţie o atestare, vag deghizată, a propriei sale infirmităţi. Mai era şi un al treilea aspect pe care Thelma, cu simţul

practic al oricărei femei, îl sublimase nu o dată: Bader poseda în bancă fix ...2 lire. Ce se va întâmpla dacă maşina ar avea un accident? Asigurarea era valabilă numai pentru pagubele provocate terţilor, întrucât societăţile de asigurare păreau să nu aibă pic de încredere în ofiţerii piloţi, conducători ai unor automobile rapide, mai cu seamă dacă respectivul ofiţer era lipsit şi de picioare. Aşa stând lucrurile, în caz de buşeală, Bader s-ar fi văzut nevoit să plătească reparaţia maşinii din propriul său buzunar.

În sâmbăta următoare, Bader şi-a spălat cu grijă M.G.-ul – folosind în acest scop furtunul pentru stropit al gazdei – s-a abătut pe la Avonmore Mansions, ca s-o ia pe Thelma, după care au pornit la aer curat. Odată ieşit din Londra, Douglas a apăsat pe accelerator. Curând gonea cu 110 kilometri la oră, viteza sa ,,medie“, pe care tânăra fată o admitea, ştiind că poate avea încredere în conducător, în locul unde se găseşte astăzi aeroportul Londrei, o impunătoare limuzină Humber a ţâşnit din şirul de maşini care veneau din sens opus, cu intenţia să depăşească un camion. Bader a frânat, ca s-o lase să reintre pe culoarul ei, dar frânele n-au mai răspuns la solicitare (jetul de apă al furtului pătrunsese în tamburi şi-i umpluse). Atunci, Bader a încercat să tragă cât mai pe stânga, dar, la vreo douăzeci de metri mai în faţă, staţiona, pe direcţia sa de mers, un camion gigantic. În plină viteză, M.G.-ul s-a năpustit în culoarul îngust dintre camion şi limuzina care tocmai se aliniase cu el. Spaţiul s-a dovedit însă insuficient de larg.

10

Coliziunea a avut loc la o viteză combinată de cel puţin 140 km pe oră. Roata din faţa, dreapta, a M.G.-ului, a smuls scara Humber-ului, dar şi propria sa fuzetă şi a zburat undeva. Portiera din dreptul lui Bader a fost pulverizată, roata din spate dreapta a sărit şi ea din buloane. Tangând sub forţa izbiturii, maşina a scăpat totuşi la drum liber, şi-a continuat cursa, din fericire în linie dreaptă şi, sub acţiunea frânei de mână, a sfârşit prin a se imobiliza.

— Sunt dezolat, dragă, a murmurat Bader.

Thelma şi-a lăsat braţele să cadă – se proptise în ele ca să reziste la impact – şi, lipsită de glas, a dat doar din cap. A avut însă înţelepciunea să nu-i facă nici un reproş. Bader a oprit motorul şi s-a dat jos; dar abia descoperind dispariţia portierei şi a celor două roţi, a realizat în ce măsură avusese noroc.

Intactă, exceptând seara, limuzina stopase pe latura opusă a şoselei. O doamnă bătrână – demnă soţie de amiral – era zgâlţâită de un plâns isteric, pe bancheta din spate. Două june încercau s-o calmeze, în timp ce a treia – cea de la volan – coborâse şi se îndrepta cu paşi hotărâţi spre M.G. (Printr-un pur joc al întâmplării se nimerise să fie o prietenă de-a Thelmei). Ajunsă în faţa lui Bader, s-a oprit şi l-a măsurat cu o privire nimicitoare.

— Dumneata eşti dementul care conducea această maşină? s-a stropşit ea, agresivă.

— Într-adevăr, eu. Dar în locul dumneavoastră aş fi ceva mai politicos. La nevoie mă pricep şi eu să fiu mojic.

Tânăra a fost pe punctul să-i spună vreo două, dar a recunoscut-o pe Thelma, care se aşezase pe taluz.

— Ei, asta-i bună! a exclamat ea. Thelma! Erai şi tu în bolidul ăsta?

— Eram, Maisie, eram...

Momentul, şi-a spus ea, nu era cel mai potrivit ca să-şi prezinte logodnicul. De altfel, nici n-ar fi avut timpul necesar. O gigantică limuzină s-a oprit în spatele M.G.-ului, din ea a descins un personaj impozant care, pe un ton scandalizat, a declarat că „acest tânăr,“ l-

a depăşit, în urmă cu cinci minute, cu o viteză de nebun furios, adăugind că va fi încântat să depună mărturie în favoarea fiicei amiralului. După un ceremonios schimb de cărţi de vizită şi adrese, impozantul personaj şi-a reluat călătoria, iar tânăra agresivă s-a întors la maşina ei care nu părea, să fi suferit stricăciuni. Un trecător a apărut cu una din roţi, descoperită de el pe câmp, la vreo sută de metri de locul accidentului. Cea de a doua roată a rămas însă de negăsit. (A doua zi, cineva trimis de garaj a depistat-o, după ceasuri de căutare, încastrată într-un gard viu.) Un tânăr îndatoritor s-a oferit să-i ducă îndărăt la Londra, de unde Bader i-a telefonat unui prieten, posesor de atelier mecanic, să-i ia maşina. Era limpede că reparaţiile aveau să coste o sumă frumuşică. Pentru moment, deci, nici vorbă de căsătorie!

Timp de trei săptămâni, Bader a fost nevoit să meargă la slujbă cu metroul sau autobuzul. Niciodată nu şi-a dat seama, mai bine ca atunci, în ce măsură depindea de automobilul său. Traseele păreau interminabile, iar odată ajuns în faţa casei lui Thelma, cele nouăzeci şi şase de trepte căpătau aspectul unui Everest la scară redusă. S-ar fi putut spune că soarta hotărâse să-i amintească mereu de pierderea picioarelor.

Într-una din dimineţi, poşta i-a adus factura pentru reparaţia limuzinei amiralului: 10 lire (restul era plătit de asigurări). Apoi a fost înştiinţat că maşina lui e gata. S-a dus s-o ia; sub ştergătorul de parbriz, factura: 68 lire. Văzându-i încurcătura, amicul mecanic i-a propus s-o achite în rate, câte o liră pe săptămână. În aceeaşi seară, la *Asul de pică*, cei doi comandau, eroici, ouă cu jambon. Dar n-a trecut o jumătate de oră şi Bader a început să uite de griji. Se simţea aproape ca la el acasă în acest hambar transformat în local, cu neostoitul său pian, cu minusculul ring de dans, cu ferăstruicile deschizându-se spre o piscină luminată de becuri multicolore. După cel de al doilea slow, Thelma a găsit, în sfârşit, curajul să pună întrebarea care-i ardea buzele:

— În cât timp vei reuşi să achiţi factura pentru reparaţii?

— Păi, ţinând seama de sporul de salariu pe care-l voi primi la sfârşitul anului, cred că prin iunie. Sigur, înseamnă nouă luni...

— Nu-ţi fă griji, iubitule. De abia vom învăţa cum se fac economiile pentru atunci când vom fi căsătoriţi.

Un moment de ezitare şi iată-l pe Bader apucând taurul de coarne:

— Dar ce-ar fi dacă ne-am căsători chiar acum, imediat?

— Ar fi magnific! Numai că, din ce vom trăi?

— Lasă, nu riscăm să murim de foame. Ascultă, sper că nici unul dintre noi nu se va răzgândi, nu-i aşa? Atunci, de ce să mai aşteptăm?

— Şi ai mei? a obiectat Thelma. Se vor întreba, dar, mai ales, ne vor întreba despre veniturile tale...

— Nu suntem obligaţi să-i punem la curent. Nici pe ei, nici pe alţii.

— Dragul meu, a râs Thelma, chiar şi în zilele noastre e dificil ca un bărbat şi o femele să stea împreună fără să le explice celor din jur că sunt căsătoriţi.

—Întru-cât ne este cu neputinţă să stăm împreună, n-avem, prin urmare, nici ce explica. Dar dacă ne căsătorim, vom avea, cel puţin, un scop în viaţă.

A insistat atâta şi cu asemenea patimă, încât, până la urmă, Thelma s-a lăsat convinsă.

— Bun, de acord, nebunul meu drag. Hai să ne căsătorim. Când?

— Cu cât mai repede, cu atât mai bine. De pildă, sâmbăta viitoare. Mă ocup eu de acte.

A doua zi dimineaţa, Bader se prezenta la oficiul de căsătorii din Hampstead şi declara fără alt preambul:

— Aş vrea să mă căsătoresc sâmbăta viitoare.

— Perfect, domnule. În cazul acesta, aveţi nevoie de o licenţă specială şi vă costă douăzeci şi cinci de guinee.

— Dumnezeule mare! a gemut Bader. N-am nici douăzeci şi cinci de şilingi!

— În cazul acesta, nu vă pot fi de nici un folos. Dacă luaţi o licenţă ordinară, aşteptaţi trei săptămâni şi, oricum, vă costă treizeci de şilingi.

Scotocindu-se prin buzunare, Bader a constatat că posedă ceva mai mult de două lire. Şi-a scos o licenţă obişnuită, s-a repezit până la slujbă, iar acolo a izbutit să smulgă de la şeful personalului un concediu de cincisprezece zile, începând peste trei săptămâni. Seara, acasă la Thelma, a izbutit să se izoleze câteva clipe cu ea, ca să-i şoptească:

— Ziua Z e fixată pentru 5 octombrie.

— Vai de mine, şi eu care n-am ce pune pe mine, a gemut tânăra.

— Mergem şi-n călătorie de nuntă, am făcut rost de cincisprezece zile.

— Cerule!... Ce-am să le spun alor mei? Doar nu-ţi închipui că pot pleca împreună cu un bărbat care, oficial, nu-i decât logodnicul meu! Te-ai gândit la asta?

Evident, nu se gândise. Dar, două zile mai târziu, hazardul le oferea soluţia problemei. Mesagerul ales de soartă era un bătrân unchi de-al Thelmei, care petrecuse o lună la Porthelven, în peninsula Cornwall, într-o pensiune dirijată de o doamnă „cum nu se poate mai respectabilă”.

— Ia te uită, tocmai mi-a picat un concediu de cincisprezece zile, a remarcat Bader, pe tonul cel mai inocent cu putinţă. Credeţi c-o să-mi placă în văgăuna aceea?

— Sunt absolut sigur, a afirmat unchiul. Ai să vezi singur, e adorabil. Thelmei de asemenea i-ar face foarte bine o mică ieşire. De ce n-aţi pleca împreună?

Cu o asemenea recomandare, totul devenea lesnicios.

Zilele următoare au fost folosite de Thelma ca să-şi cheltuiască cea mai mare parte a economiilor prin diverse magazine. De două-trei rochii tot avea nevoie.

Marţi, 4 octombrie, Bader a cerut o învoire pentru a doua zi, în vederea rezolvării „unei chestiuni personale de extremă urgenţă”. Miercuri, la zece şi jumătate dimineaţa, imediat ce doamna Addison a ieşit din casă, Thelma i-a telefonat, după care abia a avut timp să-şi pună rochia cea nouă. Trei sferturi de ceas mai târziu, cuplul pătrundea în oficiul pentru căsătorii din Hampstead. Într-o odaie prăfuită, un personaj în haine prăfuite a deschis un ceaslov la fel de prăfuit, a bălmăjit câteva fraze de neînţeles, ca, apoi, să-şi ridice ochii şi să rostească:

— Ei bine, urările mele cele mai sincere, domnule şi doamnă Bader!

Asta a fost totul. Sau, mai bine zis, aproape totul, pentru că a mai trebuit răsplătit martorul – un funcţionar posac, pe care-l racolaseră dintr-un birou vecin. Pentru Douglas, care calculase bugetul lunii de miere la centimă, acest supliment de cheltuieli a reprezentat o adevărată catastrofă.

S-au instalat în maşină şi au plecat în tăcere. Ceremonia fusese într-atât de lipsită de solemnitate, încât nici unul, nici celălalt nu avea impresia că se căsătoriseră.

— O vom reface, a murmurat Douglas, după vreo cinci minute. Dar atunci cu orgă, flori, mă rog, cu tot ce se cuvine.

— Da, dragule, cu orgă şi foarte, foarte multe flori, l-a aprobat Thelma, vizibil emoţionată.

Dejunul l-au luat la un restaurant de lux, ba au comandat şi o sticlă de şampanie. Încetul cu încetul, licoarea spumegândă din cupe a şters impresia dezolantă a acestei căsătorii expediate în grabă şi pe ascuns, astfel încât, la terminarea mesei, se strângeau unul în celălalt şi-şi surâdeau tandru. După aceea, Douglas şi-a condus soţia până la Avonmore Mansions, a depus-o acolo şi şi-a văzut de drum. Pe scară, Thelma şi-a scos verigheta din deget şi a ascuns-o în portmoneu. Douglas urma să apară la şase şi jumătate, pentru cină, ca şi cum atunci s-ar fi întors de la serviciu. Seara, au anunţat familiei logodna lor. Roşie ca focul şi negăsindu-şi cuvintele, Thelma a adăugat că se vor căsători numai după ce Douglas va căpăta un salariu substanţial mai bun. Părinţii fetei au părut nespuşi de bucuroşi de vestea cea bună, dar poate şi de promisiunea că mariajul va avea loc la o dată imprecisă. Doamna Addison părea chiar să fi uitat că viitorul său ginere nu are picioare. După plecarea acestuia, a scos dintr-un sertar al noptierei sale un inel demodat şi l-a întins fetei.

— Presupun că Douglas nu-i îndeajuns de bogat ca să-ţi ofere imediat un inel de logodnă. Acesta a aparţinut bunicii mele. Fireşte, nu mai e modern, dar diamantele sunt frumoase şi se poate scoate ceva din el. Cunosc un bijutier foarte priceput...

Două zile mai târziu, ziarul *Times* publica, în rubrica rezervată acestui scop, anunţul logodnei lor şi cei doi plecau să-şi petreacă „chenzina de miere”, clandestină, pe coasta Atlanticului.

A plouat, nu numai cât a durat drumul, dar şi în toate cele cincisprezece zile petrecute în pensiunea recomandată de unchi. În fiece dimineaţa, la ora opt precis, o cameristă cu mutră rebarbativă, îi trezea – fireşte, în camerele lor separate – aducându-le câte o ceaşcă de ceai clocotit. Având şi unul şi celălalt simţul humorului, au suportat cu voie bună această comedie, râzând, uneori cu hohote, la gândul figurii pe care ar face-o „respectabila doamnă'' dacă ar afla cum stau lucrurile în realitate. Plecau, în fiecare zi, în câte o excursie peste imaşurile puhave de apă, luând cu ei o „hrană rece” pe care, în alte împrejurări, ar fi expediat-o prompt îndărăt la bucătărie. Pricomigdalele erau, de pildă, atât de tari încât pescăruşii, incapabili să înghită bucăţelele ce le erau aruncate, le zdrobeau de stânci, întâmplător mai dure, ca să le prefacă în firimituri. Dar, ce contau toate acestea, erau în luna lor de miere şi viaţa le apărea magnifică.

Odată concediul terminat, s-au înapoiat la Londra ca să-şi înceapă noua lor existenţă de oameni căsătoriţi. O existenţă

îndeajuns de bizară, pentru că Thelma continua să trăiască împreună cu părinţii, iar Douglas în pensiunea lui de celibatar. De văzut însă se vedeau aproape în fiecare seară, deoarece de trei-patru ori pe săptămână lua masa în Avonmore Mansions, iar în restul zilelor o invita la *Asul de pică*, pentru eternele ouă cu jambon. În ajunul Crăciunului, şeful personalului l-a convocat în biroul său,

— Suntem foarte mulţumiţi de munca dumitale, Bader şi am plăcerea să te anunţ că ţi se majorează leafa cu 50 de lire pe an.

Un spor care, desigur, avea să-l ajute să-şi plătească datoria la mecanic, dar insuficient ca să-i rezolve toate celelalte angarale. Pe măsură ce iarna se scurgea, Bader simţea cum surda iritare, care îl rodea de luni şi luni, sporeşte în intensitate. Munca, monotonă şi insipidă, nu-i aducea nici-o mulţumire sufletească şi suporta din ce în ce mai greu umilitoarea comedie a mariajului clandestin, cu atât mai umilitoare cu cât nu-i întrezărea sfârşitul. Îi lipsea până şi posibilitatea să-şi destindă nervii practicând un sport. Picioarele continuau să-i aducă tot soiul de necazuri. Un efort prelungit – o plimbare de o jumătate de oră, de pildă, – încingea bonturile, provocându-i dureri şi, la fiecare cinci-şase săptămâni, era nevoit să facă un salt până la Roehampton ca să-şi reajusteze protezele. Infirmitatea nu se lăsa dată uitării..

Moartea brutală a fratelui său Derick, survenită într-un accident în Africa de Sud, a sporit şi mai mult tristeţea ce părea să devină starea sa de spirit firească. Poate că fără Thelma, Douglas ar fi căzut într-o prostraţie primejdioasă. Din fericire, tânăra-i soţie găsea întotdeauna cuvântul liniştitor care să-l smulgă din melancolie. Răbdătoare, plină de abnegaţie, ea-i potolea accesele de revoltă, îi abătea atenţia de la problemele care-l obsedau, îl făcea să se decontracteze şi să-şi recapete curajul. Bader găsise în ea femeia care-i trebuia, singura, poate, în stare să-l înţeleagă şi să-l ajute.

Într-una din duminicile petrecute la familia Stoop, Adrian i-a luat pe terenul de golf, unde avea întâlnire cu un campion local. La

intrare, Douglas şi-a exprimat dorinţa, zâmbind timid, să joace şi el câteva mingi. Adrian i-a împrumutat o crosă şi, îndată ce partenerii s-au îndepărtat, Bader a încercat să lovească mingea aşezată la câţiva centimetri de picioarele sale[7]. A ratat-o cu foarte puţin, dar, dus de elan, şi-a pierdut echilibrul şi a căzut pe spate. A încercat din nou şi rezultatul a fost acelaşi. S-a ridicat de cinci, de şase, de şapte ori, ca de fiecare dată să se regăsească pe jos. Înjura ca un birjar şi turba de furie, nu atât din pricina căzăturilor – astea îl lăsau indiferent – ci de ciudă că nu izbutea să lovească mingea. A reuşit abia la a douăsprezecea tentativă. Prăvălindu-se pe iarbă, a avut, totuşi, satisfacţia să vadă mingea ţâşnind aidoma unui proiectil în miniatură. Mulţumit, a încercat s-o nimerească şi a doua oară, dar... dar a fost nevoie să repete figura de douăzeci de ori, ceea ce a reprezentat, totuşi, douăzeci de căzături. Apoi a reuşit să lovească mingea de trei ori la rând, căzând însă de fiecare dată. Ar fi continuat neîndoios, dacă Thelma n-ar fi intervenit, implorându-l să se cruţe.

— Mă opresc numai pentru că mă rogi tu. Dar să ştii că, imediat după-masă, o iau de la capăt.

Şi, într-adevăr, a pornit din nou să cadă, să se ridice şi să cadă la loc. Căderea părea inevitabilă, indiferent dacă lovea mingea sau

7 Douglas Bader la o partidă de golf

nu. De îndată ce mişcarea umerilor şi a braţelor deplasa greutatea corpului dincolo de ecartamentul picioarelor, pierdea echilibrul şi se trezea pe jos. La a douăzecea sau, poate, treizecea tentativă, i-a venit ideea să reducă amploarea mişcării. De data aceasta, a nimerit mingea, s-a clătinat, dar şi-a regăsit instantaneu echilibrul. Săltând capul, i-a adresat Thelmei un zâmbet triumfător:

— Ai văzut?

— Da, dragule. Cred însă că pentru azi ar fi cazul să te mulţumeşti cu atât.

— Nici gând!

N-a acceptat să se potolească decât după ce a reuşit patru lovituri consecutive. În week-endul următor, şi-a reluat ceea ce botezase el „antrenamentul meu personal”. Thelma a avut grijă să nu protesteze în niciun fel. Înţelegea că Douglas dobândise o victorie de care avea mare nevoie ca să respingă asaltul gândurilor sale negre. La capătul zilei, din zece mingi lovea nouă şi fără nici-o căzătură.

Adrian Stoop a clătinat din cap:

— Asta-i bătrâne, de acum te-ai ars. Când te prinde patima golfului, greu să mai scapi de ea.

Douglas nici nu-şi dorea aşa ceva. Venea, duminică de duminică, pe teren şi, la capătul unei luni, era capabil să „facă” trei-patru găuri într-o singură zi. La povaţa secretarului clubului s-a înscris pentru tot anul, iar Thelma, fericită să-l vadă că-şi recapătă pofta de viaţă, i-a devenit caddy[10], un caddy fermecător, plin de entuziasm, gata oricând să-şi poarte în slăvi domnul şi stăpânul. De altminteri, pe binemeritate. Douglas a înregistrat progrese stupefiante. Către sfârşitul lui august „făcea” şase găuri la rând, iar la începutul lui octombrie a atins cifra de optsprezece. În ultima duminică din noiembrie, a ajuns, pentru prima oară, să joace douăzeci şi şapte de găuri în aceeaşi zi, iar în duminica următoare, a „făcut” şaptesprezece dimineaţa şi optsprezece după-amiaza. În seara aceea s-a întors şchiopătând, cu bonturile numai carne vie, şiroind de sudoare, dar fericit ca un campion olimpic.

O pasiune nouă pune întotdeauna probleme noi; iată un adevăr pe care Bader n-a întârziat să-l constate. Piciorul protezei avea un mic joc în sensul lungimii, adică înainte şi înapoi, dar deloc pe lateral. Aşa stând lucrurile, dacă se proţăpea cu picioarele

[10] Persoană (de regulă un băiat) care poartă sacul cu crose al jucătorului și adună mingile rătăcite.

desfăcute, sprijinul se făcea doar pe latura interioară a tălpii pantofului, poziţie incomodă, dar, mai ales, teribil de nesigură. S-a plâns lui Dessouter care, după o săptămână de căutări, a echipat gleznele cu un soi de articulaţie universală, având două pastile de cauciuc, datorită cărora laba piciorului căpăta un pic de joc lateral. Acum, Bader putea sta cu picioarele desfăcute şi tălpile perfect lipite de sol. Fericirea lui a durat însă numai până la cea de a 14-a gaură. Odată ajuns acolo, când să facă un nou pas, laba piciorului drept s-a desfăcut. Noroc că prevăzuse acest tip de accident şi adusese în portbagajul maşinii o pereche de proteze de rezervă. Drept pentru care s-a culcat liniştit pe iarbă. În timp ce Thelma galopa să-i aducă un nou picior. Peste câteva zile era din nou la Dessouter care a ranforsat articulaţia şi, din acel moment, riscul de a-şi mai pierde piciorul a dispărut complet.

De Crăciun a beneficiat de o nouă majorare, e drept de numai 25 lire. Lichidase datoriile şi, cum câştiga 475 lire pe an, căsătoria lor oficială părea perfect realizabilă. Totuşi, nu se simţea fericit. Îl apăsa, din ce în ce mai tare, monotonia muncii şi începuse să caute un alt serviciu unde să aibă perspectivele pe care, aici, la Compania pentru ţiţeiurile din Asia, nu le avea. Căutări zadarnice pentru că nimeni nu părea dornic să angajeze un om cu adevărat ambiţios. Dar iată că, într-o dimineaţă – era în 1935 – deschizând ziarul, un titlu l-a făcut să sară în sus.,,Royal Air Force se cere imediat întărită". Dedesubt, textul unui discurs al primului ministru Baldwin, care proclama că frontierele Marii Britanii se află pe Rin şi că Imperiul trebuie să se reînarmeze, ca să poată face faţă unei agresiuni germane.

Limpede ca bună-ziua că o reechipare a forţelor aeriene însemna nevoie de piloţi! În dimineaţa aceea, Bader a fost pur şi simplu incapabil să se concentreze, cât de cât, asupra lucrului. Imediat după masă a scris o lungă scrisoare lui sir Frederich Bowhill, mareşal, actualmente şef al serviciilor de cadre, care-i fusese comandant de escadrilă pe vremea accidentului.

După patruzeci şi opt de ore a primit răspunsul. Sir Frederick afirma că, dacă n-ar depinde decât de el, Bader şi-ar putea relua chiar şi imediat locul de pilot, dar că, din păcate, nu vedea niciun fel de posibilitate să-i convingă „pe toţi ceilalţi care au şi ei un cuvânt de spus". Timp de o săptămână, Bader a fost imaginea disperării. Apoi, golful şi zâmbetul încrezător al Thelmei l-au ajutat să depăşească criza.

Printr-un adevărat miracol cei doi reuşiseră să păstreze taina căsătoriei lor. Se obişnuiseră şi cu traiul separat; la urma urmei, fie că-i vorba de aviaţie sau de marină, soţii stau, uneori, despărţiţi cu anii. În general însă, Douglas şi Thelma se aranjau să-şi petreacă week-end-urile la câte un motel (atunci când erau în fonduri), sau la bunica ei, dar acolo, evident, trebuiau să salveze aparenţele. Aşa a mai trecut un an şi în ajunul Crăciunului, Bader a beneficiat de cea de a treia majorare a salariului, ceea ce ridică venitul său anual la 505 lire. După socotelile lor, 500 de lire erau suficiente ca să poată duce o existenţă normală pentru orice pereche de tineri căsătoriţi. Ei erau însă nevoiţi să economisească vreo sută de lire pentru nuntă. N-a fost însă să fie aşa. În primăvară, Douglas a făcut praf o bielă. Costul reparaţiei: 30 de lire. În august, pe când se plimba cu un prieten, a tamponat un Rolls-Royce care frânase brusc, la câţiva metri în faţa sa. Alte 30 de lire. Săptămâni de-a rândul, Thelma nu auzea altceva, în visele sale, decât glasul spăşit al logodnicului care o anunţa la telefon: „Scumpo, i-ar am buşit maşina!”.

De Crăciun, un nou spor de 35 de lire. De data aceasta era ferm decis să nu mai aştepte:

— Cutremur să fie, dar în anul care vine ne căsătorim „oficial”!

11

De aşteptat, au mai aşteptat însă cam zece luni. În septembrie, Thelma a închiriat un apartament, într-un imobil nou de pe West Kensington. Ceremonia religioasă urma să aibă loc la 5 octombrie; se împlineau exact patru ani de la trista căsătorie la oficiul stării civile. În ultimul moment a survenit însă ceva neprevăzut: voind să îngenuncheze, în cadrul repetiţiei organizate în ajunul evenimentului, Bader s-a întins pe burtă cât era de lung. Toţi cei prezenţi au pufnit în râs. Cea de a doua tentativă s-a soldat cu acelaşi rezultat, spre marele amuzament al întregii asistenţe. Singurul care n-a râs a fost Douglas; îşi dădea seama că nu va putea îngenunchea niciodată normal, din pricina picioarelor sale metalice, care refuzau să se îndoaie.

— Fireşte, e din cale afară de caraghios ce se întâmplă, dar mă întreb cum mă descurc mâine, a bombănit el.

Până la urmă, Geoffrey Darlington, cavalerul său de onoare, a promis că va vorbi cu pastorul şi-i va smulge permisiunea ca Douglas şi Thelma să rămână în picioare în timpul binecuvântării. Graţie acestei intervenţii, ceremonia s-a desfăşurat fără niciun incident. Părinţii şi prietenii erau atât de fericiţi să-i vadă, în sfârşit, uniţi după atâtea necazuri, încât nici Douglas, nici Thelma n-au avut curajul să le spulbere iluziile. Mai târziu, la banchetul de nuntă, organizat la locuinţa părinţilor fetei, şampania s-a pornit să curgă fluviu şi, pentru prima oară în viaţă, Douglas a dat uitării principiile sale anti-alcoolice. Văzându-l cum golit pe puţin cinci cupe, socrul său, colonelul Addison, nu s-a putut abţine de la o reflecţie făcută cu jumătate de gură:

— N-aş fi crezut niciodată că un om poate să bea atâta şi să se ţină, totuşi, pe picioare, mai cu seamă când sunt artificiale. Hotărât lucru, băiatul acesta e cu totul deosebit!

Pe la ceasurile şase, tinerii însurăţei au plecat pentru cea de a doua lor lună de miere. Mai întâi s-au oprit la Farnborough, la popota Corpului blindat, ca să anunţe prietenilor de acolo vestea cea mare. Alte cupe de şampanie „în chip de carburant”. Bader n-a ştiut niciodată cum a ajuns, cu câteva minute înainte de miezul

nopţii, la hotelul *Şopârla*, situat exact vizavi de pensiunea unde, în urmă cu patru ani, se căzniseră în van să ronţăie fursecurile granitice ale „doamnei care-i tot ce poate fi mai respectabil”. A doua zi dimineaţa, s-a trezit într-o stare de mahmureală îngrozitoare, prima şi cea din urmă din viaţa sa. Şi, întocmai precum corbul din fabulă, s-a jurat, ce-i drept cam târziu, că a doua oară n-o să se mai lase dus.

La prima lor şedere aici, nimeni nu ştiuse că sunt în voiaj de nuntă; acum, însă, toată lumea era la curent. Ziarul *Daily Mirror* publicase o fotografie de-a lor în momentul în care ieşeau din biserică, având ca legendă „Iată un bărbat curajos”, iar farmacistul din sat expusese pagina cu pricina în vitrină. Curând, Douglas şi Thelma ajunseseră la exasperare din pricina privirilor înduioşate ale localnicilor. Ei care începuseră să se considere un cuplu vechi! Când, după cincisprezece zile, au revenit la Londra, au fost fericiţi să se instaleze în noul apartament şi să închidă uşa curiozităţii şi indiscreţiei generale.

Până atunci, actele şi gesturile unui oarecare Hitler nu-l interesaseră defel pe Douglas Bader. Iminenţa unui conflict armat i-a apărut abia după München. Un conflict care, după toate probabilităţile, avea să-i ofere şansa de a reveni în rândurile R.A.F. În aprilie 1939, când Hitler ocupa ce mai rămăsese din Cehoslovacia, a aflat că prietenul său Geoffrey Stephenson fusese afectat la Ministerul Aerului. Or, Stephenson era amic intim cu mareşalul Charles Portal, desemnat recent la direcţia personalului. Exista deci o posibilitate, pe care Bader a exploatat-o de îndată. I-a scris lui Portal şi, invocând confreria „Bătrânelor ciubote”[11] i-a solicitat admiterea la un curs de perfecţionare, astfel încât să fie pe deplin pregătit în momentul în care va izbucni războiul. Primele rânduri ale răspunsului păreau decepţionante: „Mi-e teamă că, în timp de pace, îmi va fi cu neputinţă să aprob înscrierea dvs. ca pilot rezervist...” La sfârşitul scrisorii, însă, figura un paragraf mai mult decât promiţător: „Fiţi însă convins că, în eventualitatea unui război, vom fi extrem de fericiţi să putem conta pe dvs., bineînţeles sub rezerva aprobării comisiei medicale.”

Din acea zi, oricât de monstruos ar părea, Bader a început să dorească frenetic izbucnirea războiului. Înspăimântată la ideea că soţul ei ar putea să se arunce în vâltoare, la bordul unui avion de

[11] Asociație formată imediat după primul război mondial, grupând piloți francezi și britanici. H. Coandă a făcut și el parte din ea.

vânătoare, Thelma a încercat, din răsputeri, să-l facă să-şi schimbe intenţiile. Douglas rămânea surd. La rându-i, colonelul Addison pretindea că nici măcar nu va fi primit de „domnii aceia de la Whitehall”[12]. La asta tânărul răspundea printr-o ridicare de umeri:

— Dacă va fi nevoie, tuna el, mă voi aşeza pe treptele Whitehall-ului şi voi rămâne înţepenit acolo până când o să mă lase să intru!

A doua zi după invadarea Poloniei, Thelma a fost trimisă la părinţii ei, care închiriaseră un mic pavilion, la câţiva paşi de hanul *Măceşi*. Toată lumea credea că, imediat după declararea războiului, Hitler va expedia câteva sute de bombardiere asupra Londrei. Douăzeci şi patru de ore mai târziu, pe când îşi pregătea micul dejun, Bader a auzit la radio vocea tragică a lui Chamberlin anunţând că Marea Britanie se află în război cu Germania. Pe loc a şi trimis o nouă scrisoare la cabinetul lui Portal.

Lunea următoare, Compania pentru ţiţeiurile din Asia a început evacuarea sediului central. Cu această ocazie, şeful personalului l-a anunţat că e trecut pe lista persoanelor indispensabile şi că nu riscă să fie concentrat.

— V-aş fi recunoscător dacă aţi suprima numele meu de pe această listă, a protestat Bader. Pe de o parte nu sunt câtuşi de puţin indispensabil, iar pe de alta am făcut demersuri de reintegrare în R.A.F. şi, cerându-mă ca mobilizat pe loc, risc să-mi compromiteţi admiterea.

— N-o să te lase niciodată să pilotezi.

— Nu se ştie. În orice caz, vreau să încerc. Prin urmare, vă rog insistent să radiaţi numele meu de pe lista dvs.

A fost chiar nevoie să se înfurie ca să i se facă pe plac. De altfel, în cursul săptămânilor care au urmat, n-a făcut decât asta. Zadarnic nenumăratele scrisori şi telefoane date diverşilor săi prieteni de la minister, zadarnic insistenţele pe lângă Stephenson, zadarnic bătutul la tot soiul de uşi, „sferele superioare” păreau ferm hotărâte să ignore până şi existenţa sa. În sfârşit, pe la jumătatea lui octombrie, iată o telegramă prin care e convocat în faţa comisiei do selecţie. A fost introdus într-o încăpere în care aşteptau vreo zece sau douăsprezece persoane, vizibil enervaţi cu toţii. Cu coada ochiului, Bader i-a examinat pe fiecare; după părerea lui, erau destul de bătrâni, ba chiar prea bătrâni pentru a pilota un aparat militar. Apoi a fost poftit într-un birou, în care

[12] Sediul Ministerului de Război al Marii Britanii.

trona un personaj important: vicemareşalul Aerului Arthur Halahan, fostul său comandant de la baza Cranwell. Halahan s-a ridicat şi i-a strâns mâna.

— Mă bucur să te revăd, Douglas. Cam ce ţi-ar place să faci?

— Să pilotez, fireşte, Sir.

— M-aş fi mirat să fie altfel. Necazul e că eu mă ocup doar de personalul terestru.

Bader a simţit cum i se usucă gâtlejul. Să-l fi convocat oare numai ca să-i ofere o muncă pe care n-o dorea?

— Sir, insistă el, n-aş putea accepta decât reintegrarea mea ca zburător. Serviciul la sol nu mă interesează deloc.

Halahan l-a cântărit cu o lungă privire. Apoi, cu un gest brusc, a luat o coală de hârtie, a aşternut pe ea câteva rânduri, a introdus-o într-un plic, pe care, după ce l-a sigilat, i l-a întins lui Bader.

— Ia-l şi dă-l doctorilor. Bătrâne, îţi urez mult noroc!

Odată ajuns pe culoar, Bader a săltat, gânditor, plicul în palmă. Ar fi cedat bucuros solda pe o luna să ştie ce conţine. Îngrijorat, dar în acelaşi timp plin de speranţe, a traversat strada şi a pătruns în sediul comisiei medicale, în holul de primire, adjutantul l-a recunoscut imediat, deşi, har Domnului, văzuse perindându-se pe-acolo destui mutilaţi.

— Bună ziua, domnule. Mă gândeam eu că o să reveniţi.

— Şi iată că nu te-ai înşelat defel. Poate că, măcar acum, o să accepte să mă reprimească.

— Dar nu ca pilot, domnule. Aşa ceva ar fi cu neputinţă.

— Vom vedea. Vrei să-i duci colonelului scrisoarea asta? După cinci minute, adjutantul a fost îndărăt.

— Fiţi bun şi urmaţi-mă, domnule, a spus el, scoţând dintr-un sertar o fişă virgină.

Examenul a fost scurt. Vederea, auzul, gâtul, plămânii, tensiunea, inima, toate erau în perfectă stare. Când Bader l-a întrebat pe ultimul din examinatori dacă îl socoate apt să piloteze, acesta a izbucnit în râs, ca de o glumă bună. Odată fişa completată, a fost introdus în biroul colonelului. Acesta examină îndelung documentul, vizibil preocupat.

— Exceptând chestiunea picioarelor, eşti apt sută la sută, a declarat el, într-un târziu. Apropo, ia şi dumneata cunoştinţă de ce scrie aici.

I-a întins biletul de la Halahan. Conţinea doar câteva rânduri:

„Îl cunosc pe acest ofiţer încă de pe vremea când era subordonatul meu, la baza de la Cranwell. Este exact genul de om

pe care-l căutăm. Dacă aptitudinile sale fizice sunt admise de medici, sunt de părere să fie reintegrat în rândurile personalului navigant, revenind Şcolii centrale de pilotaj sarcina de a verifica aptitudinile sale de pilot".

Bader i-a înapoiat scrisoarea fără niciun comentariu, încordat, perfect lucid, avea impresia că viaţa sa e pe punctul de a lua o turnură decisivă. Pe neaşteptate şi-a amintit de întrevederea pe care a avut-o, în acelaşi birou, în urmă cu şapte ani. „...Regulamentul Majestăţii Sale nu conţine nimic care s-ar putea aplica situaţiei dvs...." I se va invoca, oare, acelaşi argument? Tăcerea se prelungea. Brusc, colonelul i-a întins mâna:

— Deci, iată-te din nou printre noi, Bader. Împărtăşesc pe deplin părerea vice-mareşalului Halahan. Vei fi reintegrat în rândurile personalului navigant. Fireşte, va trebui să dai un examen de pilot. Voi aviza de îndată Şcoala centrală de pilotaj.

Momentul era mult prea solemn pentru ca Douglas să dea frâu liber emoţiei care-l cuprinsese. Rosti cu glas sigur:

— Vă mulţumesc nespus de mult, Sir. Salută şi ieşi. Conducea maşina şi se gândea că, de aici încolo, va putea recupera anii irosiţi, că-şi va relua viaţa exact din punctul în care o frânsese accidentul. În pavilionul închiriat, familia Addison, reunită pentru ceremonia sacrosanctă a ceaiului, asculta discuri. Văzându-l în uşă, Thelma opri patefonul.

— Ia te uită! exclamă ea. Ce cauţi aici? Te-au dat afară din slujbă?

— Dimpotrivă, am redobândit-o pe cea pe care o avusesem înainte.

Thelma îi aruncă o privire neliniştită.

— Pesemne că eşti fericit, murmură ea, cu glas şovăitor.

Opt zile mai târziu, când tocmai începuse să devină nerăbdător, o telegramă îl vestea că trebuie să se prezinte a doua zi la Şcoala centrală de pilotaj, de la Upavon. A plecat imediat, destul de îngrijorat însă; trecuseră şapte ani de când nu mai ţinuse o manşă în mână. Nu se putea să nu fi ruginit pe la încheieturi. Ba chiar, se putea prea bine să şi pice la examen! Cât a durat drumul a încercat din răsputeri să izgonească din suflet această nelinişte, fără să izbutească însă.

La popotă, civil printre atâţia necunoscuţi în uniformă, s-a simţit de-a dreptul stânjenit. Sentimentul acesta i-a trecut abia când i-a văzut intrând pe Joe Cox şi pe grăsanul de Rupert Leigh, camarazi de-ai lui de pe vremea bazei de la Cranwell.

— Aha, iată şi victima mea! exclamă Leigh, pe un ton ameninţător. Eu îţi voi fi examinatorul şi te previn de pe acum că n-o să-ţi trec nimic cu vederea. În plus, nu uita că-s mai mare în grad şi-mi datorezi respect!

Temerile sale se spulberară pe dată. Avându-l ca instructor pe acest băiat jovial, care-şi disimula prietenia în dosul unei ferocităţi de operetă, examenul era ca şi luat, afară doar de cazul că ar fi săvârşit cine ştie ce tâmpenie monumentală.

Îndată după terminarea prânzului, Leigh l-a pus să urce la bordul unui Harvard[8], avion destinat antrenamentului elevilor avansaţi. Bader şi-a dat imediat seama că acest aparat modern nu mai avea nimic comun cu vechile Bulldogs-uri. Harvard era un monoplan robust, cu carlingă plină de zeci şi sute de butoane şi manete, fiind înzestrat cu instrumente perfecţionate complet necunoscute lui, cu eleroane, tren de aterizaj escamotabil, frâne etc. Sfinte Sisoie, ce-o să se facă cu frânele astea! Îngrozit, nu-şi putea desprinde privirea de la pedalele de frânare pe care, o ştia bine, nu le va putea acţiona niciodată cu delicateţea necesară. Auzindu-l cum blestemă printre dinţi, Leigh izbucni în râs:

8 North American Aviation T-6 Texan (numit Harvard de englezi)

— Nu-ţi mai bate capul cu frânele! O să le acţionez eu, în jocul tău. Iar de mâine, scapi şi de grija asta. Harvard-ul este singurul avion aflat în serviciu care nu are frână de mână, la manşă.

I-a explicat ce e cu tabloul de bord, s-a instalat în carlinga din spate şi a pornit motorul.

— Am să fac mai întâi eu un tur al terenului, după care poţi să te joci eu el după pofta inimii.

Harvard-ul a decolat în tunetul asurzitor al motorului. Fericit să simtă vibraţiile aparatului repercutându-i-se în tot corpul, Bader abia dacă asculta explicaţiile detaliate pe care i le dădea Leigh. După ce a ocolit de două ori terenul, avionul a coborât şi a atins solul neaşteptat de lin.

— E rândul tău acum, i-a strigat Leigh.

La drept vorbind, tocmai de acest moment se temuse Bader. Avea însă prea multe de făcut ca să-i mai rămână şi timp pentru frică. Atâtea instrumente de verificat, atâtea butoane de apăsat, atâtea manete de acţionat! În sfârşit, iată avionul aşezat cu botul în vânt şi... gaze la motor. Harvard-ul rulează, accelerează şi se desprinde de pământ cu o docilitate uluitoare, fără cea mai mică smucitură. Cu un suspin de uşurare, Douglas se lasă pe speteaza scaunului; un minut, două, senzaţia de înstrăinare a mai persistat, apoi, siguranţa de altă dată a revenit, iar după un sfert de ceas erau daţi uitării anii cei lungi de inactivitate, crizele de descurajare, ignorată până şi infirmitatea. În momentul în care se pregătea pentru aterizare, Leigh i-a strigat să regleze pasul elicei, să lase eleroanele şi să coboare trenul. Aparatul s-a dovedit atunci ceva mai greoi decât crezuse şi a fost cât p-aci să ia contact cu solul prea devreme, înainte de limita gazonului. În ultimul moment, dând motorului un scurt şpriţ, a reuşit să treacă peste îngrăditură. Roţile au atins pământul, coada s-a plasat la orizontală, avionul a rulat lin, a încetinit, s-a imobilizat.

După câteva clipe, Bader decola din nou. Acum se simţea în elementul său. Un ceas întreg şi-a făcut toate mendrele, virând, lansându-se în picaj, redresând în şandelă, veritabil acrobat profesionist, ca să încheie cu un tonou triumfător la firul ierbii.

Când a coborât din avion, pe Leigh l-a umflat râsul:

— Ei bine, bătrâne, cineva trebuie să fie complet idiot ca să-şi pună întrebarea dacă poţi sau nu pilota. Şi, uite, ca să-mi bat niţel joc de domnii aceia, voi recomanda reintegrarea ta în rândurile personalului navigant, sub rezerva unui curs de instruire suplimentară.

Începând din acea zi, evenimentele s-au precipitat. Către jumătatea lui noiembrie, o scrisoare, venită din partea Ministerului Aerului, confirma ceea ce denumea el „învierea sa din morţi”: era reintegrat, nu în rezerva voluntară, ci ca ofiţer activ, cu gradul pe care-l avusese în momentul accidentului, dar cu o vechime egală cu anii scurşi (ceea ce însemna, printre altele, şi o soldă substanţial sporită). Evident, pensia îi era retrasă; în schimb, avea să primească, în continuare, indemnizaţia de mutilat. („Halimaua de pe lume, şi-a zis el. Pe de o parte, mi se recunoaşte o capacitate de 100%, pe de altă parte, o incapacitate, tot de 100%!”) Dacă aceste condiţii îi convin se spunea mai departe în scrisoare, e amabil să indice data la care se poate prezenta la baza de la Upavon? Misiva i-a sosit într-o vineri dimineaţa. În răspunsul expediat fără întârziere îşi anunţa sosirea pentru ziua de duminică. După aceea, i-a telefonat croitorului, ca să-i comande o nouă uniformă, iar apoi, s-a dus la birou ca să-şi lichideze ce mai rămăsese din treburi.

Ultimele douăzeci şi patru de ore petrecute cu Thelma au fost calme, cu o uşoară tentă de melancolie, Dar când, duminică dimineaţă, cele două valize pe care le lua au fost înghesuite în minusculul portbagaj al maşinii, tânăra femeie a izbucnit, brusc, în lacrimi.

A vrut s-o cuprindă în braţe, dar ea s-a smuls şi a fugit în casă. A înţeles că e mai bine să nu se ia după ea. Emoţionat şi plin de păreri de rău, s-a instalat la volanul maşinii şi a demarat. Starea aceasta de spirit a persistat până la capătul drumului. Dar, la ultimul viraj, în momentul în care trecea prin faţa corpului de gardă, s-a pornit, deodată, pe cântat.

Era, în sfârşit, din nou printre ai săi.

A doua zi dimineaţa, şi-a luat în primire echipamentul, procedură de rutină, dar cât de plăcută pentru el! Sergentul-magazioner i-a înşirat pe masă carnetul de zbor, casca, ochelarii şi alte câteva obiecte. Apoi, a extras dintr-un dulap o pereche de cizme, superbe, atât de bine lustruite încât păreau că-s de lac.

— Nu, nu, sergent. Păstrează-ţi cizmele. Nu sunt în primejdie să-mi îngheţe picioarele.

— Iertare, dom' sublocotenent, dar sunteţi obligat să le luaţi. Altminteri se descompletează echipamentul...

— Bine-e-e, dacă aşa ţi-e plăcerea, o să le iau, a mormăit Bader şi, o oră mai târziu, le expedia Thelmei, care, la rândul ei, avea să le depoziteze în fundul unui dulap.

A urmat prezentarea la raportul comandantului cursului de instruire suplimentară, în speţă... Leigh. Prezentare nu lipsită de picant pentru că Leigh, care, pe vremuri, fusese subalternul său, comanda în prezent un grup de vânătoare. În timp ce el, Bader, nu era decât simplu sublocotenent, cei drept, unul dintre cei mai vârstnici din toată aviaţia militară.

După dejun, Clarkson, o altă veche cunoştinţă de la Cranwell, l-a îmbarcat într-un Avro-Tutor[9], cu comanzi duble. Bader s-a descurcat perfect. Biplan solid şi întrucâtva demodat, Tutor-ul îi convenea de minune: nu tu eleroane, nu tu tren de aterizaj escamotabil, nu tu elice cu pas reglabil; un aparat asemănător celor pe care le pilotase cândva. După a treia aterizare, Clarkson s-a extras din carlingă şi a declarat:

— Nu văd la ce-aş mai sta aici. Eşti destul de mare ca să te plimbi şi singur cu guguşticul ăsta. Petrecere plăcută.

Fericit ca un copil, Douglas şi-a plasat aparatul cu vântul în faţă şi a decolat. Era pentru prima oară, după aproape opt ani de la accident, când zbura neînsoţit. Cer posomorât şi un vânt moderat din sud-vest mânând agale turme de nori. Câteva avioane se roteau deasupra terenului. Luă altitudine şi se îndepărtă în direcţia nord. Zece minute mai târziu, telefonul zbârnâia în biroul lui Leigh.

— Dumneata eşti, Leigh? se auzi vocea glacială a locotenent-colonelului Pringle, instructorul-şef al bazei. M-am întors chiar

9

Avro-Tutor

acum. Pe când mă pregăteam să aterizez, m-am încrucişat cu un Tutor care făcea fiţe, pe spate, la o înălţime de şase sute de picioare şi exact deasupra clădirilor.

Leigh scoase un geamăt de disperare.

— Ştiu foarte precis cine pilota avionul, scrâşni mai departe vocea. Fii bun şi spune-i să nu încalce toate regulamentele chiar din prima zi. Mulţumesc.

În timp ce rula spre hangar, după aterizare, Bader l-a zărit pe Leigh, care avea aerul că-l aşteaptă.

— Să nu mai faci aşa ceva, bătrâne, începu Leigh. Te rog din suflet, n-o lua iar de la capăt...

— Ce anume să nu mai fac? întrebă Bader, pe tonul cel mai inocent.

Îi era cu neputinţă să explice cuiva de ce, la acest prim zbor solitar, simţise nevoia irezistibilă să treacă pe spate la o înălţime inferioară limitei admise. De fapt, lucru de care nici el nu-şi dădea prea bine seama, această bruscă dorinţă izvorâse din amintirea ultimului său zbor şi a accidentului care-i urmase.

Din ziua aceea, oribila senzaţie de înstrăinare, care-l deprimase atâta la sosire, a prins să dispară. Regăsea atmosfera de altă dată, cu rutinei e ei, cu calda camaraderie şi veselia ei exuberantă. Iar când, după o săptămână, primea şi noua uniformă, pe care şi-o comandase, a simţit că face din nou şi definitiv parte din marea familie a Royal Air Force.

La fel ca şi ceilalţi piloţi, Bader se gândea rar de tot la ceea ce i-ar putea aduce războiul. Existenţa părea calmă, ferită de ameninţări directe. În Polonia, luptele se terminaseră prin victoria zdrobitoare a Germaniei. În schimb, pe frontul de vest, inamicul părea oprit în faţa liniei Maginot şi iarna ce se apropia avea, fără doar şi poate, să impună un armistiţiu, fie el şi provizoriu.

Aşa s-a şi întâmplat, mai ales că iarna s-a dovedit a fi extrem de friguroasă. Într-o seară de decembrie, coborând din maşina pe care o oprise în faţa popotei, a alunecat pe gheaţă şi s-a întins pe jos. Înjurând ca un surugiu, s-a ridicat ca, în secunda imediat următoare, să se trezească iar la pământ. După cinci sau şase tentative, îi devenise limpede că nu-şi va putea păstra niciodată echilibrul pe lunecuş. De voie, de nevoie, a urcat treptele în patru labe. Şi, ca o culme a umilinţei, s-a ciocnit în prag cu doi camarazi care tocmai dădeau să iasă şi care s-au oprit, izbucnind în râs:

— Ia te uită la drăguţul de Bader, a exclamat unul, adresându-i-se celuilalt. Beat de nu se mai poate ţine pe picioare.

L-au înhăţat de subţiori şi l-au adus în sala de mese, unde a avut parte de alte râsete şi glume.

— Al dracului, Bader ăsta, în public nu bea decât sucuri de fructe, iar pe şest trage la măsea ca un calic la pomană!

Amuzat, Bader s-a ferit să protesteze. A doua zi dimineaţă, însă, nu-i mai ardea deloc să râdă. Gheaţa nu se topise şi, ca atare, urma să rămână blocat în popotă, incapabil să facă un pas afară. Până la urmă, Joe Cox a avut o idee genială:

— Ce-ar fi, Douglas, să-ţi pui şosetele de lână nu în pantofi, ci pe deasupra lor.

Sfatul a fost urmat şi iată-l din nou mergând aproape normal.

La începutul lui ianuarie şi-a putut, în sfârşit, realiza visul cel mare: de a pilota un avion modern de vânătoare. Pe atunci, baza de la Upavon poseda doar două aparate de acest fel – Spitfire şi Hurricane – şi erau cel puţin treizeci de piloţi care aşteptau, chiar de mai mult timp decât el, prilejul de a le încerca. În general, primul zbor la bordul acestor monoplane suscita o oarecare îngrijorare, generată de faptul că nu mai exista prezenţa liniştitoare a instructorului. Însă, în ceea ce-l privea pe Bader, era

cuprins, în dimineaţa aceea, de o adâncă seninătate. Pentru un individualist ca el, Hurricane[10] reprezenta aparatul ideal. N-a apucat bine să decoleze şi s-a şi simţit ca acasă în strâmta carlingă; niciodată, până atunci, nu mai pilotase un avion atât de docil, de maniabil, de seducător, După-amiază, când a decolat din nou, s-a lansat, la început timid, apoi cu o siguranţă crescândă, în ceea ce denumea el programul său acrobatic. A fost o veritabilă revelaţie, astfel încât, la capătul zilei, era pur şi simplu îndrăgostit de acest aparat, suplu şi robust totodată. Au urmat alte câteva ieşiri, toate pe Hurricane. Nu avea să încerce niciodată unicul Spitfire, deteriorat în cursul unei aterizări dramatice. Din pricina unei defecţiuni survenite la masca de oxigen, pilotul, cândva titular al cupei Schneider, îşi pierduse cunoştinţa la 8.000 de metri altitudine. Şi-a revenit abia când avionul, picând ca un bolovan, se găsea doar la 400 de metri de sol; a reuşit să-l redreseze în ultima clipă, dar aripile, supuse unui efort fantastic, erau iremediabil torsionate.

Pe la sfârşitul lui ianuarie, Joe Cox l-a luat de-o parte pe Bader ca să-i spună:

---

10 Hawker Hurricane
Înmatricularea LE-D aparține lui Bader

— În ceea ce ne priveşte, suntem foarte mulţumiţi de felul cum zbori. Ca şi dumneata, de altminteri. Acum, va trebui să dai din coate şi să-ţi aranjezi afectarea la un grup de vânătoare.

Imediat, Bader i-a telefonat lui Stephenson, care izbutise să plece de la minister şi să obţină comanda Grupului 19 vânătoare, staţionat la Duxford, acelaşi Duxford de unde, cu opt ani în urmă, Bader crezuse că va trebui să spună adio R.A.F.. Puţin îi păsa că baza de acolo e echipată cu Spitfire-uri; aparate pe care nu le pilotase niciodată. Pentru el, esenţial era să găsească o unitate al cărei comandant să nu fie cuprins de istericale văzând că-i soseşte un pilot complet olog.

Înainte de plecarea în permisie, i s-a oferit posibilitatea să ia cunoştinţă de rapoartele referitoare la capacităţile sale de pilot. Leigh declara: „Ofiţer cu aptitudini excepţionale... făcut să zboare pe un aparat de vânătoare monoloc”. Cox aproba şi întărea chiar această opinie elogioasă. Era limpede că n-avea de ce să se teamă.

Primele patru zile de permisie au fost penibile. Thelma, deşi încerca din răsputeri să-şi ascundă îngrijorarea, era vizibil deprimată, şi nici Douglas nu-şi prea găsea locul. În sinea sa, îşi spune că până nu va obţine repartizarea definitivă la o escadrilă de vânătoare nu se poate considera cu adevărat reintegrat. În sfârşit, a primit şi telegrama mult aşteptată:

Sunteţi afectat, începând cu 7 februarie, la Grupul 19 vânătoare, Duxford.

Când a sosit telegrama, era chiar 7 februarie. Reţinându-şi lacrimile, Thelma l-a ajutat să-şi facă valiza şi, două ceasuri mai târziu, Douglas, omul cel mai fericit de pe lume, demara la volanul credincioasei sale maşinuţe.

12

Duxford-ul i-a apărut teribil de schimbat. Popota era mult mai frumoasă decât pe vremuri, spaţioasă, modernă, dar şi sensibil mai puţin intimă. Feţele care s-au întors spre el, în momentul în care a intrat pe uşă, păreau surprinzător de juvenile; niciunul din aceşti băieţi nu trecuse, pesemne, de douăzeci şi unu de ani. La drept vorbind, tinereţea lor n-ar fi trebuit să-l mire; în 1933 avuseseră, el şi camarazii săi, acelaşi aer candid şi energic totodată. Aşezat într-un colţ, şi-a dat seama, pentru prima oară, că, de fapt, el era cel care se schimbase. Peste cincisprezece zile, avea să împlinească treizeci de ani. O vârstă inadmisibilă pentru un sublocotenent!

Stephenson plecase pentru patruzeci şi opt de ore şi Bader se pregătea mental în vederea celor două zile de plictiseală, când, spre marea sa bucurie, l-a văzut intrând pe Tubby Mermangen, unul din camarazii săi de altădată, acum comandantul escadrilei 223, staţionată şi ea la Duxford. Întreaga seară a fost consacrată depănării amintirilor comune, astfel încât Bader şi-a uitat aproape

cu desăvârşire tristeţea care-l copleşise la început. Când, însă, singur în odăiţa sa, şi-a scos protezele, s-a simţit, din nou, îngrozitor de bătrân. Vrei nu vrei, dar anii pierduţi nu se lasă şterşi cu o simplă trăsătură de condei... „Totul o să se aranjeze, se consola el, în momentul în care mă voi afla în carlinga unui Spitfire”. Din nou, însă, a trebuit să aştepte. A doua zi dimineaţă, escadrilele au plecat să escorteze convoaie maritime şi n-a mai rămas niciun Spit[13] disponibil. A fost nevoit să se mulţumească doar cu o plimbare fără ţel, la bordul unui Magister[11].

În ziua următoare, aceeaşi situaţie. Din fericire, întoarcerea lui Stephenson a pus capăt acestei exasperante inactivităţi. În dimineaţa celei de a treia zile, a putut, în sfârşit, să se caţere la bordul unui Spitfire.

Un puşti, dacă avea douăzeci de ani, s-a apucat să-i explice tabloul de bord. Deasupra turometrului se găseau butoanele postului de radio. Bader s-a chiorât la el cu o profundă neîncredere.

— Pe vremea mea n-aveam ceva la bord, a bombănit el.

— Dar este foarte practic, a ripostat puştiul. Mesajele turnului de control vă ghidează, iar dumneavoastră răspundeţi cu regularitate. De altfel...

Şi s-a lansat în explicaţii atât de complicate, încât Bader i-a tăiat vorba, declarând ritos că pentru primul său zbor se va

[13] Denumire curentă, prescurtare de la Spitfire.

11 Miles M.14 Magister

dispensa de radio. Apoi a decolat, încântat să simtă cum aparatul răspunde imediat la cele mai mici solicitări. Sigur, uriaşul motor reducea întrucâtva vizibilitatea imediată, dar s-a deprins foarte repede şi cu asta. Dar când, după două circuite, se pregătea pentru contactul cu solul, a avut o surpriză din cele mai neplăcute: i-a fost imposibil să comute pe poziţia „coborât," maneta care comanda trenul de aterizare. Oricât a tras şi a smucit de ea, afurisita s-a încăpăţânat să rămână blocată. În disperare de cauză, a trebuit să apeleze la turnul de control. Din păcate, radioul, instalaţie destul de primitivă şi foarte prost reglată, pârâia şi hârâia, astfel încât nu a putut să desluşească ce spune controlorul de zbor. Destul de descumpănit, a încercat din nou să acţioneze blestemata de manetă, „gâdilând", totodată, şi pompa hidraulică. Mecanismul se dovedi mai puţin recalcitrant; după câteva clipe, roţile consimţiră să coboare şi cele două beculeţe verzi, care semnalizau zăvorârea trenului se aprinseră, în sfârşit. De aici încolo, aterizarea a fost o joacă de copil.

Acum, însă, dorinţa Iui cea mai vie era să dea ochii cu inamicul. Dorinţă a cărei realizare părea destul de problematică. Duxford-ul se găsea la limita sudică a sectorului atribuit Diviziei a 12-a aviaţie, însărcinată exclusiv cu apărarea Midlands-ului, zonă industrială de o importanţă vitală, care începea exact do la limita nordică a Londrei. De altfel, în acea perioadă, chiar şi băieţii din Divizia a 11-a, a cărei misiune era protejarea Londrei şi a litoralului Mării Mânecii, se plictiseau de moarte.

Pe 13 februarie comandantul de escadrilă, un „veteran" imberb, de 25 de ani la luat pentru primul său zbor în formaţie. Bader era în culmea fericirii. Acum avea să le arate, şi mucosului de şef şi celorlalţi, de ce e în stare. Reînnodând cu trecutul, s-a plasat la un metru de avionul din vârful formaţiei şi a rămas aşa pe toată durata zborului. Ca să realizezi o asemenea performanţă e nevoie de reacţii ultra-rapide: conducătorul formaţiei nu trebuie scăpat o clipă din ochi. Iar, în felul acesta, nu prea vezi încotro te îndrepţi. În dimineaţa aceea, imberbul comandant, pregătindu-se pentru aterizare, a amorsat, brusc, un picaj şi a trecut, la firul ierbii, pe lângă o baracă. Îmboldit de un instinct salvator, Bader şi-a ridicat, pentru o fracţiune de secundă, privirea, strict cât i-a trebuit ca să vadă, în ultima clipa, baraca apărând exact în faţa botului Spit-ului său. Ca s-o evite, a dat din plin gaze, trăgând, în acelaşi timp, manşa, mai-mai să şi-o bage în burtă. Mugind cu toată forţa motorului său, aparatul a cabrat şi a ţâşnit în sus. Aidoma

brăzdarului unui plug, bechia a despicat în două acoperişul barăcii, pierzându-şi în această aventură roata. În ciuda şocului, Bader a izbutit să stabilizeze aparatul şi să aterizeze corect. Fireşte, târându-se direct pe pistă, coada s-a prefăcut într-o bizară combinaţie de table contorsionate. Pe când încerca să iasă din carlingă, Douglas l-a văzut apropiindu-se pe comandantul său de escadrilă, râzând precum un puşti căruia i-a reuşit o farsă nemaipomenită.

— Bătrâne, zău că-mi pare rău, dar eşti formidabil. Uite, nu-s nici două zile de când l-am făcut pe un tip să se proptească într-un copac exact cu figura asta.

N-avea să uite niciodată cele spuse atunci de Bader, preţ de vreo cinci minute bune, în legătură cu caracterul său, în general, şi cu aptitudinile sale de şef, îi particular.

După câteva zile, Douglas execută prima ieșire operaţională. Era vorba de escortarea unui convoi. Imediat după decolare, a comutat piedica butonului de declanşare de pe poziţia „stop” pe „foc”, gest plin de speranţă şi, gândea el, de o semnificaţie precisă. E ceva să ştii că ajunge o simplă apăsare a degetului gros pe buton şi toate cele opt mitraliere instalate în aripi te vor asculta instantaneu. Acum se simţea într-adevăr în plin război!

Realitatea a fost, însă, pentru el, monotonă, stupidă şi decepţionantă la culme. Nouăzeci de minute în şir, au survolat o duzină de vaporaşe, care se târau alene prin apele cenuşii ale coastei de est, fără să descopere măcar umbra unui avion inamic. Apoi, au revenit. Înainte de aterizare, a mutat, cu un gest iritat, piedica la loc pe poziţia „stop”. Se simţea de-a dreptul ridicol.

În perioada aceea piloţii exersau cel puţin cinci zile din şase, repetând cele trei metode de interceptare oficiale, etichetate „atacul 1, 2 şi 3”. În cazul „atacului 1”, de pildă, vânătorii se grupau prin flanc, câte unul, în spatele comandantului de formaţie şi-l urmau aşa până la întâlnirea bombardierului inamic. După aceea, fiecare aparat slobozea, pe rând, o rafală şi degaja, mereu în urma şefului, prezentând, cu dezinvoltură, mitraliorului din coada bombardierului, propria sa burtă. Cu câţiva ani în urmă, teoreticienii de la Comandamentul vânătorii decretaseră că avioanele moderne sunt mult prea rapide pentru lupta în vârtej, aşa cum fusese ea practicată către sfârşitul primului război mondial. Bader, însă, cu mintea plină de isprăvile aşilor din perioada eroică

a aviaţiei, considera această teorie drept o lamentabilă aberaţie, iar cele trei metode – un concentrat de inepţii.

— Nu există şaptezeci de metode de atac, îi explica el, într-o seară, prietenului său Stephenson. Nu există decât una singură: să-l înconjurăm pe neamţ cât mai de aproape şi să-l ciuruim cu toţii deodată. De ce să folosim, pe rând, numai opt mitraliere, când pot fi utilizate simultan şaisprezece sau douăzeci şi patru, trăgând, în plus, din unghiuri diferite?

— Stai, Douglas, riposta Stephenson, teoria ta e foarte seducătoare, nu zic ba, dar, la urma urmei, nimeni nu cunoaşte încă precis cum se desfăşoară un atac real împotriva unui bombardier care se apără pe viaţă şi pe moarte. De unde ştii cum se vor petrece, în realitate, lucrurile?

— Uite că cei din războiul trecut s-au priceput, iar datele de bază au rămas aceleaşi. Ai să vezi, în ziua în care bombardierele friţilor se vor decide să vină, zic, ai să vezi atunci câte parale fac metodele oficiale de atac. Numai că s-ar putea ca noi să nu ne mai întoarcem la bază, ca să le povestim domnilor stat-majorişti ce-a fost acolo sus. Ceva rămăşiţe se vor găsi, nu-i vorbă, dar ele vor fi ale noastre şi nu ale bombardierului...

— Hotărât lucru, mormăi un pilot, când Bader şi-a băgat ceva în cap, e cu neputinţă să i-o mai scoţi.

— Pentru că ştiu că am dreptate. Vă închipuiţi cumva că neamţul o să continue să zboare frumuşel, în linie dreaptă, în timp ce vesela noastră gaşcă se va alinia în spatele lui ca să-i expedieze, pe rând, câte o rafală? Eu unul aş crede, mai degrabă, că va începe să zigzagheze, să urce, să coboare, să degajeze, mă rog, că se va agita ca un drac într-o cristelniţă. Şi, mai gândiţi-vă, vom avea de-a face cu o formaţie întreagă, care se va grupa ca să concentreze focul mitralierelor din coadă. Ce, inginerii noştri, când au montat turelele pivotante pe bombardiere, au făcut-o aşa, ca sa se joace? Ce avem noi, au şi nemţii, de asta puteţi fi siguri!

Din nefericire, aceste argumente n-au putut atinge „sferele superioare” unde se elaborau principiile tactice şi, aşa stând lucrurile, sublocotenentul Bader continua să-şi urmeze, în modul cel mai stupid, comandantul de patrulă în simulacrele de atacuri împotriva unor bombardiere Wellington care, pline de gentileţe, zburau în linie dreaptă şi nu ripostau niciodată. Timp de câteva săptămâni a izbutit să-şi stăpânească, de bine de rău, dar mai mult de rău, iritarea. Apoi, într-o seară, pe când escadrila se întorcea dintr-o misiune de escortare a unui convoi, şi-a dat seama că şeful

formaţiei a pierdut drumul. Noaptea stătea să cadă, ceaţa urca spre norii joşi şi nu era deloc momentul să orbecăiască pe deasupra ţarinilor. Ştiind exact unde se află, pentru că studiase, în prealabil, temeinic harta, Bader s-a plasat cu îndrăzneală în fruntea escadrilei, şi-a legănat aripile, a virat de bord şi i-a adus pe toţi la Duxford. Izbucnirea a avut loc apoi, în intimitatea cămăruţei sale.

— M-am săturat, mă auzi, Stephenson, m-am săturat! Cât timp o să mai fiu pus să zbor în coada mucoşilor ăştia? S-ar putea ca pe Spitfire să mai fiu novice, dar, în materie de pilotaj pur, am de trei ori mai multă experienţă decât ei. Ca să nu spun că mai sunt şi din ăia care-şi conduc formaţia de-a dreptul ca nişte idioţi. Unul mă bagă într-o baracă, altul rătăceşte drumul... două istorii dintr-astea îmi ajung, zău aşa, şi încă cu prisosinţă. Să fiu al naibii, sunt gata, oricând, să mor în luptă, dar n-am niciun chef să-mi fac zob mutra la antrenament!

— Bun, bun, potoleşte-te, i-a răspuns Stephenson. O să încerc să aranjez lucrurile. Văd eu ce fac...

Chiar de a doua zi, dimineaţa, numele lui Bader figura pe tabloul de afişaj printre comandanţii de patrulă.

Mândru, dar şi sigur pe sine, Bader şi-a luat noua funcţie foarte în serios: patrulare de recunoaştere, escortă, antrenamente de zbor în formaţie de luptă şi chiar atacuri în stil oficial, după metoda „ia-te după comandant”. Abia la sol, când comenta exerciţiul, tactica aceasta era condamnată cu o ironie muşcătoare.

Era perioada „războiului caraghios”[14] şi Thelma, uitându-şi, încetul cu încetul, spaimele iniţiale, începuse să se deprindă cu ideea de a avea un soţ în aviaţia de vânătoare. În ceea ce-l privea, Douglas era mai mult decât fericit: pilota şi deţinea o funcţie de comandant, e drept, foarte mică, dar care comporta, totuşi, o anumită responsabilitate. Pentru moment, nici nu şi-ar fi dorit mai mult. Azi, mâine sau poimâine, încăierarea cea mare avea să se producă şi el o aştepta cu deplină încredere, deşi aparatele nu fuseseră înzestrate încă nici cu plăcile de blindaj, care să protejeze spatele pilotului, nici cu rezervoare cu obturare automată.

La vreo cincisprezece zile de la avansarea sa în funcţia de comandant de patrulă, Tubby Mermangen l-a luat de o parte că să-l anunţe că grupul său de vânătoare urmează să primească Spitfire-

[14] „Drôle de guerre”, expresie născocită de francezi, în perioada în care operațiile militare, stabilizate la Linia Maginot (considerată inexpugnabilă), se reduceau la insignifiante ciocniri de patrule, tiruri sporadice de artilerie și bombardamente... cu manifeste.

uri, în locul vechilor Blenheim-uri, şi că, în plus, câţiva dintre piloţii săi vor fi afectaţi altor unităţi.

— Aş avea nevoie, adăugă el cu o prefăcută nepăsare, de un bun comandant de escadrilă. Evident, pentru nimic în lume n-aş vrea să-i fac o figură urâtă lui Geoffrey Stephenson, dar dacă e de acord să te lase să pleci, ai accepta să vii la mine?

— Ba voi fi chiar încântat. Comandant de escadrilă, ce-i de colo?...

— Atunci, totul e în ordine. Am să discut cu Geoffrey – sper să-l conving – şi, apoi, să aranjez cu şeful cel mare, transferul tău.

A doua zi dimineaţa, eterna operaţiune de însoţire a unui convoi căpăta o savoare eu totul nouă. Ştia că, exceptând un incident de ultim minut, „şeful cel mare", în cazul de faţă generalul Leigh-Mallory, îşi va da imediat aprobarea. De altfel, ziua se anunţa mai bună decât cele precedente. Tocmai îşi adusese patrula la baza avansată de la Horsham, unde trebuia să aştepte ordinul de misiune, când telefonul care-i lega de sala de operaţii sună cu insistenţă. Ofiţerul de serviciu ridică receptorul, ascultă câteva clipe şî se porni să zbiere:

— Decolarea imediat! Un avion neidentificat, la 10 kilometri sud de un convoi navigând în largul coastelor de la Spithead!

Bader, ocupat cu sorbitul ceaiului, a împins ceaşca cât colo şi, cu pasul său de raţoi, a pornit pe cât putea mai repede în urma piloţilor, care goneau spre aparatele lor. Un avion neidentificat! Să fie, în sfârşit, inamicul?

Centurile de siguranţă au fost prinse într-o clipă, demarorul apăsat. Motorul, încă fierbinte, a pornit imediat şi aparatul a început să ruleze pe pista de gazon. Când cele două Spit-uri ale patrulei l-au depăşit şi, ceva mai încolo, s-au desprins de sol, Bader a fost cuprins de o senzaţie bizară: avionul părea ciudat de greoi, incapabil să ia viteză. Maneta de gaze era dată la maximum, în mod normal aparatul ar fi trebuit să fie pe punctul de a decola. Se apropia însă de marginea gazonului, îndreptându-se direct spre un mic zid de cărămidă. În ultimul moment, trăgând cu disperare de manşă, a izbutit să ridice botul aparatului, dar nu şi să-l desprindă de pământ. Cabrat aidoma unui cal care se pregăteşte să sară un obstacol, avionul continuă să ruleze până în momentul în carte trenul de aterizaj acroşă zidul şi fu smuls. Lansat cu peste 100 de kilometri la oră, Spitfire-ul a trecut prin obstacol, plonjând în arătura care se întindea de partea cealaltă. Botul s-a proptit în pământ, coada s-a ridicat – timp de o clipă, Bader a crezut că va

capota – apoi coada a revenit şi, într-un scrâşnet infernal de tăblărie mototolită, avionul a luat-o pe burtă de-a curmezişul ţarinei.

La fel ca şi atunci când s-a produs primul său accident, şocul i-a înceţoşat mintea, golind-o de orice luciditate. Iar când Spitfire-ul s-a oprit, în sfârşit, stârnind un uriaş nor de praf, cupola de plexiglas a carlingii, proiectată în faţă, l-a izbit năpraznic peste ceafă. A scos un ţipăt de durere, urmat imediat de o straşnică înjurătură. Încetul cu încetul, creierul reîncepu să funcţioneze. Înregistra liniştea adâncă din juru-i, atât de adâncă încât distingea imperceptibilele pârâituri ale metalului adus aproape la incandescenţă şi care acum se răcea treptat. Cu un gest maşinal a tăiat contactul în timp ce privirea parcurgea tabloul de bord cu speranţa să descopere cauza accidentului. Şi a descoperit-o. Sărea de-a dreptul în ochi: butonul negru al regulatorului elicei rămăsese în poziţia „pas mic”!

Sfinte Sisoe! Să i se întâmple tocmai lui aşa ceva, clasica scăpare din vedere a debutanţilor! A înfundat, cu un gest furibund, butonul, după care s-a strecurat afară, constatând, cu feroce sarcasm, cu cât e mai uşor să ieşi dintr-un Spit atunci când stă direct pe burtă. Trecând prin spărtura pe care avionul o făcuse în zidul de cărămidă, a ajuns pe teren, exact în momentul în care soseau ambulanţa şi maşina pompierilor. Ambulanţa l-a adus cu toată viteza până la baraca de unde erau dirijate operaţiile, în faţă căreia se găsea un Spitfire disponibil. S-a căţărat în carlingă, a avut grijă să treacă elicea pe „pas mare” şi a decolat în trombă, ca să-şi ajungă din urmă coechipierii.

I-a găsit rotindu-se paşnic deasupra convoiului. Timp de o oră şi jumătate, patrula a explorat împrejurimile. La întoarcerea la Duxford, pradă unei cumplite migrene, Bader era un pachet de nervi şi de arţag. Fără să mai dea pe la popotă, s-a îndreptat cu paşi greoi spre camera lui. Probabil se rănise fiindcă abia mai mergea. Abia când s-a dezbrăcat, ca să se întindă pe pat, şi-a dat seama de ce fiecare pas îl costa un asemenea efort: ambele gambe ale protezelor erau îndoite de la mijloc, astfel încât picioarele căpătaseră o pronunţată arcuire. Pesemne, fuseseră prinse sub pedalele palonierului. Holbându-se la ele cu o privire vag aiurită – în momentul accidentului nu simţise absolut nimic – a încercat să-şi imagineze cam ce s-ar fi întâmplat dacă nu şi-ar fi pierdut înainte picioarele adevărate. De ghicit nu era deloc greu: acum s-ar fi aflat pe o masă de operaţie şi un chirurg, după o rapidă examinare a oaselor sfărâmate, şi-ar fi întins mâna după bisturiu şi fierăstrău şi

i-ar fi amputat ambele picioare. În primul moment, l-a trecut chiar un fior retrospectiv, dar, încetul cu încetul, i-a apărut şi latura caraghioasă a situaţiei. Zâmbind, şi-a scos protezele torsionate, şi-a pus perechea de rezervă şi, deschizând uşa, a strigat după ordonanţă. Ostaşul s-a prezentat în pas alergător, iar Bader i-a întins „picioarele", accidentate:

— Ia-le, bagă-le într-o lădiţă şi expediază-le fabricantului.

Apoi, încântat că obţinuse micul efect dorit – pietrificat, ostaşul oferea însăşi imaginea stupefacţiei – s-a trântit pe pat. Dar, după un minut, o altă idee i-a trecut prin minte şi atunci s-a pornit, din nou, pe înjurături.

Nici Leigh-Mailory şi niciun alt general, comandant al unei divizii aeriene, n-avea să încredinţeze soarta unei escadrile unui imbecil în stare să vrea să decoleze cu elicea reglată la „pas mic". Cu alte cuvinte, acel „incident de ultim minut" s-a produs şi avansarea sa putea să fie ratată...

În următoarele patruzeci şi opt de ore nu s-a produs nimic, în cea de a treia zi, vice-mareşalul Aerului, în turneu de inspecţie, a vizitat Duxford-ul, iar apoi l-a convocat pe Bader.

— Ia loc, locotenente. Am aflat că superiorul dumitale, comandorul Mermangen, intenţiona să te ia comandant de escadrila.

Neştiind ce să răspundă, Bader a tăcut. Impasibil în aparenţă, era la fel de crispat ca şi în ziua în care aşteptase verdictul medicilor. Dar nici Leigh-Mallory nu părea grăbit. Chipul său grav, cu bărbia pătrată, evoca masca indiferentă a jucătorului de pocher aflat pe punctul de a face un relans formidabil.

— Văd din raport că ai decolat cu elicea la „pas mic" şi, ca urmare, ai transformat un Spitfire într-un morman de fierăraie, a reluat, în sfârşit, generalul.

— Întocmai, Sir.

— Ceea ce e perfect ridicol, nu-i aşa? Nu încerci să invoci nici-o circumstanţă atenuantă?

— N-am nici-o scuză, Sir.

— Într-adevăr, pentru asemenea tâmpenii nu există scuze. Acestea fiind spuse, începând de mâine eşti afectat Grupului 222 vânătoare, în funcţia de comandant de escadrilă.

Avansarea a avut imediat mai multe consecinţe. În primul rând, i-a dispărut, de pe o zi pe alta, penibila senzaţie de a fi un adult

obligat să se reaşeze în bancă şi să dea un examen rezervat copiilor.

În al doilea rând, Thelma a fost instalată la un han aflat chiar la ieşirea din Duxford.

În al treilea rând, Bader le-a explicat piloţilor escadrilei sale că metodele, oficiale de interceptare erau de-a dreptul groteşti având, în cel mai fericit caz, valoarea unui exerciţiu.

Patroana hanului era o muiere impresionantă, cunoscută prin împrejurimi sub denumirea de Marea Morsă, din pricina unei mustăţi negre, veşnic zbârlite. Deprinsă să-şi terorizeze clienţii, s-ar fi năpustit, fără doar şi poate, şi asupra Thelmei, dacă Bader n-ar fi intervenit. La drept vorbind, intervenţia a fost scurtă: doar câteva fraze punctate de lovituri de pumn în masă, iar Marea Morsă a priceput că, pentru întâiaşi dată, dăduse peste unul mai ceva ca ea. Subjugată, s-a transformat în cea mai fermecătoare gazdă, îngăduindu-i Thelmei să schimbe aranjamentul mobilelor din odaie, corcolind-o din răsputeri, ba aducându-i chiar micul dejun la pat. Odată în plus, dinamismul autoritar al unui om diminuat fizic făcuse minuni. La 2 mai, un nou grup de vânătoare, al 60-lea. s-a instalat la Duxford. De cum a trecut pragul popotei, comandantul noilor veniţi l-a strigat, vesel, pe Bader:

— Mă vezi, bătrâne? Am făcut ce-am făcut şi am scăpat de direcţia centrelor de instrucţie!

Era Rupert Leigh. Vechii camarazi de la Cranwell se aflau, din nou, împreună: Stephenson, Leigh şi Bader.

După o săptămână, veselia lui Leigh făcu loc unei surde iritări. Acesta să fie războiul, veşnicele zboruri de antrenament, plicticoasele însoţiri de convoaie?!

În zorii zilei de 10 mai, aflară, însă, că Hitler trecuse la ofensivă pe frontul de vest.

Cu toţii credeau că acum le va veni şi lor rândul. Apoi, constatând că nu apare nicio schimbare în viaţa de toate zilele, piloţii au început să cârtească. Le era teamă ca nu cumva războiul să se termine înainte ca ei să cucerească ceva lauri. Ziarele şi radioul transmiteau tot soiul de ştiri încâlcite, dar aviatorii de la Duxford ignorau dramatica evoluţie a bătăliei pentru Franţa – ce importanţă pot avea luptele terestre? – şi blestemau la gândul că numai cei de pe Hurricane aveau bafta „să frece ridichea Luftwaffei”. Într-un cuvânt, se comportau întocmai unor câini de vânătoare ţinuţi în lesă, prea excitaţi ca să-şi dea seama că vânatul

lor avea colţi redutabili. Deocamdată, ei îşi reprezentau războiul ca un sport eroic, condimentat cu senzaţii tari şi primejdii glorioase.

La 22 mai, febrila aşteptare s-a încheiat, dar într-un fel oarecum neaşteptat. O maşină s-a oprit în faţa barăcii care adăpostea sala de operaţii, din ea a ţâşnit Mermangen şi a început să strige:

— Schimbare de cantonament! Plecarea la orele 15. Destinaţia: Kirton-in-Lindsay.

Au izbucnit urale, dar apoi careva s-a găsit să întrebe cam pe unde dracu se mai află şi Kirtonul ăsta.

— E în nord, a mârâit Bader. Pe lângă Grimsby.

— Hristoase! a exclamat un aspirant. Păi ăştia îşi bat joc de noi!

La prima vedere, avea dreptate. În timp ce luptele se desfăşurau cu înverşunare în Franţa, adică în sud, ei erau trimişi în nordul ţării. Odată ajunşi la noua bază, au încercat să afle pentru ce au fost aduşi aici. Explicaţia a venit abia a doua zi: escortă de convoaie!

Pe 27 mai, au sosit plăcile de blindaj, pe care mecanicii le-au montat în spatele scaunelor. Reacţia piloţilor a fost sarcastică, deşi recunoşteau grija R.A.F. pentru securitatea lor; la ce bun să fie protejaţi, dacă până acum n-au dat nasul cu niciun hitlerist?

În aceeaşi noapte, Bader a fost sculat din somn de o mână care-l zgâlţâia cu o respectuoasă vigoare, în vreme ca o voce repeta, insistentă:

— Treziţi-vă, dom'locotenent, treziţi-vă!

Când a făcut lumină, privirea sa, încă împâclită, a desluşit, vag, chipul ordonanţei.

— Grupul a primit ordin să decoleze, la ora 4, cu destinaţia Martlesham. Cum e 3...

— Dar, ce s-a întâmplat?

— Nu ştiu, se pare că e ceva urgent...

Pe jumătate adormit, Bader şi-a pus protezele, s-a îmbrăcat şi a pornit să-şi scoale oamenii. Pe coridor s-a întâlnit cu Mermangen, gata echipat de zbor.

— Am primit ordin să nu luăm cu noi nimic care ar putea îngreuia aparatele, i-a spus acesta. Am un presentiment ciudat. Probabil, e o chestiune destul de gravă.

13

Zorile abia învăpăiaseră cerul când grupul se formă deasupra terenului şi luă direcţia est. După o jumătate de oră, aparatele aterizau, trei câte trei, pe aeroportul de la Martlsham, situat la câţiva kilometri de coasta răsăriteană a ţării. Piloţii unui alt grup, sosit ceva mai devreme, îşi beau ceaiul, stând lângă aparate. Bader s-a apropiat de ei şi l-a întrebat pe un tânăr sublocotenent, îmbrăcat într-o salopetă albă de zbor, ce se întâmplă.

— Habar n-am, domnule, i-a răspuns sublocotenentul, un băiat de o frumuseţe uluitoare, un pic teatrală: o cicatrice îi brăzda obrazul, făcându-l interesant. Până-n prezent, mister total. Vă tentează o ceaşcă de ceai, domnule?

După câteva minute, Mermangen, care plecase să afle despre ce-i vorba, s-a înapoiat şi şi-a adunat comandanţii de escadrilă.

— Patrulare la Dunkerque, altitudine 12.000 picioare, a anunţat el. Decolăm imediat cum se face plinul avioanelor. E tot ce vă pot spune. Parcă am înţeles că s-ar opera o evacuare.

Oricât de neverosimil ar părea astăzi, dar, pe vremea aceea, numele portului francez Dunkerque nu însemna absolut nimic pentru marea majoritate a englezilor. Armata învăluise într-o taină absolută proiectul de evacuare a trupelor britanice, aşa încât nici militarii, nici civilii nu ştiau că, în acea zi, plajele din faţa Mânecii erau înţesate de combatanţi sleiţi de puteri, că tone de material de război se îngrămădeau în orăşelul strivit de bombe şi că, dacă nu se petrecea un miracol, întregul Corp expediţionar englez urma să fie nimicit.

Decepţia piloţilor era totală: încă o misiune de patrulare...

Au decolat, patru patrule a câte trei aparate fiecare, au urcat normal până la 9.000 de picioare, apoi s-au înfundat într-o îngrămădeală de nori ca de vată, care se întindeau până la orizont. La o mie de picioare mai sus, au ţâşnit brusc din vălătucii albi şi, urcând până la altitudinea prescrisă de 12.000 de picioare, s-au îndreptat spre coasta franceză, menţinându-se în aceeaşi formaţie

de paradă. Dacă un singur Messerschmitt 109[15] ar fi apărut în spatele lor, i-ar fi putut doborî pe toţi fără să primească un glonte. Drept în faţă, dar încă foarte departe, Bader a văzut un nor negru şi ciudat, care se înălţa deasupra stratului lăptos pe care-l survolau. Aproape în aceeaşi secundă, glasul lui Mermangen a răsunat în căşti:

— Acela trebuie să fie obiectivul nostru, unde-i trâmba aia uriaşă de fum. Probabil, de la rezervoare de petrol incendiate.

Neştiind ce să facă, s-au apucat să se rotească în jurul coloanei de fum. Mermangen ar fi vrut să coboare sub plafonul de nori, dar controlorul de zbor spusese „12.000 de picioare" şi, în lipsa lor de experienţă, considerau această indicaţie drept ordin. În jurul lor, cerul rămânea dezolant de gol şi, după o oră şi jumătate, Mermangen îşi mână turma îndărăt, spre nord-vest. N-avea de unde să ştie că sub vata norilor, stoluri de Stukas[16]-uri, executând picaj după picaj, răscoleau sub bombe nisipul însângerat al plajelor, iar Messerschmitt-uri mitraliau, în zbor razant, mii de oameni lipsiţi de apărare.

În timp ce se apropiau de coasta Angliei, li s-a comunicat, prin radio, să aterizeze la Manston, dar, după câteva minute, ordinul a fost contramandat, trimiţându-i la Duxford. De acolo au fost expediaţi, imediat, la Hornehurch, o bază de vânătoare situată la vreo douăzeci ele kilometri est de Londra. ,,Ce bramburească!", bombăneau piloţii. Ajunşi la noua destinaţie, au rămas cu ochii holbaţi văzând nişte aviatori umblând de colo până colo, cu pistol vârât în carâmbul cizmei drepte, cu obrajii năpădiţi de o barbă de câteva zile. Li s-a explicat că aceşti oameni se bătuseră în Franţa şi că ştiau ce-i acela războiul. Dar băieţii din Grupul 222, blazaţi de săptămânile şi lunile când patrulaseră de pomană, n-au fost impresionaţi.

— O fac pe nebunii! Parcă-s cowboys, nu alta!

La trei şi jumătate dimineaţa, Bader a fost trezit din nou.

— Decolarea peste o oră, domn'locotenent, la 4,30, l-a anunţat ordonanţa.

Hotărât lucru, nu mai era de glumă!

---

[15] Me 109, monoplan, monoloc; viteza maximă 500 km/h; armament 2 mitraliere cal. 7,9 mm; autonomie 650 km.

[16] Denumirea exactă : Junkers 87 ; bombardier în picaj, monoplan, monomotor ; echipaj doi oameni ; încărcătură o bombă de 500 kg sub fuselaj, plus 4 de 50 kg sub aripi ; armament 3 mitraliere caL 7,9 mm ; viteza maximă 371 km/h ; raza de acţiune cca 1 3C0 km ; o sirenă extrem de stridentă mărea efectul psihologic al atacului.

De data aceasta zburau la 3.000 de picioare, având de-asupra un plafon masiv de nori. Când au ocolit promontoriul nordic, ca să lase Dovers-ul pe dreapta, Bader a fost cât p-aici să scoată un strigăt de surpriză. Pornind din estuarul Tamisei, din rada Dovers-ului, din toate golfurile şi limanurile coastei, nenumărate mici ambarcaţii navigau, convergent, spre sud-est, zebrând cenuşiul mării cu şiruri interminabile de iahturi, baleniere, pescadoare, remorchere, vaporaşe cu zbaturi, flancate, din loc în loc, de silueta masivă a unui crucişător sau distrugător. Capătul îndepărtat al acestui incredibil cortegiu atinsese deja zona unde fumul dens al ţiţeiului incendiat îşi proiecta umbra mişcătoare pe linia joasă a ţărmului.

Aparatele zburară de-a curmezişul plajelor gălbui de la Gravelines, ca să se îndrepte spre cele de la Dunkerque. La început, soldaţii, îngrămădiţi la liziera orăşelului, semănau cu un furnicar răscolit, apoi, pe măsură ce distanţa se micşora, cu miriade de muşte negre, vânzolindu-se pe nisip. Ai fi zis că este plaja de la Brighton, în prima zi de vacanţă, dar nu era niciun fel de vacanţă şi Bader, cu fălcile încleştate, începea să-şi facă o idee ceva mai precisă despre război. Avangarda micilor ambarcaţii despica, încetişor, apele verzi, legată de ţărm printr-un şirag de bobiţe negre, capetele şi umerii celor care aşteptau să se îmbarce.

— Inamic la ora 12[17]! răsună un glas în căşti.

Bader le-a descoperit aproape simultan: zece-douăsprezece aparate, la circa cinci kilometri distanţă şi uşor pe dreapta. La început păreau că vin direct în întâmpinarea formaţiei britanice şi Bader a putut distinge net cele două motoare ale Messerschmitt-urilor 110[18]. Apoi, aparatele au virat brusc la stânga şi au început să urce, căutând adăpostul norilor. Pesemne transportau bombe pentru că era evident că nu vor să angajeze lupta. Mermangen, care se afla în vârful formaţiei, ridică botul Spit-ului său şi o cascadă de cartuşe ţâşni din aripile zgâlţâite de reculul spasmodic al mitralierelor. Distanţa era însă prea mare, ar fi fost necesare încă zece secunde de zbor, pentru ca inamicul să se afle în bătaia eficientă a armamentului de bord. Şi, totuşi, unul din Messerschmitt-uri scuipă brusc o trâmbă de fum negru, părăsi, plonjând, formaţia, fu învăluit de flăcări, se prăbuşi ca un bolovan

[17] Modalitate militară de a indica o direcţie, folosind poziţia acelor pe cadranul unui ceasornic. În cazul de faţă, drept înainte.

[18] Me. 110, monoplan, doi oameni echipaj, bimotor; viteză maximă 540 km/h; armament 5 mitraliere cal. 7,9 mm şi 2 tunuri cal. 20 mm; rază de acţiune 1.200 km.

şi explodă, veritabil gheizer de văpăi, percutând solul la liziera sudică a oraşului. Celelalte avioane inamice dispăruseră în nori şi cerul era, din nou, pustiu. Aşa a şi rămas pe toată durata patrulării. Când, câteva minute după ora 7, grupul ateriză pe aeroportul de la Hornchurch, piloţii se repeziră de îndată să-şi felicite comandantul.

— Pe cinstea mea, declară Mermangen, dacă mi-a venit să cred când l-am văzut pe neamţ dându-se de-a berbeleacul.

— Mărturisesc că şi eu am fost la fel de surprins, bombăni Bader.

Toţi cei de faţă izbucniră în râs. Apoi, aproape fără tranziţie, chipurile deveniră grave. Întrezăriseră, pentru o clipă, rânjetul războiului, al adevăratului război.

În ziua următoare a fost din nou extras din pat la trei şi jumătate, la fel şi a doua şi a treia zi. Dunkerque-ul era acum o gigantică jegăraie, încercuită de baterii inamice; flăcările de la gura tunurilor trasau o line neîntreruptă de scăpărări vii. În rest, totul era la fel: puzderie de ambarcaţii, oamenii înghesuiţi pe plajă, cerul pustiu. Alte unităţi ale R.A.F. avuseseră ciocniri sângeroase cu haitele de Messerschmitt-uri şi Stukas-uri, dar Grupul 222 nu întâlnea, niciodată, nimic. La Bader, nerăbdarea se transformă într-o adevărată obsesie. În sfârşit, în cea de a cincea zi a bătăliei au observat, pe deasupra incendiilor pustiitoare, o multitudine de puncte negre, evoluând cu repeziciune prin văzduhul saturat de fum. Erau Messerschmitt-uri 110, gata să atace plajele. Surprinşi, hitleriştii au virat scurt şi, fără să-şi lanseze bombele, au luat-o la goană către interiorul ţării; dând gaze la maximum. Spit-urile au ţâşnit în urmărirea lor, profitând de cerul perfect degajat. Crispat pe comenzi, fără să se mai gândească la nimic, Bader a deblocat cu un gest automat piedica mitralierelor, sigur că de data aceasta se va putea sluji, în sfârşit, de ele. În clipa în care şi-a întors capul, ca să observe linia neregulată a formaţiei sale, a întrezărit, cu coada ochiului, patru forme cenuşii apărând brusc în stânga şi puţin deasupra ei şi plonjând peste patrula care asigura flancgarda. Le-a recunoscut imediat, deşi până atunci nu le văzuse decât pe „planşele comparative ale avioanelor inamice”, planşe care decorau pereţii popotei. Siluetele acestea suple, de rechin, boturile viguroase, cercuite acum de haloul portocaliu al trasoarelor – nu încăpea îndoială – erau Messerschmitt-uri 109, celebrele aparate de vânătoare ale Luftwaffei.

Trăgând brutal de manşă şi apăsând cu toată forţa pe palonier, Bader a virat sec, angajând lupta. O secundă mai târziu, un Me 109, lansat ca o săgeată, îi apărea în faţă. Degetul lui Bader a strivit butonul de declanşare a focului şi întregul aparat s-a pornit să vibreze de reculul frenetic al celor opt mitraliere. Inamicul creştea, umplând cu silueta sa întreg parbrizul. Un soi de panaş alb ţâşni din spatele cupolei de plexiglas a carlingii, suflat imediat de vânt. Apoi, izbucni o limbă de flăcări, dansă de-a lungul fuselajului, se umflă brusc, prefăcând aparatul într-o imensă torţă. Me-ul oscilă ca şi cum şi-ar fi căutat echilibrul, derapă pe o aripă, îşi prezentă, ca într-un gest obscen, pântecul şi, bulgăre de foc, porni în jos, în cădere liberă. Fascinat, Bader l-a văzut cum se prăvăleşte, învârtindu-se ca un titirez, ca să se sfarme apoi, undeva, ascuns privirilor de vălătucii negri de fum.

Beat de bucurie, de acea sălbatică bucurie a vânătorului care, nimicind un vrăjmaş primejdios şi-a câştigat, în acelaşi timp, dreptul la supravieţuire, Bader a amorsat un viraj larg, ca să-şi regăsească formaţia. Spre marea sa uimire, cerul era gol. Ai lui porniseră, pesemne, în urmărirea bombardierelor.

Domol, cu părere de rău, Bader a pornit-o spre Anglia. Apoi, pe măsură ce surescitarea luptei se potolea, creştea nerăbdarea de a ajunge şi de a împărtăşi camarazilor prima sa victorie. Când însă, la jumătate de ceas după aterizare, s-au înapoiat şi ceilalţi, bucuria i s-a stins: două aparate lipseau la apel. Messerschmitt-urile îşi luaseră revanşa.

Au revenit deasupra Dunkerque-ului la începutul după-amiezei, dornici să-şi răzbune primii morţi. Văzduhul, pe care trâmbele de fum şi rafalele de ploaie îl împărţeau în stranii labirinte, părea încărcat de ameninţări, nelămurite, aidoma unui castel bântuit de fantome, sau unei jungle pline de fiare sălbatice. Tot dând târcoale plajelor, Bader a întrezărit, la un moment dat, o umbră care se lansează în picaj asupra unui distrugător, redresează răzând aproape coşurile navei şi urcă în şandelă vertiginoasă. O columnă gigantică de apă a ţâşnit, străpungând suprafaţa mării, exact în spatele bastimentului, explozia bombei a săltat pupa şi, pentru o clipă, s-a văzut elicea bătând frenetic aerul. Heinkel[19]-ul a virat spre ţărm, cu Bader pe urmele sale. Turela din spate a

[19] He. 111; monoplan, 5—6 oameni echipaj; bombardier bimotor, deosebit de eficace în acţiunile nocturne; putea transporta 1.000-2.000 kg bombe; armament 5 mitraliere cal. 7,9 mm, uneori şi un tun cal. 20 mm; viteza maximă 410 km/h; rază de acţiune 2.300 km.

bombardierului a pornit să fulgere scurt. Douglas a răspuns cu focul concentrat al mitralierelor sale. Fulgerările au încetat. Era clar, cu mitraliorul se terminase. Inamicul a virat din nou, atât de brusc încât lui Bader i-au trebuit câteva secunde să se plaseze iarăşi în coada lui. Dar câteva secunde înseamnă o distanţare de cel puţin un kilometru; oricum, prada îi scăpase. Alte două Spit-uri, plonjând concentric, erau pe punctul de a-i veni de hac. Afurisindu-i, în gând, pe cei doi intruşi, care-l privau de victorie, se minuna, în acelaşi timp, de viteza vertiginoasă a evenimentelor. Hotărât lucru, „vânătoarea" era un „sport" în care nu-ţi puteai permite să căşti gura.

Revenind pe direcţia nord, în nădejdea că-şi va întâlni formaţia, a regăsit distrugătorul exact în acelaşi loc. Poate fusese, totuşi, avariat? Pentru convingere, a amorsat o spirală descendentă. Cei de pe vas nu păreau afectaţi din cale-afară de atacul inamic, ba chiar îl întâmpinară cu semnale luminoase; cel puţin, aşa a crezut el în primele momente, până când a desluşit minuscule puncte negre trecându-i pe sub bot şi şi-a dat seama de eroare. „Semnalele" erau ţâşniturile de foc de la gura ţevii unui tun antiaerian cu tragere rapidă. Era epoca când băieţii de la marină întâi trăgeau şi pe urmă verificau identitatea avionului. Fireşte, Bader s-a grăbit s-o şteargă cât mai repede.

La 4 iunie, a fost ultima patrulare pe deasupra Dunkerque-ului. Plaja era pustie şi ce mai rămăsese din orăşel continua să se năruie, sub linţoliul de fum al incendiilor. Singur în portul înţesat de epave, un mic cargou îşi croia drum, împins de obositul său motor, către largul mării. Ultimul vas care părăsea Dunkerque-ul...

În seara aceea, doborât brusc de oboseala acumulată în timpul săptămânii, Bader s-a culcat fără să mai cineze. După ce a dormit douăzeci şi patru de ore în şir, a constatat, la deşteptare, o schimbare generală de atitudine şi atmosferă. Smulsă brutal din somnolenţă, Anglia se pregătea să dea bătălia decisivă. Cu eroică îndărătnicie, ţara refuza să accepte ideea înfrângerii. Bader mergea chiar mai departe, refuzând ritos însăşi ideea propriei sale morţi; hitleriştii n-aveau decât să poftească, R.A.F. în general şi comandantul de escadrilă Douglas Bader, în particular, vor şti cum să-i întâmpine.

Hitleriştii, însă, nu păreau defel grăbiţi să-şi facă apariţia. Opt zile în şir, Bader s-a plictisit de moarte. Apoi, într-o dimineaţă, a fost convocat la cartierul-general al Diviziei a 12-a aeriene. Leigh-Mallory a intrat direct în subiect:

— Mi s-a raportat că faci treabă bună. Am hotărât să-ţi încredinţez comanda unui grup de vânătoare, al 242-lea. Este o unitate canadiană, singura din R.A.F. care a staţionat în Franţa. Te previn că n-o să-ţi fie uşor. Unitatea a fost zdravăn scărmănată în luptele de pe continent, a suferit pierderi grele, aşa că moralul nu este deloc faimos. Va trebui pusă din nou pe picioare şi, pentru asta, e nevoie de un om capabil să se impună, de un şef care să ştie cum să se facă ascultat. Consider că dumneata eşti acel om. Probabil vom avea nevoie, şi încă foarte curând, de toate avioanele noastre de vânătoare – şi, din păcate, nu-s prea multe – chiar în prima linie. Luftwaffe e pe cale să-şi concentreze forţele de partea cealaltă a Canalului Mânecii. Vei pleca imediat Grupul 242 a cantonat la Coltishall, lângă Norwich. Ah, era să uit, sunt dotaţi cu Hurricane. Drum bun, bătrâne, şi noroc!

La 11 seara, Bader atingea, la volanul maşinuţei sale, periferia Norwich-ului. Un agent de circulaţie i-a indicat direcţia aeroportului, dar după cinci minute, Douglas era complet pierdut în labirintul de străduţe. O femeie pe care a interpelat-o a luat-o la goană, urlând, înşelându-se asupra intenţiilor sale. După ce a explorat zadarnic câteva răspântii – toate indicatoarele fuseseră îndepărtate, ca măsură de precauţie în eventualitatea unei invazii – a oprit un cetăţean, care l-a ascultat, dar cu o vizibilă neîncredere.

— Şi de unde să ştiu că sunteţi ceea ce pretindeţi? Poate că sunteţi un spion. De la mine nu căpătaţi nici-o informaţie!

A mai rătăcit de colo până colo, preţ de vreun ceas, ca să ajungă, în sfârşit, la un gard din sârmă ghimpată, în dosul căruia, sub un bec cu lumină roşie, se afla o sentinelă în uniforma R.A.F.

— Sunt noul comandant al Grupului 242, a declarat Bader, plin de importanţă şi ifos.

Departe de a se grăbi să ridice bariera, ostaşul şi-a săltat doar capul.

— Parola, Sir?

— Parola? De unde naiba s-o ştiu? E prima oară când vin aici!

— Atunci, îmi pare rău, dar nu vă pot lăsa înăuntru. Şi astfel, proaspătul comandant a fost nevoit să aştepte douăzeci de minute, în timp ce, agăţată de telefon, sentinela dădea de ceasul morţii ca să-l găsească pe ofiţerul de serviciu. Din fericire, ofiţerul s-a dovedit mai puţin vigilent decât caporalul şi l-a autorizat să pătrundă în incinta aerodromului.

A doua zi dimineaţa, la micul dejun, Bader a avut bucuria să-l întâlnească pe Rupert Leigh, al cărui grup, al 66-lea, fusese transferat şi el la Coltishall. Rupert i-a strâns călduros mâinile.

— Felicitări, Douglas, pentru noua ta comandă. În sfârşit, n-o să mai trebuiască să mi te adresezi cu „Sir”. Nu că ai fi făcut-o vreodată, dar măcar n-ai să mai fii pus în situaţia de a regreta lipsa ta de respect faţă de un superior.

Puţin mai târziu, Bader s-a prezentat la colonelul Beisiegel, comandantul bazei. Cele câteva lămuriri primite în legătură cu noua sa unitate nu erau tocmai încurajatoare. Dacă personalul de la sol număra destui englezi, piloţii, în schimb, erau, aproape în totalitatea lor, canadieni. „Nişte tipi violenţi, cei mai dificili din câţi am întâlnit, cărora le sare muştarul imediat ce le dai un ordin”, i-a explicat colonelul. Pe deasupra, întrucât grupul era retras, provizoriu, de la orice fel de acţiuni, disciplina dispăruse complet. Numai cineva exigent, dinamic şi insistent ar fi izbutit s-o reinstaureze.

Îngândurat, Bader s-a suit în maşină şi s-a dus la Norwich, ca să-şi coase cel de al treilea galon pe mâneca vestonului, aşa, ca să-i impresioneze, cât de cât, pe canadienii „săi”. Între timp, vestea sosirii noului comandant ajunsese la grup. Unul dintre piloţi, întâlnindu-l pe Bernard West, maistru principal mecanic, zis şi Taica Patent, l-a întrebat:

— Ai apucat să-l vezi pe noul şef?

— Încă nu. Cum e?

— Păi, mai special. Se pare că n-are picioare deloc.

West, care, în cei douăzeci de ani de serviciu activ în cadrul aviaţiei militare, văzuse destule, a holbat ochii şi şi-a înălţat mâinile spre cer.

— Asta ne mai lipsea! a gemut el.

14

Întors de la Norwich, Bader s-a dus direct la baraca escadrilei „A”. Intrarea s-a n-a provocat niciun fel de reacţie. Tolăniţi, care în fotolii de răchită, care pe paturile de campanie, piloţii s-au mulţumit să-l privească, mai precis, să-l măsoare din ochi. Mâinile erau ostentativ ţinute în buzunare. Mai bine de un minut, nimeni n-a deschis gura. Bader s-a hotărât să înceapă el.

— Cine comandă escadrila? a întrebat, pe un ton ferm. Nici un răspuns.

— Atunci, cine-i cel mai vechi în grad?

Acelaşi mutism şi un schimb de priviri. Câteva ridicări din umeri.

— Trebuie, totuşi, să existe măcar un locţiitor? Un găligan, cu mutră posacă a scuturat din cap.

— N-avem niciun şef, a mormăit el.

Bader şi-a muşcat buzele, luptând să-şi stăpânească furia. Nu era deloc momentul pentru o izbucnire. Fără să mai spună ceva, s-a răsucit pe călcâie şi a ieşit.

La baraca escadrilei „B”, primirea a fost la fel de derutantă. Aici măcar, unul dintre piloţi, un flăcău cu chipul parcă cioplit cu dalta şi o claie de păr blond, a binevoit să-şi recunoască calitatea de cel mai vechi în grad,

— Dar nu există comandant de escadrilă? a vrut să afle Bader.

— Ba există unul, dar nu-i aici.

— Înţeleg. Cum te numeşti?

Fără grabă şi parcă în silă, pilotul s-a ridicat în picioare.

— Mă numesc Turner. Şi, după o clipă de reflecţie, a adăugat... Sir.

Şi de data aceasta, Bader a considerat că-i mai bine să lase săpuneala meritată pentru mai târziu. A ieşit şi s-a îndreptat spre un Hurricane parcat la câţiva metri de baracă. Căţărându-se pe aripă, a văzut că paraşuta, casca şi ochelarii se află pe scaunul pilotului. S-a harnaşat fără grabă şi s-a instalat la comenzi. Dacă flăcăii aceştia socoteau că noul comandant e un infirm, ei bine,

avea să-i dezamăgească. A apăsat pe starter, a orientat botul avionului în sensul pistei şi a dat din plin drumul la gaze.

Timp de jumătate de oră a executat, deasupra terenului, cea mai strălucită, cea mai spectaculoasă demonstraţie de acrobaţie din câte făcuse vreodată. Când a aterizat, toţi piloţii erau grămadă în faţa barăcii. Fără să le acorde măcar o privire, s-a suit în maşină, a demarat în trombă şi nu s-a oprit decât la biroul său, unde îl aştepta maistrul mecanic.

— În ce stare se află echipamentul nostru? a întrebat el.

West s-a scărpinat în cap.

— Avem 18 Hurricane, Sir, toate noi.

— Bine. Contez pe dumneata ca să le menţii permanent în stare de zbor.

— Vă promit să fac imposibilul, Sir, dar n-o să rezistăm multă vreme. N-avem nici piese de schimb, nici scule. Ciupesc de unde pot, dar dacă grupul va relua operaţiunile vom ajunge foarte curând la ziua în care niciun aparat nu va mai fi disponibil.

— Cum se face că n-avem nici piese de schimb, nici scule?

— Totul a fost pierdut în timpul bătăliei pentru Franţa. Un singur mecanic a izbutit să vină cu trusa lui personală de scule. Ceilalţi n-au adus decât... ţigări. Am cerut o nouă repartiţie, am umplut vreo cincizeci de formulare, dar ofiţerul cu intendenţa mi-a spus că toată hârţogăraia asta trebuie să urmeze calea oficială. Şi, dacă-mi permiteţi să mă exprim aşa, Sir, calea asta oficială, pare al naibii de încâlcită şi blocată.

— Mda. Ei bine, contează pe mine să-ţi croiesc un pasaj. A doua zi dimineaţa, piloţii au fost convocaţi în biroul său. Cu deliberată încetineală, le-a inspectat cu privirea uniformele mototolite, puloverele cu gât, pe care le purtau în locul cămăşii şi cravatei regulamentare, părul prea lung, cizmele murdare.

— Ascultaţi-mă cu atenţie. Oricine poate avea aspectul unui mecanic care n-a avut timp să se spele după ce şi-a isprăvit treaba. Ca să ajungi la acest rezultat, nu-i nevoie să fii ofiţer. Vreau ca grupul meu să facă onoare R.A.F., nu să le compromită. Piloţii demni de acest nume trebuie să fie eleganţi. Pentru început, să nu mai văd la popotă pulovere şi cizme. Veţi purta pantofi, o cămaşă curată şi cravată. E clar?

O clipă după aceea, înţelegea că săvârşise o gafă.

— Va fi cam greu, declară Turner, cu glasul său impasibil. Cei mai mulţi dintre noi nu posedă decât ce poartă pe ei.

— Cum aşa?

— Am pierdut totul în Franţa. Să vedeţi cum a fost…

Fără grabă, cu o uşoară notă de cinism, canadianul s-a apucat să descrie haosul iscat de precipitata retragere; de la începutul ofensivei germane, grupul a dus o existenţă lamentabilă, nevoit să se mute de pe un teren pe altul, separat de grosul personalului de la sol, al cărui convoi fusese prins de uriaşul val al refugiaţilor, până când, lăsaţi complet de izbelişte, piloţii au fost nevoiţi să lupte fiecare pentru sine, ocupându-se numai şi numai de propriul lor aparat, de propria lor hrană, de propria rezervă de carburant. Grupul a înregistrat şapte morţi, doi grav răniţi, un caz de depresiune nervoasă, în total aproape cincizeci la sută pierderi. Comandantul, nemaiputând stabili contactul cu unitatea sa, reuşise, printr-o adevărată minune, să aterizeze cu Hurricane-ul său în Anglia. Odată dezastrul consumat, decolând, aproape de sub nasul tancurilor nemţeşti, piloţii au revenit şi ei, fiind trimişi spre refacere la Coltishall. Din momentul acela, grupul a avut impresia că a fost dat complet uitării.

Bader a ascultat în tăcere. Când Turner a isprăvit, i-a adresat un zâmbet liniştitor.

— Îmi pare rău, a spus el. Am greşit făcându-vă reproşuri. Aţi cerut echipament de schimb?

— Da, Sir, şi ni s-a răspuns că cererile noastre vor urma filiera obişnuită.

— Evident. Ei bine, chiar azi după-amiază veţi merge cu toţii la Norwich şi vă veţi îmbrăca din cap până-n picioare. Comandaţi tot ce vă trebuie, garantez eu pentru plată. Până atunci, încercaţi şi voi să vă împrumutaţi, pe unde puteţi, astfel ca diseară să fiţi prezentabili. În ceea ce mă priveşte, am o jumătate de duzină de cămăşi care vă stau la dispoziţie. Vă convine?

— Ba e chiar magnific, Sir, a răspuns Turner, aprobat de murmurele camarazilor săi.

— Iată deci rezolvat primul punct. Şi-acum, ce-ar fi dacă mi-aţi vorbi un pic de luptele voastre?

După un ceas, noul comandant şi piloţii săi formau o echipă de prieteni, astfel încât, la ora prânzului, Bader, făcând bilanţul acestei jumătăţi de zi, s-a putut simţi satisfăcut. Izbutise să câştige simpatia şi respectul oamenilor, îl convinsese pe ofiţerul cu aprovizionarea că orice întârziere în livrarea pieselor de schimb şi a sculelor va provoca un scandal de toată frumuseţea, ceruse şi obţinuse doi comandanţi de escadrilă. Seara, la popotă, piloţii se strânseră, în chipul cel mai firesc, în jurul său, golind cu voioşie

nenumărate căniţe de bere şi deloc surprinşi că-l văd sorbind agale un simplu suc de portocale. Era limpede pentru toţi că acest ofiţer dinamic nu are nevoie de libaţiuni bahice ca să-şi dovedească bărbăţia. Iar când Bader s-a ridicat să meargă la culcare, Turner, adunându-şi curajul, a încercat să traducă în cuvinte uşurarea lor generală:

— Ca să v-o spun pe şleau, Sir, credeam că noul nostru patron e o hahaleră incapabilă să piloteze, un inutil parcat într-o unitate inutilă. Înţelegeţi şi dumneavoastră, unul care n-are... Aici, canadianul tuşi, strecurând o privire jenată înspre picioarele lui Bader. Dar acum, când v-am văzut la treabă...

După patruzeci şi opt de ore, aspectul grupului se modificase considerabil. Piloţii erau mai curaţi, mai vioi şi urmau cu entuziasm programul de antrenament conceput şi dirijat personal de acest mare mutilat, care pretindea să reformeze metodele tactice oficiale. O singură umbră în peisajul însorit: expresia din ce în ce mai alarmată a maistrului mecanic West care aştepta în continuare piesele sale de schimb şi sculele cerute.

În cea de a treia zi s-a terminat şi cu răbdarea lui Bader şi iată-l în biroul colonelului Beisiegel.

— Mă simt foarte prost, Sir, dar tare mi-e teamă că cineva se va simţi şi mai prost. Grupul meu este capabil, în prezent, să participe la operaţiile militare; din păcate, forma perfectă a oamenilor nu slujeşte la nimic dacă nu posedăm ceea ce e absolut necesar ca să menţinem în formă şi aparatele. Şi, întrucât se pare că tipilor de la intendenţă nu le pasă de cererile noastre, am expediat un mesaj direct la divizie.

Zicând acestea îi întinse colonelului o foaie de hârtie. Niţel cam speriat, comandantul citi cu glas tare:

„Grupul 242 este disponibil, în prezent, pentru operaţiile aeriene, dar indisponibil, repet, indisponibil, sub raportul echipamentului.”

— Ei, fir-ar să fie! explodă colonelul. Nu puteai să mi-l arăţi şi mie înainte de a-l expedia? O să iasă un scandal monstru la divizie!

— Sper din toată inima, Sir. Şi nu numai la divizie. Concomitent am expediat o copie şi la Comandamentul general al Vânătoarei.

Colonelul a fost cât pe-aci să facă un atac de apoplexie. De loc impresionat, Bader, s-a reîntors la biroul său şi i-a arătat mesajul lui West. Maistrul mecanic şi-a încruntat sprâncenele:

— Mă întreb dacă domnul colonel va autoriza expedierea acestui mesaj, a făcut el, vădit stânjenit. E, parcă, un pic cam prea direct...

— Exact asta mi-a spus-o şi colonelul. Şi era cu atât mai nemulţumit, cu cât depeşa apucase să plece.

— În cazul acesta, Sir, nu rămân decât două posibilităţi: ori vom căpăta ceea ce am cerut, ori grupul va avea, în cel mai scurt timp, un nou şef.

În cursul următoarelor două zile, Bader a avut o explicaţie furtunoasă (prin telefon), cu un ofiţer de la departamentul echipamentelor, din cadrul Comandamentului general, una cordială cu Leigh-Mallory şi o discuţie satisfăcătoare cu mareşalul Aerului, sir Hugh Dowding. În cea de a treia zi, o coloană de camioane descărca la atelierul grupului circa o sută de lăzi, conţinând tot ce şi-ar putea dori un maistru mecanic principal ambiţios. Seara, Bader, expedia un nou mesaj adresat diviziei aeriene, şi o copie a acestuia, Comandamentului general al Vânătoarei:

„Grupul 242 gata să reia operaţiile”.

Acum, piloţii considerau unitatea lor, înviată din morţi, ca pe cea mai bună din R.A.F., deşi, în urmă cu numai câteva zile, gândeau exact contrariul. La rândul său, Bader nutrea faţă de grup o pasiune exclusivă de îndrăgostit pătimaş. Lucru ciudat, atât piloţii, cât şi cei de la sol aveau şi ei, la rândul lor, senzaţia că aparţin, într-o oarecare măsură, acestui bărbat cu mers de răţoi, cu dinamismul molipsitor şi cu exigenţe mereu sporite. Prima oară când a rămas în stare de alarmă cu una din patrulele grupului, s-a culcat laolaltă cu piloţii, pe un pat de campanie din baracă, scoţându-şi protezele, dar fără să le dezechipeze. Fascinaţi, piloţii se zgâiau pe furiş la aceste picioare fără stăpân, încălţate cu pantofi, şosete şi pantalonii traşi peste ele. (Bader proceda întotdeauna aşa, ca să poată fi gata înaintea tuturor). Nimeni n-a făcut vreo remarcă, dar era lesne de văzut că toţi gândeau la fel: comandantul lor, această concentraţie vie de energie şi forţe elementare, nu era în realitate decât un olog. Aşa cum spunea într-o zi găliganul de Turner, aplecându-se la urechea scundului West:

— Amputat bilateral sau olog zi-i cum vrei, dar este tipul cel mai formidabil pe care l-am văzut vreodată!

Nemţii, în schimb nu se arătau deloc. Erau însă aşteptaţi. În toate spiritele rămăseseră treze cuvintele patetice ale lui Churchill:

„Bătălia Franţei s-a încheiat. Cred că Bătălia Angliei este pe punctul de a începe. De sfârşitul acestei lupte depinde supravieţuirea civilizaţiei...”

Pe 11 iunie, o scurtă alarmă. În ziua aceea, o ceaţă; groasă ţintuise grupul la sol. Bader dormita într-un şezlong, când telefonul s-a pornit să zbârnâie. Radarul detectase un avion suspect, care survola coasta. Putea decola o patrulă?

— Bine-nţeles că nu, se răţoi Bader. Nu-mi pot trimite piloţii să zboare prin grişul ăsta cu lapte. Altă dată!

— Pricep, răspunse glasul din telefon, dar avionul neidentificat se îndreaptă spre baza de la Cromer şi suntem: aproape siguri că-i vorba de-un neamţ. Nu vedeţi chiar nici-o posibilitate să...

Ah, această teribilă ispită!

— Perfect, i-o reteză Bader. Mă duc eu.

Afară, ceaţa începuse să se prefacă într-o ploaie măruntă şi deasă.

A fost o decolare aproape fără vizibilitate, manevră neplăcută şi enervantă. Colac peste pupăză, apa pătrunsese în instalaţia radio, astfel că Bader n-a putut obţine capul-compas de la turnul de control. Urcând rapid, a ieşit din ceaţă la vreo cinci sute de metri altitudine. Sub el se întindea o nebulozitate compactă, prezentând doar ici-colo câte o spărtură, exact cât să poată situa poziţia coastei. Mai mult din conştiinciozitate decât din convingere, a luat direcţia bazei de la Cromer. Ştia că, exceptând un noroc chior, n-avea să dea peste nimic.

Dar iată că, pe neaşteptate, departe, în zare, a observat un punct care se îndrepta spre el. Punctul se mărea cu repeziciune, se preciza, căpăta contururi din ce în ce mai nete. Uluit, Bader a recunoscut silueta caracteristică a unui Dornier[20]. Inamicul a trecut la nici-o sută de metri distanţă. Bader nu-şi terminase virajul în ac de păr, când Dornier-ul, observându-l, a amorsat o şandelă şi s-a repezit spre un nor uriaş. Punctuleţe incandescente au ţâşnit din turela din spate, pornind în snop în întâmpinarea lui Bader. Cu feroce bucurie, acesta a prins inamicul în colimator. O ultimă corecţie, apoi degetul său gros a strivit butonul de declanşare a focului. După două rafale, tirul Dornier-ului a încetat şi, o secundă mai târziu, bombardierul dispărea în nori, urmărit de Hurricane,

[20] Do. 17; monoplan, bimotor, patru oameni echipaj; încărcătură 1.000 kg bombe ; armament 6 mitraliere cal. 7,9 mm (2 în faţă, 1 dorsală, 1 ventrală, 2 laterale). În timpul Bătăliei Angliei, au fost adăugate încă 2 şi, uneori, un tun cal. 20 mm; viteză 424 km/h; rază de acţiune 2.800 km.

care continua să scuipe foc. Apoi, n-a mai fost decât linişte. Preţ de un minut bun, Bader a explorat norul, furios că a fost frustrat de o victorie certă, după care s-a lăsat păgubaş, scârbit la culme. Odată ajuns la bază, a raportat cele petrecute şi s-a trântit la loc în şezlong. Ceilalţi piloţi nici n-au îndrăznit să-i pună vreo întrebare. Era limpede că cel mai mic cuvinţel ar fi avut darul să-l scoată complet din sărite. Cinci minute mai târziu, telefonul suna iarăşi:

— Ştiţi, e în legătură cu Dornier-ul care v-a scăpat. Ei bine, cineva de la paza de coastă l-a văzut ieşind din nori şi plonjând direct în mare. În momentul ăsta stă, pesemne, la taclale cu peştii. L-aţi avut!

A trebuit să facă un mare efort de voinţă ca să-şi stăpânească bucuria. Aşadar, primul bombardier doborât de grup a fost incendiat de comandant, personal, pe un timp atât de infect încât, acelaşi comandant n-a îndrăznit să-şi angajeze piloţii. În prezent, îşi spunea et, nimeni nu va mai cuteza să-i conteste autoritatea absolută.

A urmat apoi reîntoarcerea la rutina cotidiană, cu antrenamentele şi cursurile ei de tactică. Toată lumea îşi punea aceeaşi întrebare: ce se întâmplă cu Luftwaffe? A adormit cumva pe laurii victoriei? Fireşte, nici pomeneală ca Luftwaffe să doarmă. Era doar pe cale să termine punerea la punct a dispozitivului ei de atac.

La 8 august, în largul insulei Wight, şaizeci de Stukas-uri plonjând de sub soare, se năpusteau asupra unui convoi; două ceasuri mai târziu, aceleaşi nave erau atacate de o formaţie şi mai masivă. Spitfire şi Hurricane au decolat imediat de la Tangmere şi de pe terenurile vecine, ca să-l intercepteze pe inamic. A fost o încleştare violentă, înverşunată, la fel de costisitoare pentru unii ca şi pentru ceilalţi. După-amiază, o sută treizeci de bombardiere germane se prăvăleau din cer asupra unui alt convoi, în dreptul localităţii Bournemouth. Furtuna izbucnise.

Dincolo de Canalul Mânecii, Goering aliniase circa patru mii de aparate. În faţa acestei concentraţii de forţe, britanicii dispuneau de cinci sute de avioane de vânătoare, în prima linie. Cât despre rezerve, ele erau slabe, ca să nu spunem scheletice.

În cursul săptămânii următoare, Luftwaffe şi-a continuat atacurile împotriva convoaielor care navigau pe Canalul Mânecii şi a instalaţiilor portuare. Era limpede că Goering „pipăia” sistemul defensiv britanic. De altfel, aceste sondaje l-au costat destul de scump. Într-o singură zi, inamicul a pierdut, deasupra Portsmouth-

ului, peste două sute din cele patru sute de aparate trimise. În acelaşi timp, bombardierele englezeşti pulverizau, de-a lungul coastelor franceze, şalandele de debarcare strânse în vederea unei tentative de invazie a Angliei.

Goering turba. Promisese să elimine R.A.F. cel târziu până la jumătatea lui septembrie, dată limită, întrucât Hitler îşi propusese să lanseze, la 21 septembrie, douăzeci şi cinci de divizii pe plajele dintre Folkstone şi Worthing. La 15 august, bombele au început să plouă peste bazele aviaţiei de vânătoare situate în sud-estul ţării, mai precis între Dover şi Biggin Hill. A doua zi, circa cinci sute de Stukas-uri şi Dornier-uri pustiau terenurile de la Kenley, Croydon, Manston şi Tangmere. Zeci de aparate, germane şi britanice, s-au prăbuşit atunci în flăcări peste pajiştile verzi şi paşnicele cătune.

Din toate acestea, Bader şi Grupul 242 n-au văzut nimic. Era o bătălie pe care o purta Divizia a 11-a aeriană; Divizia a 12-a din care făceau şi ei parte, se afla în rezervă, cu misiunea de a proteja inima industrială a Angliei, la nord de Londra. Aşteptarea şi inactivitatea îi apăsau teribil, dar nu era nimic de făcut. Leigh-Mallory, pe care Bader l-a sunat de câteva ori, implorându-l să-l trimită în zona de sud, rămânea inflexibil.

— Nu putem pune toate ouăle în acelaşi coş. Inamicul ar fi încântat să vadă aparatele destinate să protejeze Midlands-ul lansându-se în încăierare. Şi, oricum, atâta timp cât Divizia a 11-a nu ne-a chemat în ajutor suntem nevoiţi să aşteptăm.

Brusc, a intervenit o pauză. Luftwaffe îşi trăgea sufletul şi-şi lingea rănile. Timp de o săptămână, Anglia n-a cunoscut decât alarme sporadice. De altfel, şi vremea mereu închisă împiedica acţiunile de anvergura. La 30 august, Grupul 242 a fost expediat, pe neaşteptate, la Duxford. Iar Duxford se găsea la sud de Londra, în plină zonă a luptelor. Bader era în culmea fericirii. La prânz, însă, frenetica sa nerăbdare făcuse loc unei surde enervări. Oare fuseseră deranjaţi numai şi numai ca să li se ofere o masă frugală la popota bazei? În sfârşit, la orele 17, telefonul a răsunat în baraca piloţilor:

— Grupul 242, decolare imediată! strigă în receptor o voce excitată. Cap compas 15. Inamic semnalat la North Weald.

Bader trânti receptorul în furcă, ţâşni afară şi, urlându-şi ordinele, galopă spre avion.

15

Cu un gest maşinal a blocat maneta trenului de aterizaj, apoi a chemat turnul de control.

— Aici „Laycock 1 roşu”. Adoptăm formaţia.

— Recepţionat bine, a răspuns o voce impasibilă, cu debit măsurat. Aici controlul. Cap compas unu-nouă-zero. Gazele din plin. Cel puţin şaptezeci de aparate inamice se apropie de North Weald.

În spatele lui, cele patru patrule ale grupului se aliniau, urcând în regim maxim. Soarele strălucea la dreapta sa, exact deasupra aripii. Bader scutură din cap. Ştia ce-ar fi făcut dacă s-ar fi aflat în locul comandantului formaţiei hitleriste: s-ar fi plasat astfel încât să aibă soarele în spate, cu alte cuvinte, ar fi venit din direcţia sud-vest.

Veşnic aceeaşi problemă; o spuneau şi aşii primului război mondial: trebuie să ai soarele din spate şi nu în ochi. Dar dacă respecta indicaţiile turnului de control, avea să întâlnească inamicul zburând exact aşa cum nu trebuia. O scurtă ezitare, apoi, deliberat, viră cu treizeci de grade spre vest. Ceea ce făcuse era grav, ştia asta, dar fie ce-o fi! Dacă scăpa inamicul, îl aştepta o săpuneală pe cinste.

— „1 albastru”, către „Laycock 1 roşu”: trei aparate la ora 4, subplasate.

Recunoscu glasul tărăgănat al lui Powell-Sheddon. Scrutând cerul, descoperi trei puncte argintii zburând;n întâmpinarea lor. Să fie oare nemţii?

— „Laycock 1 roşu” către „1 albastru”: vedeţi ce-i cu ele.

În secunda imediat următoare, Powell-Sheddon derapa pe o aripă, urmat de cei doi coechipieri. Acum, grupul număra doar nouă aparate, împotriva a cel puţin şaptezeci.

După cinci minute vedea şi grosul formaţiei inamice, exact acolo unde se şi aşteptase s-o întâlnească: la sud-est de North Weald. O masă compactă de pete cenuşii, prea numeroase ca să fie britanice. Se contractă instinctiv şi:

— Inamic la ora 10, aceeaşi altitudine, anunţă el cu un glas încordat, metalic.

Duduitul regulat al celor două Hurricane deveni un urlet, stăruitor, răguşit, agresiv. Acum, petele cenuşii semănau cu un roi de albine, protejat, la rându-i, de un altul care zbura la circa 12.000 de picioare înălţime. Bombardierele, în linie de patru sau şase aparate, formau rânduri eşalonate în adâncime – patrusprezece în total – în jurul cărora evoluau mai bine de treizeci de avioane de vânătoare. Treizeci? Poate o sută, pentru că abia acum descoperea stoluri, stoluri, zbenguindu-se mult deasupra formaţiei. Ce bine făcuse schimbând unghiul de marş! Datorită acestui act de crasă indisciplină, era el cel care avea acum avantajul soarelui. Terminându-şi virajul, Bader şi ai lui se găseau exact deasupra masei principale a bombardierelor, poziţie ideală pentru atac, dacă n-ar fi existat blestematele acelea de Me-110 şi mai sus decât ei. Dar, asta era situaţia şi de atacat avea să atace oricum. Într-o meserie ca a lor trebuie să-ţi asumi şi riscuri!

— „1 roşu” către „1 verde”, clamă el în laringofon. Şo pe ăi din faţă!

Ascultătoare, patrula verde derapă pe o aripă şi se năpusti.

— Roşu şi galben, după mine!

Urmat de cele cinci avioane care-i mai rămăseseră, se prăvăli peste Dornier-uri. Cinci contra şaptezeci, ca să nu mai vorbim de escorta acestora! Acum, însă, nu le mai ţinea socoteala. O furie nebună îl azvârlea asupra duşmanului. „Jigodiile dracului, ce caută aici? Ce caută pe cerul nostru?” În picaj la verticală, botul Hurricane-ului era axat direct pe centrul formaţiei inamice.

— Înainte, la grămadă!

Vârtejuri de cruci negre, balet dementţial de turele de plexiglas în care se răsfrângea soarele, dans geometric al aripilor umplând parbrizul, apoi brusca dislocare a formaţiei, haosul, bombardiere care încercau să se ferească din calea nebuneştii sale traiectorii, şi, dintr-o dată, hăul, cinci sute de picioare mai jos. Imediat un viraj cabrat la maximum şi iată-l urcând din nou ca să spargă, încă o dată, formaţia inamică. Cea de a doua trecere a provocat o destrămare mai marcată, care s-a accentuat în fracţiunile următoare de secundă până când întreaga masă inamică s-a dezagregat sub impulsul neînfrânat al celor şase. Brusc, chiar în faţa sa, s-au ivit trei Messerschmitt-uri care se pregăteau să-l atace de front(*sic!*). Ultimul dintre ele n-a fost destul de iute şi Bader, redresând uşor, ca să evite snopurile de trasoare, îi expedie o

rafală drept în fuselaj. Gloanţele smulseră ţăndări de metal, apoi, din dosul aripilor, ţâşni o flacără portocalie. Avionul se poticni, derapă brutal, intră în vrie şi se sfărâmă la liziera unei pădurici.

Abia a avut timpul să-i arunce o privire căci, urmând fluxul bombardierelor, a zărit un Messerschmitt care se restabilea după un tonou lent. Cu o lovitură pe palonier se aşează în spatele lui şi, de la o sută de metri, lansă o rafală de trei secunde. O explozie violentă zgâlţâi aparatul inamic de la coadă la elice, aripa stângă se îndoi ca o foaie de hârtie, un torent de flăcări ţâşni din postul de pilotaj şi, complet dezechilibrată, epava porni, ca un bolovan, în jos.

Beat de bucurie – sălbatica şi primitiva bucurie a vânătorului care şi-a doborât prada – Bader a descris o parabolă strânsă ca să revină în miezul încăierării. În momentul în care-şi termina virajul, în retrovizor i-a apărut deodată un al treilea Messerschmitt, al cărui bot se profila exact deasupra profundorului său. A degajat pe loc apucând doar să vadă, cu coada ochiului, cum neamţul cabrează sec, împroşcându-l cu gloanţe trasoare. Dar Hurricane s-a dovedit mai rapid în manevră şi Messerschmitt-ul s-a pomenit târât într-un derapaj spectaculos. Executând o vrie controlată, Bader l-a regăsit, câteva sute de metri mai jos, gonind către est. S-a lansat în urmărirea lui, încercând în van să-l ajungă, dar Me-ul o tulea în linie dreaptă, disperat, vădit doritor să-şi salveze pielea. După o jumătate de minut, Bader l-a abandonat, constatând, totodată, cu stupefacţie, că se află la 6.000 de picioare, deşi ciocnirea începuse la 12.000. Leoarcă de sudoare, cu gura iască, a pornit să urce, să reintre în luptă. Dar lupta se isprăvise. Cerul, atât de zbuciumat în urmă cu cinci minute, era acum pustiu. Ai fi zis că o mână gigantică escamotase toate aparatele, ca să lase loc doar norilor. În depărtare, trâmbe negre de fum, răspândite peste câmpuri, marcau locurile unde căzuseră cei învinşi. Vesele focuri de tabără sau ruguri funerare calcinând rămăşiţele pământeşti ale războinicilor.

Întors la Duxford, a constatat, cu o imensă uşurare, că toate aparatele lui reveniseră tefere la bază. Agăţaţi de camionetele care-i transportau la barăcile lor, piloţii se comportau ca nişte puştani după un meci de fotbal. A fost nevoie de întreaga autoritate a comandantului de grup ca să poată reconstitui bătălia: un Dornier se prăbuşise peste un şopron, un altul peste un cimitir de maşini, un Messerschmitt percutase un camion cisternă, Bader doborâse două avioane inamice, McKnight trei, Turner, Ball şi

Crowney-Milling câte unul fiecare. În total: 12 aparate distruse în mod sigur, alte câteva avariate. Restul formaţiei o luase la goană.

Niciunul din cele nouă Hurricane nu primise nici măcar un glonţ, şi nicio bombă nu căzuse peste North Weald.

Ceva mai târziu, Bader i-a explicat lui Woodhall, comandantul bazei de la Duxford, motivele pentru care nu se supusese ordinelor controlorului de zbor:

— Studiind rapoartele, am remarcat că nemţii fac întotdeauna în aşa fel încât să aibă soarele din spate. Asta înseamnă că, dimineaţa vor veni dinspre sud-est, iar după-amiaza, de la vest, sau sud-vest. Concluzia care se impune e următoarea: ca să protejăm North Weald-ul, sau oricare alt aerodrom, este greşit să trimitem avioanele pentru intercepţie la verticala acestuia. Dimineaţa, trebuie să supraveghem accesul dinspre sucl-est, seara, dinspre sud-vest. În felul acesta, putem ataca inamicul înainte ca el să ajungă deasupra obiectivului şi să-l silim să-şi arunce bombele pe unde dă Dumnezeu. Dacă turnul de control ne indică din timp poziţia teutonilor, plus direcţia urmată şi altitudinea, ne-am putea plasa în aşa fel încât să avem soarele din spate şi să le tragem o cafteală ca cea de astăzi

— Nu-i rău ce zici, a mârâit Woodhall. Ba aş spune că ai perfectă dreptate. De aici încolo, de câte ori decolezi, mă voi însărcina eu însumi cu controlul zborului. Am să-ţi indic poziţia nemţilor şi-am să te las apoi să faci cum te taie capul. Sigur... treaba asta ne poate aduce niscaiva neplăceri din partea secţiei tactice...

— Cineva tot trebuie să accepte riscul de a avea acest gen de necazuri, a replicat Bader. Adevărul e că, în momentul de faţă, nimeni nu ştie exact care-i metoda cea mai bună. Ceea ce ne propunem noi, e să elaborăm una. Asta-i totul.

— Cât timp vei obţine rezultate pozitive, nimeni nu va spune nimic, a remarcat, la rândul său, Woodhall. Dar să te ţii în ziua în care lucrurile vor merge rău!

— Eu unul am încredere în friţi: odată ce-au pus la punct o tactică, se vor ţine cu dinţii de ea.

Seara, grupul s-a reîntors la Coltishall. În clipa în care se pregăteau să se aşeze la cină, Bader a avut surpriza să vadă aterizând avionul personal al lui Leigh-Mallory, care sosise ca să-i felicite pe piloţi. Hotărât să profite de această. ocazie nesperată, Douglas l-a acaparat imediat:

— Sunt sigur, Sir, că am fi putut doborî mult mai mulţi dacă am fi fost mai numeroşi. Gândiţi-vă că cel puţin două escadrile din grupul nostru au rămas astăzi la sol. N-ar fi fost preferabil să decolăm cu toţii? În esenţă, misiunea unui şef se reduce cam la atât: să conducă un număr cât mai mare de avioane spre acelaşi punct, împotriva aceluiaşi inamic. După aceea, oricum nu-şi mai poate exercita comanda, fiindcă din clipa în care începe păruiala, fiecare e pe contul său.

— Mărturisesc că ideea e seducătoare, a admis Leigh-Mallory. Lasă-mi puţin timp să reflectez la ea.

Douăzeci şi patru de ore mai târziu, Bader era chemat la telefon.

— Ascultă, bătrâne, aş vrea să-ţi experimentezi metoda chiar de mâine. Există, la ora actuală, două escadrile la Duxford: a 19-a şi a 310-a. Du-ţi băieţii acolo şi, în caz de alarmă, decolaţi cu toţii sub comanda dumitale.

Timp de două zile, rezultatele au fost nule, pentru bunul motiv că Luftwaffe a refuzat să se arate. Bader a folosit acest răgaz ca să-şi „îndoctrineze" piloţii, inculcându-le metoda cea mai bună de dislocare a formaţiei inamice.

— Trebuie să vă năpustiţi la grămadă, două-trei patrule, în formaţie cât mai strânsă. Sigur, există riscul ciocnirii, dar tocmai acest pericol îi va face pe piloţii nemţi să degajeze în toate direcţiile. Şi-abia atunci o să vă vină mai lesne să-i radeţi, ca să nu mai spun că s-a dus dracului precizia bombardamentului..

O altă temă favorită era necesitatea constantă de a avea „jumătate din ochi" în retrovizor:

— Ţineţi bine minte: neamţul care te doboară e neamţul pe care nu-l vezi. De îndată ce zăriţi vreunul în coada voastră, degajaţi imediat!

La sfârşitul zilei a doua, Bader reuşise să ridice în aer cele treizeci şi şase de aparate în mai puţin de trei minute, performanţă pe care Leigh-Mallory, venit în inspecţie, a găsit-o pur şi simplu de necrezut.

— Bravo, Bader. Cu proxima ocazie, când Divizia a 11-a va cere sprijin, iei toată lumea cu dumneata.

A doua zi, pentru prima oară în istoria războiului, Goering lansa Luftwaffe asupra Londrei.

Odată cu zorile, valuri de bombardiere porniseră la asaltul dispozitivelor de apărare a capitalei. Fierbând ca o oală sub presiune, Bader nu înceta să-i piseze pe cei de la divizie, pe

Comandamentul central al operaţiilor şi pe cel al bazei ca să le smulgă permisiunea de a decola. Abia la 4 după-amiază, telefonul i-a transmis ordinul mult aşteptat.

De data aceasta, lupta a fost mai dură, mai confuză şi, de asemenea, mai sângeroasă. Absorbit de urmărirea unui Heinckel, Bader a observat, o secundă prea târziu, Messerschmitt-ul care se plasase în siajul său. A sperat că mai are timp să expedieze o ultimă rafală în bombardierul care târa deja după sine o trâmbă groasă de fum, dar neamţul din spate nu i-a lăsat această bucurie. Cu un zgomot infernal, două obuze au pătruns în carlinga Hurricane-ului, umplând-o de un fum înecăcios. În timp ce degaja instinctiv, Bader a simţit cum frica îi paralizează reflexele. Timp de o secundă a rămas ca împietrit, apoi luciditatea i-a revenit şi, odată cu ea, un gând oribil: avionul era în flăcări. Cuprins de panică, a smucit cupola glisantă şi a fost pe punctul să desfacă centurile de siguranţă când mirosul înecăcios a dispărut brusc, gonit de vânt. Uluit, a examinat carlinga, aripile, fuselajul. Nici urmă de flăcări. Abia atunci a înţeles că mirosul fusese de cordită. Furios pe sine însuşi, a tras la loc cupola de plexiglas şi a aruncat o privire în urmă. Messerschmitt-ul dispăruse.

Avionul său însă continua să coboare, răsucindu-se într-o spirală din ce în ce mai strânsă. Redresarea n-a prezentat nici-o problemă. Imediat după aceea, observând un vânător german, care luneca pe sub aripile sale, a pornit în urmărirea lui. În clipa în care era să-l depăşească, l-a miruit cu trei rafale scurte. Neamţul a derapat, botul s-a aplecat în jos şi avionul a percutat solul, explodând lângă o mică gară.

Calmat de această victorie rapidă, a remarcat că, deşi aparatul său îşi menţinea aproximativ viteza normală, înainta ca un crab, în diagonală. Uitându-se mai bine, a constatat că aripa din stânga era vizibil deplasată către spate, eu câteva găuri zdravene în ea şi că eleronul, complet sfărâmat, nu se mai ţinea de plan decât prin câţiva centimetri de metal. Simţind şi o gâdilătură uşoară pe coapsa dreaptă, a aplecat capul ca să vadă despre ce-i vorba. Şi-a văzut: salopeta de zbor era sfâşiată de sus până jos, şi tabletele de gumă de mestecat, cu care îşi îndesase buzunarul de la piept, aterizau acum, una după alta, pe genunchi. Era clar că o schijă trecuse razant pe lângă corp. Dacă în acea clipă s-ar fi lăsat doar cu un centimetru mai la dreapta... şi un fior îl zgâlţâi de sus până jos. Ajuns la Coltishall, l-a chemat pe maistrul mecanic.

— Ascultă West, trebuie să-mi repari guguştiucul ăsta într-o jumătate de oră, niciun minut mai mult.

West a inspectat rapid avionul, s-a strâmbat şi a scuturat categoric din cap:

— Îmi pare rău, Sir, dar o să am nevoie de cel puţin două zile ca să-l pun la punct. Nu-i numai un eleron de schimbat. Cablurile de comandă sunt pe jumătate retezate, rezervorul are patru găuri – aţi avut mare noroc cu obturarea automată, altfel nu vă vedeam întorcându-vă – profundorul e ca vai de lume... o să avem ceva de furcă.

Bader a fost cât p-aci să explodeze, dar l-a oprit apariţia unui Hurricane şi mai cotonogit ca al său. Pilotul abia a reuşit să iasă din carlingă şi West doar că n-a urlat văzând o faţă numai cheaguri de sânge şi arsuri. Culmea e că l-a liniştit chiar pilotul:

— Am scăpat ca prin urechile acului, a anunţat el, cu un zâmbet de te apuca mila. Sângele e de la ţăndările tabloului de bord şi ale parbrizului pe care le-am luat drept în mutră. Doare, dar nu-i grav. O să mă spăl şi-o să-i cer doctorului nişte leucoplast.

— Nici vorbă, a intervenit Bader, luându-l de braţ. Ba o să-mi faci chiar plăcerea să iei drumul spitalului. Ştii, rănile astea se mai pot şi infecta...

După un ceas s-a stabilit bilanţul bătăliei: unsprezece victorii certe, toate pentru Grupul 242; celelalte două escadrile, incapabile să ţină iureşul infernal al „găştii lui Bader”, n-au avut defel ocazia să intervină. Din partea britanicilor n-a fost pierdut niciun avion, dar câteva dintre ele o încasaseră zdravăn şi trei piloţi erau răniţi.

— Bilanţ mai mult decât pozitiv, a comentat Leigh-Mallory pe care Bader l-a sunat pe seară. E clar că dumneata ai avut dreptate şi nu domnii de la secţia tactică.

Opt zile mai târziu – răstimp de coşmar pentru londonezi şi de neîntrerupte încleştări pentru vânătorii din R.A.F. Bader era convocat la comandamentul diviziei.

— Ei bine amice, eşti în continuare satisfăcut de rezultate?

— Desigur, Sir. Dar dacă am angaja şi mai multă vânătoare împotriva aceleiaşi formaţii inamice, i-am putea face pe friţi tocătură de cârnaţi.

— Este exact motivul pentru care te-am chemat. Dacă îţi încredinţez încă două escadrile, te simţi în stare să le duci la luptă?

16

Cinci escadrile! Peste şaizeci de aparate! Preţ de o secundă, Bader a fost ca orbit. Şi-a revenit însă repede.

— Desigur, Sir. Oricum, odată începută lupta, formaţia se dislocă. Personal, văd acţiunea cam aşa: Spitfire-urile angajează şi blochează Messerschmitt-urile la mare altitudine, iar dedesubt, grosul de Hurricane se răfuieşte cu bombardierele.

— Şi eu sunt de părere că aceasta ar fi metoda cea bună, – a aprobat Leigh-Mallory. În orice caz, am încredere în dumneata. Şi, pentru numele cerului, nu mă decepţiona.

Bader ştia prea bine ce vroia să spună prin aceste cuvinte vicemareşalul Aerului. În cursul ultimelor două săptămâni, R.A.F. pierduse două sute treizeci şi unu de piloţi, morţi sau grav răniţi şi patru sute nouăzeci şi cinci de aparate, distruse sau devenite inutilizabile. În ritmul acesta, curând n-avea să mai rămână nimic. Absolvenţii centrelor de instrucţie nu erau îndeajuns de numeroşi ca să umple golurile, şi ar fi fost riscant ca piloţii lipsiţi de experienţă să fie aruncaţi direct în luptă. Pe de altă parte, industria nu producea încă decât o sută de aparate pe săptămână, adică numai jumătate din ce se pierdea.

Situaţia aceasta se traducea printr-o criză morală lentă, în ciuda aparentei lor seninătăţi, supravieţuitorii încleştărilor din văzduh trăiau într-o stare de perpetuă tensiune, de adevărată obsesie. Existenţa lor oscila între doi poli: cât timp rămâneau pe pământ, puteau glumi, dormi, face siestă în şezlonguri, alături de aparatele lor, bea cafea, o cafea servită de oameni care, în ceea ce-i priveşte, ştiau că şi a doua zi vor fi tot în viaţă. Dar telefonul putea suna în orice clipă azvârlindu-i asupra inamicului şi, o jumătate de oră mai târziu, oricare dintre ei se putea afla în avionul care se prăbuşeşte, transformat într-un sicriu incandescent.

Timp de trei zile, Bader şi cele cinci escadrile ale lui – Grupul 12 vânătoare, cum era în prezent denumită această impunătoare formaţie – n-au cunoscut decât alarme inutile. Luftwaffe îşi încorda forţele pentru următoarea izbitură de baros, şi Londra n-a primit

decât o singură vizită, aceea a unui bombardier izolat, care a şi fost doborât pe când se pregătea să lovească Buckingham Palace. La 15 septembrie însă, radarurile au semnalat, încă din zorii zilei, formaţii puternice care decolau de pe aeroporturile amenajate de-a lungul coastei franceze a Canalului Mânecii. A fost o bătălie încâlcită, înverşunată şi costisitoare, atât pentru atacanţi, cât şi pentru apărarea asigurată şi de data aceasta de Divizia a 11-a aeriană. Bader sperase că va fi chemat în ajutor, dar, din nou, Divizia a 11-a a preferat să se dispenseze de serviciile lui. Bombardierele decimate începuseră să se retragă când radarele au semnalat un ultim val înaintând pe direcţia Londrei. De data aceasta, Comandamentul vânătorii s-a văzut nevoit să pună în stare de alarmă şi forţele din rezervă.

Cinci minute mai târziu, Grupul 12 decola. În timp ce lua formaţia deasupra terenului, Bader a trecut pe recepţie, pentru primirea ordinelor.

— Douglas, aici Woodhall, răsună în căşti glasul rece şi măsurat al comandantului. Circa patruzeci de teutoni se îndreaptă către Londra. Patrulezi între Canterbury şi Gravensend.

— Recepţionat bine. Patrulez între Canterbury şi Gravensend.

Judecând după unghiul de marş indicat, treaba se anunţa destul de bine. Soarele se mai afla la sud-est şi, dacă inamicul se dirija într-adevăr către Londra, el, Bader, ştia unde să-l găsească. În formaţie de patrule, cele trei escadrile de Hurricane luară rapid altitudine, având pe flancuri două escadrile de Spitfire. Jos, pe dreapta, Londra se ascundea sub un strat gros de nori. 12.000 de picioare.... 16.000... 20.000... Brusc, drept în faţa sa, Bader a văzut ghemele negre de fum ale barajului antiaerian şi, o clipă după aceea, dincolo de el, puncte cenuşii care părea să lunece spre oraş. Pentru moment, punctele erau încă departe, la circa opt kilometri. Să fi fost vreo patruzeci la număr, Ju-88 şi Dornier-uri.

Virând pe dreapta, a amorsat coborârea. Grupul ocupa o poziţie ideală: soarele era exact în spate, iar bombardierele sensibil mai jos. Şi niciun vânător inamic la orizont. Era mult prea frumos ca să fie şi adevărat. Bombardiere fără escortă, venite plocon la masacru... într-adevăr, ar fi fost prea frumos. Brusc, în înaltul cerului, siluete alungite ţâşniră din fuioarele de pâclă, Messerschmitt-uri!

— Sandy, încearcă să le interceptezi!

— S-a făcut, patroane. M-am dus!

Şi Sandy Lane, comandantul escadrilei a 19-a, a cabrat cu Spit-urile sale, pornind în întâmpinarea vânătorilor nemţi.

— Înainte! a urlat Bader. Dislocaţi-i!

Cu toate mitralierele scuipând foc, a traversat aidoma unei comete turbate linia întâi a bombardierelor, a cabrat scurt şi s-a plasat în spatele unui Dornier. Un fulger a scăpărat din motorul tribord al bombardierului, apoi o erupţie de flăcări. Pe punctul de a se ciocni de coada uriaşului aparat, Bader a degajat în ultima fracţiune de secundă, ca să se pomenească, uşor năucit, în mijlocul unui carusel demenţial. În jurul său bombardierele încercau să se salveze, împrăştiindu-se în toate direcţiile, descriind zigzaguri, urcând în şandelă, lansându-se în tonouri nebuneşti. Drept înaintea sa, la nici patru sute de metri, un Dornier căuta să se ascundă între doi norişori. Pe punctul de a-i lua urma, a văzut, cu coada ochiului, un Spitfire sosind în picaj, direct pe bombardier. Totul s-a consumat fulgerător, brutal, ireversibil. Probabil, pilotul Spit-ului nici nu observase Dornier-ul, mascat de un petec de cumulus. Aparatul său a percutat exact centrul fuselajului şi bombardierul, explodând ca o grenadă, l-a prins între aripile sale sfărâmate. Sudate într-o singură încâlceală de fiare sfârtecate, cele două avioane au pornit spre pământ, semănând în urma lor tot felul de fragmente şi târând o lungă trâmbă de fum.

Cu spatele încă ud de sudoarea rece care-l năpădise, a întors capul ca să vadă un Junker prăbuşindu-se în vrie, aidoma unei sfârleze incendiate. Un om a izbucnit din carlingă şi s-a aruncat în gol. Paraşuta i s-a deschis imediat, prea repede însă, pentru că o limbă de flăcări a lins corola albă de mătase, carbonizând-o într-o clipită. Omul a pornit în jos ca un bolovan; deasupra capului, suspantele devenite acum inutile, se agitau spasmodic în vânt Bader l-a privit cum cade, cu o satisfacţie plină de ură:

— Ai căpătat ce-ai meritat, jigodie. Invocă-l acum pe Hitler dacă-ţi mai vine!

A virat ca să reintre în luptă. Dar cerul devenise, între timp, pustiu. Ajuns la Duxford, grupul şi-a refăcut plinul de carburant, muniţia consumată a fost completată şi a început aşteptarea.

După două ceasuri, au decolat din nou, ca să intercepteze o formaţie inamică ce se apropia de North Weald. De data aceasta, însă, alarma fusese dată prea târziu. Hurricane-le se mai aflau în urcuş când, ieşind dintr-o pătură de nori, i-au observat pe nemţi zburând la circa 4.000 de picioare mai sus. Bader s-a pornit pe înjurat, mai abitir ca un căruţaş. Ce făceau ăia de la radar,

dormeau pe ei? Deschizând la maximum admisia gazelor, a cabrat în şandelă, agăţat de elice. Avea oare să ajungă în timp util ca să le bareze calea teutonilor?

— Messerschmitt-uri, chiar în spate! urlă un glas în căşti.

Întorcând capul, a zărit vânătoarea germană izbucnind de după soare şi năpustindu-se asupra escadrilelor sale. După o clipă, cerul era un carusel dement de cocarde tricolore şi cruci negre. Un Messerschmitt a reuşit să se plaseze în coada sa. Bader a smucit manşa, dar, în acelaşi moment, un alt aparat i-a tăiat drumul, la numai câţiva metri de elicea sa. Zgâlţâit de curentul de aer, Hurricane a fremătat, s-a poticnit şi a derapat pe o aripă, intrând în vrie. Bader l-a lăsat să descrie câteva spirale, ca să se debaraseze de adversar. Când a redresat, la nici 5.000 de picioare, acesta dispăruse.

Departe, la sud, un Dornier solitar gonea în direcţia Franţei. Bader a urcat şi a pornit în urmărire. Ajuns deasupra coastei şi socotindu-se la distanţă potrivită, a deschis focul. Chiar de la prima rafală însă, reculul mitralierelor a frânat avionul care iarăşi a derapat brusc. Până să-l redreseze, Dornier-ul căpătase un avans decisiv.

Ziua fusese, totuşi, fructuoasă, mult mai fructuoasă decât îndrăzniseră să spere domnii de la serviciile tactice.

Odată reîntorşi la bază şi reconstituite cele două angajări, au constatat că Grupul 12 a distrus, în mod sigur, cincizeci şi două aparate inamice şi, posibil, încă opt. Leigh-Mallory, care a telefonat la ora cinci, abia izbutea să-şi modereze entuziasmul.

— Toate felicitările mele, Douglas! (Era pentru prima oară că vice-amiralul Aerului îi spunea lui Bader pe numele mic.) A fost pur şi simplu formidabil! Nu încape îndoiala, metoda dumitale, a formaţiilor masive, aduce dividende frumoase.

— Vă mulţumesc, Sir. Scorul ar fi fost şi mai mare dacă la cea de a doua ieşire am fi fost alertaţi mai devreme. Cu numai zece minute avans, am fi avut posibilitatea să-i atacăm pe nemţi de sus în loc să urcăm către ei. Concluzia e că trebuie să decolăm de îndată ce inamicul ia formaţie deasupra coastelor franceze.

— S-ar putea să ai dreptate. Dar nu uita că intervenţia noastră va depinde întotdeauna de comandantul Diviziei a 11-a. Atâta timp cât nu va cere sprijinul nostru constant, vom fi în situaţia unei echipe de poliţişti care sosesc la faţa locului când încăierarea e în toi. În sfârşit, voi încerca să sugerez o reorganizare a tacticii de luptă în sensul preconizat de dumneata. Nu se ştie niciodată...

La trei zile de la această discuţie, pe 18 septembrie, Bader a avut prilejul să confirme validitatea teoriei sale printr-o demonstraţie şi mai strălucită. Decolând cu cele cinci escadrile, pe la mijlocul după-amiezii, în căutarea unei formaţii inamice care venea dinspre sud-est, în direcţia Londrei, a descoperit-o zburând la circa 16.000 de picioare, deasupra unei bucle a Tamisei. Spre marea sa uluire, niciun fel de escortă. Oricât a scotocit cu privirea cerul, nimic în afara celor patruzeci de bombardiere. Patruzeci! Pentru prima oară de la începerea Bătăliei Angliei, apărătorii erau mai numeroşi decât atacanţii. În plus, aveau şi avantajul obişnuinţei de a lupta în inferioritate numerică.

Plasându-se în fruntea haitei sale surexcitate, a plonjat direct pe linia frontală a formaţiei inamice. Ajuns la o sută de metri de ea, un Junkers i se încadra în colimator şi Bader deschise focul, văzând cu bucurie cum şuvoiul de gloanţe sfârtecă fuselajul, înaintând către aripi. Cu motorul stâng incendiat, bombardierul derapă brutal, se răsucii pe spate şi porni în jos. Renunţând să-l mai urmărească. Bader reveni spre centrul încăierării şi expedie o scurtă rafală în direcţia a două Domier-uri care-i tăiau calea; în clipa următoare, însă, fu nevoit să degajeze la rându-i, ca să-l evite pe al treilea care o ştergea zigzagând disperat. Manevra aceasta a fost cât pe aici să-l expedieze într-un alt Hurricane, lansat într-un viraj dement. Vârtejul de aer provocat de trecerea meteoritică a vânătorului amic, a ridicat coada propriului său aparat, precipitându-l într-o vrie cumplită. A izbutit să redreseze abia pe la 3.000 de picioare. Împrăştiate în toate părţile, bombardierele se retrăgeau spre Franţa. La sud-est, un Dornier izolat şi în vădită dificultate, încerca să se fofileze printre norii ce pluteau leneşi. A pornit în urmărire; distanţa dintre el şi masivul bombardier, care se târa cu cel mult 250 km/h., scădea cu repeziciune. Sigur de izbândă, nu se grăbea să deschidă focul... mai aproape... şi mai aproape... În sfârşit, când nu mai era decât la cincizeci de metri, cele opt mitraliere s-au pornit să răpăie.

De la prima rafală, mitraliorul din coadă, cuprins de panică, s-a azvârlit afară din turelă. Paraşuta s-a deschis însă prea devreme şi s-a agăţat de unul din planurile cozii. Târât la remorcă, manechin dezarticulat, nefericitul mitralior era condamnat la moarte. Apoi, Dornier-ul, cu comenzile blocate, a început un soi de cursă cu obstacole, făcând câte un salt, planând câteva secunde pe creasta curbei, căzând brusc, făcând iar un salt. Fascinat, Bader s-a îndepărtat puţin ca să urmărească de la distanţă convulsiile

victimei sale. Doi membri ai echipajului s-au căţărat afară din postul principal şi s-au aruncat în gol. Paraşutele lor s-au deschis la vreo sută de metri mai jos, în timp ce Dornier-ul, cu mitraliorul agăţat de coadă, continua să sară obstacole inexistente. Cuprins de milă, Bader a virat şi a slobozit o rafală ca să pună capăt chinurilor sărmanului om. L-a ratat însă şi, în secunda următoare, Dornier-ul, aflat în pierdere de viteză, a intrat în picaj şi s-a sfărâmat de sol. Simţind cum îl ia cu frig, a răsucit avionul şi a pornit spre casă.

La Duxford, ofiţerul însărcinat cu întocmirea raportului asupra desfăşurării luptei a avut mult de furcă până să poată obţine informaţii precise. Piloţii erau supravoltaţi şi fiecare dintre ei pretindea cel puţin o victorie. A fost nevoie ca Bader să se înfurie de-a binelea ca să se restabilească un calm relativ. Seara, a notat în carnetul de bord:

„Patrulare deasupra Londrei. Luat contact cu inamicul. Grupul a înregistrat treizeci de victorii sigure, două probabile, plus două aparate avariate. Scor personal: un Junkers, un Dornier. N-am avut nici-o pierdere.”

Şi astfel, în câteva rânduri prozaice, el condensa miile de episoade ale unui admirabil triumf.

17

Octombrie 1940. Atacurile de zi ale aviaţiei hitleriste începuseră să se rărească. Goering, care se lăudase că va strivi vânătoarea britanică sub un potop de bombe, îşi smulgea de disperare părul, iar Hitler s-a văzut nevoit, admiţând implicit prima sa înfrângere, să amâne invadarea Angliei pentru „primăvara următoare”. Începând cu sfârşitul lunii, incursiunile diurne încetară aproape complet. A urmat o scurtă pauză, după care bombardierele cu cruce neagră pe aripi şi-au făcut reapariţia... însă noaptea.

A fost un coşmar atroce: tenebre sfâşiate de gheizere de flăcări, tăceri înfricoşate curmate brusc de bubuiturile sacadate, furibunde, ale tunurilor antiaeriene, erupţii vulcanice de clădiri care se prăbuşeau peste locatarii lor. Timp de câteva săptămâni, vânătorii R.A.F., insuficient pregătiţi pentru lupta de noapte, au fost, de fapt, incapabili să respingă valurile compacte de bombardiere care-şi revărsau încărcătura ucigaşă asupra localităţilor din sud: Londra, Portsmouth, Liverpool, Coventry şi, din nou, Londra. Apoi, încetul cu încetul, riposta a fost organizată, la sol şi în văzduh, raidurile au devenit din ce în ce mai costisitoare pentru inamic şi, şase luni mai târziu, cea de a doua ofensivă Luftwaffe a cunoscut aceeaşi soartă ca şi prima: ritmul a devenit mai lent, violenţa a scăzut şi, până la urmă, s-a stins cu pâlpâieli de feştilă. Odată în plus, Goering fusese neputincios să-şi respecte cuvântul.

În cursul iernii, Bader a avut o dublă satisfacţie: mai întâi o reuniune a marilor căpetenii ale aviaţiei de vânătoare britanice a adoptat oficial tactica sa de interceptare, apoi, în martie, funcţia sa de *wing-commander*[21] ad-interim, a fost transformată în comandament definitiv. Avansat la gradul de locotenent-colonel – cu un an în urmă nu era decât locotenent – a fost afectat bazei de la Tangmere, unul din terenurile principale ale Diviziei a 11-a aeriene. Tangmere se afla pe coasta de sud, vizavi de Franţa

[21] Comandant de aripă; *aripa* (echivalentă cu grupul din vechea organizare a aviaţiei militare române) era formată din 3—4 escadrile şi putea intra în compunerea de luptă a diviziei aeriene.

ocupată. Bader era în culmea fericirii. Grupul său, echipat cu Spitfire de un tip mai modern decât cele care participaseră la Bătălia Angliei, avea să poarte războiul pe teritoriul ocupat de inamic.

Într-adevăr, R.A.F. decisese să treacă la ofensivă. S-a început prin a se tatona rezistenţa duşmanului, trimiţându-se formaţii reduse la Havre şi Cherbourg, dar cu interdicţia categorică de a pătrunde mai adânc în interiorul Franţei. Reacţia germană a fost slabă. Din când în când, o patrulă de Messerschmitt-uri venea să dea târcoale pe sub nasul englezilor, manevră transparentă, menită să-i atragă către sud, ca apoi să le poată tăia retragerea. Spitfire-ele nu se lăsau însă ademenite în capcană. Ele căutau o pradă mult mai importantă. Treptat, au prins curaj. N-a trecut mult şi au început să atace sistematic aerodromurile germane eşalonate în adâncime. La rândul lor, hitleriştii ieşiră din rezerva iniţială, ca să intercepteze aceste raiduri care le scurmau pistele, le distrugeau instalaţiile, le incendiau aparatele surprinse la sol. Acum însă, rolurile se inversaseră. Iniţiativa aparţinea britanicilor şi Luftwaffe era, de cele mai multe ori, obligată să aştepte concretizarea iniţiativei ca, apoi, să încerce să pareze. Bader începuse să cunoască pe dinafară marile aeroporturi de la Béthume, Commines, Hazebrouck, Saint-Omer, vizuini ale vânătorii germane şi, în consecinţă, obiective preferate ale bombardierelor pe care grupul său le escorta. Sporindu-şi palmaresul de la o misiune la alta, el îşi galvaniza piloţii, îşi uluia superiorii şi reuşea – cât de cât – să domolească temerile nevestei sale, performanţă pe care puţini piloţi au izbutit s-o realizeze. La sfârşitul lui iulie, carnetul său de zbor conţinea aproape treizeci de asteriscuri, fiecare dintre ele reprezentând o victorie considerată certă. Din acest total, douăzeci şi una fuseseră omologate, ceea ce-l situa pe locul cinci de pe lista oficială a aşilor. Partea frumoasă era că nu-i gelozea defel de Malan şi Tuck, doi dintre comandanţii săi de escadrilă, pentru cele treizeci de victorii înscrise la activ. Pentru el, esenţială era gloria colectivă a wing-ului şi certitudinea de a regăsi permanent stimulentul bătăliei.

Totuşi, ritmul infernal al existenţei pe care o ducea şi nevoia sa imperioasă de acţiune forte îi toceau rezistenţa mai mult decât ar fi vrut el s-o admită. În ultima săptămână a lunii ianuarie 1941, executase zece misiuni ofensive, destul ca să-l facă k.o. şi pe omul cel mai solid, mai cu seamă când acest om se deplasează pe două proteze. Era ultimul supravieţuitor dintre comandanţii de wing de

pe vremea Bătăliei Angliei; ceilalţi fie muriseră, fie fuseseră retraşi din operaţiile active. La 4 august, după un conciliabul, Woodhall şi Leigh-Mallory i-au sugerat să-şi ia câteva săptămâni de odihnă. Încăpăţânat ca un catâr, Bader s-a mulţumit să scuture din cap.

— Ascultă, Douglas, aproape că l-a implorat Leigh-Mallory, într-una din zilele următoare ai să te prăbuşeşti. Nimeni nu poate continua la nesfârşit în ritmul ăsta.

— Mai e timp, Sir, s-a împotrivit Bader. Pentru moment, mă simt în plină formă.

Vice-mareşalul Aerului a ridicat, neputincios, din umeri.

— Eşti, probabil, individul cel mai încăpăţânat din toată aviaţia britanică, ceea ce, zău, nu-i chiar atât de simplu. În sfârşit, pentru că nu vrei să asculţi de sfatul bun, îţi mai las un ultim răgaz, până în septembrie. După aceea, însă, la cură de odihnă cu dumneata, înţeles?

Bader şi-a lăsat nasul în jos, ca să ascundă un zâmbet de triumf. De vreme ce patronul cel mare îi acorda încă o lună, totul se putea aranja. Până atunci, va găsi el un mijloc să scape de afectarea sa la cine ştie ce cancelarie.

Destinul i-a oferit acest mijloc chiar a doua zi. Numai că nu a fost cel pe care şi l-ar fi ales el... dacă putea alege.

Pe 8 august 1941, grupul a decolat pentru o misiune de „vânătoare liberă” deasupra coastelor Franţei. Ziua părea ideală pentru acest gen de acţiune: mase de nori pluteau la o altitudine de 4.000 de picioare, dar mai sus cerul era limpede şi complet degajat. Grupul a urcat până la 28.000 de picioare. La această înălţime, avantajul altitudinii şi al soarelui avea să fie de partea lor şi nu a nemţilor.

Se aflau la sud de Touquet, când Bader a descoperit cam o duzină de Messerschmitt-uri zburând mai jos ca ei, dar în aceeaşi direcţie. Lăsând în ariergardă una din patrule, a plonjat hotărât asupra primei secţii inamice. În urma sa şi a celor trei coechipieri, restul haitei s-a năpustit, cu motoarele la regim maxim, decisă să sfâşie prada aceasta nebănuitoare. Bader şi-a şi ales victima: al doilea aparat din stânga. În colimator, inamicul creştea cu fiecare fracţiune de secundă. Dar, în ultima clipă, când să corecteze definitiv ochirea, şi-a dat seama că şi-a calculat greşit elanul. La viteza dată, eroarea nu mai putea fi rectificată. Coliziunea părea inevitabilă. Împingând brutal manşa şi dând o zdravănă lovitură de picior în palonier a reuşit să-şi abată Spit-ul de pe traiectoria

mortală, dar a intrat într-un picaj vertiginos, aşa încât n-a mai putut vedea nimic din masacrul practicat de camarazii săi.

Furios, a redresat la 22.000 de picioare, ca să constate că e absolut singur. Înjurând birjăreşte, se pregătea tocmai să urce, când a observat, chiar înaintea lui şi îndreptându-se în aceeaşi direcţie, şase Me-uri, zburând în trei perechi paralele, şase victime eventuale care, pe moment cel puţin, nu păreau să se simtă ameninţate cu nimic. Sigur, înţelepciunea poruncea să-şi continue ascensiunea, lăsându-le în plata domnului; nu o dată, doar, îi dăscălise pe piloţii săi să n-o facă pe eroii când sunt singuri. Totuşi, ce ispită! Ce invitaţie irezistibilă!

O rapidă aruncătură de ochi îndărăt... Nimic, niciun duşman... Dând uitării propriile principii, s-a repezit ca să se plaseze în spatele perechii din mijloc. Ajuns la vreo sută de metri, a prins în colimator aparatul din stânga şi i-a expediat o rafală lungă. O limbă de foc a ţâşnit la îmbucătura aripilor, s-a întins prefăcându-se într-o gigantică torţă şi a cuprins avionul. În secunda următoare, Me-ul derapa şi se prăvălea. Ceilalţi însă îşi vedeau liniştiţi de drum, de parcă ar fi fost orbi.

S-au trezit doar când au observat cum şi celălalt aparat al perechii din mijloc scuipă flăcări, împroaşcă bucăţi din el şi, basculând cu botul în jos, porneşte în vrie. Abia atunci, perechea din stânga a virat scurt şi, după ce-a descris un arc de cerc de 180°, s-a îndreptat spre impertinentul Spit. Surexcitat ca un tâlhar care a spart vitrina unui bijutier şi stă să pună mâna pe un lot ele diamante, Bader a degajat, cu gândul să treacă printre cele două aparate ale perechii din dreapta, care-şi continuau, liniştite, drumul. Un act nebunesc, dar ce, parcă era primul pe ziua aceea?!

Brusc, o izbitură năprasnică. Năucit de parcă ar fi primit o măciucă în ceafă, a simţit, dar vag, cum o forţă teribilă reţine aparatul de coadă, îl privează de comenzi, îl forţează să coboare pe-o dungă. A urmat apoi o ambardee şi Spit-ul a pornit să cadă ca un bolovan. Pe jumătate sufocat de un praf înecăcios, care umplea carlinga, a tras de manşă, dar n-a întâmpinat nicio rezistenţă şi manşa i s-a lipit de pântec ca o coadă de mătură. Iar avionul cădea, cădea întruna...

Maşinal, a întors capul să vadă dacă Messerschmitt-urile se ţin după el. Uluit, nevenindu-i să-şi creadă ochilor, a constatat că în

spatele carlingii nu mai e nimic: fuselajul, coada, ampenajul, toate dispăruseră[12]. Pesemne că unul din cele două aparate germane printre care voise să treacă l-a izbit cu elicea şi i-a tocat partea din spate. I-au trebuit câteva secunde ca să priceapă că epava bravului său Spit se afla în cădere liberă şi că nicio forţă n-o mai putea menţine în văzduh. Atunci un brusc acces de panică i-a mobilizat reflexele amorţite.

După ce a slobozit o înjurătură zdravănă şi-a zis, scrâşnind: „E clar, va trebui să sar. Să mai aştept, însă, un pic, sunt la 21.000 de picioare, la altitudinea asta n-am oxigen, crăp...”

Şi-a impus să numere până la zece, dar, după aceea, instinctul de conservare a fost mai puternic. Smulgându-şi casca şi masca de oxigen, a tras cât a putut de mica pară de cauciuc fixată deasupra capului. Cupola din plexiglas s-a deschis, lăsând să pătrundă un vânt furios, al cărui urlet a umplut carlinga. Încleştându-şi mâinile de marginile capitonate ale bordului, a început să se zbată să iasă, operaţiune disperant de dificilă pentru cineva care nu se poate sluji de picioare. Proptindu-se în braţe, a izbutit să se salte cu câţiva centimetri. Când capul a depăşit parbrizul, vântul i-a venit în ajutor, aspirându-l spre exterior.

Fiind afară până la brâu, s-a crezut salvat. Iluzie spulberată pe loc... ceva îl ţinea de picior. (Pesemne, laba rigidă a protezei drepte

12 Supermarine Spitfire, vedeta avioanelor de vânătoare din WW II

se agăţase într-una din ranforsările carlingii. În clipa următoare, vârtejul de aer provocat de cădere i-a înşfăcat trupul lipsit de apărare, zgâlţâindu-l cu nemaipomenită sălbăticie, urlându-i în urechi, sfâşiindu-i carnea, plesnindu-l peste ochii zadarnic închişi, în timp ce avionul mutilat, lansat în vria sa mortală, cădea şi cădea. S-au scurs aşa secunde ce păreau veşnicie, văduvite de orice speranţă, cumplit de chinuitoare. Şi, totuşi, a reuşit să păstreze o brumă de luciditate. Refuzând să abandoneze lupta, creierul său funcţiona mai departe, dictându-i ce trebuie să facă, cum să-şi consolideze puţinele şanse de supravieţuire. De pildă, să nu scape din mână inelul care comandă deschiderea paraşutei, deoarece vântul o să-l împiedice să-l apuce la loc... să nu tragă de el prea devreme pentru că, la această viteză, mătasea nu va rezista impactului cu aerul... Iar halucinanta prăbuşire continua... avea acum cu siguranţă cel puţin opt sute de kilometri la oră.

Deodată, metalul şi curelele protezei au cedat. Proiectat în văzduh ca de o catapultă, Bader a avut pe moment, senzaţia că pluteşte într-o lume a calmului, a unei imense tăceri... Ar fi vrut să adoarmă, să se odihnească, să uite coşmarul prin care trecuse. Apoi, la fel de brusc, creierul şi-a reluat controlul. Fără grabă, mâna a acţionat sistemul de deschidere şi paraşuta s-a umflat cu o plesnitură seacă. Acum, plana cu adevărat între bolta albastră a cerului şi vălătuceala neîntreruptă de nori. A, da, era plafonul pe care-l traversase împreună cu grupul său, imediat după decolare, la 4.000 de picioare. Se afunda în vata lui impalpabilă. Apoi, după câteva clipe, a descoperit, dedesubt, pământul cu pătrăţelele colorate ale ogoarelor şi pajiştilor. Ceva l-a atins peste obraz: era cracul drept al pantalonului, desfăcut pe toată cusătura. Prin gaură se iţea albeaţa indecentă a bontului.

Proteza dispăruse.

„Bafta mea”, şi-a spus el, uşor amuzat. „Dacă n-aş fi avut picioare detaşabile, nu mai eram acum în viaţă”. Privirea i-a scotocit peisajul în căutarea coloanei de fum care ar fi trebuit să indice locul unde căzuse avionul. N-a observat însă nimic; pesemne, aparatul se dezintegrase înainte de a atinge solul.

Pământul continua să urce încetişor spre el. În faţa unei case, doi ţărani în bluze albastre se opriseră să urmărească lenta lui coborâre. Pe un drumeag, o femeie care ducea o găleată, a înţepenit şi ea, ca pietrificată de această apariţie. Aproape că i-a fost ruşine că se prezintă aşa, fără un picior. Apoi, deodată, solul a părut că se repede spre el. Fir-ar să fie! dacă nu face ceva, zăplazul

ăla o să-i intre drept în fund! Vâslind disperat cu braţele, a reuşit să-l evite şi, în secunda următoare, căzu pe iarbă. A mai apucat să simtă o durere ascuţită în coşul pieptului, acolo unde genunchiul stâng i se înfundase în coaste, după care şi-a pierdut cunoştinţa. Când a redeschis ochii, trei soldaţi germani erau aplecaţi peste el, căznindu-se să-i desfacă harnaşamentul. Apoi, l-au purtat pe braţe până la drum, unde aştepta o maşină. După cinci minute, maşina pătrundea, pe sub o boltă uriaşă, într-o curte împrejmuită de clădiri cenuşii. Pe jumătate încă ameţit, Bader şi-a dat seama că e aşezat pe o brancardă. O scară, un lung coridor duhnind a eter, murmure confuze cu accente guturale, mâini prudente care-l aşează pe o masă capitonată. Vechi amintiri, coşmaruri uitate, au prins să i se agite prin minte. Un bărbat în halat alb, cu faţa suptă şi palidă, cu privire severă, în dosul unor ochelari fără ramă, şi-a făcut apariţia în câmpul său vizual şi s-a aplecat peste el. În fundal, silueta nemişcată a unei infirmiere.

Medicul a încruntat sprinceana văzând cracul gol. A tresărit, dând la o parte stofa sfâşiată. Câteva clipe s-a uitat ţintă la baretele decoraţiilor de pe vestonul rănitului.

— V-aţi pierdut piciorul, a spus el, în sfârşit, exprimându-se în engleză, dar cu un cumplit accent teutonic.

— Da, ştiu, a murmurat Bader. S-a detaşat pe când mă luptam să ies din coşciugul meu zburător.

Perplex, neamţul continua să fixeze bontul. Era limpede că încerca să priceapă cum un unijambist a putut fi autorizat să piloteze un avion de luptă.

— Înţeleg, rosti el, tărăgănat, E un accident pe care l-aţi avut cu ani în urmă, nu-i aşa? Apoi, aplecându-se şi mai mult, adăugă: Aţi fost cât pe aici să vă retezaţi gâtul.

Surprins, Bader a dus mâna la beregată. Chiar sub bărbie, degetele au dat peste o tăietură adâncă, cu o crustă de sânge închegat. Nici măcar n-o simţise.

Medicul scutură din cap, apoi îi ceru să deschidă gura şi exploră cu indexul cavitatea bucală.

— Nici-o străpungere, constată el cu evidentă satisfacţie. Voi începe prin a coase această rană.

Cu o mişcare uşoară înfipse vârful unui ac de seringă la câţiva milimetri de tăietură. Aproape instantaneu, zona deveni insensibilă. Din trei împunsături de ac, buzele plăgii au fost apropiate.

— Şi acum, făcu el pe un ton încurajator, să examinăm şi celălalt picior.

„Stai să vezi acum, bătrâne, ce moacă ai să faci”, se amuză Bader, săltându-se uşor pentru a-i permite infirmierei să tragă pantalonii de pe el.

Într-adevăr, „moaca” doctorului făcea să fie văzută: cu gura căscată, cu ochii holbaţi, el fixa cu o privire incredulă proteza ataşată de bontul stâng. Urmă o lungă tăcere. Neamţul părea fascinat de spectacolul celor două bonturi.

— Am auzit de dumneavoastră, spuse el într-un târziu. La drept vorbind, semăna mai curând a legendă...

— Uite că nu era o legendă, replică Bader. Dar, spuneţi-mi, doctore, de fapt, unde mă aflu?

— La spital, la spitalul de la Saint-Omer.

— Saint-Omer? Ia te uită ce coincidenţă! Tatăl meu e îngropat la doi paşi de aici.

Stânjenit, medicul întoarse capul. Doi sanitari militari intrară în sală, aşezară rănitul pe brancardă, îl transportară la etajul trei şi, pătrunzând într-o rezervă, îl aşezară pe un pat cu cearceafuri albe. Apoi îl dezbrăcară, îi scoaseră proteza stângă, o rezemară de perete, îi puseră o cămaşă de noapte şi ieşiră fără să fi scos vreun cuvânt.

Nemişcat în patul său, Bader se străduia, în van, să-şi concentreze gândurile la Anglia, la wing-ul său, la nevastă. La cea mai neînsemnată mişcare, o undă de durere îi parcurgea tot corpul şi reacţia nervoasă îl golea progresiv de ultimele resturi de vitalitate. Infirmiera care i-a adus o ceaşcă de supă a trebuit să-l hrănească întocmai ca pe un copil, dându-i cu lingura în gură. Ceva mai târziu, pe când amurgul îşi furişa umbrele cenuşii în odaie, s-a cufundat într-un somn vecin cu leşinul. Din când în când se mai trezea, exact atât cât să se simtă nefericit, sărman olog înconjurat de duşmani.

Niciunul din piloţi nu-i observase căderea. Dispăruse după primul picaj şi nu mai răspunsese la apeluri. Cât a durat raidul, absenţa sa, mai precis brusca absenţă a glasului său metalic, crease oamenilor o senzaţie de apăsare. Întorşi la Tangmere, aşteptaseră, la început plini de speranţe, apoi – pe măsură ce scurgerea minutelor vestea epuizarea rezervei sale de carburant – într-o atmosferă de stupoare şi incredulitate. Seara, la popotă, chiar şi cei mai incorigibili farsori au stat cu nasul în farfurie.

Începând cu orele 18, după ce sunase la toate terenurile pe care Bader ar fi putut ateriza, Woodhall se pregăti pentru ceea ce

considera a fi momentul cel mai penibil din întreaga sa carieră. O găsi pe Thelma în grădiniţa din spatele căsuţei în care o instalase Douglas. Lungită într-un şezlong, tânăra femeie îi zâmbi.

— Îmi pare nespus de rău, Thelma, începu el fără alt preambul, dar am să-ţi dau o veste proastă. Douglas nu s-a înapoiat. În foarte scurt timp vom şti cu exactitate şi ce s-a întâmplat, în locul dumitale, nu mi-aş face griji prea mari. Cu siguranţă, a căzut prizonier. De altfel, ştii şi dumneata că e indestructibil.

Pe jumătate ridicată din şezlong, Thelma a părut incapabilă să asimileze cuvintele spuse. Apoi a murmurat: „Mulţumesc, Woody”, s-a ridicat şi s-a îndreptat spre casă cu paşi şovăitori. Woodhall a fost pe punctul să se ia după ea, dar s-a răzgândit. Era sigur că Thelma ar fi făcut orice numai să nu plângă de faţă cu el. Cu cincisprezece zile în urmă, nevasta unui pilot doborât deasupra Franţei plânsese patruzeci şi opt de ore fără oprire, reacţie penibilă, pe care Thelma nu ţinea deloc s-o reediteze. Cel mai bun lucru era s-o lase singură cu durerea ei.

A doua zi dimineaţă, când se îndrepta spre căsuţă să vadă ce-i cu ea, a zărit de departe haita de hiene a reporterilor.

În primele ore ale dimineţii, desprinzându-se încetişor din toropeală, Bader şi-a redobândit o parte din luciditate. Captivitatea sa era un fapt şi începea să-l accepte.

Cel puţin, provizoriu. Acum, prima urgenţă era procurarea unor proteze şi informarea Thelmei că e în viaţă. Pe la ceasurile nouă, a primit o vizită: doi tineri piloţi din Luftwaffe, nişte băieţi zdraveni, cu vestoanele constelate de insigne, în pantaloni de călărie şi cizme strălucitoare.

— Hello! făcu vesel cel care părea mai vârstnic. Cum vă simţiţi? Permiteţi-mi să mă prezint: contele Cutare, comandant de escadrilă.

Vorbea o engleză impecabilă.

— Douglas Bader. Mulţumesc, mă simt destul de bine. Prefăcându-se că nu-i observă rezerva, cei doi flecăreau prieteneşte. Îi explicară că veniseră special ca să mai distreze un „Kamerad” pentru că, în fond, toţi piloţii trebuie să se considere ca atare, nu-i aşa? După ce declară că Spitfire e un aparat extraordinar, contele se socoti autorizat să abordeze şi un subiect mai delicat.

— Se pare că nu aveţi picioare?

— Da.

Bader tocmai le explica de ce un olog de ambele picioare poate fi, totuşi, un excelent pilot de vânătoare, când văzu intrând un ofiţer de intendenţă, cu părul încărunţit şi mutra posacă. Noul venit, ascultă în tăcere câteva minute, apoi, aruncând o privire dezaprobatoare protezei rezemate de perete, declară:

— Este de la sine înţeles că un asemenea lucru ar fi imposibil în armata germană!

Stânjeniţi, cei doi piloţi îşi luară rămas bun. Cel de la intendenţă se apucă să-i pună tot soiul de întrebări în legătură cu activităţile pe care le-ar putea avea un olog în cadrul R.A.F. Bader îşi pierdu curând răbdarea.

— Aţi putea lua legătură prin radio cu Anglia şi să le cereţi să-mi expedieze o altă proteză? chestionă el destul de sec.

La drept vorbind, nu prea vedea bine cum o să-i fie trimisă proteza, dar această luare de contact ar fi fost suficientă ca Thelma să afle că e în viaţă.

— Ar fi o excelentă idee, admise ofiţerul german. Voi raporta superiorilor mei.

— Vă mulţumesc anticipat. Aş mai vrea ca oamenii dumneavoastră să scotocească prin ce-a mai rămas din avionul meu, poate că dau peste celălalt picior.

Ofiţerul făgădui că-şi va da toată osteneala, după care cedă locul medicului venit să examineze bonturile. Cel stâng era în perfectă stare, dar dreptul prezenta, la baza coapsei, o umflătură mare, urâtă, vânăt-negricioasă. Bader a fost de-a dreptul îngrozit. De la cumplitul său accident de acum zece ani, îi era întotdeauna teamă de o leziune a ţesuturilor acestor membre şi aşa împuţinate. Acum, spaima teoretică părea că devine realitate. De altfel, şi medicul se arăta a fi îngrijorat, ba chiar speriat de-a binelea.

— Va trebui să incizăm hematomul acesta, mormăi el.

— Ba nu! explodă Bader. N-o să vă atingeţi de el, mă auziţi?

Doctorul a încercat să-l contrazică, dar, după cinci minute, s-a declarat învins şi a prescris pansamente.

O tânără, cu înfăţişare de ţărăncuţă, intră în cameră, aşeză un platou pe pat, îi zâmbi timid şi ieşi. Înfometat, Bader se aruncă asupra hranei: o strachină de supă de cartofi – precis împotriva colesterolului, căci n-avea urmă de grăsime – două felii transparente de pâine neagră, cu vagi urme de margarină pe ele, şi o ceaşcă de surogat de cafea. Scârbit, a fost cât p-aici să dea cu platoul de pământ.

La începutul după-amiezii, două infirmiere îl transportară într-un salon cu cinci locuri. Cel din patul vecin cu al său, un flăcău cu obrajii rumeni, săltă capul şi schiţă salutul militar.

— Fiţi binevenit, Sir, rosti el, cu un pronunţat accent american. Sunt Bill Hall, din Eagle Squadron[22]. Am şi aflat că sunteţi aici.

Băiatul avea unul din picioare ataşat de un trapez metalic şi lestat cu o greutate. Îi explică lui Bader că rotula fusese sfărâmată de un glonte. Cel de al treilea pat era ocupat de un voluntar polonez, cu arsuri grave la faţă, al patrulea de Willy, un tânăr londonez cu cerul gurii străpuns de o schijă. Toţi piloţi de vânătoare. S-a încins o discuţie, dar dezinvoltura afişată suna fals. Willy şi polonezul îşi spărgeau capul căutând un mijloc de evadare. Din nefericire, li se luaseră hainele şi nu vedeau cum ar putea hălădui peste câmpuri în cămeşoaiele lor de noapte.

— Deci, după voi, n-ar exista nici-o posibilitate de a pleca de aici? insistă Bader.

— Ba da, făcu Willy, cu amărăciune. De îndată ce careva se poate ţine pe picioare, e expediat în Germania.

— Dar dacă aţi avea haine, cum aţi proceda?

— Am şterge-o pe fereastră, cu ajutorul unei funii. Poarta e întotdeauna deschisă şi nu există sentinelă. În schimb, e una postată la uşa salonului.

— Mda. Ar rămâne să găsim o funie.

— Aşa ceva nu-i greu, declară Hall. Ne-ar face rost una din fetele franţuzoaice care lucrează la spital.

Imediat, Bader s-a şi pornit să eşafodeze tot soiul de proiecte, unul mai delirant decât altul. De vreme ce avea să evadeze, dinamismul i-a revenit, încetul cu încetul, fapt pentru care a dormit buştean, iar a doua zi, dimineaţa, s-a trezit într-o dispoziţie excelentă.

Aceeaşi fată de ieri reveni cu aceeaşi pâine neagră şi acelaşi surogat de cafea. Foarte monden, Hall făcu prezentările:

— Domnişoara Lucille, din Saint-Omer, o fetiţă de aur.

Bader fu extrem de decepţionat constatând că juna nu pricepe o boabă din franceza pe care o tocise cândva la colegiu. A încercat, totuşi, să schimbe cu ea nişte glume, dar fata i-a arătat printr-o mişcare a capului sentinela cu cască ce se proptise în pragul uşii şi s-a retras fără să scoată o vorbă.

[22] Escadrila Vulturul.

Sosi şi medicul, ca să examineze bontul tumefiat, dar Bader abia dacă-i lăsă timp să declare că incizarea nu mai este necesară. Agitând tartina din pâine neagră, îi anunţă hotărârea sa nestrămutată de a refuza de aici încolo „asemenea porcării”. De data aceasta, doctorul se înfurie de-a binelea, dar, după o scenă epică, fu nevoit să admită înfrângerea sa totală: nici vigoarea corzilor sale vocale, nici suflul şi nici rezerva de înjurături nu le egalau pe cele ale prizonierului. Deci: retragere cu trântit de uşă. Ceva mai târziu, un căpitan de aviaţie, foarte înalt, foarte elegant, şi-a făcut o intrare impresionantă. Ajuns la un metru de patul lui Bader, înţepeni, pocnindu-şi călcâile.

— Herr *wing commander*, v-am găsit piciorul.

Răsucindu-se, azvârli un ordin scurt. În prag răsări pe dată un ostaş, se apropie de pat şi încremeni la rându-i într-o impecabilă poziţie de drepţi, proiectând, în acelaşi timp, braţul stâng înainte. La capătul acestui braţ se legăna proteza pierdută, plină de noroi, cu rămăşiţe din centura abdominală.

— Formidabil! exclamă Bader. Mi-aţi făcut, zău aşa, un serviciu grozav!

Aplecându-se, observă că laba piciorului, încălţată şi acum cu şosetă şi pantof, stătea aproape paralel cu gamba.

— Ei, fir-ar să fie, bombăni el, e făcută praf.

— Nu atât cât avionul dumneavoastră. Am găsit-o într-o grămadă de fiare informe.

Bader se scărpină în cap, gânditor.

— Credeţi că mecanicii dumneavoastră mi-ar putea-o repara? întrebă el, confecţionându-şi surâsul său cel mai seducător.

— Probabil că da. Ne vom strădui, pe cât se poate. Urmă apoi un scurt schimb de saluturi ceremonioase, după care ofiţerul şi soldatul plecară, luând cu ei piciorul.

Douăzeci şi patru de ore mai târziu, universul strimt al prizonierului începu să se dilate. Mai întâi, o altă franţuzoaică, Hélène, îi „servi” o ceaşcă de ceai întru totul acceptabil şi o bucată de pâine aproape albă. După aceea, apăru căpitanul aviator, aducând proteza reparată cu atâta grijă, că Bader s-a simţit adânc mişcat. Mecanicii refăcuseră complet articulaţia gleznei, înlocuiseră pernuţele de cauciuc, reparaseră centura şi lustruiseră chiar părţile metalice. După ce l-a rugat pe căpitan să transmită cele mai sincere mulţumiri „artiştilor săi”, Bader îşi montă protezele şi porni să dea roată salonului. Fascinat, ofiţerul german îl urmărea pas cu pas, fiind cel puţin tot atât de fericit ca „Herr

wing commander”; atât de fericit, încât nici nu remarcă privirile nerăbdătoare pe care Bader le arunca pe fereastră. Dincolo de ea, portalul din fundul curţii dădea direct în şosea. Nici umbră de sentinelă. Un singur impediment: fereastra era la cel puţin doisprezece metri de sol.

Pe la amiază, un adjutant îi anunţă pe Willy şi pe polonez că plecarea lor în Germania este iminentă.

— Odată ajuns în dosul sârmei ghimpate, adio evadare! gemea Willy.

Bader strânse din dinţi. Probabil, peste câteva zile, va veni şi rândul său. Atunci va fi prea târziu...

Când Lucille aduse dejunul, polonezul, profitând de absenţa momentană a sentinelei, se apucă să şuşotească cu ea. Odată uşa închisă, se apropie de Bader.

— Mi-a spus că sunteţi o celebritate şi va face imposibilul să vă ajute. Duminica următoare, merge la o rudă, în satul vecin, iar acolo sunt agenţi englezi. Ei o să încerce să vă scape de aici.

Agenţi englezi?! Vasăzică era ceva adevărat în zvonurile fantastice care circulau în Marea Britanie! „Duminica viitoare... văleu! Azi nu-i decât joi şi până atunci au timp berechet să mă expedieze în cine ştie ce lagăr din Germania!” Un singur mijloc de a preveni acest pericol: s-o facă pe omul slăbit, pe marele mutilat zdrobit de şocul suferit.

Aşa a şi procedat, cu conştiinciozitate, timp de două zile. Duminică, la ora mesei, aşezându-i platoul pe pat, Luciile s-a aplecat astfel încât mâinile să-i fie ascunse de privirea bănuitoare a sentinelei. Cu o mişcare rapidă, a strecurat un bileţel intre degetele rănitului, care, la fel de rapid, l-a disimulat sub pătură. Apoi, tânăra a plecat, zâmbind, cu aerul ei timid şi niţeluş stupid.

18

Mesajul era scurt şi precis:

„Fiul meu va aştepta în faţa porţii principale a spitalului; zilnic, între miezul nopţii şi ora două dimineaţa. Va fuma o ţigară. Vom fi mândri să ajutăm pe un celebru aviator englez.”

Semnătura era aproape ilizibilă. A trebuit să se căznească nu glumă să descifreze numele expeditorului: J. Hièque.

A ascuns biletul în buzunarul cămăşii, sub o batistă mototolită. Va scăpa de el cu prima ocazie prielnică. Omul care era într-atât de curajos – sau de nebun – ca să semneze un asemenea mesaj îşi risca pielea. Ca şi micuţa Lucille, de altfel.

Urma ca, în cel mai scurt timp, să rezolve două probleme importante: hainele şi frânghia. Prima s-a dovedit lesnicioasă; i-a explicat medicului că protezele îl pun într-o situaţie stânjenitoare: de câte ori trebuie să meargă la toaletă, persoanele întâlnite pe coridor se holbează îngrozite la picioarele sale artificiale, pe care poalele cămăşii de noapte nu izbuteau să le ascundă. Nu s-ar putea să-i fie restituiţi măcar pantalonii?

— Vedeţi, făcu doctorul, în principiu, aşa ceva este strict interzis. Dar, în cazul dumneavoastră, e limpede că n-avem de ce ne teme. Pe seară o să vă trimit lucrurile.

Într-adevăr, după o jumătate de oră, o infirmieră îi aducea ţinuta sa completă, curăţată şi călcată cu grijă. Problema numărul unu fusese rezolvată!

O noapte întreagă a căutat în zadar soluţia celei de a doua probleme: cum să părăsească spitalul? Luând-o de-a dreptul pe coridoare şi pe scări? Nici vorbă! Sentinelele postate în toate punctele strategice îl vor conduce, politicos, dar ferm, îndărăt în patul său şi, în plus, îi vor lua şi hainele. Rămânea fereastra. Dar de unde naiba să-şi facă rost de frânghie?

A doua zi dimineaţa, pe când îşi ronţăia nervos tartinele, apărură primii săi vizitatori, la fel de veseli şi de simpatici.

— Sunt încântat să vă văd pe picioare, spuse contele. Am adus două sticle de şampanie. Acceptaţi să le golim împreună?

Încadrat de cei doi piloţi germani, a coborât la etajul întâi, unde au sfârşit prin a găsi un birou liber. Reuniunea a fost cât se poate de reuşită. Contele repurtase, cu siguranţă, numeroase victorii – Crucea de cavaler atesta valoarea faptelor sale de arme – dar era mult prea bine crescut ca să vorbească despre aşa ceva. În schimb, i-a transmis lui Bader că Luftwaffe, având aprobarea lui Goering, luase contact radio cu britanicii, folosind o lungime de undă internaţională. Mareşalul Reich-ului oferea liberă trecere avionului englez care va transporta protezele. Aparatul trebuia să urmeze un traseu prestabilit şi să paraşuteze containerul deasupra Saint-Omer-ului. Până în prezent, însă, R.A.F. nu dăduse niciun răspuns.

Bader izbucni în râs.

— O să lanseze containerul odată cu o ploaie de bombe, spuse el. În acest fel, nu se vor simţi obligaţi să respecte condiţiile de liberă-trecere.

Contele zâmbi discret şi ridică paharul.

— Vom fi gata să-i întâmpinăm. Sper doar să nu fie doborâte şi protezele dumneavoastră. Ah, era să uit, am să vă transmit o invitaţie: *big-boss*-ul nostru, colonelul Galland[23], vă trimite complimentele sale; ar fi încântat, domnule colonel Bader, dacă aţi accepta să luaţi ceaiul la baza noastră de la Saint-Omer.

— Şi, mai ales, să nu vă închipuiţi cumva că doreşte să sustragă de la dumneavoastră niscaiva informaţii de ordin militar, adăugă celălalt pilot. Pur şi simplu, vrea să vă cunoască. Părerea lui este că noi, aviatorii, suntem camarazi cu toţii, din nefericire nu de aceeaşi parte a baricadei.

Bader a avut o scurtă ezitare. Ar fi fost ridicol să refuze şi, apoi, i-ar face plăcere să-l cunoască pe colonelul Galland, pe care, cu siguranţă, îl mai întâlnise şi în văzduh. Ar fi fost ca un reflex al războaielor cavalereşti de odinioară. Ca să nu mai vorbim, că, poate, ar avea prilejul s-o şteargă la bordul unui Messerschmitt! Nu se ştie niciodată.

— Voi veni cu plăcere, spuse el.

— Bravo! exclamă contele. O să vă trimitem o maşină. Iar acum, ce-ar fi să destupăm şi cea de a doua sticlă?

Maşina s-a oprit în faţa unui fermecător conac, popota flotilei germane. Pe când cobora, a remarcat, venind în întâmpinarea sa,

[23] As al aviaţiei de vânătoare germane, comandantul Grupului 3 de Me 109 în Bătălia Angliei; a refuzat să execute ordinul lui Goering de a mitralia piloţii englezi salvaţi cu paraşuta.

un bărbat distins, cam de aceeaşi vârstă cu el, oacheş, cu o mustaţă neagră şi stufoasă acoperindu-i buza de sus. Avea arsuri proaspete în jurul ochilor şi pieptul constelat de decoraţii. La gât, Crucea de cavaler cu frunze de stejar şi spade, una din cele mai înalte decoraţii ale armatei germane. A întins mâna eu un zâmbet monden şi s-a prezentat:

— Galland.

— How do you do? Mă numesc Douglas Bader.

Au tăcut amândoi, uşor stânjeniţi. Galland nu vorbea engleza şi Bader nu ştia deloc germana. Un inginer cu craniul ras s-a oferit ca interpret. După ce l-a prezentat pe Bader ofiţerilor din statul său major, Galland l-a condus spre fundul grădinii.

— Sunt bucuros să vă văd oarecum restabilit, spuse el, cu glas cald şi plăcut. Presupun că aţi trecut printr-un moment îngrozitor când a trebuit să săriţi?

— Sincer vorbind, nu-mi mai aduc prea bine aminte.

— Pare ciudat, dar de cele mai multe ori nimeni nu-şi mai aminteşte nimic. Acum o zi, unul din piloţii dumneavoastră mi-a incendiat motorul şi am fost nevoit să sar, făcând şi o cădere destul de dură. Mă întreb, chiar, cum e când n-ai decât un picior pe care să pici?!

— Destul de neplăcut, vă rog să mă credeţi. De-atunci datează arsurile?

— Eh, da. O amintire în plus...

Pătrunzând sub o amplă boltă de trandafiri căţărători, Bader s-a oprit, surprins, în faţa unui postament susţinând o platformă, ocupată de o magnifică instalaţie de tren electric. Galland a apăsat pe un buton şi aproape o duzină de trenuleţe s-au pus în mişcare, trecând prin gări, trepidând la macazuri, intrând în tunele.

— Acesta, a explicat pe un ton plin de importanţă interpretul, este locul preferat al domnului colonel. Instalaţia este o replică a celebrului joc al mareşalului Goering, dar, bineînţeles, instalaţia mareşalului e mult mai impozantă[24].

Bader a zâmbit politicos. Apoi, gazda l-a condus pe o altă potecă care, după ce tăia un boschet, se înfunda în cele trei parapete ale unui adăpost pentru avion. În această alveolă se găsea un Messerschmitt 109.

[24] La reşedinţa sa, Karinhall, Goering avea instalată o platformă, măsurând circa 18 m lungime, posedând tot ce se poate concepe în materie de material rulant şi instalaţii feroviare.

Brusc încordat, Bader s-a apropiat de aparat, iar Galland l-a invitat, printr-un gest, să urce. Cu uluire amestecată cu respect, cei prezenţi urmăriră cum se caţără pe aripă, cum îşi apucă piciorul drept ca să-l treacă peste marginea carlingii, cum se lasă apoi să cadă ca să se poată instala pe scaunul pilotului. Şi, în timp ce Galland îi explica tabloul de bord, lupta cu disperare împotriva ispitei de a lansa motorul şi de a-şi juca ultima şansă într-o decolare de pe loc.

— Aţi vrea să-l întrebaţi pe colonelul Galland, a zis el, întorcându-se către interpret, dacă mă autorizează să fac un mic tur cu guguştiucul ăsta?

Galland a chicotit, vizibil amuzat. Interpretul a fost şi el, cât pe-aici, să izbucnească într-un hohot vesel.

— Colonelul spune că, în acest caz, ar fi obligat să decoleze şi el şi să pornească în urmărirea dumneavoastră.

— De acord, a replicat Bader, un pic cam precipitat. Cu siguranţă că ar fi foarte distractiv.

Interpretul a tradus şi Galland a chicotit din nou, declarând că, în acel moment, nu era de serviciu[25].

Încet şi cu un evident regret, Bader s-a săltat afară din carlingă. În picioare, pe aripă, a privit spre nord. Dincolo de terenul plat şi gol era marea şi, mai departe, la orizont, o fâşie albă. Falezele de la Dovers, gândi el. Acolo, la cel mult şaptezeci şi cinci de kilometri, e Anglia, grupul său, soţia, libertatea...

Ceaiul l-au luat la popotă, un veritabil ceai englezesc, provenind, cu siguranţă, din capturile făcute de Wehrmacht în Franţa. În ciuda amabilităţii generale, atmosfera rămânea bizar de rece, încorsetată, aproape artificială. Ofiţerii lăsaseră în seama şefului lor grija conversaţiei, o conversaţie cu atât mai dificilă, cu cât majoritatea subiectelor erau tabu. Spre marea sa satisfacţie, nimeni n-a încercat să obţină de la el nici cea mai neînsemnată informaţie cu caracter militar. „În fond, toţi aceşti nemţi sunt corecţi şi... îngrozitor de înţepaţi”, gândi Bader.

La plecare, Galland l-a însoţit până la maşină.

— Faceţi-mi plăcerea şi acceptaţi acest mic dar, i-a spus el întinzându-i o cutie cu tutun de pipă englezesc. Am fost încântat să vă cunosc. Veţi fi, cu siguranţă, trimis într-un lagăr de prizonieri

[25] După război, primind de la Galland un instantaneu al acestei scene, Bader a putut constata că, pe tot timpul cât se aflase în carlinga Messerschmitt-ului, unul din ofiţeri avusese revolverul aţintit asupra sa.

din Germania. N-o să fie prea vesel. Dacă vă pot fi cumva de folos, vă rog să nu vă jenaţi.

A strâns, cu un surâs încurajator, mâna lui Bader, şi-a pocnit călcâiele şi s-a înclinat. Aliniaţi, discret, în spatele său, ceilalţi ofiţeri au făcut acelaşi lucru. Bader a urcat în maşină şi aceasta a demarat în trombă. „Un tip simpatic, Galland acesta, şi-a zis el. Mi-ar fi plăcut să-l am în grupul meu”. Din câte se spunea, omul repurtase mai bine de şaptezeci de victorii, palmares remarcabil, chiar dacă se ţinea seama că apucase să lupte în Spania şi Polonia.

Întors la spital, a constatat că salonaşul lor primise un nou pacient: o formă imobilă, mumificată în pansamente, degajând miros oribil de eter.

— Un sergent din R.A.F., doborât ieri seara, i-a explicat Hali. I s-a amputat un braţ şi e încă sub efectul anesteziculuí.

Bader tocmai se pregătea să se întindă pe pat, când uşa s-a deschis, lăsând să pătrundă un soldat cu casca pe cap. Omul a salutat, cu o mişcare stângace şi, în acelaşi timp, sinistră.

— Herr *wing commander*, a recitat el într-o englezească atroce, mâine dimineaţă dumneavoastră gata la ora opt pentru plecat Germania.

Senzaţia lui Bader a fost aceea de pumn în burtă. Mâine dimineaţă…

— N-aţi avut baftă, Sir, a murmurat Hall, îndată după ce soldatul a ieşit. Nu mai e nimic de făcut.

— Ba da, a scrâşnit Bader. Trebuie să evadez la noapte, uite ce-i de făcut!

Dând pătura la o parte, a înhăţat cearceaful, l-a rupt în lungime şi a înnodat zdravăn între ele cele două jumătăţi. Acelaşi lucru l-a făcut şi cu cearceafurile de pe paturile rămase libere, în timp ce Hall monologa cu glas tare ca să acopere zgomotul pânzei sfâşiate. Au avut şi un moment de groază auzind cum scârţâie, dincolo de uşă, fotoliul de răchită în care se tolănise sentinela. Dar n-a fost decât o alarmă falsă; pesemne, omul îşi schimbase poziţia.

— Sper ca nodurile să ţină, a bombănit Bader. Dar, fir-ar să fie, nu e destul de lungă!

— Luaţi cearceaful meu, Sir.

„Coarda” s-a dovedit şi de data aceasta, prea scurtă.

O clipă de ezitare, apoi Bader s-a îndreptat spre patul sergentului care dormea în continuare sforăind ca toţi anesteziaţii.

— E oribil ce fac, dar trebuie să ies de aici.

Încetişor, cu smuncituri scurte, a izbutit să tragă cearceaful de sub corpul rănitului.

— Cred că ajunge acum, şi-a spus el. Tot n-am cu ce s-o mai lungesc.

Au împins patul sergentului până la fereastră – sentinela trebuie să fi fost surdă, că n-a auzit – apoi au legat de somieră unul din capetele frânghiei improvizate, iar restul şarpelui alb l-au disimulat lângă perete, acolo unde era umbră. După aceea, păturile au fost puse în ordine pe paturi şi Bader s-a culcat. Totul era ca nimeni să nu vină în control înainte de căderea nopţii.

Cu o încetineală exasperantă, amurgul a pus stăpânire pe salon. Se făcuse aproape întuneric când sentinela a împins uşa, şi-a trecut capul prin deschizătură şi, după o privire circulară, le-a urat noapte bună. Bader abia dacă mai sufla. Neamţul, însă, neobservând nimic suspect, a închis la loc, liniştit.

Imediat, Bader s-a ridicat în capul oaselor. Scăpărând un chibrit, s-a uitat la ceas: era 21. La miezul nopţii va trebui să fie afară.

La aceeaşi oră, aşezată în colţul căminului, cu spatele foarte drept, Thelma se străduia, fără succes, să pară interesată de conversaţia celor trei piloţi veniţi să-i ţină de urât. Era de-a dreptul de nerecunoscut: de trei zile şi trei nopţi nu mai dormise, nu mai mâncase, nu-şi mai putuse veni în fire. Nu se simţea capabilă nici măcar să spere.

Soneria bruscă a telefonului a făcut-o să tresară. A recunoscut imediat glasul lui Woodhall. Ceilalţi n-au auzit decât atât:

— Da... da... oh, da... mulţumesc, Woody.

A pus receptorul în furcă şi cu degete ce-i tremurau şi-a aprins o ţigară.

— Douglas e prizonier, a anunţat ea, într-un târziu, cu voce monocordă. Cred că am să mă duc acum să mă culc.

Londra recepţionase mesajul transmis de Luftwaffe. Se sugera ca protezele să fie expediate cu un avion comercial. Avea să fie escortat de Spitfire până la coastele Franţei, iar de acolo, preluat de o secţie de Messerschmitt-uri. Aparatul va ateriza la Saint-Omer, pilotul va remite protezele unui ofiţer de-al bazei şi va pleca imediat îndărăt.

Atât Leigh-Mallory, cât şi Sholto Douglas, şeful cel mare al R.A.F. au avut aceeaşi reacţie, promptă şi categorică: niciun fel de

trecere liberă pentru un avion britanic şi niciun fel de escortă a vânătoarei germane! Marea Britanie n-avea nevoie să alimenteze propaganda lui Goebbels[26]. Protezele vor fi luate de echipajul unui Blenheim[27] de bombardament şi lansate în cursul unui atac normal.

De undeva, din întunecimea care apăsa peste Saint-Omer, răsunară cele douăsprezece dangăte de clopot ale miezului nopţii. De cel puţin un ceas, Bader era gata. A lăsat mai întâi „coarda" pe fereastră, apoi a purces la escaladarea pervazului. Nicicând, greutatea moartă a picioarelor sale nu i s-a părut atât de enormă. La fiece mişcare, o durere ascuţită îl săgeta pe sub coastele rupte, tăindu-i răsuflarea.

Iată-l, în sfârşit, afară, cu mâinile încleştate de pânza aspră. Apendice inutile, picioarele hârşiau zidul, dar braţele, obişnuite de ani de zile să suporte povara trupului, erau suficient de robuste ca să asigure, fără dificultăţi, coborâşul. După câteva secunde a atins o nouă fereastră, deschisă şi ea. Rugându-se ca respectiva încăpere să nu fie ocupată, s-a instalat, de bine, de rău, pe pervaz şi a scrutat, îngrijorat, bezna de sub el. Era destul de lungă frânghia? Imposibil să-şi dea seama. De altfel, această chestiune era de o importanţă relativă. Oricum, n-avea de gând să urce îndărăt. Şi-a tras sufletul, a dat din umeri şi a reluat coborârea.

Încă un etaj... parterul... şi, cu un oftat de uşurare, a simţit cum picioarele ating pavajul curţii. Grăbit, a luat-o pieziş spre peluza centrală, al cărei gazon avea să înăbuşe zgomotul paşilor. Acum distingea şi ceva mai negru decât noaptea. Porţile! Fir-ar să fie! Închise ! Ba nu. Strecurându-şi degetele între cele două batanturi, le-a desfăcut fără nicio greutate. Pe partea cealaltă a drumului, exact în faţa sa, bobul de jeratic roşu al unei ţigări. Când a pornit să traverseze şoseaua, micul punct luminos i-a ieşit în întâmpinare, dansând în faţa unei siluete îndesate.

— Douglas! a şoptit o voce cu un pronunţat accent franţuzesc.

— Da.

Silueta l-a prins de braţ, trăgându-l după sine. Bader abia şi-a stăpânit o înjurătură; în liniştea târgului, tălpile sale din piele groasă, aplicate brutal pe dalele trotuarului de nişte picioare lipsite de supleţe, făceau un zgomot să trezească şi morţii. Din fericire, cei vii păreau să aibă somnul ţeapăn. Încetul cu încetul, se

[26] J. P. Goebbels, ministrul propagandei al Reich-ului; s-a sinucis odată cu Hitler, la 30 aprilie 1945, după ce, în prealabil, îşi otrăvise nevasta şi pe cei patru copii.

[27] Bombardier uşor, monoplan, bimotor; armament 5 mitraliere în faţă, una la spate (mai târziu două); viteza maximă 420 km/h; rază de acţiune 1.700 km.

apropiau de marginea orăşelului şi Bader a început să respire mai în voie. Evadarea îi părea acum infinit mai lesnicioasă decât crezuse, o simplă plimbare pe străduţele pustii ale unui orăşel ocupat de inamic, în tovărăşia unui om care-şi risca viaţa ca să-l ajute.

După o jumătate de oră de mers, călăuza sa a cotit pe o cărăruie care sfârşea într-un zid. S-au strecurat printr-o portiţă, au străbătut o grădină şi, printr-un mic coridor, au pătruns într-o încăpere abia luminată. O bătrânică se desprinse din fotoliul în care şedea la gura sobei, şi, cu o mişcare impulsivă, îl sărută pe Douglas pe ambii obraji, în spatele ei, un bătrân înalt surâdea dând din cap.

Bătrânică a aprins o lumânare şi l-a condus apoi la catul de sus, într-o odaie foarte curată în mijlocul căreia trona un pat uriaş. Bader abia a aşteptat să iasă gazda ca să se dezbrace şi să se vâre între cearceafuri. Era complet sleit, atât psihic, cât şi fizic.

„I-am tras pe sfoară pe teutoni, a mai apucat el să-şi spună. Peste două-trei zile, voi fi din nou cu Thelma”.

Un minut mai târziu, dormea ca un prunc.

A doua zi, dimineaţa, pe la zece, pe când înfuleca un mic dejun copios, servit de gazdă, aceasta i-a spus că dispariţia sa a pus pe jăratec întregul spital şi că grupuri de soldaţi scotoceau cu înfrigurare tot cartierul învecinat, neînchipuindu-şi că un olog ar putea ajunge prea departe. Doamna Hièque exulta, iar soţul ei, ceva mai potolit, daria fel de bucuros, îşi freca întruna mâinile.

— Diseară, a anunţat el, o să vină ginerele meu ca să discute cu dumneavoastră chestiunea mutării într-un alt oraş. Fiţi fără grijă, agenţii englezi se vor ocupa de asta. O să vedeţi, treaba va merge strună.

Exact la ceasul prânzului, un uruit familiar a făcut să zornăie geamurile. Ghemuit în adăpostul pe care gazdele sale îl săpaseră în fundul grădinii, Bader urmărea cu o privire melancolică dârele de condensare pe care avioanele britanice le trasau pe seninul cerului. În câteva zile, va fi şi el acolo, sus, împreună cu camarazii săi, la comenzile sclipitorului Spit.

Ceea ce nu ştia, era că acest raid avea un scop dublu: să mai are o dată aeroportul de la Saint-Omer şi să livreze protezele lui

„Herr *wing commander”*. În timp ce vânătorii britanici se băteau cu Messerschmitt-urile, bombardierele îşi vedeau de treaba lor devastatoare. Numai unul dintre ele, în loc de bombe, a lepădat un pachet insolit: o ladă lunguiaţă[13], pe care o paraşută a purtat-o încetişor, printre exploziile antiaerienei.

Când, după terminarea atacului, nemţii au descoperit lădiţa între două cratere de bombe, urletele lor s-au auzit până la cer. Lasă că englezii le doborâseră unsprezece aparate, pierzând numai şase, dar protezele păreau să dea cu tifla întregii Luftwaffe, acum când destinatarul îşi lăsase mofluji gardienii. Încă un motiv ca Goering să trântească una din obişnuitele sale crize de furie...

Pe la ceasurile cinci după-amiază, doamna Hièque s-a dus în târg după noutăţi; tot atunci, Bader, care se străduia, cu destulă greutate, să menţină o conversaţie cu soţul ei, a început să fie stăpânit de o nerăbdare febrilă, vecină cu panica. Simţea nevoia să părăsească cât mai grabnic această casă, prea aproape de spital şi de patrulele care, cu siguranţă, erau în căutarea lui. Brusc, lovituri puternice au zguduit uşa de la intrare. Bătrânul Hièque a tresărit ca înţepat de o viespe.

– Nemţii! a şoptit el.

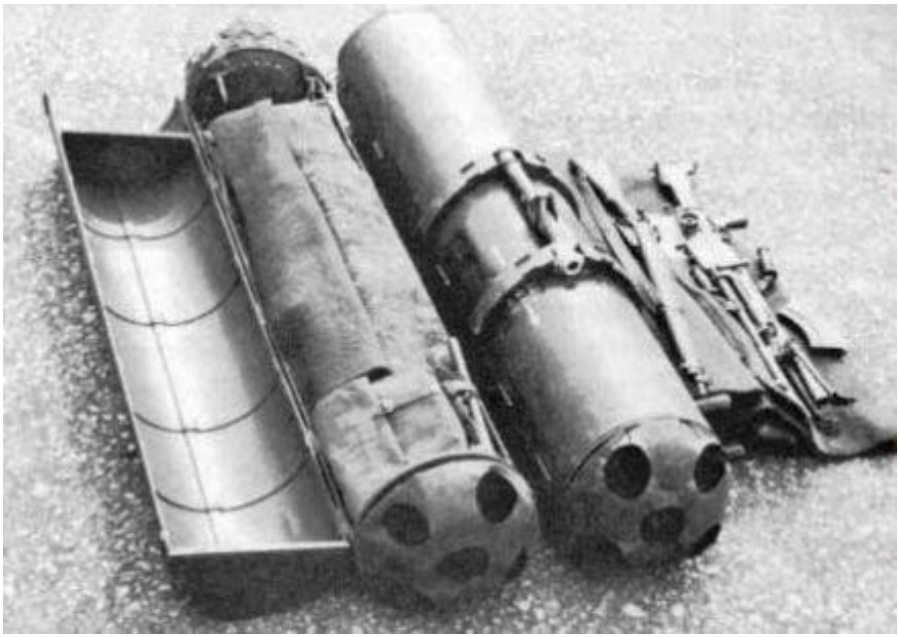

13 Containerul cu proteze parașutat în Germania

Apucându-l pe Bader de braţ, l-a târât după sine spre ieşirea din dos. În ultima clipă, pilotul a avut reflexul să înhaţe scurta de zbor, pe care o lăsase pe un scaun. În fundul grădinii, lângă zid, se afla un mic şopron plin cu fân, paie, unelte de grădinărit şi coşuri goale. Bătrânul i-a făcut semn să se ascundă în fân, a apoi să îngrămădească peste el câteva baloturi de paie, iar peste acestea nişte coşuri. Abia după aceea, s-a dus să deschidă uşa casei.

Aşteptarea a fost scurtă, poate niciun minut. Paşi grei, cu zgomot de cizme ţintuite care, odată auzit, nu se mai uită, au făcut să scârţâie pietrişul potecii. Se îndreptau către şopron. Bader a simţit paiele mişcându-se, apoi paşii s-au îndepărtat şi el a respirat adânc. Să fie oare nemţii atât de puţin conştiincioşi? Dar iată că cizmele revin şi ceva străpunge paiele la cincizeci de centimetri de capul său. Urmă încă o lovitură, apoi alta; trăgând cu coada ochiului în sus Bader văzu lama baionetei trecând la două degete de nasul său şi străpungându-i mâneca. Vârful izbi podeaua cimentată şi reveni în sus. Era clar că la următoarea lovitură, ascuţişul de oţel avea să se împlânte în ceafa sau în capul său.

19

S-a decis într-o fracţiune de secundă; sprijinindu-se în mâini, a ţâşnit din căpiţă, precum un monstru din adâncul apelor, stârnind în juru-i valuri... de paie. Tânărul ostaş german, care tocmai se pregătea de o nouă împunsătură, a făcut un salt îndărăt, scoţând un strigăt. Imediat, alţi trei au sosit în goană. Împresurat precum o fiară la gura văgăunii, Bader a zâmbit şi, fără grabă, a ridicat mâinile. Uşa bucătăriei a fost dată de perete şi un adjutant a sosit în galop, smulgând din mers pistolul de la şold. A urmat un moment de tăcere stingheră, apoi adjutantul, vizibil jenat, a vârât pistolul îndărăt în tocul lui.

— În sfârşit, *wing commander*, rosti el într-o englezească impecabilă, am reuşit să punem mâna pe dumneavoastră. Ne-aţi dat ceva de furcă.

— Mda. Vreţi să le spuneţi oamenilor dumneavoastră să lase-n jos baionetele? După cum vedeţi, nu sunt înarmat.

— Desigur. Vreţi să mă urmaţi, *wing commander?*

În timp ce grupul traversa casa, Bader a făcut un gest neglijent în direcţia bătrânului care stătea ţeapăn şi drept într-un colţ al bucătăriei.

— Omul acesta habar n-avea că mă aflu în grădina sa. M-am ascuns ieri seară, strecurându-mă prin portiţa din fundul curţii.

— Aşa mi-am zis şi eu, a răspuns adjutantul, pe un ton politicos, aproape amabil.

Primirea ce i s-a făcut la spital, însă, a fost sensibil mai puţin politicoasă, chiar deloc amabilă. Hainele şi protezele i-au fost confiscate pe loc şi, în timp de cincisprezece zile, trei soldaţi înarmaţi până-n dinţi nu l-au scăpat din ochi. În continuare, a fost transportat la Bruxelles, unde urma să apară în faţa curţii marţiale. Abia după ce s-a luat o dată tare în clonţ cu interpretul şi, a doua oară, cu preşedintele tribunalului militar, şi-a dat seama de eroarea săvârşită: nu era el cel inculpat, ci personalul spitalului de la Saint-Omer, acuzat de gravă neglijenţă în serviciu, atât de gravă încât în viziunea autorităţilor germane ea friza complicitatea. Suflet generos, a făcut imposibilul ca să-i scoată basma curată pe acuzaţi.

Nimeni nu putea prevedea, a explicat el instanţei, că un olog de ambele picioare o să evadeze şi încă pe fereastră, de la etajul trei.

Preşedintele s-a abţinut de la discutarea acestui argument, în schimb, i-a comunicat „martorului” că soţii Hièque au fost arestaţi. Bader a simţit că-l ia cu frig, gândindu-se la soarta celor doi nefericiţi. (După prăbuşirea Germaniei naziste, cei doi francezi au fost descoperiţi într-un lagăr de concentrare, foarte slăbiţi, dar în viaţă. Ca urmare a îngrijirilor primite într-un spital britanic şi-au recuperat, încetul cu încetul, sănătatea.)

Apoi, la fel ca atâţia alţi prizonieri, Bader a cunoscut lunga succesiune a lagărelor nemţeşti. Întâi, Stalag[28]-ul de tranzit de lângă Lubeck, unde circa cinci sute de ofiţeri englezi, murdari, hirsuţi, pe jumătate morţi de foame, vieţuiau în nişte barăci mizerabile, împrejmuite cu sârmă ghimpată. A urmat lagărul de la Warburg, în vecinătatea Cassel-ului, unde diverse grupuri se îndeletniceau, fiecare pe contul său, cu sportul favorit al prizonierilor: săparea de tunele, care să conducă spre „libertate”, adică dincolo de incinta îngrădită. Dar, cum nici nemţii nu sufereau de orbul găinilor, majoritatea acestor lucrări erau descoperite înainte de terminarea lor. E drept, din când în când, câte o echipă izbutea să evadeze, dar era capturată, scurt timp după aceea, de poliţişti.

Fireşte, Bader a participat la câteva din aceste tentative, din păcate întotdeauna la cele sortite eşecului. Pe când se afla în cel de al treilea lagăr, la Lamsdorf, în Silezia, a fost cât pe aici să izbutească. Datorită complicităţii unui plutonier, a reuşit să se strecoare într-un detaşament de vreo cincizeci de oameni, care lucrau, în afara lagărului, la refacerea unui drum. Acolo, supravegherea era mai puţin strictă şi el spera să scape şi să ajungă, în tovărăşia altor doi piloţi, gata şi ei de evadare, la frontiera cu Polonia, unde ştia că operează numeroase grupuri de partizani. În ultimul moment, paza lagărului a descoperit absenţa lui. O patrulă a ajuns din urmă coloana de prizonieri, iar ofiţerul care o comanda, neştiind cum arată Bader la faţă, a avut, ca să-l detecteze, o idee ingenioasă: a ordonat ca toţi prizonierii să-şi lase pantalonii în vine. Bader n-a aşteptat să se consume această comedie grotescă; evitându-le camarazilor umilinţa, a ieşit singur din rând.

[28] Lagăr de prizonieri de război.

După două zile a fost transferat în lagărul disciplinar de la Colditz[14], instalat într-o fortăreaţă medievală. Împlântat în vârful unei stânci gigantice, înconjurat de ziduri ciclopice, acest castel l-ar fi făcut fericit pe regizorul cel mai extravagant al Hollywoodului. Şi oricâte planuri a imaginat Bader, oricât a studiat terenul, oricât s-a sfătuit cu alte minţi înfierbântate, de care nu ducea lipsă acest lagăr rezervat optimiştilor incorigibili, până la urmă a fost nevoit să admită că, cel puţin din acest punct de vedere, nemţii aveau perfectă dreptate: de la Kolditz nu se putea evada. Aici a petrecut doi ani şi ceva, circa opt sute de zile, monotone şi totodată enervante. Ultima iarnă – 1944-1945 – a fost deosebit de greu de suportat. Apoi, pe la jumătatea lui aprilie, prizonierii au aflat că o avangardă americană se afla doar la câţiva kilometri de fortăreaţă. Douăzeci şi patru de ore mai târziu, ploua cu obuze în jurul bătrânelor ziduri. Castelul se găsea prins, ca un sandviş, între blindatele americane la vest şi un regiment S.S. la est. Duelul de artilerie a durat până după asfinţit, iar seara, în locul tradiţionalei fierturi de cartofi, prizonierii mâncau conserve fabricate dincolo de ocean.

Adus în triumf la Paris, Bader ar fi vrut să sară într-un Spitfire ca să ia parte la ultimele încleştări. Superiorii săi au avut mult de furcă până l-au făcut să renunţe. Şi dacă a renunţat, a fost nu din

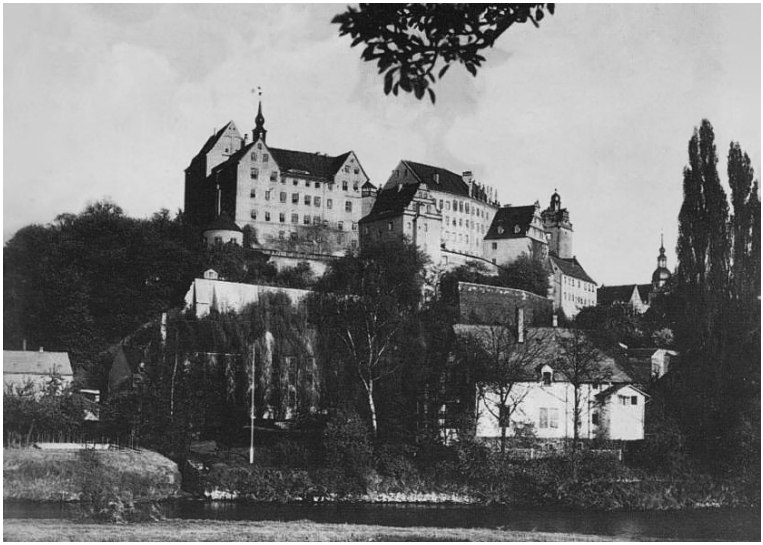

14 Schloss Colditz

pricina împotrivirii lor amicale, ci a rugăminţilor Thelmei, cu care a putut lua telefonic legătura şi care i-a mai potolit ardoarea.

Două luni după aceea, Bader primea ultimul său comandament: direcţia sectorului North Field. Comandament vremelnic, întrucât era vorba de lichidarea majorităţii efectivelor R.A.F. Uriaşa maşină de război a Marii Britanii se demonta şi, printr-o amară ironie a sorţii, Bader trebuia să joace un rol important în această dezorganizare organizată. Puterile beligerante se pregăteau să-şi reia viaţa paşnică.

La 15 septembrie, londonezii şi miile de persoane venite din provincie au asistat la defilarea Victoriei. La încheierea giganticei parade, puzderia de capete s-a răsucit spre cerul cenuşiu. În tunetul asurzitor al motoarelor, trei sute de aparate de vânătoare treceau razant cu acoperişurile. În mijlocul primei secţii, cu fălcile încleştate, Douglas Bader conducea cea din urmă ieşire masivă a vânătoarei britanice. Survolând docurile pustiite de pe Tamisa, a avut un zâmbet amar. Timp de o clipă, l-a încercat părerea de rău după eroicele zile ale marii Bătălii pentru Anglia.

SFÂRŞIT